

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ  
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

128590

İSTANBUL CAMİLERİNDE HÜNKAR KASIRLARININ  
TARİHSEL GELİŞİMİ VE  
NUSRETIYE CAMİ HÜNKAR KASRI

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU  
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Mimar Nuran NAR

F.B.E. Mimarlık Anabilim Dalı Rölöve-Restorasyon Programında  
Hazırlanan

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Füsün ALİOĞLU

Prof. Dr. F. Füsün Alioğlu

Doç. Dr. İlgi AŞKURU

Y. Doç. Dr. Faruk Tuncer

İSTANBUL, 2001

128590

## İÇİNDEKİLER

	Sayfa
HARİTA LİSTESİ.....	ii
ŞEKİL LİSTESİ.....	iii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	iv
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	v
ÖNSÖZ.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT.....	xi
1. GİRİŞ	
1.1 Çalışmanın Amacı Kapsamı ve Yöntemi.....	1
1.2. Dini Mimari İçinde Cami ve Mahfil Kavramları.....	2
1.3. Osmanlı Mimarılığı'nda Camilerde Hünkar Kasırları Tarihsel Gelişimi.....	5
2. İSTANBUL CAMİLERİNDE HÜNKAR KASIRLARI	
2.1. İstanbul Camilerinde Hünkar Kasırları.....	8
2.2. Günümüze Ulaşmayan Hünkar Kasırları.....	9
2.3. Cami ile Birlikte Yapılan Hünkar Kasırları.....	12
2.3.1. Sultan Ahmed Cami Hünkar Kasrı (1616).....	15
2.3.2. Yeni Cami Hünkar Kasrı (1663).....	20
2.3.3. Nuruosmaniye Cami Hünkar Kasrı (1755).....	27
2.3.4. Ayazma Cami Hünkar Kasrı (1761).....	33
2.3.5. Laleli Cami Hünkar Kasrı (1763).....	37
2.3.6. Fatih Cami Hünkar Kasrı (1771).....	41
2.3.7. Eyüp Sultan Cami Hünkar Kasrı (1800).....	47
2.3.8. Selimiye Cami Hünkar Kasrı(1805).....	50
2.3.9. Beylerbeyi Cami Hünkar Kasrı (1811).....	55
2.3.10. Nusretiye Cami Hünkar Kasrı (1826).....	60
2.3.11. Emirgan Cami Hünkar Kasrı (1838).....	68
2.3.12. Küçük Mecidiye Cami Hünkar Kasrı (1848).....	71
2.3.13. Hırka-i Şerif Cami Hünkar Kasrı (1850).....	75
2.3.14. Büyük Mecidiye/ Ortaköy Cami Hünkar Kasrı (1853).....	79
2.3.15. Dolmabahçe Bezmi Alem Valide Sultan Cami Hünkar Kasrı (1855).....	86
2.3.16. Sadabad Cami Hünkar Kasrı (1862).....	90
2.3.17. Aksaray Pertevniyal Valide Sultan Cami Hünkar Kasrı (1871).....	94
2.3.18. Yıldız Hamidiye Cami Hünkar Kasrı (1885).....	98
2.4. Camiye Sonradan Eklenen Hünkar Kasırları.....	105

2.4.1.	Üsküdar Yeni Valide Cami Hünkar Kasrı ( ? ).....	106
2.4.2.	Bayezid Cami Hünkar Kasrı (1810) .....	110
2.4.3.	Üsküdar Atik Valide Cami Hünkar Kasrı (1835).....	114
2.4.4.	Teşvikiye Cami Hünkar Kasrı ( ? ).....	121
2.5.	Genel Değerlendirme.....	125
2.5.1.	Kronolojik Tablo ve Değerlendirmesi.....	125
2.5.2.	Konum Özelliklerinin Değerlendirmesi. ....	130
2.5.3.	Plan Özelliklerinin Değerlendirmesi.....	134
2.5.4.	Cephe Özelliklerinin Değerlendirmesi.....	134
2.5.5.	Strüktür Özelliklerinin Değerlendirmesi.....	136
2.5.6.	Bezeme Özelliklerinin Değerlendirmesi.....	138

### 3. NUSRETIYE CAMİ HÜNKAR KASRI

3.1.	Tophane'nin Tarihsel ve Fiziksel Gelişimi.....	139
3.2.	Nusretiye Cami ve Külliyesi.....	139
3.2.1.	Külliye Oluşturan Yapılar.....	140
3.2.2.	Külliye'nin Mimari Üslubu.....	140
3.2.3.	Külliye'nin Geçirdiği Değişiklikler.....	140
3.3.	Nusretiye Cami Hünkar Kasrı.....	141
3.3.1.	Plan Özellikleri.....	141
3.3.2.	Yapısal Özellikleri.....	142
3.3.2.1.	Strüktür.....	142
3.3.2.2.	Yapım Tekniği ve Malzeme.....	142
3.3.3.	Cephe Özellikleri.....	143
3.3.4.	Bezeme Programı.....	143
3.3.5.	Hünkar Mahfili.....	144
3.3.5.1.	Konumu.....	144
3.3.5.2.	Bezemeler.....	144

### 4. SORUNLAR VE KORUMA ÖNERİLERİ.....164

### KAYNAKLAR.....167

### EKLER .....173

### Ek 1 Proje.....174

### ÖZGEÇMİŞ .....188

## HARİTA LİSTESİ

	Sayfa
Harita 2.1	Camilerindeki Hünkar Kasırlarını gösteren İstanbul haritası.....14
Harita 2.2	HK 2 Pervitich.....21
Harita 2.3	HK 2 Feuille.....22
Harita 2.4	HK 3 Pervitich.....28
Harita 2.5	HK 4 Pervitich.....34
Harita 2.6	HK 5 Pervitich.....38
Harita 2.7	HK 6 Pervitich.....42
Harita 2.8	HK 8 Pervitich.....51
Harita 2.9	HK 10 Pervitich.....61
Harita 2.10	HK 10 Feuille.....62
Harita 2.11	HK 14 Pervitich.....80
Harita 2.12	HK 15 Pervitich.....87
Harita 2.13	HK 16 XIX. yüzyılda Kağıthane.....91
Harita 2.14	HK 17 Pervitich.....95
Harita 2.15	EHK 1 Pervitich.....107
Harita 2.16	EHK 3 Pervitich.....115
Harita 2.17	EHK 4 Pervitich.....122

## ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1.1	Beyşehir Eşrefoğlu Cami planı.....3
Şekil 1.2	Bursa Yeşil Cami kat planları.....4
Şekil 1.3	Edirne II. Bayezid Külliyesi Vaziyet planı.....4
Şekil 2.1	Şebsefa Sultan Cami kat planları.....8
Şekil 2.2	Mahmud Paşa Cami planı.....10
Şekil 2.3	Sinan Paşa Cami planı.....11
Şekil 2.4	Kılıç Ali Paşa Külliyesi Vaziyet planı.....11
Şekil 2.5	Hekimoğlu Ali Paşa Külliyesi Vaziyet Planı.....13
Şekil 2.6	HK 1 Hünkar mahfili görünüşü.....16
Şekil 2.7	HK 1 Restitüsyon planları.....16
Şekil 2.8	HK 1 Restitüsyon kesit ve görünüşleri.....17
Şekil 2.9	HK 2 Kesit ve görünüşler.....23
Şekil 2.10	HK 2 Hünkar Mahfili görünüşleri.....24
Şekil 2.11	HK 2 Restitüsyon planları.....24
Şekil 2.12	HK 2 Restitüsyon kesit ve görünüşleri.....25
Şekil 2.13	HK 4 Plan, kesit ve görünüşler.....35
Şekil 2.16	HK 9 Kesit.....56
Şekil 2.17	HK 9 Kuzeybatı görünüşü.....56
Şekil 2.18	HK 9 Kuzeydoğu görünüşü.....57
Şekil 2.19	HK 9 Güneydoğu görünüşü.....57
Şekil 2.20	HK 14 Kesit ve kuzeybatı görünüşü.....81
Şekil 2.21	HK 14 Kuzeydoğu ve güneydoğu görünüşü.....82

## ÇİZELGE LİSTESİ

	Sayfa
Çizelge 2.1 Kronolojik Tablo (Zemin kat).....	126
Çizelge 2.2 Kronolojik Tablo (Üst kat).....	128
Çizelge 2.3 Hünkar Kasrı Konumu ve Girişi.....	131
Çizelge 2.4 Hünkar Mahfili Konumu.....	132
Çizelge 2.5 Hünkar Girişi Kapıları.....	133
Çizelge 2.6 Pencere Düzenleri.....	135



## FOTOĞRAF LİSTESİ

Sayfa

Fotoğraf 2.1	Şebsefa Sultan Cami kuzeybatı görünüşü.....	9
Fotoğraf 2.2	Ayasofya Cami hünkar mahfili.....	9
Fotoğraf 2.3	Kılıç Ali Paşa Cami ve hünkar kasrı eski bir gravür.....	12
Fotoğraf 2.4	Kılıç Ali Paşa Cami ve ahşap hünkar kasrını gösteren bir gravür.....	12
Fotoğraf 2.5	Kılıç Ali Paşa Cami ve ahşap hünkar kasrını gösteren bir gravür.....	12
Fotoğraf 2.6	HK 1 Eski bir fotoğraf.....	17
Fotoğraf 2.7	HK 1 1912 yangını sonrası doğudan görünüş.....	18
Fotoğraf 2.8	HK 1 Girişten görünüş.....	18
Fotoğraf 2.9	HK 1 Güneydoğudan görünüş.....	19
Fotoğraf 2.10	HK 1 Hünkar mahfili.....	19
Fotoğraf 2.11	HK 2 Grelot, bir gravür.....	25
Fotoğraf 2.12	HK 2 Kuzeybatı görünüşü.....	26
Fotoğraf 2.13	HK 2 Güneydoğudan görünüş.....	26
Fotoğraf 2.14	HK 2 Hünkar girişi ve rampa.....	26
Fotoğraf 2.15	HK 3 Eski bir fotoğraf.....	29
Fotoğraf 2.16	HK 3 Rampa ve galeri görünüşü.....	29
Fotoğraf 2.17	HK 3 Kuzeybatı görünüşü.....	30
Fotoğraf 2.18	HK 3 Hünkar dinlenme odasındaki ocak.....	31
Fotoğraf 2.19	HK 3 Hünkar mahfili kafesi.....	32
Fotoğraf 2.20	HK 3 Hünkar mahfilindeki mermer niş.....	32
Fotoğraf 2.21	HK 4 Güneydoğu görünüşü.....	36
Fotoğraf 2.22	HK 4 Hünkar mahfili kafesi.....	36
Fotoğraf 2.23	HK 5 Güneydoğu görünüşü.....	39
Fotoğraf 2.24	HK 5 Rampadan görünüş.....	39
Fotoğraf 2.25	HK 5 Hünkar mahfilindeki mermer niş.....	40
Fotoğraf 2.26	HK 6 Cami ve hünkar kasrı.....	43
Fotoğraf 2.27	HK 6 Kuzeyden görünüş.....	43
Fotoğraf 2.28	HK 6 Hünkar girişi ve rampa.....	44
Fotoğraf 2.29	HK 6 Rampa iç görünüş.....	44
Fotoğraf 2.30	HK 6 Salondan görünüş.....	45
Fotoğraf 2.31	HK 6 Hünkar dinlenme odası.....	45
Fotoğraf 2.32	HK 6 Hünkar mahfilindeki mihrap nişi.....	46
Fotoğraf 2.33	HK 6 Hünkar mahfilindeki ahşap kafes.....	46
Fotoğraf 2.34	HK 7 Hünkar girişi ve rampa.....	48
Fotoğraf 2.35	HK 7 Ahşap geçit.....	48
Fotoğraf 2.36	HK 7 Rampanın içten görünüşü.....	49
Fotoğraf 2.37	HK 7 Salondan görünüş.....	49
Fotoğraf 2.38	HK 8 Süheyl Ünver'den suluboya resim.....	52
Fotoğraf 2.39	HK 8 Hünkar girişi.....	52
Fotoğraf 2.40	HK 8 Kuzeydoğu görünüşü.....	53
Fotoğraf 2.41	HK 8 Güney görünüşü.....	53
Fotoğraf 2.42	HK 8 Sol kanattaki odada dolap nişi ve ocak.....	54
Fotoğraf 2.43	HK 8 Hünkar mahfili kafesi.....	54
Fotoğraf 2.44	HK 9 Kuzeybatı görünüşü.....	58

Fotoğraf 2.45	HK 9	Batı görünüşü.....	58
Fotoğraf 2.46	HK 9	Hünkar girişi.....	59
Fotoğraf 2.47	HK 9	Hünkar mahfili.....	59
Fotoğraf 2.48	HK 10	Robertson, 1853.....	63
Fotoğraf 2.49	HK 10	Eski bir fotoğraf.....	63
Fotoğraf 2.50	HK 10	Marmara Boğazı'ndan Nusretiye Cami.....	64
Fotoğraf 2.51	HK 10	Eski bir fotoğraf.....	64
Fotoğraf 2.52	HK 10	Nusretiye Cami genel görünüş.....	65
Fotoğraf 2.53	HK 10	Kuzeybatı görünüşü.....	65
Fotoğraf 2.54	HK 10	Batı görünüşü.....	66
Fotoğraf 2.55	HK 10	Kuzeydoğu sağ kanat.....	66
Fotoğraf 2.56	HK 10	Hünkar mahfilindeki mermer niş.....	67
Fotoğraf 2.57	HK 10	Hünkar mahfili.....	67
Fotoğraf 2.58	HK 11	Kuzeydoğu görünüşü.....	69
Fotoğraf 2.59	HK 11	Üst kata çıkış merdiveni.....	69
Fotoğraf 2.60	HK 11	Salon.....	69
Fotoğraf 2.61	HK 11	Hünkar mahfili.....	70
Fotoğraf 2.62	HK 11	Mermer lavabo ve tuvalet.....	70
Fotoğraf 2.63	HK 12	Kuzeybatı görünüşü.....	72
Fotoğraf 2.64	HK 12	Hünkar girişi.....	72
Fotoğraf 2.65	HK 12	Sağ kanatta üst kata çıkan merdiven.....	73
Fotoğraf 2.66	HK 12	Hünkar odası (G).....	73
Fotoğraf 2.67	HK 12	Solda hünkar mahfili.....	74
Fotoğraf 2.68	HK 12	Mermer lavabo.....	74
Fotoğraf 2.69	HK 13	Kuzeybatı görünüşü.....	76
Fotoğraf 2.70	HK 13	Hünkar mahfili.....	76
Fotoğraf 2.71	HK 13	Hünkar girişi.....	77
Fotoğraf 2.72	HK 13	Hünkar odası ahşap tavanı.....	78
Fotoğraf 2.73	HK 13	Merdivenin ahşap bezemeli korkuluğu.....	78
Fotoğraf 2.74	HK 14	Sebah Pascal, 1875.....	83
Fotoğraf 2.75	HK 14	Güney görünüşü ve hünkar girişi.....	83
Fotoğraf 2.76	HK 14	Yangından sonra hünkar mahfili.....	84
Fotoğraf 2.77	HK 14	Onarım sırasında hünkar kasrı.....	84
Fotoğraf 2.78	HK 14	Hünkar kasrına çıkış merdiveni.....	85
Fotoğraf 2.79	HK 14	Hünkar Mahfili tavanı.....	85
Fotoğraf 2.80	HK 15	Genel görünüm.....	88
Fotoğraf 2.81	HK 15	Kuzeybatı görünüşü.....	88
Fotoğraf 2.82	HK 15	Hünkar kasrı girişi.....	89
Fotoğraf 2.83	HK 15	Merdiven.....	89
Fotoğraf 2.84	HK 16	Kuzeydoğu görünüşü.....	92
Fotoğraf 2.85	HK 16	Kuzeybatı görünüşü.....	92
Fotoğraf 2.86	HK 16	Merdiven.....	93
Fotoğraf 2.87	HK 16	Merdiven holü.....	93
Fotoğraf 2.88	HK 17	Eski bir fotoğraf.....	96
Fotoğraf 2.89	HK 17	Kuzeydoğu görünüşü.....	96
Fotoğraf 2.90	HK 17	Eski bir fotoğraf.....	97
Fotoğraf 2.91	HK 17	Hünkar girişi.....	97
Fotoğraf 2.92	HK 17	Mermer lavabo.....	97
Fotoğraf 2.93	HK 18	Cuma Selamlığı ve Hünkarın camiye gelişi.....	99
Fotoğraf 2.94	HK 18	Cuma Selamlığı ve kortej.....	99

Fotoğraf 2.95	HK 18	Eski bir fotoğraf.....	100
Fotoğraf 2.96	HK 18	Kuzeyden görünüş.....	100
Fotoğraf 2.97	HK 18	Giriş kapısı.....	101
Fotoğraf 2.98	HK 18	Cami içinden mahfili görünüşü.....	101
Fotoğraf 2.99	HK 18	Soldaki ahşap cumba.....	102
Fotoğraf 2.100	HK 18	Hünkar odası.....	102
Fotoğraf 2.101	HK 18	Hünkar odası kapısındaki tuğra.....	103
Fotoğraf 2.102	HK 18	Mermer lavabo.....	103
Fotoğraf 2.103	HK 18	Ahşap tavan .....	104
Fotoğraf 2.104	HK 18	Volta döşeme.....	104
Fotoğraf 2.105	EHK 1	Ahşap hünkar kasrı.....	108
Fotoğraf 2.106	EHK 1	Ahşap rampa.....	109
Fotoğraf 2.107	EHK 1	Hünkar odası ahşap tavan.....	109
Fotoğraf 2.108	EHK 2	Süheyl Ünver'in suluboya resmi.....	111
Fotoğraf 2.109	EHK 2	Öndeki payandalı çıkma.....	111
Fotoğraf 2.110	EHK 2	Soldaki çıkma.....	112
Fotoğraf 2.111	EHK 2	Eski fotoğraflar.....	113
Fotoğraf 2.112	EHK 2	Salondan görünüş.....	113
Fotoğraf 2.113	EHK 3	Restorasyon öncesi güneydoğu görünüşü.....	116
Fotoğraf 2.114	EHK 3	Restorasyon öncesi batıdan görünüş.....	116
Fotoğraf 2.115	EHK 3	Güneydoğu görünüşü.....	117
Fotoğraf 2.116	EHK 3	Batıdan görünüş.....	117
Fotoğraf 2.117	EHK 3	Hünkar odası.....	118
Fotoğraf 2.118	EHK 3	Hünkar mahfili.....	118
Fotoğraf 2.119	EHK 3	Hünkar mahfilindeki mihrap nişi.....	119
Fotoğraf 2.120	EHK 3	Hünkar mahfili ve ahşap kafes.....	120
Fotoğraf 2.121	EHK 4	Kuzeybatı görünüşü.....	123
Fotoğraf 2.122	EHK 4	Üst kat salonu (C).....	123
Fotoğraf 2.123	EHK 4	Merdiven.....	124
Fotoğraf 2.124	EHK 4	Hünkar mahfili cumbası.....	124
Fotoğraf 2.125	HK 11	Ahşap Karkas Sistem.....	137
Fotoğraf 3.1	HK 10	Tophane ve Nusretiye Cami.....	145
Fotoğraf 3.2	HK 10	Faust, 1870.....	145
Fotoğraf 3.3	HK 10	Sağ bölüm.....	146
Fotoğraf 3.4	HK 10	Sol bölüm.....	146
Fotoğraf 3.5	HK 10	Sağ bölüm.....	147
Fotoğraf 3.6	HK 10	Sağ bölüm merdiven.....	147
Fotoğraf 3.7	HK 10	Batı görünüşü.....	148
Fotoğraf 3.8	HK 10	Güneydoğu görünüşü.....	148
Fotoğraf 3.9	HK 10	Güneydoğu görünüşü ve mahfil.....	149
Fotoğraf 3.10	HK 10	Güneydoğudaki hünkar girişi.....	149
Fotoğraf 3.11	HK 10	Son cemaat yerinin sağındaki kapı.....	150
Fotoğraf 3.12	HK 10	Son cemaat yerindeki pencere.....	150
Fotoğraf 3.13	HK 10	Sağ bölüm çatısı.....	151
Fotoğraf 3.14	HK 10	Sağ bölüm çatısı.....	151
Fotoğraf 3.15	HK 10	Hünkar mahfili çatısı.....	152
Fotoğraf 3.16	HK 10	Sol bölüm çatısı.....	152
Fotoğraf 3.17	HK 10	Sol kanat hünkar kasrı girişi.....	153
Fotoğraf 3.18	HK 10	Sağ kanat merdiven holü.....	153
Fotoğraf 3.19	HK 10	Hünkar girişi içten görünüşü.....	154

Fotoğraf 3.20	HK 10 Sağ kanat hünkar girişi üstündeki ara kata geçiş.....	154
Fotoğraf 3.21	HK 10 Sağ kanat 102 nolu salon.....	155
Fotoğraf 3.22	HK 10 Sağ kanat ara mahfile geçiş kapısı.....	155
Fotoğraf 3.23	HK 10 Sağ kanat mermer lavabo.....	156
Fotoğraf 3.24	HK 10 Sağ kanat hünkar dinlenme odası.....	156
Fotoğraf 3.25	HK 10 Hünkar odası niş.....	157
Fotoğraf 3.26	HK 10 Hünkar mahfili giriş kapısı.....	157
Fotoğraf 3.27	HK 10 Hünkar mahfili mermer niş ve pencereler.....	158
Fotoğraf 3.28	HK 10 Hünkar mahfili tavanı.....	158
Fotoğraf 3.29	HK 10 108 nolu oda.....	159
Fotoğraf 3.30	HK 10 109 nolu salon onarım sırasında.....	159
Fotoğraf 3.31	HK 10 109 nolu salon onarım sonrasında.....	160
Fotoğraf 3.32	HK 10 109 nolu salon onarım sonrasında döşeme kaplaması.....	160
Fotoğraf 3.33	HK 10 109 nolu salondan ara mahfile geçiş kapısı.....	161
Fotoğraf 3.34	HK 10 109 nolu salona geçişteki merdivenin köşesi.....	161
Fotoğraf 3.35	HK 10 110 nolu oda.....	162
Fotoğraf 3.36	HK 10 110 nolu oda onarım öncesinde.....	162
Fotoğraf 3.37	HK 10 110 nolu oda onarım sonrasında.....	163
Fotoğraf 3.38	HK 10 Ara mahfil.....	163
Fotoğraf 4.2	HK 14 Deprem çatlağı.....	165
Fotoğraf 4.3	HK 15 Deprem çatlağı.....	165

## **ÖNSÖZ**

Osmanlı Devleti'nin başkenti İstanbul'da, selatin camilerle yapılan ve önceki camilere eklenen hünkar kasırlarını ele alan bu çalışmada, bu yapılar incelenmiş, aralarında Nusretiye Cami Hünkar Kasrı'nın rölöve ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır. Son olarak tümünün sorunları ele alınmış ve koruma önerileri sunulmuştur.

Bu çalışma süreci içinde bilgi ve tecrübeleri ile beni yönlendiren danışman hocam Doç. Dr. Füsun Alioğlu'na, tezin toparlama aşamasında yardımlarını esirgemeyen kardeşim Rukiye Nar'a, arkadaşlarım, Havva Ekşi Bekirođlu, Alime Şahin ve Sema Mengi'ye, ayrıca manevi desteklerini daima hissettiğim aileme teşekkür ederim.



## **ÖZET**

Bu çalışma, Osmanlı Devleti'nin başkenti İstanbul'da camilerde yapılan hünkar kasırlarının mimari açıdan incelenip değerlendirilmesini içermektedir.

Hünkar kasırları, Osmanlı padişahları ve devlet yönetiminde söz sahibi olan valide sultanlar tarafından kendi adlarına yaptırıldıkları camilerde karşımıza çıkmaktadır. İlk olarak XVII. yüzyılda camilerle birlikte inşa edilmiş ve XIX. yüzyılın sonlarına kadar da bir gelenek olarak selatin camilerin (sultan camileri) hepsinde yapımı devam etmiştir.

Birinci bölümde cami ve mahfil kavramlarından yola çıkılarak camilerdeki hünkar kasırlarının gelişimi anlatılmıştır. Yapıldıkları dönemde Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasal ve ekonomik durum ile yönetim şeklinin hünkar kasırlarına etkisi anlatılmıştır.

İkinci bölümde dönem sınırlaması yapılmadan İstanbul camilerindeki mevcut hünkar kasırları tespit edilerek bir liste oluşturulmuştur. Bu listeye göre kataloglar hazırlanmış ve çeşitli açılardan değerlendirilmeleri yapılmıştır.

Üçüncü bölümde Nusretiye Cami Hünkar Kasrı detaylı olarak incelenip, rölöve ve restorasyon projesi hazırlanmış ve mimari yapısı, yapısal özellikleri, cephe özellikleri ve bezeme programı açısından değerlendirilmiştir.

Dördüncü bölümde katalog listesini oluşturan hünkar kasırlarının sorunları ele alınarak korumaya ilişkin öneriler sunulmuştur.

### **Anahtar Kelimeler:**

**Hünkar Kasrı**

**Mahfil**

**Selatin Cami**

**Nusretiye Cami**

**Rölöve**

## **ABSTRACT**

This work contains the architectural side of The Sultan Kiosk that is built in Ottoman's Empire's capital 'İstanbul' of the Mosques.

The Sultan Kiosk were built for the mother of a reigning sultans who have rights in Ottoman Empire to govern the people. The Sultan Kiosk were firstly built in 17<sup>th</sup> century and continued to be built till the end of the 19<sup>th</sup> century as a tradition in Selatin Mosques (Sultan's Mosque).

In the first chapter, the development of The Sultan Kiosks were told due to the concepts of the mosque and elevated lodge in a mosque. Also the economical and political situations of the Ottoman Empire was told when The Sultan Kiosk exists and how The Sultan Kiosk affect the direction of the Empire.

In the second chapter, without restriction in periods, the existing royal kiosks in Istanbul mosques were determined and were formed. Due to the lists, catalogs were prepared and evaluations were done from various angles.

In the third chapter, Nusretiye Mosque Sultan Kiosk was examined detailly, the measured drawing and restoration project was prepared and architectural structure, structural properties and ornament program were evoluated.

In the fourth chapter, The Sultan Kiosks problems were described which exist in catalogs list and suggestions were made for protection.

### **Keywords:**

**The Sultan Kiosk**

**Elevated lodge in a mosque**

**Sultan's Mosque**

**Nusretiye Mosque**

**Measured Drawing**

## **1.GİRİŞ**

### **1.1. Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi**

Camilerdeki hünkar kasırlarının Osmanlı Mimarisindeki yeri, gelişimi ve bu gelişimi içindeki planlama şemaları incelenmiş, birbirleri ile karşılaştırılması yapılmıştır.

Bu amaçla öncelikle İstanbul'daki camilerde bulunan hünkar kasırlarının tespiti yapılmıştır. Bunların içinde cami ile birlikte yapılmış olanlar yanında camiye sonradan eklenmiş hünkar kasırları da yer almaktadır. Fonksiyonu cami olmayan Ayasofya'ya, I . Mahmud döneminde eklenen Hünkar Kasrı bu listeye katılmamıştır.

İnceleme sırasında hünkar kasırlarının yapılma tarihi esas alınarak kronolojik bir sıralamaya gidilmiştir. Bununla birlikte camiye sonradan eklenenler arasında tarihi belli olmayanlar da bulunmaktadır. Tarihi bilinmeyen hünkar kasırları, yapıldıkları yüzyıl içinde incelenmiştir.

Hünkar kasırlarının oluşumunda, fonksiyonel gereksinim ve Osmanlı Devlet Yönetimi'nde meydana gelen değişiklikler ele alınmış, o dönemin siyasi ve sosyal özellikleri de göz önünde bulundurulmuştur.

Yukarıda belirlenen yaklaşımlarla genel özellikleri ile hünkar kasırları katalog halinde irdelenmiş, XIX. yüzyıl camilerinden olan Nusretiye Cami ve Hünkar Kasrı daha detaylı olarak incelenip, Hünkar Kasrı'nın rölöve ve restorasyon projesi hazırlanmış, mimari, taşıyıcı sistem, yapım tekniği ve malzemeler açısından değerlendirilmiştir.

Son olarak katalog listesinde yer alan hünkar kasırlarının genel olarak sorunları ele alınarak korumaya ilişkin öneriler verilmiştir.

## 1.2. Dini Mimari İçinde Cami ve Mahfil Kavramları

Toplumlar, dinsel gereksinmelerini karşılamak ve dini yükümlülüklerini yerine getirmek için kendilerine özgü mekanlar oluşturmuşlardır. İslam dininde de ibadet etmek, sosyal ve siyasi kararları almak amacıyla ilk olarak Hz. Muhammed'in kendi evi kullanılmıştır. Zaman içinde İslamiyet'in yayılması ile birlikte yeni mekanlara ihtiyaç duyulmuş, mescit ve cami kavramları oluşmuştur.

Mescit Arapça 'secde edilecek yer' anlamına gelen 'sücut' kelimesinden türemiştir. Arapça 'cem' toplanmadan gelen cami ise, müslümanların ibadet etmek için toplandıkları içinde cuma ve bayram namazı da kılınan yer demektir. İslam ülkelerinde secde edilen, topluca namaz kılınan yer anlamında mescid-ül cami denilen ibadet mekanının Osmanlı'da adı cami olmuştur. Mescit ise Türkçe'de, mahalle içlerindeki küçük ibadet evlerinin adı olarak kalmış daha büyük olanlar 'ulu cami', Osmanlı sultanlarının ve ailesinin kendileri adına yaptırdıkları ise 'selatin cami' adını almıştır (Meydan Larousse, 1992, 3: 568).

Camiler, ibadet saatleri dışında, yönetim, yargı ve eğitim amaçları için de kullanılmaktaydılar (Sezgin, 1984). İslam'ın ilk yıllarından beri sadece ibadet mekanı olmayıp halkın çeşitli konular üzerinde danışmak için toplandığı sosyal yapılar olarak da kullanılan camilerde çeşitli devlet kurumları ibadete ayrılan mekan dışındaki bölümlerde çalışmalarda bulunuyordu. Örneğin Şer'i mahkemeler peygamber zamanından beri mescitlerde yapılmaktaydı (Erdem, 1965: 31-34).

Caminin oluşum süreci içinde öncelikle belli bir mekan gereksinimi karşılanmış ardından bu mekan duvarla sınırlandırılmış ve sonunda caminin işlevleri doğrultusunda birtakım simgeler yerleştirilmiştir. Dinsel, yönetsel ve hükümdarlığa ait bu simgeler sırasıyla mihrap, minber\* ve maksure adı verilen elemanlardır (Oleg, 1988: 96).

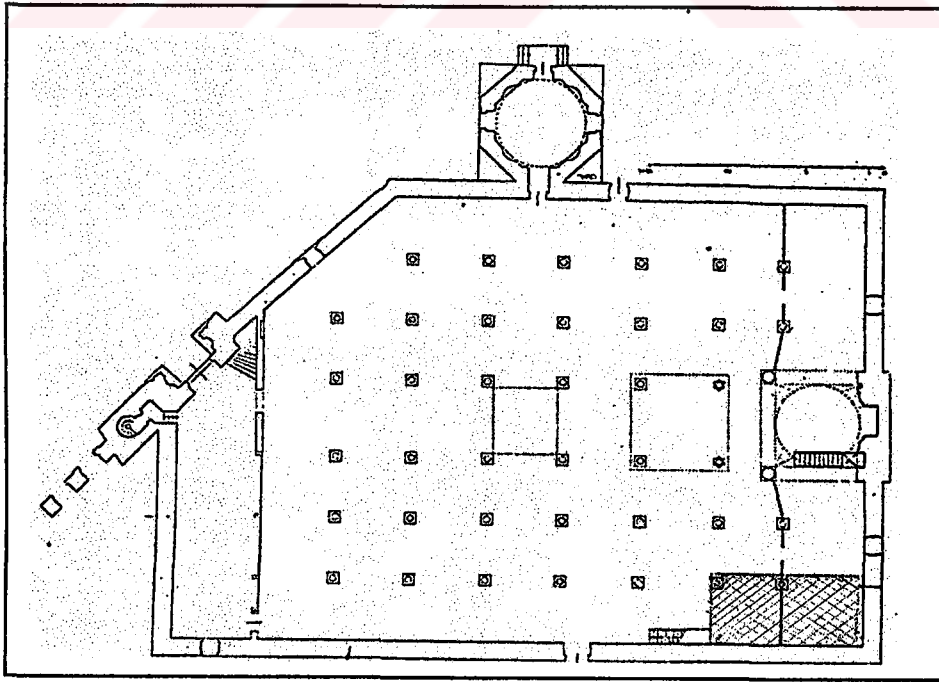
II. Halife Hz. Ömer ile IV. Halife Hz. Ali'nin camide şehit edilmeleri üzerine, 'emirü'l-müminin' olan kişinin hayatını emniyete almak amacıyla yapılan zeminden yükseltilmiş namaz kılınan özel alanı ifade eden maksureler, ilk olarak III. Halife Hz. Osman tarafından Medine'deki Mescid-i Nebevi'de yaptırılmıştır (İstanbul Ansiklopedisi, c.4: 102). Mihrap ve minber değişmeyen elemanlar olmasına karşın, Arap memleketlerinde maksure olarak adlandırılan bu bölüm, Osmanlı Dönemi'nde hünkar mahfili adını almış ve camilerin üst katlarında yer almaya başlamıştır.

\* Mihrap: Namaz sırasında kiblenin yerini belirleyen ve imamın namaz kıldıracağı yer. Minber: Mihrabın sağında başlangıçta sadece cuma namazı kılınan camilerde bulunurken sonraları en küçük mescitlere bile konulan, hutbe okunan merdiveni ve üstü külahlı bir sahanlığı olan yer.

### Mahfil ve Hünkar Mahfili:

Toplanılacak yer, toplantı yeri anlamına gelen mahfil kelimesi işlevine göre farklı isimler alır. Camilerde kadınların ibadeti için düzenlenmiş ve çoğunlukla ana mekandan kafeslerle ayrılmış olan bölüm 'Kadınlar Mahfili'dir. Namaz kılınırken müezzinin, imamın tekbirlerini arka bölümlerdeki cemaate tekrarladığı yüksekçe yer ise 'Müezzin Mahfili' olarak adlandırılır. Sultan camilerinde padişahın maiyetinde bulunanlarla birlikte namaz kılmaları için ayrılmış, kafesle çevrili, basamaklarla çıkılan özel birimlere de 'Hünkar Mahfili' denir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, c.2:1153). Osmanlı padişahları Cuma ve Bayram namazlarını, ayrıca Kandil ve Kadir gecelerinde yatsı namazlarını, buldukları şehirde selatin camilerinden birinde kıldıkları için hünkar mahfilleri daha çok başkent camilerinde bulunmaktadır (İstanbul Ansiklopedisi, c.4: 102).

Anadolu Türk Mimarisi'nde özgün biçimi ile günümüze gelebilmiş olan en eski mahfil örnekleri Divriği'de mimarı Ahlatlı Hürrem Şah olan Mengüçüklü Ahmet Şah'ın 626/1228-29'da inşa ettirdiği Ulu Cami ile Eşrefoğlu Süleyman Bey tarafından 696/1297 yılında yaptırılan Beyşehir'deki Eşrefoğlu Camii'nde (Şekil 1.1) bulunmaktadır (Aslanapa, 1984; Sezgin, 1984). Divriği Ulu Camii'nde mahfil, harimin güney doğusunda, Eşrefoğlu Camii'nde ise güneybatı köşesinde yer alır. Bunlar Osmanlı döneminin hünkar mahfillerine öncülük etmiş örneklerdir.

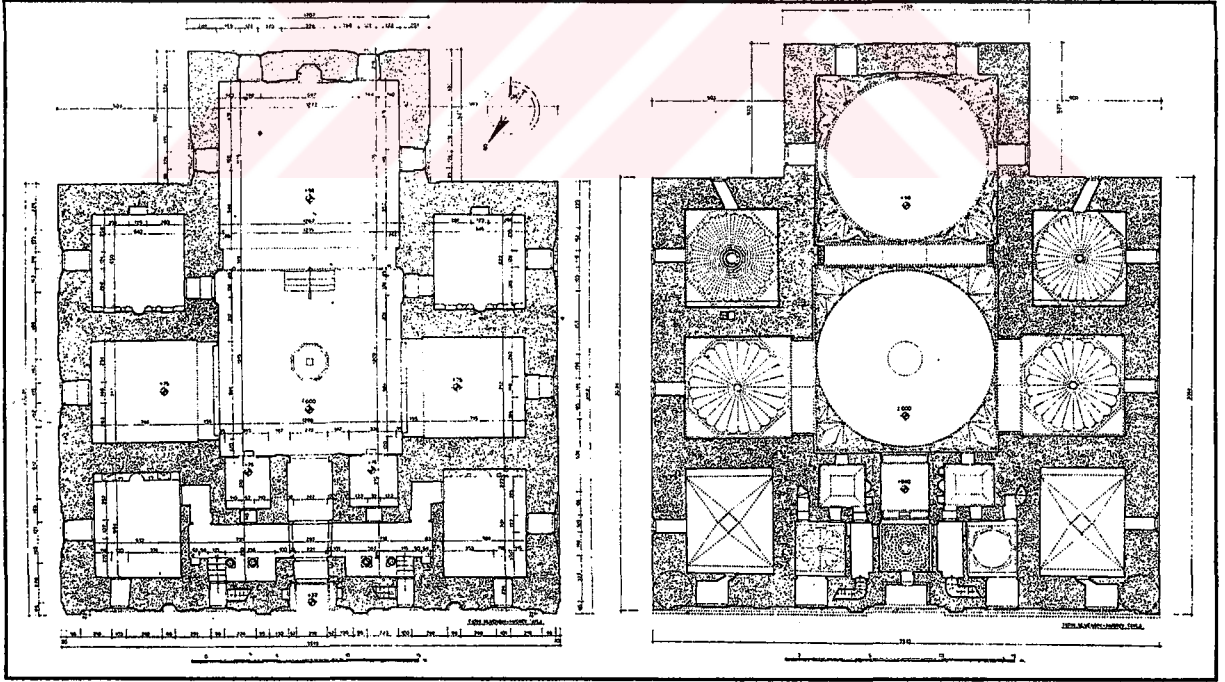


Şekil 1.1 Beyşehir Eşrefoğlu Cami planı (Sudalı, 1958)

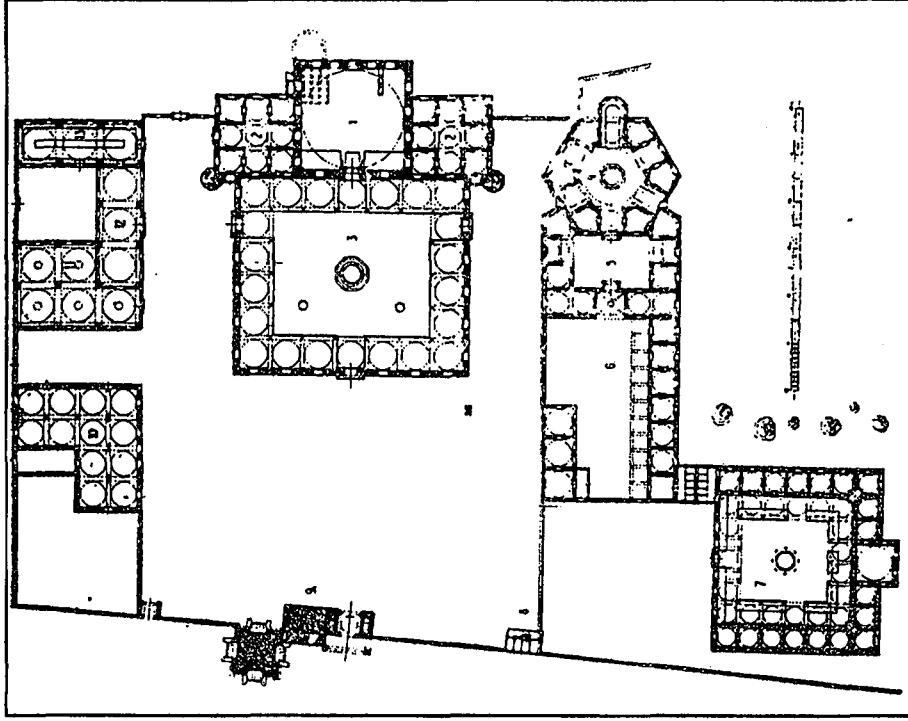
Osmanlı döneminde tespit edilebilen en eski hünkar mahfili Bursa'daki Yeşil Cami'nde (Şekil 1.2) bulunmaktadır. Hükümdarın maiyeti ile harem halkına ait odalar, hünkar mahfilini arkadan ve yanlardan kuşatmıştır. Bu şekli ile kendi türünün ilk örneği olan bir hünkar kasrı meydana gelmektedir (İstanbul Ansiklopedisi, 1994, c.4: 102).

Yeşil Cami'den sonra bilinen en eski hünkar mahfili Edirne'deki Beyazıt Camii'nde (Şekil 1.3) yer almaktadır. Daha sonra İstanbul camilerindekilere örnek olan bu mahfil, harımın güneydoğu köşesinde bulunmaktadır.

Zeminden yüksekte bulunan, padişahın ve maiyetinin basamaklarla ulaştığı mahfiller, XVIII. yüzyılın ikinci yarısına kadar harımın güneybatı veya güneydoğu köşesinde, bulunmakta, lento veya kemerlerle birbirine bağlanan sütunlar üzerine oturmaktadır. Bu yüzyılın ikinci yarısından sonra hünkar kasırlarının büyümesi ile birlikte camilerin kuzey cephelerini kaplayarak harımın kuzeybatı duvarına alınmış, cumba şeklinde camiye açılarak hünkar kasrı ile cami arasındaki bağlantıyı sağlayan bir oda haline gelmiştir.



Şekil 1.2 Bursa Yeşil Cami zemin kat ve üst kat planları (Ayverdi, 1976)



Şekil 1.3 Edirne II. Bayezid Külliyesi yerleşim planı (Sudalı, 1958)

### 1.3. Osmanlı Mimarlığı'nda Camilerde Hünkar Kasırlarının Tarihsel Gelişimi

#### Tanım

Hünkar kasırları Osmanlı Mimarisi'nde camilerde, genel kapsamlı tarikat yapılarında ve resmi binalarda padişahın ziyaret ve teftiş sırasında dinlenmesi, gerektiğinde de birtakım şahısları huzuruna kabul edip görüşmesi için özel olarak tasarlanmış bağımsız bölümlerdir (İstanbul Ansiklopedisi, 1994, 4: 102). Bunlar mevcut binalara eklenmiş olabildikleri gibi binaların plan şeması içinde de yer almışlardır.

Camilerdeki hünkar kasırları ilk olarak XVII. yüzyılın başlarından itibaren İstanbul camilerinde yapılmaya başlanmıştır. XVII. yy.ın ilk yarısından sonra Osmanlı padişahlarının cuma namazları, 'cuma selamlığı\*' denilen özel bir törene dönüşmüştü. Cuma selamlığı için saraydan ayrılan padişah ve saray erkanı, padişahın isteğine göre İstanbul'daki büyük camilerden birine giderdi. Padişah dışında herkes yaya olduğu için saraya en yakın camiye gidilirdi. XIX. yüzyılda sahil sarayların inşa edilmesiyle Cuma selamlıkları da bu sarayların bulunduğu yerdeki camilerde yapılır oldu (İstanbul Ansiklopedisi, c.2: 443).

\* 1453'ten 1924'e kadar, padişahların İstanbul'da buldukları zamanlar boyunca her Cuma günü tekrarlanan yarı resmi namaz töreni (İstanbul Ansiklopedisi, c.2: 443).

### **Osmanlı'da Yönetim Anlayışındaki Değişim ve Camilerdeki Hünkar Kasırları**

Osmanlı Devleti merkez yönetiminin başında padişah bulunurdu. Padişah ülkenin hakimi, idarecisi ve Osmanlı Hanedanının temsilcisiydi. Sultan I. Selim Han (1512-1520) zamanında da Halife sıfatını almıştır. Osmanlı hanedanından olan padişahlar her konuda en yetkili kişiler olmalarına karşın yetkilerini bazı kurum ve yüksek devlet memurlarıyla paylaşırlardı. Sadrazamlar padişahların en büyük yardımcılarıydı. Divan-ı Hümayun sadrazamın başkanlığında toplanırdı. Bütün hükümet kuvvetleri, bu divanın aracılığı ile padişaha bağlanmış bulunuyordu. IV. Mehmed'in (1648-1687) Edirne'de oturması ile divan önemini kaybetti. Artık önemli işler çıkınca ileri gelenler, sadrazam ve şeyhülislam konaklarına çağrılmaya ve oralarda meclisler kurmaya başladılar (Özkaya, 1985:135-136).

Böylece XVII. yy. içinde padişahlar devlet yönetimine etkili olarak katılmaz olmuşlardır. Devlet yönetimi sadrazam ve vezirlere bırakılmıştır. Bunun yanında valide sultanlar, devlet yönetiminden habersiz oğullarının yerine yönetimde söz sahibi olunca, sadrazam seçimi, yüksek kademedeki memurların atanması gibi işleri yürütmüşlerdir (Nayır, 1975: 8-9).

Osmanlı Devleti'nin XVI. yy.da siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel alanda ulaştığı yüksek düzey, XVII. yüzyılda duraksamış, Avrupa'da keşifler ve icatlar devam ederken ekonomik ve askeri gücü zayıflamaya başlamıştır. İç karışıklıklar, savaşlar, ekonomik sıkıntılarla dolu bu dönemde mimarlıkta da büyük atılımlar yapılamamış, XVI. yy.ın etkileri devam etmiştir (Sözen, 1980; Yearasimos, 2000: 332).

Siyasi başarısızlıkların egemen olduğu XVIII. yy.da Osmanlı Devleti'nin Avrupa ile ilişkileri sonucu hem toplumsal yaşayış biçimi hem de mimari görsel olarak etkilenmiş, bu etkiler Osmanlı yapısı içinde yorumlanarak ele alınmıştır (Sözen, 1980: 151).

Padişahın saraydan ayrılması, halka görünmekten çekinmemesi, gündelik yaşantıdaki dışa dönüklük bu Batılı etkilerin sonuçlarındandır. Topkapı Sarayı dışına çıkan padişah, bu dönemde İstanbul'un çeşitli yerlerinde, özellikle Boğaz kıyılarında yaptırdığı saray, köşk ve kasırlarda kalarak ömrünü geçirir (İnci,ty).

Padişahın çeşitli nedenlerle sarayı bırakması, yalnız cuma değil başka günlerde de camiye gitme zorunluluğuna neden olmuş (Sözen, 1980), padişahın namazdan önce veya sonra dinlenmesine olanak verecek ve kanun gereği iş görüşmelerini, kabullerini yapabileceği mekanlara ihtiyaç duyulmuştur. Bu şekilde hünkar kasırları camilere bağlantılı olarak yapılmaya başlanmıştır. Bu kasırlarda, padişah namazdan önce veya sonra bir süre dinlenir, namaz vaktini bekler, abdest alır ve bazı devlet işlerini de görüşürdü.

Sultan, gittiği camilerde yeniçeri ağası ve caminin mütevellisi tarafından karşılanırdı. Yeniçeri ağasının hünkar mahfilinde padişahla devlet işleri hakkında görüşmesi adetti (Uzunçarşılı, 1988:65). Padişah mahfildeyken yeniçeri ağası ile görüştüğü gibi sadrazamı ve şeyhülislamı da ayrı ayrı kabul ederdi (İstanbul Ansiklopedisi, c.2: 443).

### **Camilerde Hünkar Kasırları**

Mimari programı en az bir oda, hol ve tuvalet olan hünkar kasırları, önceleri külliye içinde mahfilin konumuna göre camiyle bağlantısı sağlanarak yapılmışlardır. İlk örneklerini XVII. yüzyılda veren ve XVIII. yüzyılda devam bu yapılar caminin ayrılmaz bir parçası değillerdir. Bu yapıların cephe özelliklerine baktığımızda, cami ile birlikte yapılmalarına karşın işlevleri gereği, caminin anıtsal dini mimari cephesinden farklı olarak sivil mimarinin özelliklerini gösterdiğini görürüz. Bu dönemde camiye hünkar mahfili ile açılan hünkar kasırlarına giriş rampa ile yapılmıştır.

XIX. yüzyıl İstanbul camilerinde klasik plan şemasının uygulanmasına rağmen hünkar kasırlarının gelenek haline gelmesi ile bu camilerin özellikle kuzey cephelerinde değişimler olmuştur.

Son cemaat yeri, hünkar mahfili ve minareleri de içine alan hünkar kasırlarının XIX.yüzyıl sonlarında gelişimi devam etmiş ve son cemaat yeri anlayışı Klasik Osmanlı Dönemi'ndeki anlayışı ortadan kaldırmıştır. Artık hünkar kasırları cami ile bütünleşmiştir ve ayrılmaz bir bütün haline gelmişlerdir. İki katlı olarak yapılan bu yapıların üst katı hünkara ayrılmıştır. Rampalı girişlerin yerini de üst kata çıkan merdivenler almıştır.

XIX. yüzyıl başlarından itibaren padişahlar, boğaz kıyılarında yaptırdıkları saraylarda ikamet etmeye başladılar. Topkapı Sarayı'nı dolayısıyla tarihi yarımadaı terk etmişlerdir.

III. Selim (1789-1807) en çok Beşiktaş Sarayı'nda yaşamış, II. Mahmud (1808-1839) yaptırdığı eski Çırağan Sarayı ve eski Beylerbeyi Sarayı ile Beşiktaş Sarayı'nı tercih etmiş, Abdülmecid (1839-1861) yaptırdığı Dolmabahçe Sarayı'nı, Abdülaziz (1861-1876) yaptırdığı Çırağan Sarayı'nı ve II. Abdülhamid (1876-1909) ise yaptırdığı Yıldız Sarayı'nda yaşamışlardır.

Valide Sultan veya kendi adlarına yaptırdıkları camiler de bu saraylara yakın yerlerdedir. Bu nedenle XIX. yüzyılda yapılan hünkar kasırlarına sahip camiler genellikle tarihi yarımada dışındadır.

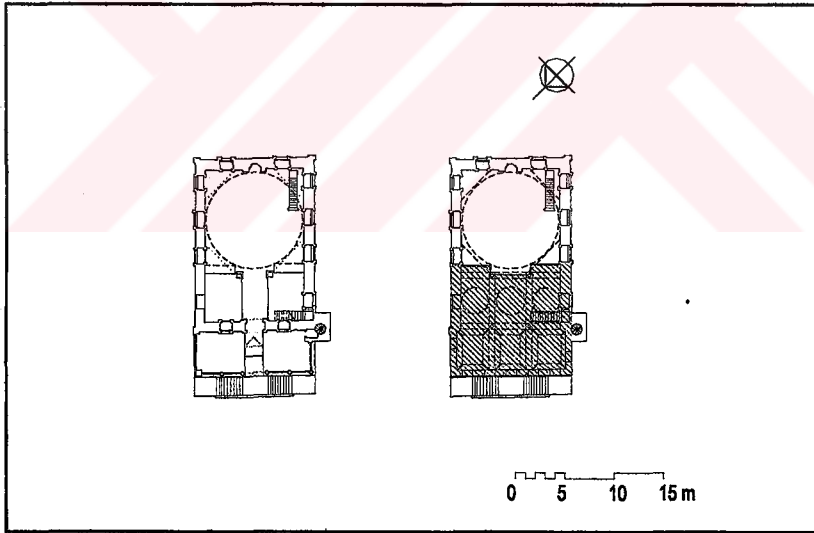
Bu camiler, hem padişahın kendisi tarafından kendi adına ve validelerine hem de bu dönemde yönetimde söz sahibi olan valide sultanlar tarafından kendi adlarına yaptırılmışlardır.

## 2. İSTANBUL CAMİLERİNDE HÜNKAR KASIRLARI

### 2.1. İstanbul Camilerinde Hünkar Kasırları

Hünkar mahfillerinin gelişmesi ile ortaya çıkan hünkar kasırları, XVII. yüzyılın ortalarında camilere ek olarak yapılmaya başlanmış, XVIII. yüzyılda gelenek halini almış ve nihayet XIX. yüzyılda camilerin kuzeybatı cephelerinde ayrılmaz yapılar haline gelmişlerdir. İlk örneklerde camiyle bağlantısı hünkar mahfili ile sağlanan hünkar kasırları, sonraları cami ile bütünleşerek kuzeybatı duvarı boyunca camiye açılmıştır.

İstanbul Ansiklopedisi 'Hünkar Kasırları' maddesinde Unkapanı'ndaki Şebsefa Sultan Cami'nin (Şekil 2.5) son cemaat yeri üstündeki mahfil kısmı için de hünkar kasrı denilmektedir. Fakat bu örnek, cami içinde geniş bir hünkar mahfili olmak dışında hünkar kasrı özelliği göstermemektedir. Üst kattaki mahfil kısmına cami içinden küçük bir merdivenle çıkılmakta, özel bir girişi bulunmamaktadır. Kendine ait abdest alma mekanı da olmayan Şebsefa Sultan Cami çalışma dışı bırakılmıştır (Fotoğraf 2.1).



Şekil 2.1 Şebsefa Sultan Cami kat planları

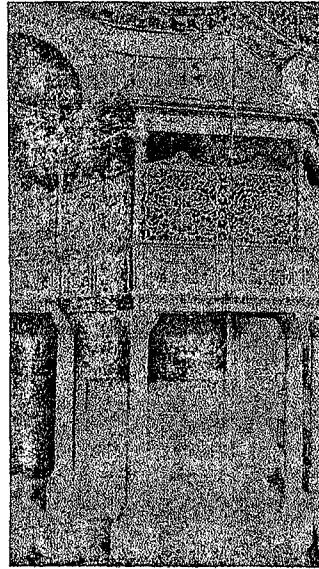
Hünkar kasırları XVII. XVIII. ve XIX. yüzyıllarda İstanbul camilerinde yapıldığı gibi Klasik Dönem camilerine de eklenmiştir.

Sonradan eklenen hünkar kasırları arasında Ayasofya Caminin hünkar kasrı, ilk işlevi cami olmadığı için araştırma dışında tutulmuştur. Kilise olarak yapılan Ayasofya, cami işlevi verildikten sonra farklı bir takım ekler almıştır. Hünkar mahfili de bu ekler arasındadır. İlk hünkar mahfilinin yapım tarihi bilinmemekle beraber, I. Mahmud döneminde bu mahfile bir de hünkar kasrı ilave edilmiştir. Daha sonraları Abdülmecid döneminde 1847-1849 yılında

yapılan onarım sırasında, camiye Fossati tarafından Bizans üslubunda yeni bir hünkar mahfili (Fotoğraf 2.1) eklenmiştir (İstanbul Ansiklopedisi, c.1: 456; c.2: 102). Hünkar kasrı ise bir takım değişiklikler geçirerek günümüze gelebilmiştir.



Fotoğraf 2.1. Şebsefa Cami Kuzeybatı görünüşü



Fotoğraf 2.2. Ayasofya Cami Hünkar Mahfili

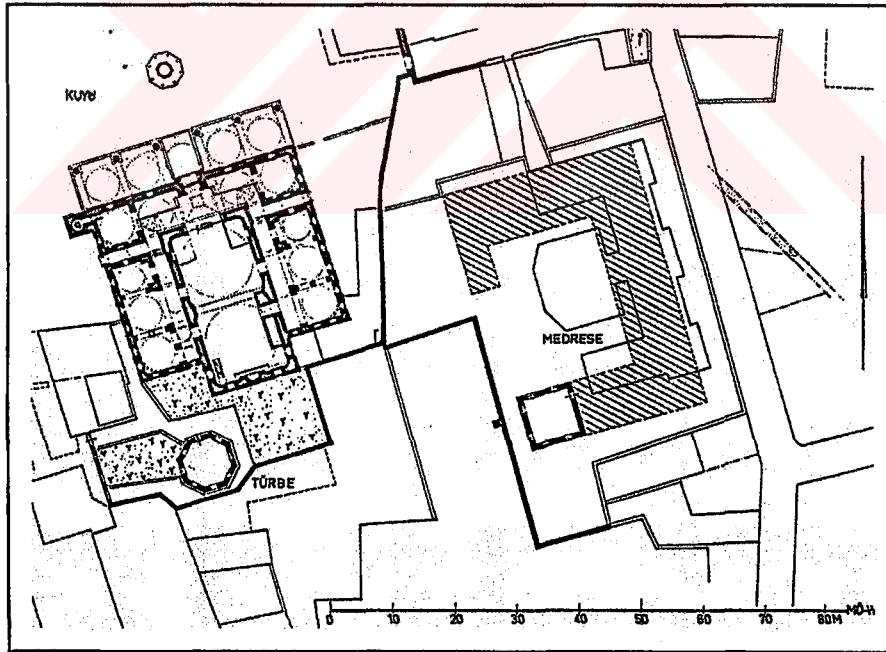
Çalışmaya, cami ile birlikte yapılan ve yine özgün işlevini devam ettiren camilere eklenen, günümüzde de mevcut hünkar kasırları dahil edilmiştir.

## 2.2. Günümüze Ulaşamayan Hünkar Kasırları

Camilere bu dönemlerde eklenen hünkar kasırlarından bazıları istimlakler sırasında camilerin etrafı açılırken, yıkılmıştır. Hekimoğlu Ali Paşa Cami'nin rampalı hünkar kasrı ile Mahmut Paşa, Sinan Paşa ve Kılıç Ali Paşa camilerine sonradan eklenen hünkar kasırları bunlardandır.

### Mahmut Paşa Cami ve Hünkar Kasrı

Eminönü ilçesinde yer alan cami, 1463 tarihli olmasına karşın 1753 yılındaki büyük çarşı yangınından sonra III. Osman döneminde (1754-1751) büyük bir onarımdan geçmiştir (Şekil 2.2). Caminin mahfili 1828'te II. Mahmut tarafından yaptırılmıştır (İstanbul Ansiklopedisi, c.5: 270). Halil Ethem 'hünkar mahfiline çıkılan rampa sonradan yapılmıştır' demekle burada bir rampanın varlığından söz etmektedir (Kaya, 1968: 87). Fakat bu rampa günümüzde mevcut değildir.

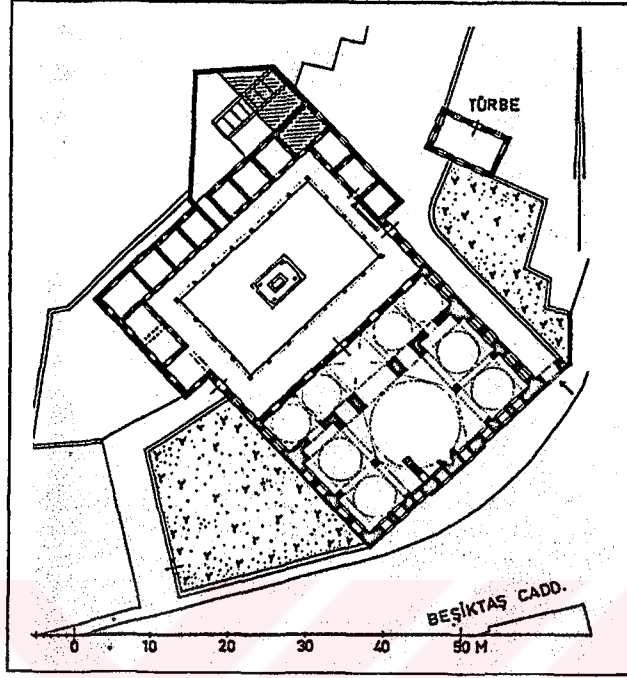


Şekil 2.2 Mahmud Paşa Cami planı (Wiener,2001:434)

### Sinan Paşa Cami ve Hünkar Kasrı

Beşiktaş'ta bulunan cami Sadrazam Rüstem Paşa'nın kardeşi Kaptan-ı Derya Sinan Paşa tarafından 1555'te Mimar Sinan'a yaptırılmıştır (Şekil 2.3). Caminin güneydoğu duvarına

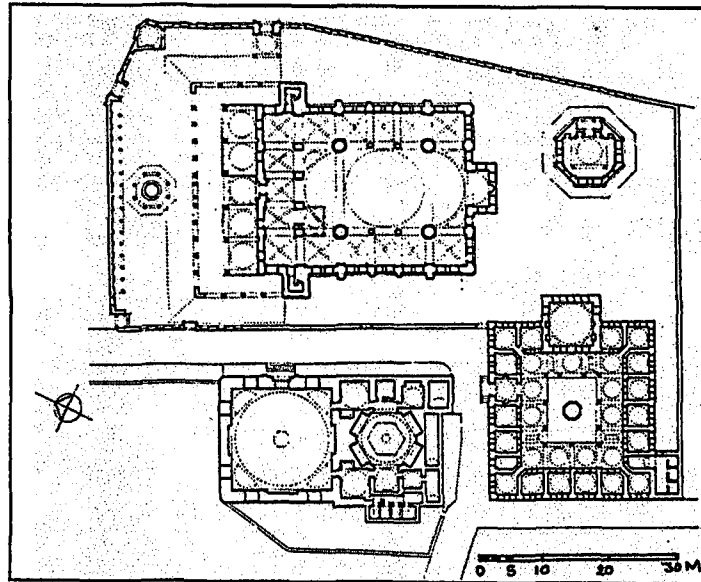
yapılmış olan hünkar kasrının yapım tarihi belli değildir. Bu bölüm 1936-1937'de Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün yaptırdığı onarım sırasında yıkılmıştır (İstanbul Ansiklopedisi, c.7: 3).



Şekil 2.3 Sinan Paşa Cami planı (Wiener, 2001: 459)

### Kılıç Ali Paşa Cami ve Hünkar Kasrı

Tophane Meydanı'nda bulunan cami (Şekil 2.4) Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa tarafından Mimar Sinan'a 1580-1581 yılları arasında yaptırılmıştır (İstanbul Ansiklopedisi, c.4: 557).

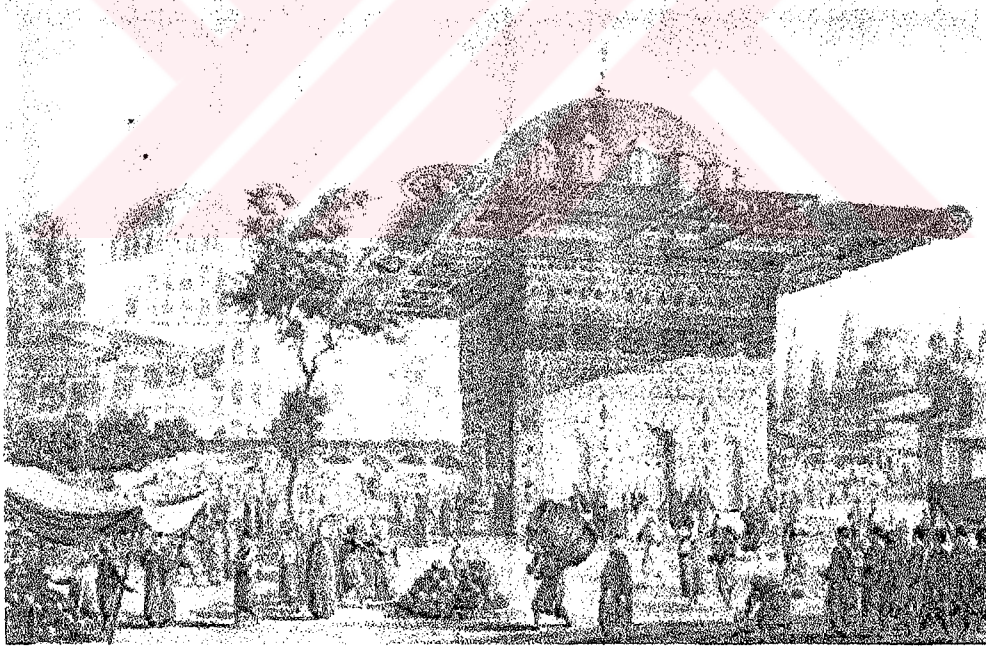


Şekil 2.4 Kılıç Ali Paşa Külliyesi vaziyet planı (İstanbul Ansiklopedisi, c.4: 558)

- XVII. yüzyılda camiye eklendiği tahmin edilen, eski gravürlerde görülen ahşap hünkar kasrı (Fotoğraf 2.3; 2.4) bugün yoktur (Önge, 1968: 11).



Fotoğraf 2.3 XVII Yüzyıla ait bir gravürde Kılıç Ali Paşa Camii ve ahşap hünkar kasrı (Önge,1968)



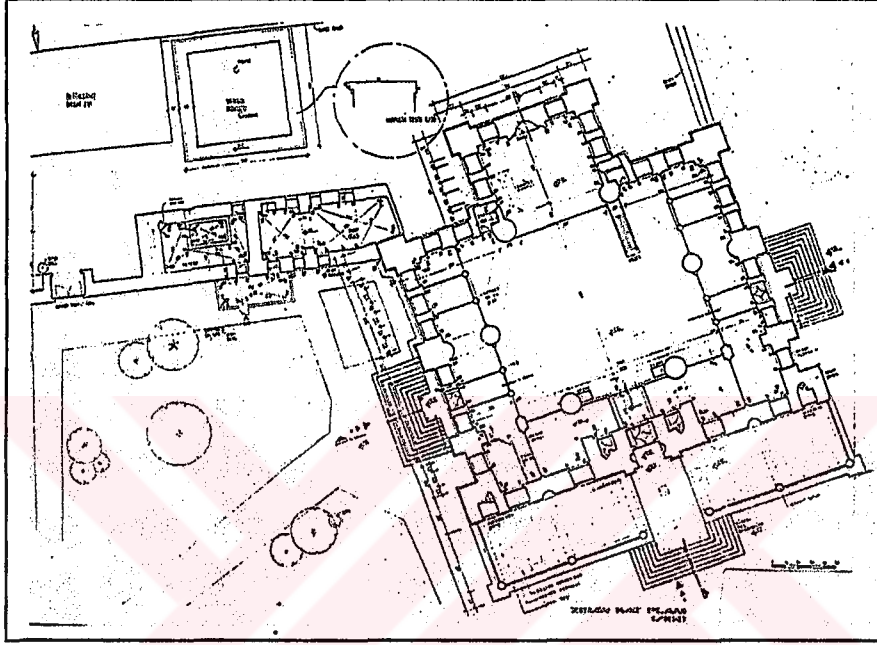
Fotoğraf 2.4 Arkada Kılıç Ali Paşa Camii ve ahşap hünkar kasrı (yazar adı yok, 1995)

### **Hekimoğlu Ali Paşa Camii ve Hünkar Kasrı**

Fatih ilçesinde Davut Paşa-Kocamustafa Paşa arasında bulunan camiyi, Sadrazam Hekimoğlu Ali Paşa (1689-1758) yaptırmıştır. Külliye, I. Mahmut dönemindeki (1730-1754) Lale Devri'nin özelliklerini gösterdiği gibi, İstanbul barok ve rokocosunun da ilk örneklerinden

biridir. Caminin (Şekil 2.5) girişleri üzerinde bulunan kitabelere göre 1147/1734-35'de bitirilmiştir (İstanbul Ansiklopedisi, c.4: 43). Mimarı Ömer Ağa'dır (İnci, t.y.).

Cami ile birlikte yapılmış olan fakat bugün mevcut olmayan ahşap hünkar kasrının günümüze sadece rampanın alt yapısına ait kalıntılar gelebilmiştir. Kalıntıların bulunduğu bu kısımlar da Cumhuriyet döneminde onarım geçirmiştir (Tanman, 1996).



Şekil 2.5 Hekimoğlu Ali Paşa Cami planı (Afacan, 1996)

### 2.3. Cami ile Birlikte Yapılan Hünkar Kasırları

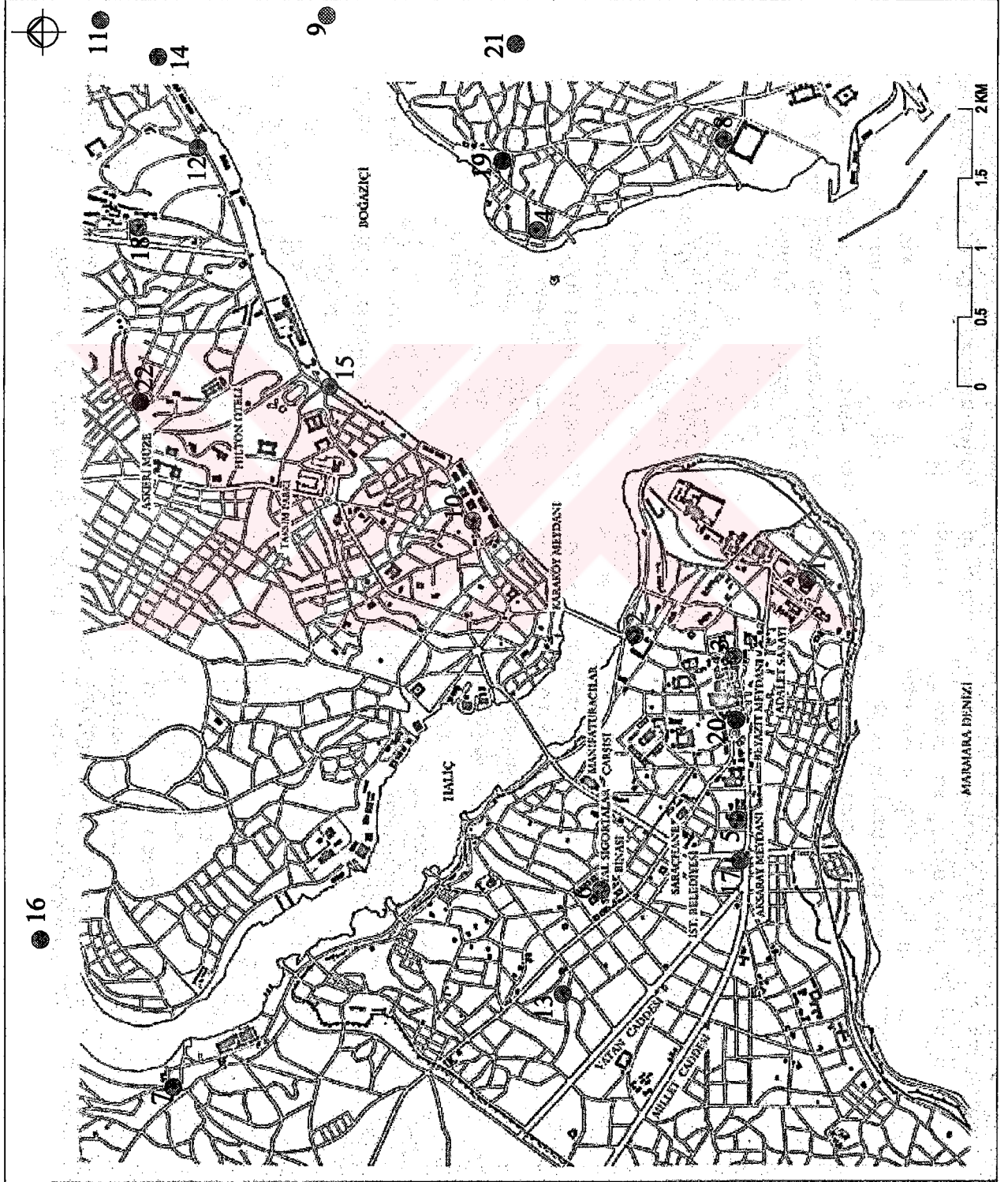
İlk olarak Sultan Ahmed Camii'nde (1616) karşımıza çıkan hünkar kasırları, özellikle XVIII. yüzyıldan sonra yapılan tüm selatin camilerde gelenek haline gelerek gelişmelerini sürdürmüşlerdir. Daha önceki bölümlerde de bahsedildiği gibi camilerle birlikte yapılan hünkar kasırlarının çoğu tarihi yarımada dışındadır (Harita 2.1).

#### Katalogda Kullanılan Kısaltmalar:

- HK : Cami ile birlikte yapılan hünkar kasırları
- EHK : Camiye sonradan eklenen hünkar kasırları
- HD : Hükümdarlık Devri

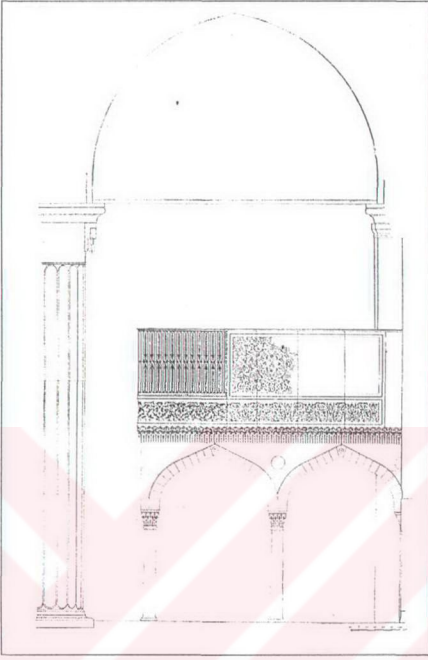
## KRONOLOJİK LİSTE

- Camii ile aynı tarihli
- 1 Sultan Ahmed Camii HK
- 2 Yeni Camii HK
- 3 Nuruosmaniye Camii HK
- 4 Ayazma Camii HK
- 5 Laleli Camii HK
- 6 Fatih Camii HK
- 7 Eyüp Camii HK
- 8 Selimiye Camii HK
- 9 Beylerbeyi Camii HK
- 10 Nusretiye Camii HK
- 11 Emirgan Camii HK
- 12 Küçük Mecidiye Camii HK
- 13 Hırka-i Şerif Camii HK
- 14 Büyük Mecidiye Camii HK
- 15 Dolmabahçe Camii HK
- 16 Sadabâd Camii HK
- 17 Aksaray Valide Camii HK
- 18 Yıldız Camii HK
- Camiye sonradan eklenen
- 19 Yeni Valide Camii HK
- 20 Beyazıt Camii HK
- 21 Atık Valide Camii HK
- 22 Teşvikiye Camii HK

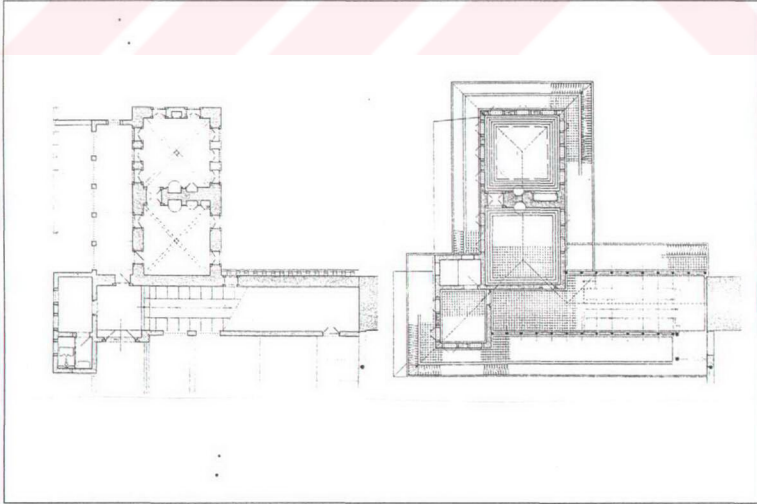


Harita 1.1 1950-1960 İstanbul Haritası (Kuban, 1996: 390)

<b>ATALOG NO</b>	HK 1*	<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>DI</b>	Sultan Ahmet Cami Hünkar Kasrı		
<b>ERİ</b>	Sultanahmet		
<b>APIM YILI</b>	1617		
<b>APTIRAN</b>	I. Ahmet		
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	I. Ahmet (HD:1603-1617)*		
<b>İMARİ</b>	Sedefkar Mehmet Ağa	<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>İMARİ ÜSLUBU</b>	Geç Klasik		
<b>EMİN KAT PLANI</b>			
<b>ÖNÜM İZELLİKLERİ</b>	Tonozlu geçit üzerinde; caminin kuzeydoğusunda; bir galeri ile bağlantılı.	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Kuzeydoğu-Güneybatı doğrultusunda Eğimli rampalı (A)
<b>ANIM</b>	Yapı, bodrum kat, zemin kat ve bir normal kata sahiptir. Zemin katta iki (D,E), üst katta iki (G,H) adet ocaklı ve dolap nişli toplam dört oda bulunmaktadır. Restitüsyon projesine göre (Eldem,1986), girişin solunda (B) günümüzde mevcut olmayan bir tuvalet vardır.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
<b>AYIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kagir yığma sistem <b>1. Kat:</b> Kagir yığma sistem	<b>Zemin Kat:</b> Kagir yığma sistem Galerili bölümde kagir karkas	
<b>DUVARLAR / CEPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kesme taş;	<b>Zemin Kat:</b> Kesme taş;	<b>Üst Kat:</b> Almaşık (1 sıra kesme taş, 3 sıra tuğla)
<b>SÜTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Mahfile geçiş balkonunda; <b>Sütun gövdesi:</b> Mermer;	<b>Sütun başlığı:</b> Mermer, baklavali;	<b>Kaide:</b> Mermer;
<b>CEMELER</b>	<b>Yeri:</b> Galeride;	<b>Biçim:</b> Tam;	<b>Malzeme:</b> Mermer.
<b>DÖŞEMELER / TAVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Ahşap girişmeli <b>Tavan:</b> Düz	<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap <b>Tavan kapl.:</b> Ahşap	
<b>İST ÖRTÜ / SAÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı; <b>Saçak:</b> Ahşap geniş saçak	<b>Malzeme:</b> Kurşun; <b>Saçak Silmesi:</b> Yok	
<b>SİLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Kesme taş		
<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 229/275	<b>Tipi:</b> Basık keremli; ahşap tabanlı kapı	<b>Söve:</b> Yok
<b>PENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 95/191	<b>Tipi:</b> Z. kat: Lokmalı parmaklıklılı, dikdörtgen; 1. kat: Tepe pencere, ahşap kepenk, dikdörtgen.	<b>Söve:</b> Zemin kat: mermer; 1. kat: mermer;
<b>HÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Güneydoğu cephesinde, mihrabın solunda, özel mihraplı (I); <b>Kafes:</b> Mermer korkuluk üzerine ahşap kafes		<b>Tavan:</b> Kubbe



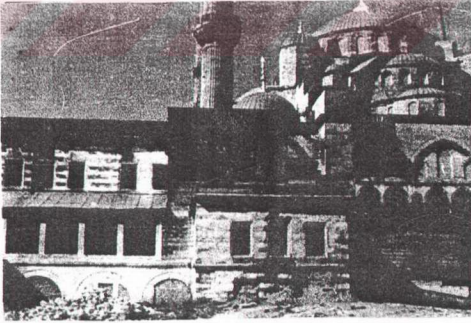
Şekil 2.6 HK 1 Hünkar Mahfili görünüşü (Sudalı, 1958)



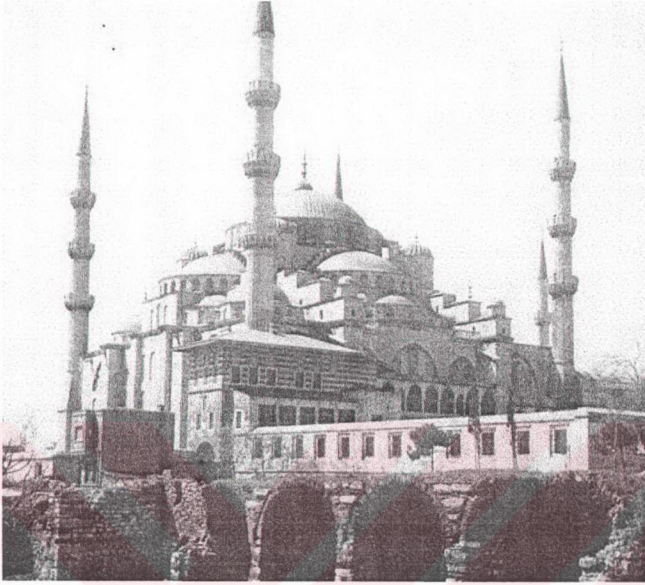
Şekil 2.7 HK 1 Restitüsyon planları



Şekil 2.8 HK 1 Restitüsyon kesit ve görünüşleri



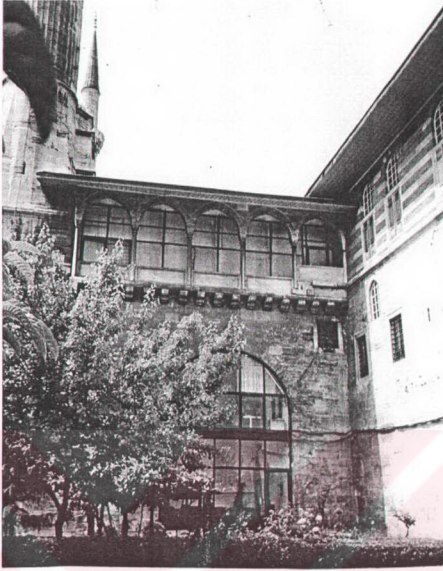
Fotoğraf 2.6 HK 1 Tuvalet hacminin de bulunduğu eski bir fotoğraf (Eldem, 1986)



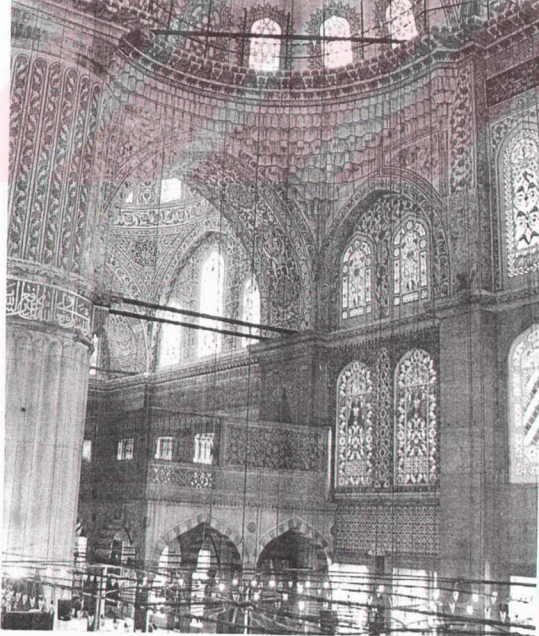
Fotoğraf 2.23 HK 1 1912 yılındaki yangından sonra çekilmiş bir fotoğraf (Wiener,2001: 472)



Fotoğraf 2.7 HK 1 girişten görüntü



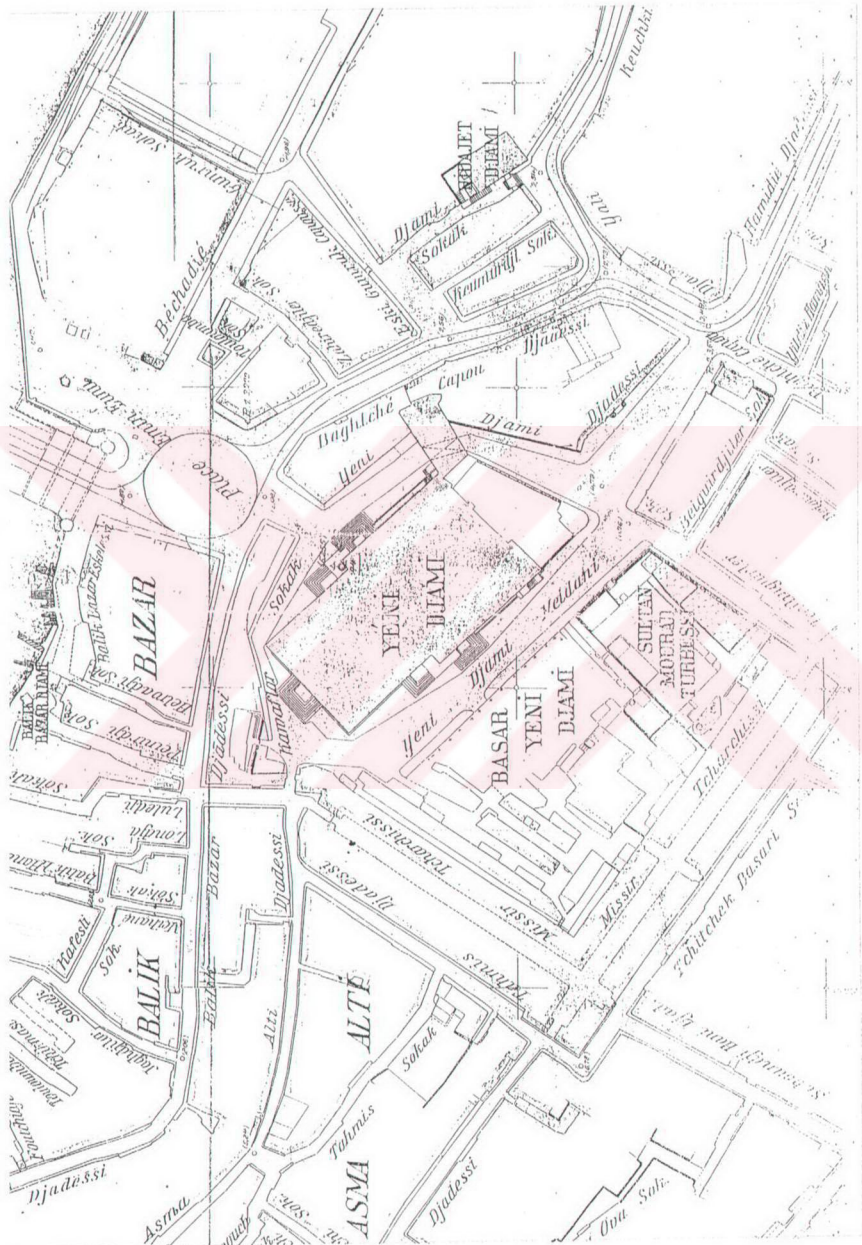
Fotoğraf 2.8 HK 1 güneydoğudan görüntü



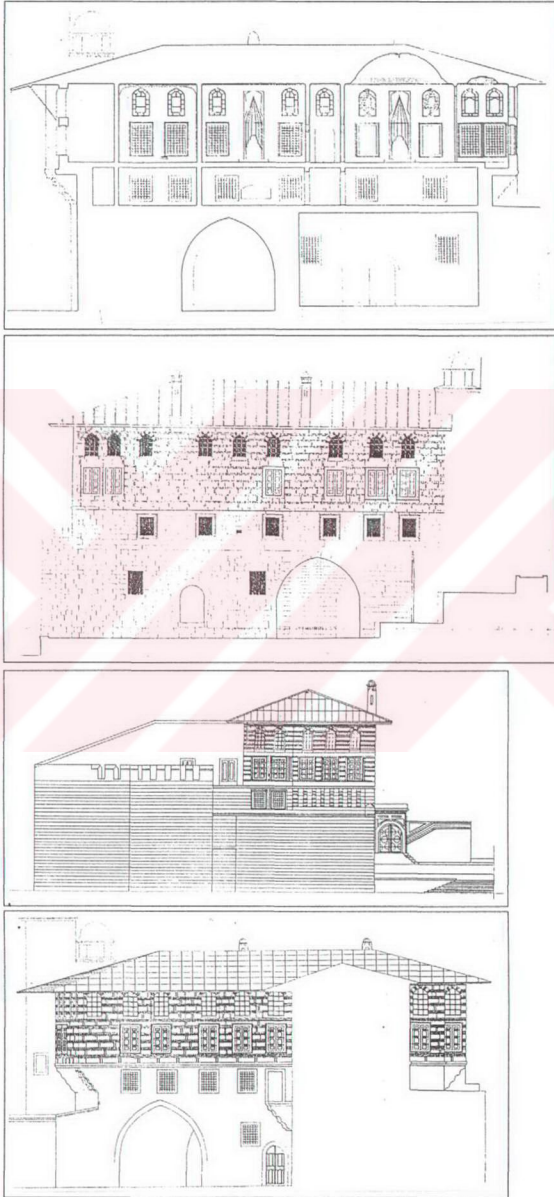
Fotoğraf 2.9 HK 1 hünkar mahfili

<b>KATALOG NO</b>	HK 2	<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>ADI</b>	Yeni Cami Hünkar Kasrı		
<b>ERİ</b>	Eminönü		
<b>APIM YILI</b>	1663		
<b>APTIRAN</b>	Hatice Turhan Valide Sultan		
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	IV. Mehmed (HD:1648-1687)		
<b>İLMARİ</b>	Mustafa Ağa		
<b>İLMARİ ÜSLUBU</b>	Geç Klasik		
<b>EMİN KAT PLANI</b>		<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>ONUM ZELLİKLERİ</b>	Tonozlu geçit üzerinde; caminin kuzeydoğusunda; bir galeri ile bağlantılı.	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Kuzey- Güney doğrultusunda; Eğimli rampalı (A) (iç genişlik: 593 cm)
<b>ANIM</b>	Yapı yüksek girişli bir zemin kat, hizmetkarlara ait bir ara kat ve bir normal kata sahiptir. Zemin katta rampa altında beş oda (B) ve tonozlu geçidin yanında iki oda (C,D) bulunmaktadır. Ara kat 1. katın tekrar olmakla beraber tavan yüksekliği basıktır. 1. katta ocaklı iki oda (F,G), bir WC (H) ve bir sofa (E) vardır.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Yok <b>Ara Kat:</b> Kagir yığıma sistem	<b>Zemin Kat:</b> Kagir yığıma sistem <b>1.Kat:</b> Kagir yığıma sistem	
<b>UVARLAR / EPHE KAPLAMASI</b>	<b>Zemin Kat:</b> Kesme taş;	<b>Ara Kat:</b> Kesme taş;	<b>1. Kat:</b> Almalışık (1 sıra kesme taş, 3 sıra tuğla)
<b>ÜTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Mahfile geçiş balkonunda; <b>Sütun gövdesi:</b> Mermer;	<b>Sütun başlığı:</b> Mermer, baklavali;	<b>Kaide:</b> Mermer
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Mahfile geçiş balkonunda;	<b>Biçim:</b> Tam;	<b>Malzeme:</b> Kesme taş.
<b>İŞEMELER / AVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Bilinmiyor <b>Tavan:</b> Düz; kubbe (F).	<b>Döğeme kapl.:</b> Taş ve ahşap (1.kat); <b>Tavan kapl.:</b> Ahşap (1.kat).	
<b>İST ÖRTÜ / AÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı; <b>Saçak:</b> Ahşap geniş saçak	<b>Malzeme:</b> Kurşun; <b>Saçak Silmesi:</b> Yok	
<b>İLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Kesme taş;		
<b>HÜNKAR KASRI İRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 312 / 387;	<b>Tipi:</b> Basık kemerli; sedef ve başa kalmalı kapı.	<b>Söve:</b> Yok
<b>PENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> Ölçülemedi	<b>Tipi:</b> Ara kat: Lokmalı parmaklıklı, dikdörtgen; 1. kat: Tepe pencere, ahşap kepenk, dikdörtgen.	<b>Söve:</b> Ara kat: mermer; 1. kat: mermer;
<b>HÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeydoğuda, mihrabın solunda (K); <b>Kafes:</b> Geometrik desenli mermer korkuluk üzerinde ahşap şebekeli		<b>Tavan:</b> Kubbe

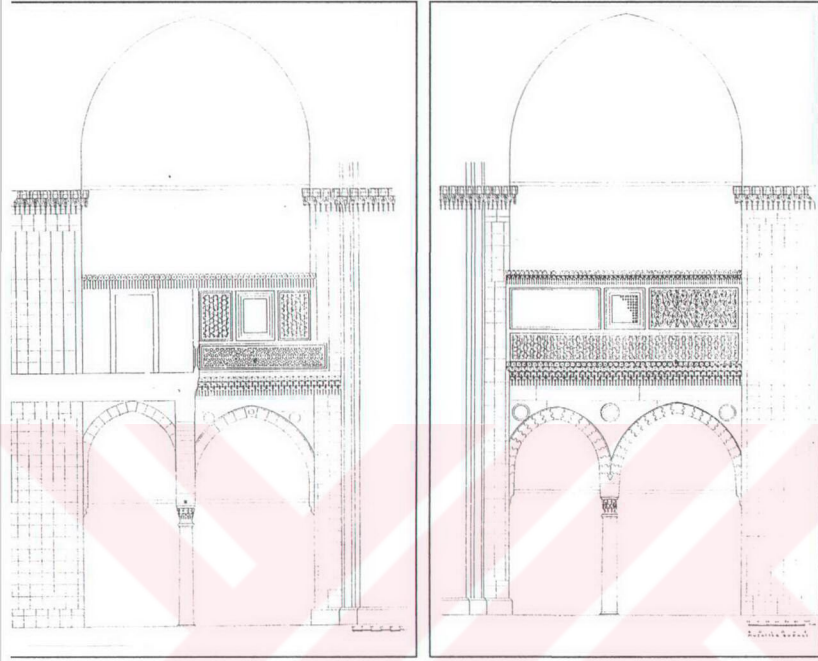




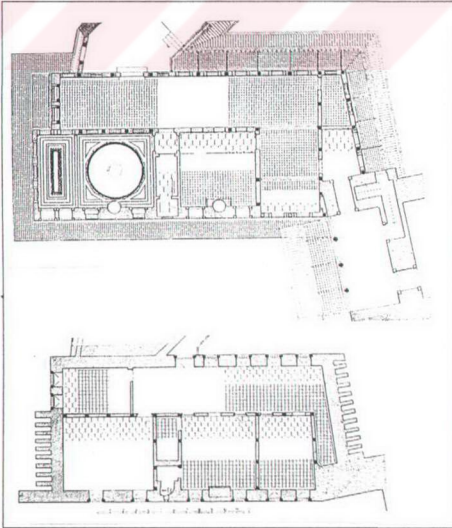
Harita 2.3 HK 2 Feuille (No: H 8/3)



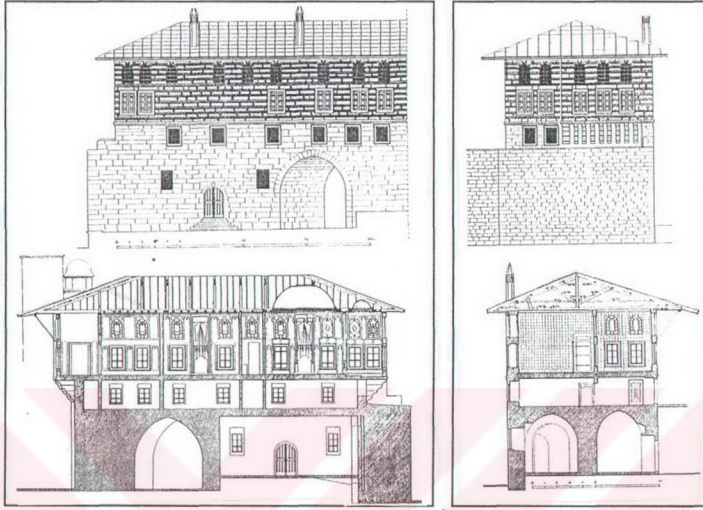
Şekil 2.9 HK 2 Kesit ile kuzey, güney ve batı görünüşleri (Yücel, t.y.,y.y., 1942-44)



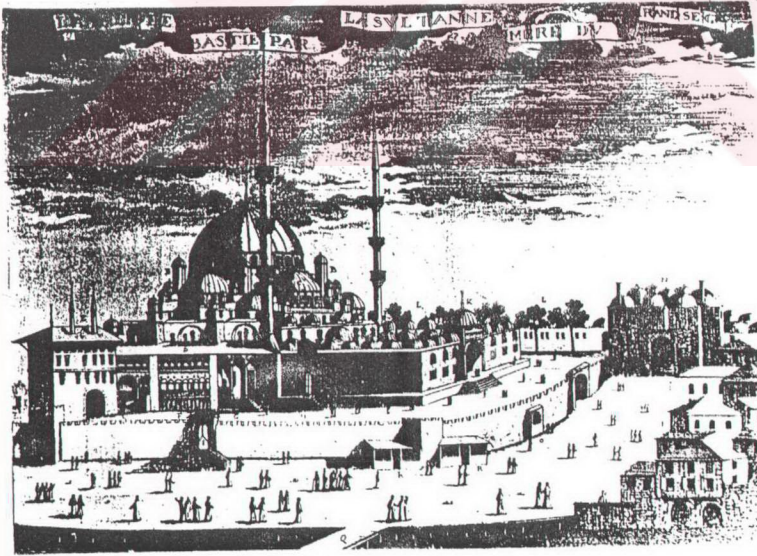
Şekil 2.10 HK 2 Hünkar Mahfili görünüşler (Sudalı, 1958)



Şekil 2.11 HK 2 Restitüsyon planları (Eldem, 1984)



Şekil 2.12 HK 2 Restitüsyon kesitler ve görünüşler (Eldem, 1984)



Fotoğraf 2.11 HK 2, Grelot, 17.yüzyıl (Kuban, 1996:269)



Fotoğraf 2.12 HK 2 Kuzeybatı görünüşü



Fotoğraf 2.13 HK 2 Güneydoğudan görünüş



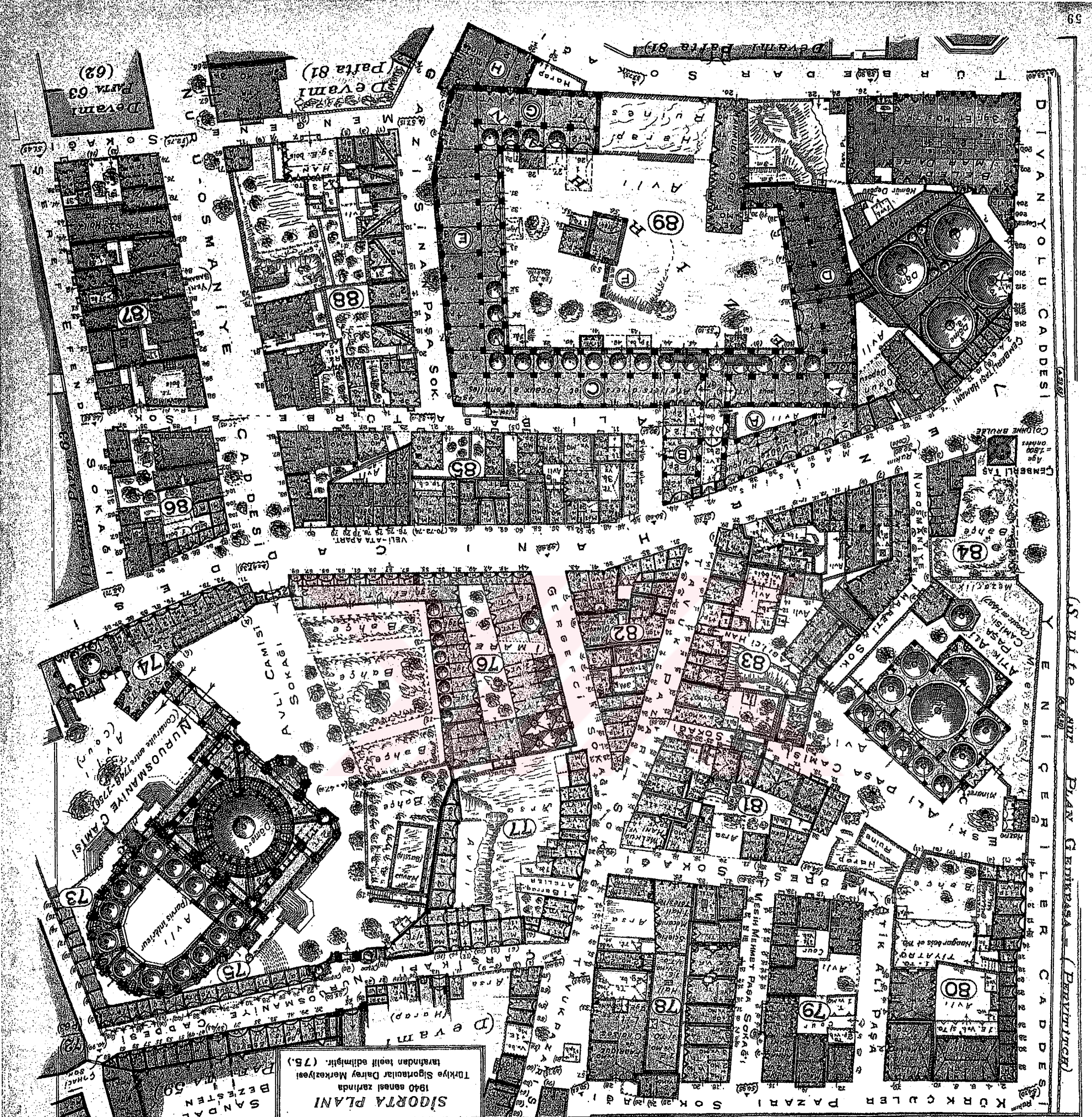
Fotoğraf 2.14 HK 2 Hünkar girişi ve rampa

<b>KATALOG NO</b>	HK 3	<b>VAZİYET PLANI</b>
<b>İDİ</b>	Nuruosmaniye Camii Hünkar Kasrı	
<b>ERİ</b>	Eminönü/ Çarşıkapı	
<b>APIM YILI</b>	1755	
<b>APTIRAN</b>	I. Mahmud (HD:1730-1754)	
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	I. Mahmud, III. Osman	
<b>İMARİ</b>	Simon Kalfa	
<b>İMARİ ÜSLUBU</b>	Barok	

<b>EMİN KAT PLANI</b>	<b>ÜST KAT PLANI</b>		
<b>ONUM ÖZELLİKLERİ</b>	Tonozlu geçit üzerinde; caminin kuzeydoğusunda	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Kuzey - Güney doğrultusunda; Eğimli rampalı (A)
<b>ANIM</b>	Yapı zemin kat ve bir normal kata sahiptir. Zemin katta iki oda (B,C); 1. katta üç oda (E,F,G), bir tuvalet (H), iki hol (D,J) ve bir salonu (I) bulunmaktadır. Hünkar dinlenme odası (G) mermer ocaklı ve dolap nişlidir. Camiyi üç tarafından saran mahfile sahiptir (L).		

#### TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ

<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kagir yığma sistem <b>1. Kat:</b> Kagir yığma ve Kagir karkas (galerili bölümden) sistem	<b>Zemin Kat:</b> Kagir yığma sistem <b>1. Kat:</b> Kesme taş
<b>UVARLAR / EPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kesme taş; Rampa ve galeride mermer kaplama	<b>Zemin Kat:</b> Kesme taş
<b>ÖTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Rampa ve galeride; <b>Ayaklar:</b> Mermer (36/36)	<b>Başlık:</b> Mermer, dor <b>Kalde:</b> Mermer, düz
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Rampa ve galeride;	<b>Biçim:</b> Tam; <b>Malzeme:</b> Mermer
<b>ÖSEMELER / AVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Volta döşeme <b>Tavan:</b> Beşik tonoz (A); tekne tonoz (G); düz (F).	<b>Döşeme kaplı:</b> Mermer, ahşap <b>Tavan kaplı:</b> Horosan sıva.
<b>ST ÖRTÜ / AÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kırmızı çatı <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun; <b>Saçak Silmesi:</b> Küfeki taşı
<b>İLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Küfeki taşı	
<b>ÖNKAR KASRI İRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 283 / 386;	<b>Tipi:</b> Mermer, tam kemerli; ahşap tablalı kapı <b>Söve:</b> Mermer
<b>ENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 95 / 197;	<b>Tipi:</b> Z. kat: Lokmalı parmaklıklı, aynalı kemerli; 1. kat: Tepe pencere, ahşap kenperli, tam kemerli. <b>Söve:</b> Zemin kat: mermer; 1. kat: mermer
<b>ÖNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeydoğuda, mihrabın solunda (K); <b>Kafes:</b> Ahşap kafes.	<b>Tavan:</b> Tonoz



**İSTANBUL**  
**EMİNÖNÜ KAZASI - ALEMDAR NAHYESİ**

TOPOGRAF J. PERVIČ tarafından, Ağustos 1940 tarihinde, Şehrinin resmî - triyânglasyon - mübaince, tanzim ve tersim edilen gayrimenkul haritasıdır.  
 Mikyası = 1 : 500

10 5 0 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 Metr.

Keşif ve Haritalama A.Ş. - İstanbul

**SİĞORTA PLANI**  
 1940 senesi tarihinde Türkiye Sigortalar Dairesi Merkezîyesî tarafından tevlif edilmiştir. (75.)

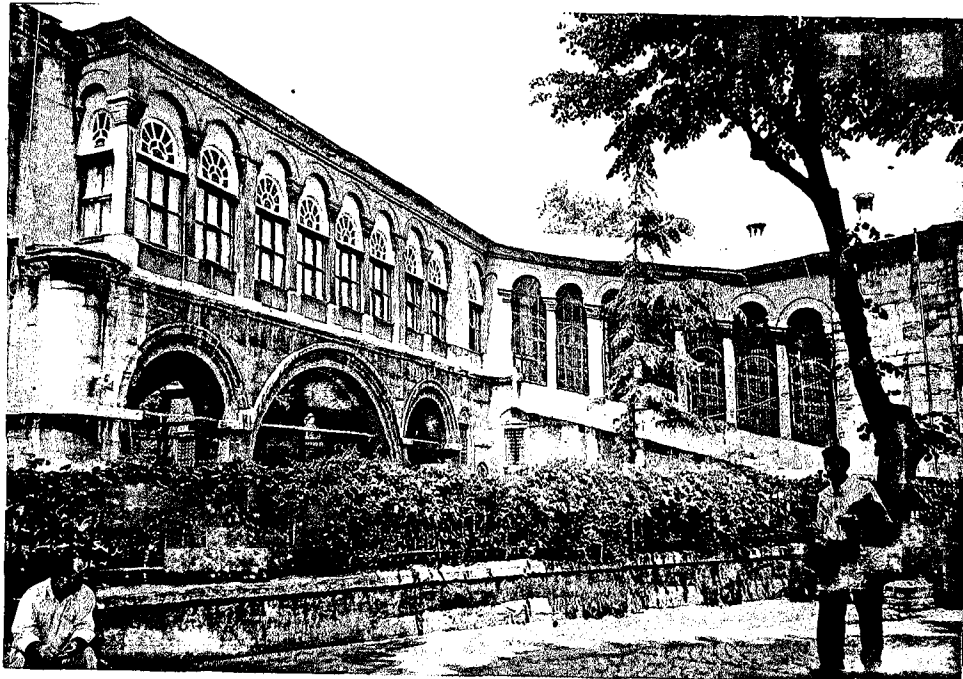
**SANDAL BEZESTEN**  
 PAZARI

**60**

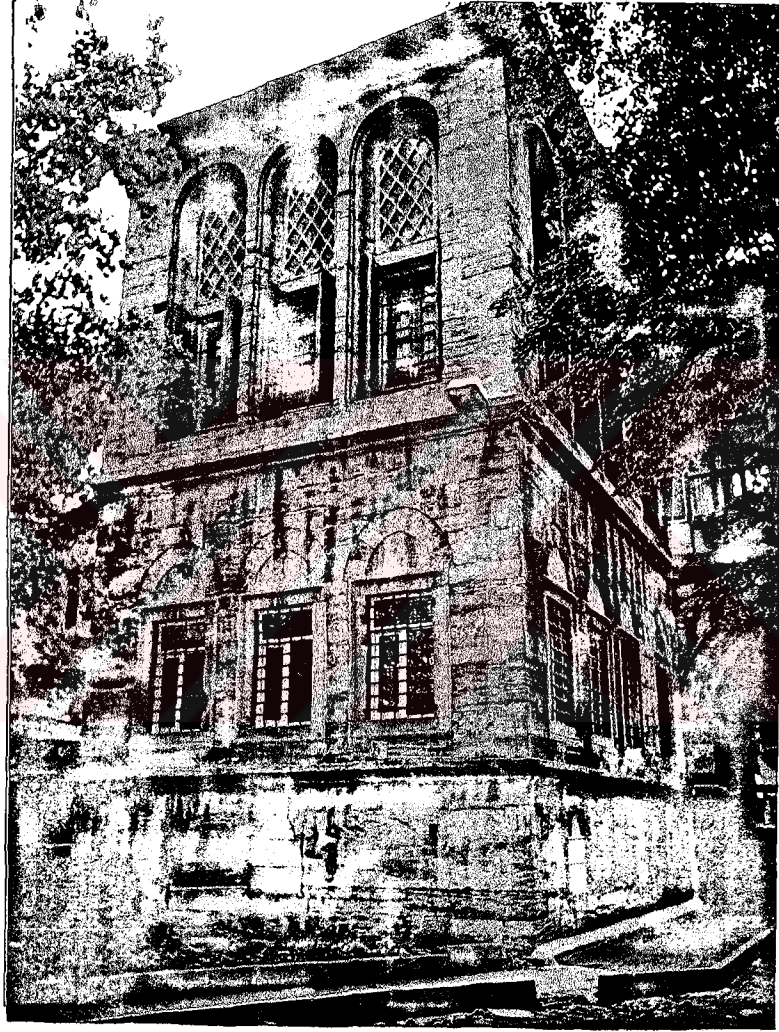
İbu Patla Üzerinde Gösterilen Sokakların Altıbe elvanlı İsimleri.	
84-82	Hençent Sok.
85-87	Avli Camii Sok.
80-81	Avli Camii Sok.
76-74	Kurtuluş Sok.
80-81	Avli Camii Sok.
85-87	Avli Camii Sok.
77-72	Kurtuluş Sok.
89-88	Avli Camii Sok.
81-83	Avli Camii Sok.
81-83	Avli Camii Sok.
89-88	Avli Camii Sok.
82-76	Avli Camii Sok.
80-75	Avli Camii Sok.



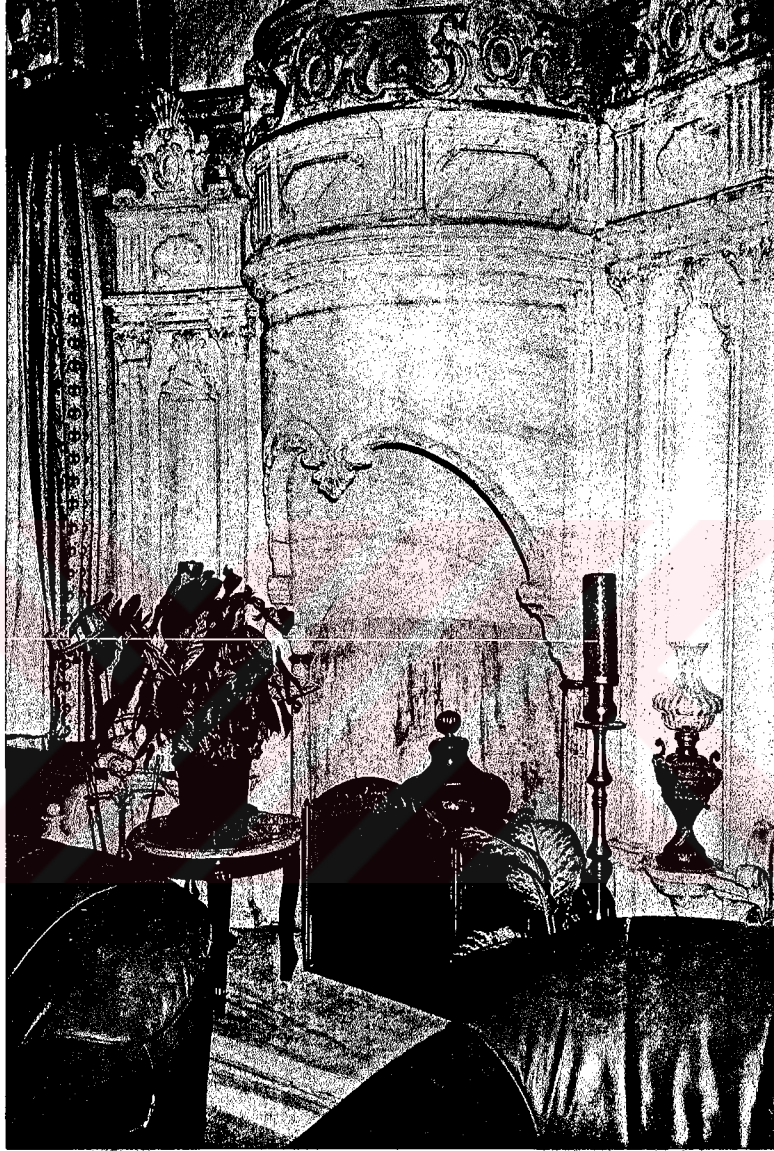
Fotoğraf 2.15 HK 3 Eski bir fotoğraf (Eken, 1992:71)



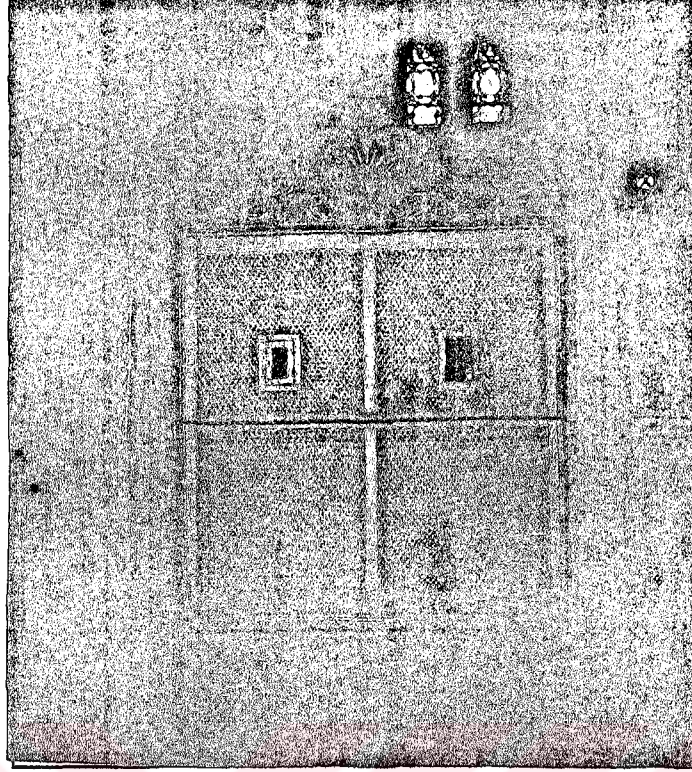
Fotoğraf 2.16 HK 3 Rampa ve galeriden görünüş



Fotoğraf 2.17 HK 3 Kuzeybatı görünüşü (Hünkar odası)



Fotoğraf 2.18 HK 3 Hünkarın odasındaki (D) ocak

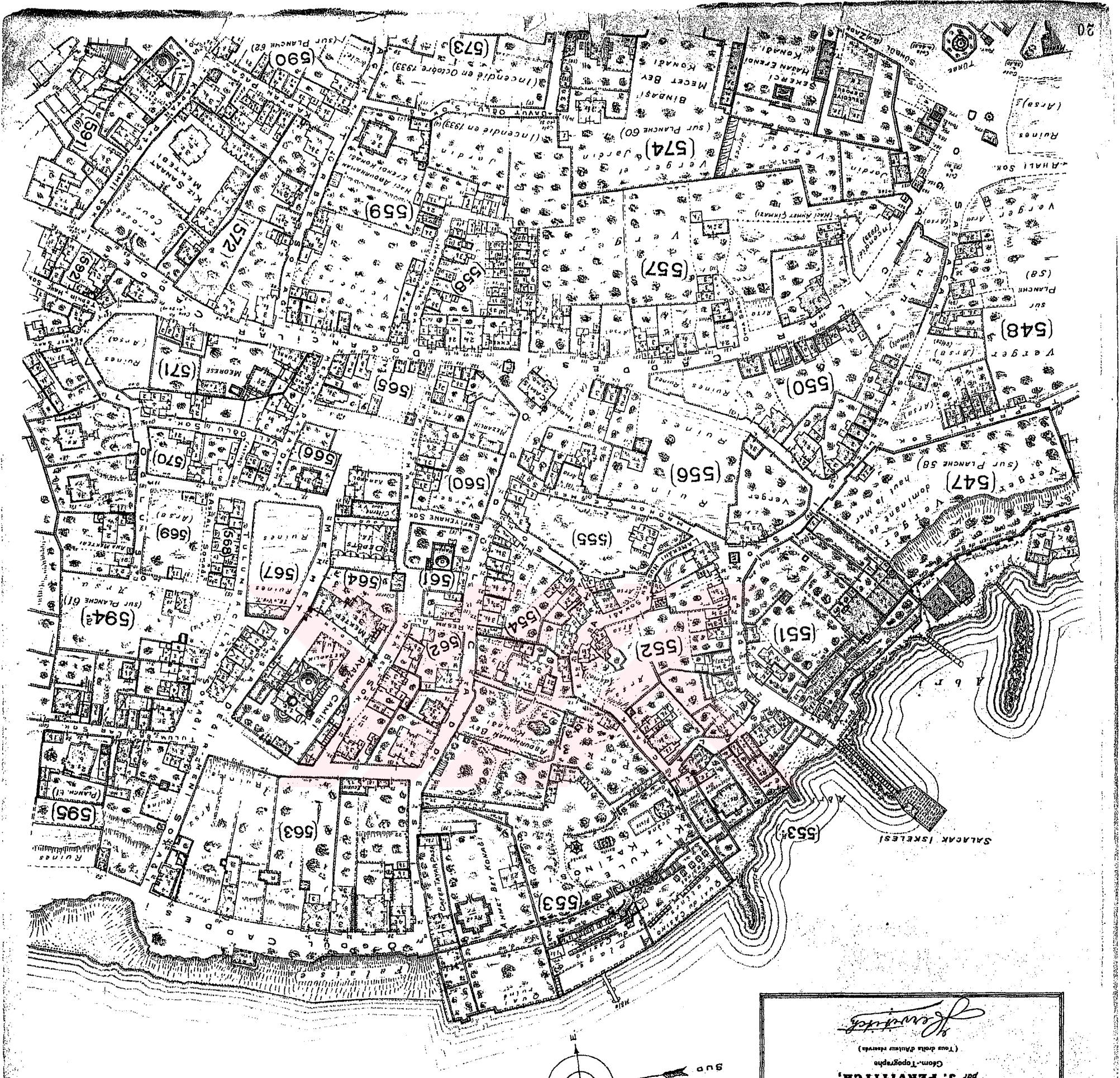


Fotoğraf 2.19 HK 3 Hünkar Mahfili kafesi



Fotoğraf 2.20 HK 3 Hünkar Mahfilindeki mermer niş

<b>KATALOG NO</b>	HK 4	<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>ADI</b>	Ayazma Cami Hünkar Kasrı		
<b>YERİ</b>	Üsküdar		
<b>YAPIM YILI</b>	1761		
<b>YAPTIRAN</b>	III. Mustafa		
<b>DÖNEM PADİŞAHI</b>	III. Mustafa (HD:1757-1774)		
<b>MİMARİ</b>	İshak Ağa (Bina Emni)		
<b>MİMARİ ÜSLUBU</b>	Barok		
<b>ZEMİN KAT PLANI</b>	<b>ÜST KAT PLANI</b>		
<b>KONUM ÖZELLİKLERİ</b>	Tonozlu geçit üzerinde; caminin kuzeydoğusunda, kısmen kuzeybatıda; camiye galeri ile bağlantılı	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ ( Yeri, Tipi)</b>	Güneydoğuda; Merdivenli
<b>TANIM</b>	Yapı zemin kat ve bir normal kata sahiptir. Zemin katta cami ile bağlantılı iki yanda ve ortada ayak dizisi bulunan bir hol (B); 1. katta hünkarın dinlenme odası (C), bir tuvalet (D) ve hünkar mahfil ile bağlantıyı sağlayan yine iki yarı ayak dizili bir hol (E) bulunmaktadır. Merdiven (A), taş basamaklı, tek kollu ve korkuluksuzdur.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
<b>TAŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Zemin Kat:</b> Kagir yığma sistem Zemin ve 1. katlardaki cami ile bağlantıdaki galerili hollerde kagir karkas sistem	<b>1. Kat:</b> Kagir yığma sistem	
<b>DUVARLAR / CEPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kesme taş;	<b>Zemin Kat:</b> Kesme taş;	<b>1. Kat:</b> Kesme taş.
<b>SÜTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Camiye bağlantı galerisinde <b>Ayaklar:</b> Mermer	<b>Başlık:</b> Mermer, yivli	<b>Kaide:</b> Mermer, profilli
<b>KEMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Galeride;	<b>Biçim:</b> Tam;	<b>Malzeme:</b> Mermer.
<b>DÖŞEMELER / TAVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Volta döşeme <b>Tavan:</b> Düz;	<b>Döşeme kapl.:</b> Mermer (C), altıgen tuğla (B, E) <b>Tavan kapl.:</b> Alçı sıva.	
<b>ÜST ÖRTÜ / SAÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı; <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun; <b>Saçak Silmesi:</b> Küfeki taşı	
<b>SİLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Küfeki taşı, galeride mermer.		
<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 131 / 225;	<b>Tipi:</b> Taş, tam kemerli; Kitabeli; geniş saçaklı; ahşap tablalı kapı.	<b>Söve:</b> Küfeki taşı.
<b>PENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 76 / 141;	<b>Tipi:</b> Tepe pencere, lokmalı şebekeli, dikdörtgen	<b>Söve:</b> Üst kat: mermer.
<b>HÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeybatıda, mihrabın solunda (E); <b>Kafes:</b> Mermer sütunlar arasında geometrik desenli dökme demir kafes. <b>Tavan:</b> Cami içinde		



**ÜSKÜDAR**  
**SALACAK**  
**DOGANCILAR**  
**PLAN D'ASSURANCES**  
 LEVE ET DESSINE, EN AOUT 1892.  
 SUR BASE DE LA TRIANGULATION  
 OFFICIELLE  
 par J. PERIVITCH,  
 Géom.-Topographe  
 (Tous droits d'auteur réservés)

**59**  
 Révisé  
 en  
 Mars 1934.

Echelle 1:1,000 (Un Millimètre par Mètre)  
 (Voir Légende sur la Planche No. 57)

LISTE des RUES de cette PLANCHE  
 Noms Officiels opposés en 1930.

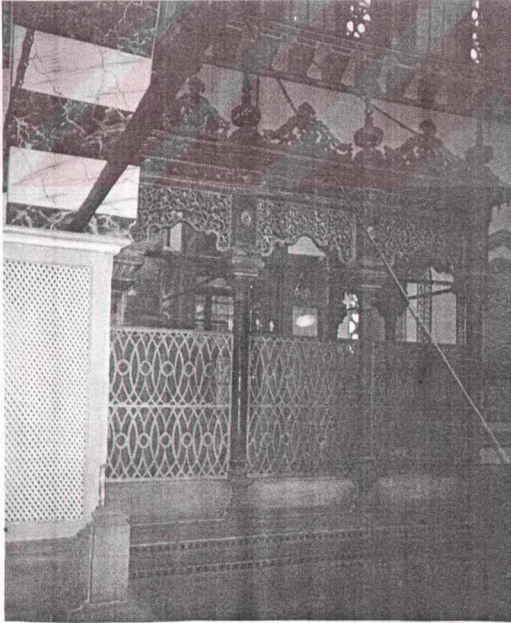
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Lamekari Haneysi..... Sok.	552-555
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Mehmet Paşa Meydanı..... Sok.	555-595
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Cadde..... Sok.	500-503
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	503-507
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	507-508
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	508-509
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	509-510
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	510-511
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	511-512
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	512-513
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	513-514
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	514-515
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	515-516
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	516-517
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	517-518
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	518-519
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	519-520
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	520-521
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	521-522
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	522-523
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	523-524
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	524-525
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	525-526
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	526-527
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	527-528
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	528-529
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	529-530
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	530-531
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	531-532
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	532-533
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	533-534
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	534-535
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	535-536
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	536-537
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	537-538
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	538-539
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	539-540
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	540-541
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	541-542
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	542-543
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	543-544
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	544-545
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	545-546
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	546-547
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	547-548
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	548-549
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	549-550
Asiye Çarşısı..... Sok.	550-572	Orta Sıray Çikim..... Sok.	550-551



Şekil 2.13 HK 4 Planlar, kesitler ve görüntüler (Eldem, 1984)

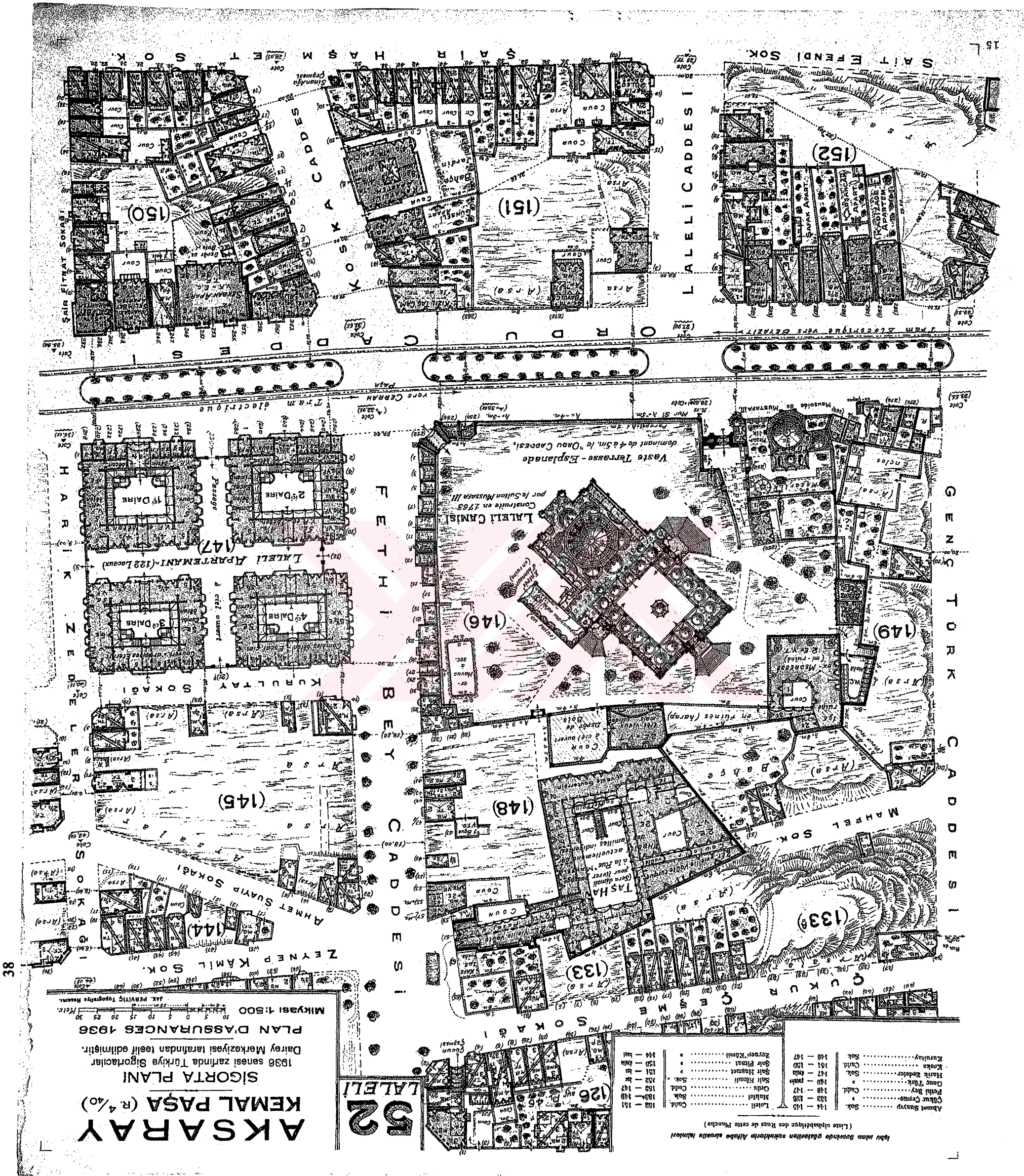


Fotoğraf 2.21 HK 4 Güneydoğu görünüşü



Fotoğraf 2.22 HK 4 Hünkar Mahfili kafesi

<b>KATALOG NO</b>	HK 5	<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>İDİ</b>	Laleli Cami Hünkar Kasrı		
<b>ERİ</b>	Eminönü		
<b>APIM YILI</b>	1763		
<b>APTIRAN</b>	III. Mustafa		
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	III. Mustafa (HD:1757-1774)		
<b>İMARİ</b>	Hacı Ahmed Ağa		
<b>İMARİ ÜSLUBU</b>	Barok	<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>EMİN KAT PLANI</b>			
<b>ÖNÜM İZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeydoğusunda; kısmen kuzeybatısında; camiye bir galeri ile bağlantılı.	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ ( Yeri, Tipi)</b>	Kuzeybatı- Güneydoğu doğrultusunda; Eğimli rampalı (A) (iç genişlik: 517 cm)
<b>ANIM</b>	Yapı zemin katı üst kata bağlayan bir rampa (A), üst katta iki hol (B,C) ve bir tuvalet (D) sahiptir. B holünde ayrıca bir bronz lavabo bulunmaktadır. Holler dışında Hünkara ait bir oda yoktur.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kagir yığıma sistem <b>Üst Kat:</b> Kagir karkas sistem	<b>Zemin Kat:</b> Kagir yığıma sistem	
<b>İUVARLAR / İEPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Almaşık (2 sıra tuğla, 1 sıra kesme taş) <b>Zemin Kat:</b> Almaşık (tuğla+taş); (2 sıra tuğla, 1 sıra kesme taş)	<b>1. Kat:</b> Görünmüyor; Mermer	
<b>İTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Rampa ve galeride <b>Ayak:</b> Mermer (34/34; h:219)	<b>Başlık:</b> Mermer, dor	<b>Kaide:</b> Mermer, profilli
<b>İEMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Rampa ve galeride	<b>Biçim:</b> Üzengide C profilli	<b>Malzeme:</b> Mermer
<b>İÖŞEMELER / İAVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Bilinmiyor <b>Tavan:</b> Düz (C), tuğla tonoz (B), volta (A).	<b>Döşeme kapl.:</b> Mermer; <b>Tavan kapl.:</b> Horosan sıva.	
<b>İST ÖRTÜ / İAÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı; <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun; <b>Saçak Silmesi:</b> Küfeki taşı	
<b>İİLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Küfeki taşı		
<b>İÜNKAR KASRI İRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 295 / 356;	<b>Tipi:</b> Kitabelli, üzengide profilli tam kemerli, ahşap tabanlı kapı.	<b>Söve:</b> mermer;
<b>İENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> Yok	<b>Tipi:</b>	<b>Söve:</b>
<b>İÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeybatıda, mihrabın solunda (E); <b>Kafes:</b> Dökme demir.	<b>Tavan:</b> Kubbe	



**AKSARAY**  
KEMAL PASA (R. 4/40)  
SIGORTA PLANI

1936 senesi zarfında Türkiye Sigortachilar  
Dairey Merkezizesi tarafından tevdi edilmiştir.

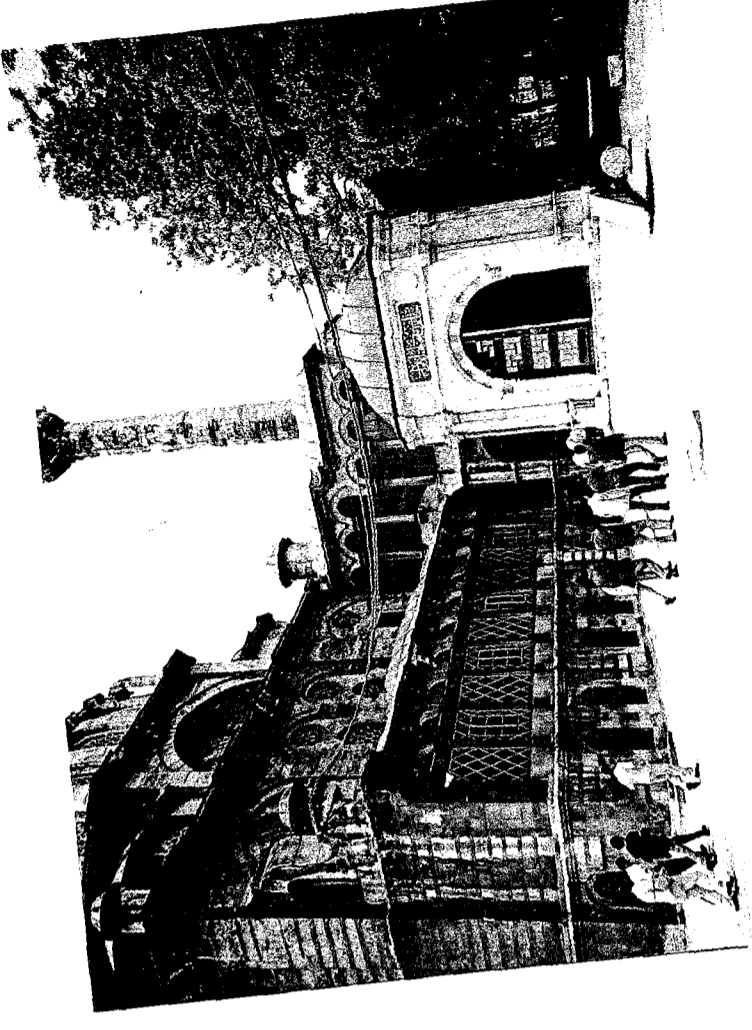
PLAN D'ASSURANCES 1936

Mikyası 1:500

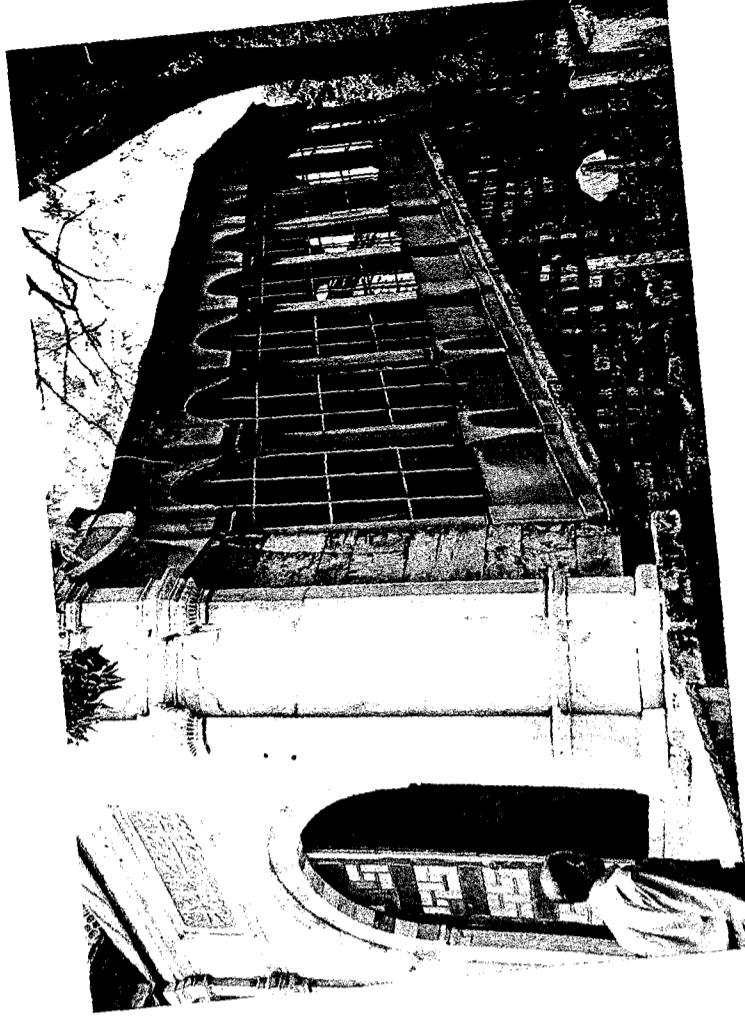
JAK. PERVITICH Topografskiy Reklam.

(Liste alphabetique des Rues de cette Planche)

144 - 141	Laletli	Cadde
145 - 142	Çukur Ceme	Sokak
146 - 143	Çukur Ceme	Sokak
147 - 144	Çukur Ceme	Sokak
148 - 145	Çukur Ceme	Sokak
149 - 146	Çukur Ceme	Sokak
150 - 147	Çukur Ceme	Sokak
151 - 148	Çukur Ceme	Sokak
152 - 149	Çukur Ceme	Sokak



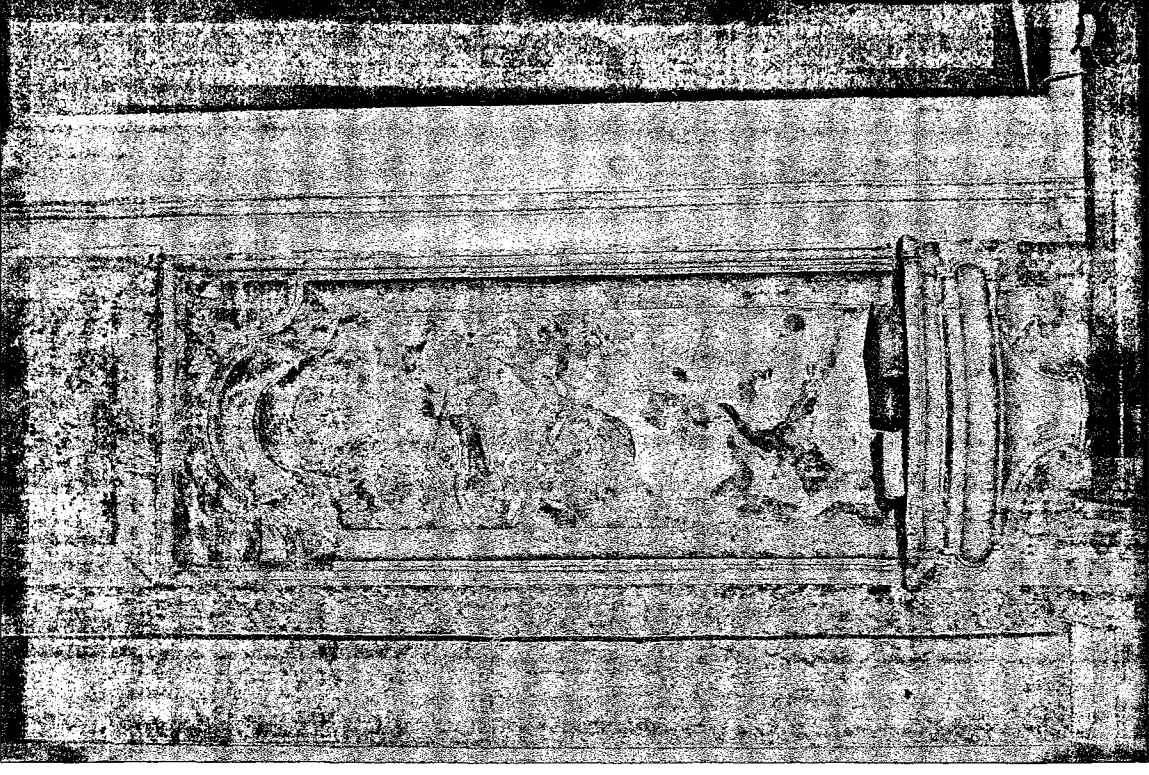
Fotoğraf 2. 23 HK 5 Güneydoğu görünüşü



Fotoğraf 2. 24 HK 5 Rampadan görünüş

YERLİK MİMARLIK VE İNŞAAT  
MÜHÜRÜ  
M. ERGİN





Fotoğraf 2. 25 HK 5 Hütinkar Mahfilindeki mermer niş



KATALOG NO	HK 6	VAZİYET PLANI	
ADI	Fatih Camii Hünkar Kasrı		
YERİ	Fatih		
YAPIM YILI	1771		
YAPTIRAN	III. Mustafa		
DÖNEM PADIŞAHI	III. Mustafa (HD:1757-1774)		
MİMARİ	Haşim Ali Bey ( Bina Emirini)		
MİMARİ ÜSLUBU	Barok		
ZEMİN KAT PLANI		ÜST KAT PLANI	
KONUM ÖZELLİKLERİ	Caminin kuzeydoğusunda.	HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)	Kuzeybatı- Güneydoğu doğrultusunda Basamaklı rampalı (A)
TANIM	Yapı zemin katı üst kata bağlayan bir rampa (A); üst katta hünkar mahfiline bağlantıda bir hol (B), dolap nişli iki oda (C,D) ve bir tuvalette (E) sahiptir.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
TAŞIYICI SİSTEM	Bodrum Kat: Yok 1. Kat: Kâğır yığma sistem	Zemin Kat: Kâğır karkas sistem	
DUVARLAR / CEPHE KAPLAMASI	Bodrum Kat: Yok	Zemin Kat: Kesme taş	1. Kat: Kesme taş
SÜTUNLAR / AYAKLAR	Yeri: Üst katın taşıdığı zemin kat ve rampada. Ayak: Mermer (rampada), Kesme taş. Başlık: Rampada yok, kesme taş	Kalde: Rampada yok, kesme taş	
KEMERLER	Yeri: Zemin kat ve rampada	Bilçim: Tam	Malzeme: Mermer (rampa), küfeki taşı.
DÖŞEMELER / TAVANLAR	Sistem: Volta döşeme Tavan: Düz	Döşeme kaplı.: Ahşap (odalar), mermer (merdiven) Tavan kaplı.: Bağdadlı üzeri alçı sıva	
ÜST ÖRTÜ / SAÇAK	Bilçim: Kırmızı çati Saçak: Siltmeli	Malzeme: Kurşun; Saçak Silmesi: Küfeki taşı	
SİLMELER	Kat Silmesi: Küfeki taşı		
HÜNKAR KASRI GİRİŞ KAPISI	Boyut: 300/403 Kıtabelli: geniş saçaklı ve metal payandalı; ahşap kündekeki kapı.	Tipi: Tam kemerli.	Söve: Mermer
PENCERELER	Boyut: 91/174	Tipi: Tepe pencere, tokmalı şebekeli, ahşap kapaklı, dikdörtgen.	Söve: Mermer
HÜNKAR MAHFİLİ	Yeri: Güneydoğuda, minrabin solunda, özel mihraplı (F); Kafes: Mermer korkuluk üzerine ahşap kafes	Tavan: Kubbe	



Mouqée du Sultan Mohamed



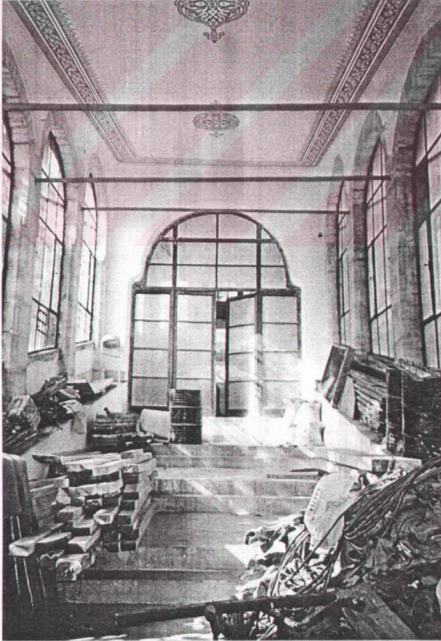
Fotoğraf 2.26 HK 5 Cami ve hünkar kasrı



Fotoğraf 2.27 HK 5 Kuzeyden görünüş



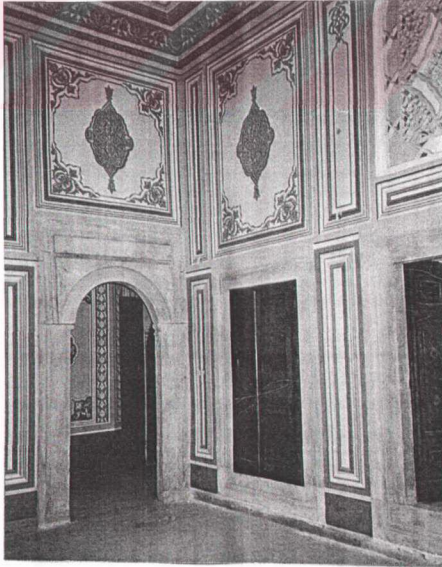
Fotoğraf 2.28 HK 5 Hünkar girişi ve rampa



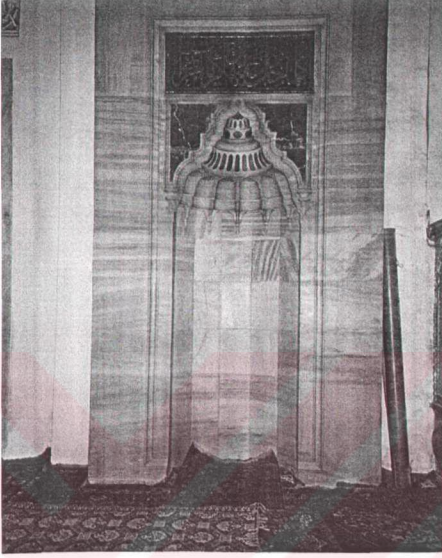
Fotoğraf 2.29 HK 5 Rampa iç görünüş



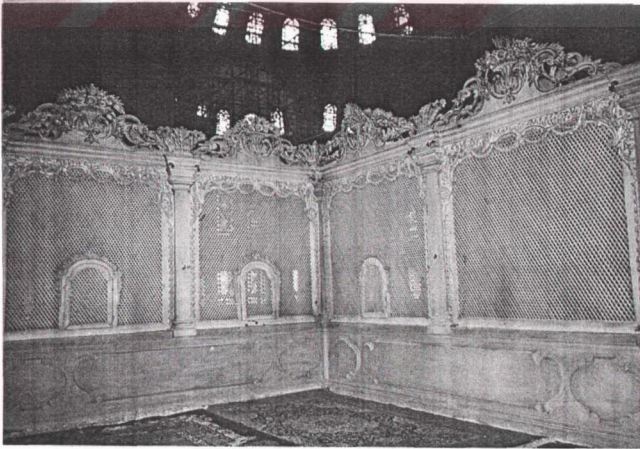
Fotoğraf 2.30 HK 5 Salondan görünüş (C)



Fotoğraf 2.31 HK 5 Hünkarın dinlenme odasından görünüş (D)



Fotoğraf 2.32 HK 5 Hünkar mahfilindeki mihrap nişi

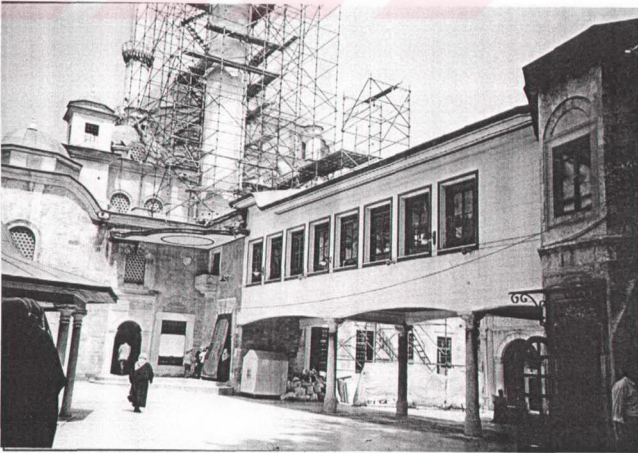


Fotoğraf 2.33 HK 5 Hünkar mahfilindeki ahşap kafes

<b>ATALOG NO</b>	HK 7	<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>DI</b>	Eyüp Sultan Camii Hünkar Kasrı		
<b>ERİ</b>	Eyüp		
<b>APIM YILI</b>	1800		
<b>APTIRAN</b>	III. Selim		
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	III. Selim (HD:1789-1807)		
<b>İMARİ</b>	Uzun Hüseyin Ağa	<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>İMARİ ÜSLUBU</b>	Barok		
<b>EMİN KAT PLANI</b>			
<b>ÖNÜM İZELLİKLERİ</b>	Caminin güneybatısında.	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Doğu-batı doğrultusunda; Basamaklı rampalı (A)
<b>ANIM</b>	Yapı zemin katı üst kata bağlayan bir rampa (A); üst katta ayaklar üzerinde galeri (B) ve bir salona (C) sahiptir. Yapıya ait bir tuvalet bulunmamaktadır.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
<b>‘AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kağır yığma sistem <b>1. Kat:</b> Kağır karkas sistem	<b>Zemin Kat:</b> Kağır karkas ve kağır yığma sistem	
<b>DUVARLAR / CEPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Yok	<b>Zemin Kat:</b> Kesma taş	<b>1. Kat:</b> Kesme taş ve himiş Ahşap kaplama (geçitte)
<b>SÜTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Rampada ve geçit altında <b>Sütun gövdesi:</b> Mermer;	<b>Sütun başlığı:</b> Mermer, dor;	<b>Kalde:</b> Mermer, düz
<b>CEMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Rampada	<b>Biçim:</b> Tam	<b>Malzeme:</b> Mermer
<b>DÖŞEMELER / ZAVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Ahşap kirişlemeli (geçitte) <b>Tavan:</b> Eğimli (A), düz (B), tekne tonoz (C)	<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap (B), taş (C) <b>Tavan kapl.:</b> Ahşap (B), alçı sıva (C)	
<b>İST ÖRTÜ / SAÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun; <b>Saçak Silmesi:</b> Ahşap profilili (geçitte), küfeki taşı	
<b>SİLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Silmeli		
<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 249/	<b>Tipi:</b> Kitabeli, tam kemerli, ahşap tablalı kapı	<b>Söve:</b> Yok
<b>PENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 143/ ;	<b>Tipi:</b> Lokmalı parmaklıklılı, dikdörtgen	<b>Söve:</b> Mermer
<b>HÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Güneybatıda, mihrabın sağında (D) <b>Kafes:</b> Ahşap konstrüksiyon arasında dökme demir kafes	<b>Tavan:</b> Kubbe	



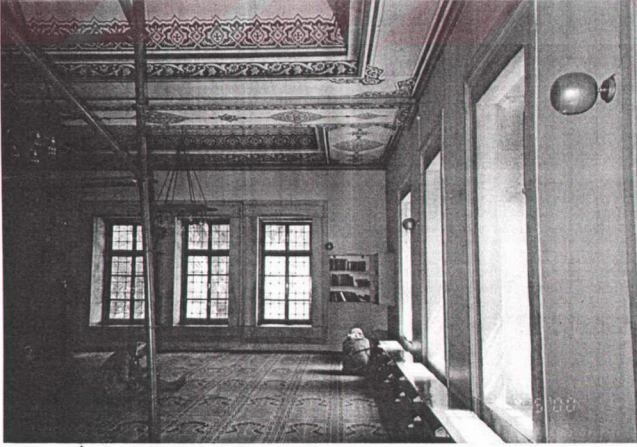
Fotoğraf 2.34 HK 7 Hünkar Kasrına giriş ve rampa



Fotoğraf 2.35 HK 7 Ahşap geçitten görünüş



Fotoğraf 2.36 HK 7 Rampanın içten görünüşü



Fotoğraf 2.37 HK 7 Salondan görünüş

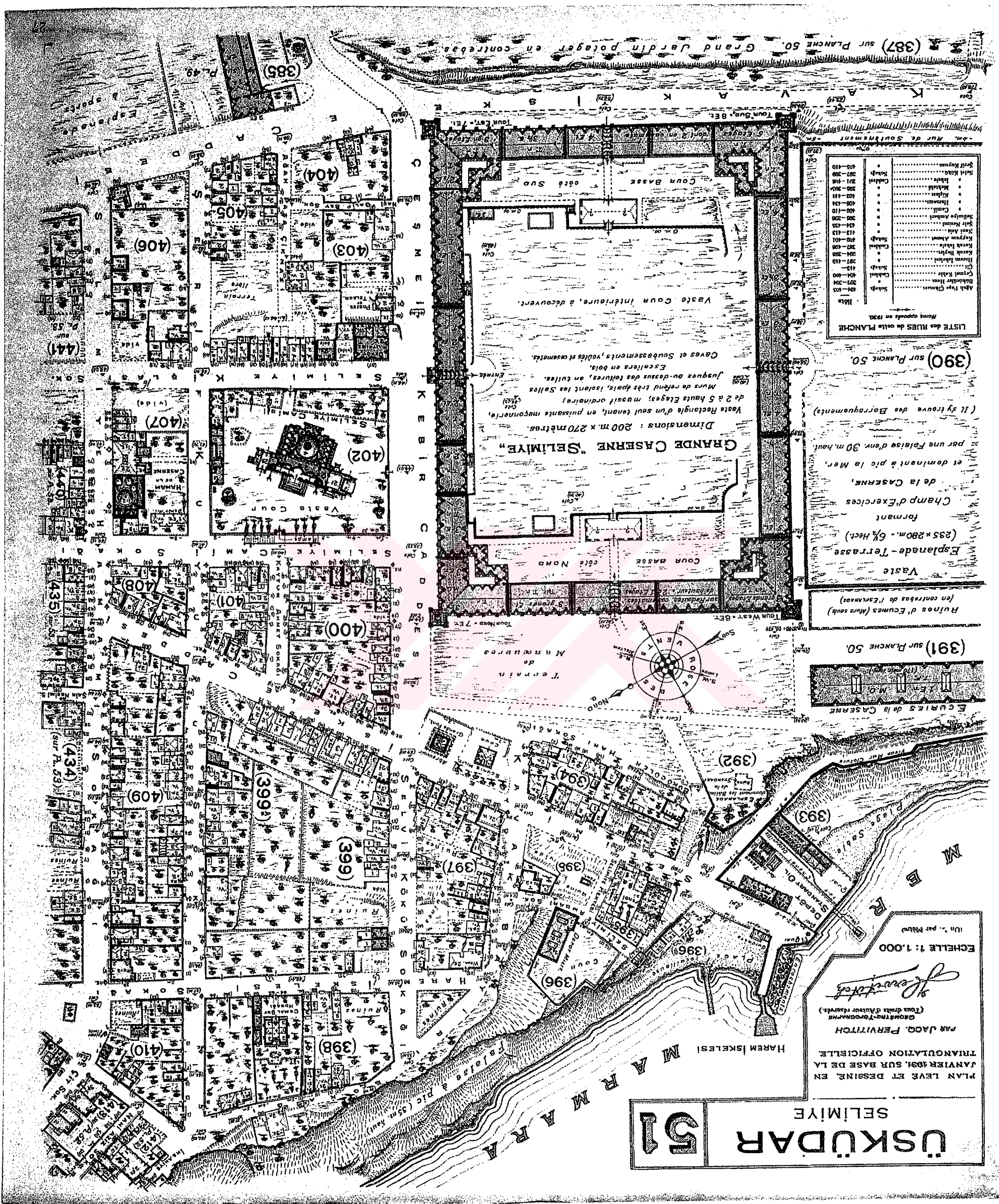
ATALOG NO	HK 8	<b>VAZİYET PLANI</b>
DI	Selimiye Cami Hünkar Kasrı	
ERİ	Üsküdar	
APIM YILI	1805	
APTIRAN	III. Selim	
ÖNEM PADİŞAHI	III. Selim (HD:1789-1807)	
İLARI	Ahmed Nureddin Efendi (kesin değildir)	
İLARI ÜSLUBU	Barok	

<b>EMİN KAT PLANI</b>	<b>ÜST KAT PLANI</b>

<b>ONUM ÖZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeybatısı boyunca Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Güneybatıda; Merdivenli
<b>ANIM</b>	Yapı sol bölümü tamamen boşaltılmış zemin kat ve bir normal kata sahiptir. Zemin katta B holü ve üst kata ulaşımı sağlayan merdivenler; 1. katta beş oda (E,F,L,M,N), bir salon (D), iki hol (H, K), bir tuvalet (G) ve mahfiller (J,I) bulunmaktadır. Hünkar girişindeki merdiven (A), tek kollu, ahşap basamaklı ve ahşap korkuluktur.		

**TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ**

<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kagir yığıma <b>1. Kat:</b> Ahşap karkas	<b>Zemin Kat:</b> Kagir karkas ve ahşap karkas	
<b>İUVARLAR / EPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kesme taş	<b>Zemin Kat:</b> Hımiş Mermer, sıva	<b>1. Kat:</b> Hımiş / bağdadı (27cm) Sıva
<b>İTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Zemin katta <b>Sütun gövdesi:</b> Mermer;	<b>Sütun başlığı:</b> Mermer, volütlü;	<b>Kalide:</b> Mermer, profilli
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Zemin katta	<b>Biçim:</b> Üzengide C profilli	<b>Malzeme:</b> Mermer
<b>İÖSEMELER / AVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Volta <b>Tavan:</b> Düz	<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap, mermer <b>Tavan kapl.:</b> Bağdadı üzeri alçı sıva	
<b>İST ÖRTÜ / İAÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun; <b>Saçak Silmesi:</b> Sıvalı	
<b>İLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Mermer, sıvalı		
<b>İÜNKAR KASRI İLİRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 209 / 226;	<b>Tipi:</b> Kitabeli, basık kemerli, ahşap tablalı kapı	<b>Söve:</b> Mermer
<b>ENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 96 / 185;	<b>Tipi:</b> Dikdörtgen, çapraz demir şebekeli	<b>Söve:</b> Mermer
<b>İÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Güneybatıda, mihrabın sağında (I) <b>Kafes:</b> Ahşap konstrüksiyon arasında yaldız boyalı demir	<b>Tavan:</b> Kalemışli, eliptik kubbe	



LISTE des RUES de cette PLANCHE  
 Monts ajoutés en 1933

Abdül Bey Çarşısı	385-390
Abdülhamid Çarşısı	391-396
Abdülkadir Çarşısı	397-402
Abdülkadir Çarşısı	403-408
Abdülkadir Çarşısı	409-414
Abdülkadir Çarşısı	415-420
Abdülkadir Çarşısı	421-426
Abdülkadir Çarşısı	427-432
Abdülkadir Çarşısı	433-438
Abdülkadir Çarşısı	439-444
Abdülkadir Çarşısı	445-450
Abdülkadir Çarşısı	451-456
Abdülkadir Çarşısı	457-462
Abdülkadir Çarşısı	463-468
Abdülkadir Çarşısı	469-474
Abdülkadir Çarşısı	475-480
Abdülkadir Çarşısı	481-486
Abdülkadir Çarşısı	487-492
Abdülkadir Çarşısı	493-498
Abdülkadir Çarşısı	499-504
Abdülkadir Çarşısı	505-510
Abdülkadir Çarşısı	511-516
Abdülkadir Çarşısı	517-522
Abdülkadir Çarşısı	523-528
Abdülkadir Çarşısı	529-534
Abdülkadir Çarşısı	535-540
Abdülkadir Çarşısı	541-546
Abdülkadir Çarşısı	547-552
Abdülkadir Çarşısı	553-558
Abdülkadir Çarşısı	559-564
Abdülkadir Çarşısı	565-570
Abdülkadir Çarşısı	571-576
Abdülkadir Çarşısı	577-582
Abdülkadir Çarşısı	583-588
Abdülkadir Çarşısı	589-594
Abdülkadir Çarşısı	595-600
Abdülkadir Çarşısı	601-606
Abdülkadir Çarşısı	607-612
Abdülkadir Çarşısı	613-618
Abdülkadir Çarşısı	619-624
Abdülkadir Çarşısı	625-630
Abdülkadir Çarşısı	631-636
Abdülkadir Çarşısı	637-642
Abdülkadir Çarşısı	643-648
Abdülkadir Çarşısı	649-654
Abdülkadir Çarşısı	655-660
Abdülkadir Çarşısı	661-666
Abdülkadir Çarşısı	667-672
Abdülkadir Çarşısı	673-678
Abdülkadir Çarşısı	679-684
Abdülkadir Çarşısı	685-690
Abdülkadir Çarşısı	691-696
Abdülkadir Çarşısı	697-702
Abdülkadir Çarşısı	703-708
Abdülkadir Çarşısı	709-714
Abdülkadir Çarşısı	715-720
Abdülkadir Çarşısı	721-726
Abdülkadir Çarşısı	727-732
Abdülkadir Çarşısı	733-738
Abdülkadir Çarşısı	739-744
Abdülkadir Çarşısı	745-750
Abdülkadir Çarşısı	751-756
Abdülkadir Çarşısı	757-762
Abdülkadir Çarşısı	763-768
Abdülkadir Çarşısı	769-774
Abdülkadir Çarşısı	775-780
Abdülkadir Çarşısı	781-786
Abdülkadir Çarşısı	787-792
Abdülkadir Çarşısı	793-798
Abdülkadir Çarşısı	799-804
Abdülkadir Çarşısı	805-810
Abdülkadir Çarşısı	811-816
Abdülkadir Çarşısı	817-822
Abdülkadir Çarşısı	823-828
Abdülkadir Çarşısı	829-834
Abdülkadir Çarşısı	835-840
Abdülkadir Çarşısı	841-846
Abdülkadir Çarşısı	847-852
Abdülkadir Çarşısı	853-858
Abdülkadir Çarşısı	859-864
Abdülkadir Çarşısı	865-870
Abdülkadir Çarşısı	871-876
Abdülkadir Çarşısı	877-882
Abdülkadir Çarşısı	883-888
Abdülkadir Çarşısı	889-894
Abdülkadir Çarşısı	895-900
Abdülkadir Çarşısı	901-906
Abdülkadir Çarşısı	907-912
Abdülkadir Çarşısı	913-918
Abdülkadir Çarşısı	919-924
Abdülkadir Çarşısı	925-930
Abdülkadir Çarşısı	931-936
Abdülkadir Çarşısı	937-942
Abdülkadir Çarşısı	943-948
Abdülkadir Çarşısı	949-954
Abdülkadir Çarşısı	955-960
Abdülkadir Çarşısı	961-966
Abdülkadir Çarşısı	967-972
Abdülkadir Çarşısı	973-978
Abdülkadir Çarşısı	979-984
Abdülkadir Çarşısı	985-990
Abdülkadir Çarşısı	991-996
Abdülkadir Çarşısı	997-1002

(390) sur Planche 50  
 Liste des RUES de cette PLANCHE  
 Monts ajoutés en 1933

(Il s'y trouve des Barricadements)  
 par une falaise d'environ 30 m. haut.  
 et dominant à pic la Mer.  
 de la CASERNE.  
 Champ d'Exercices  
 formant  
 (255x280m. - 6% Hect.)  
 Vaste  
 Esplanade-Terrasse  
 Ruines d'Ecumes (Murs sans)  
 (en contrastes de l'armée)

(391) sur Planche 50  
 Ecuries de la CASERNE

PLAN LEVÉ ET DESSINÉ EN  
 JANVIER 1894, SUR BASE DE LA  
 TRIANGULATION OFFICIELLE  
 PAR JACQ. PERIVITCH  
 Géomètre-Tourneur  
 (Tous droits d'auteur réservés.)  
 Echelle 1:1000  
 (un m. par Mètre)

ÜSKÜDAR  
 SELIMIYE  
 51



Fotoğraf 2.38 HK 8 Süheyl Ünver'den suluboya çalışması (yy, 1996)



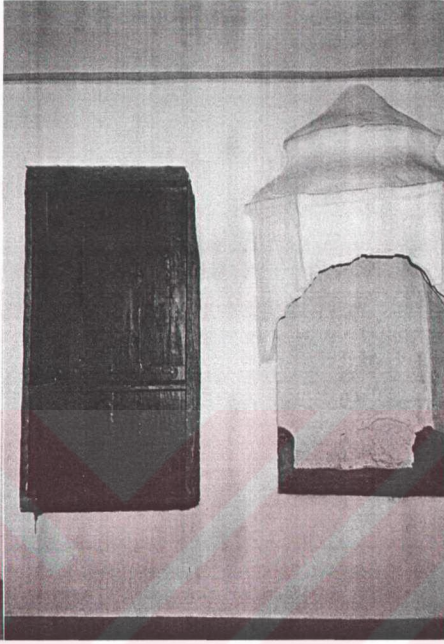
Fotoğraf 2.39 HK 8 Hünkar girişi



Fotoğraf 2.40 HK 8 Kuzeydoğu görünüşü



Fotoğraf 2.41 HK 8 Güney görünüşü

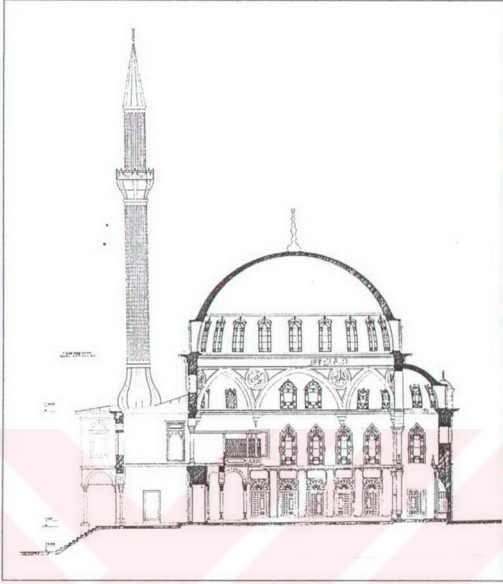


Fotoğraf 2.42 HK 8 Sol kanattaki odada (L) dolap nişi ve ocak

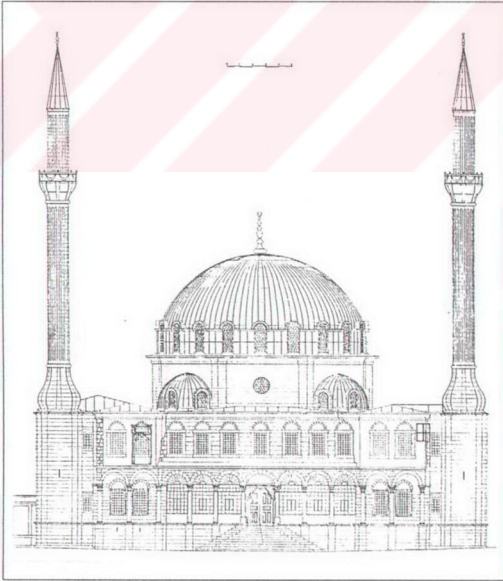


Fotoğraf 2.43 HK 8 Hünkar mahfil kafesi

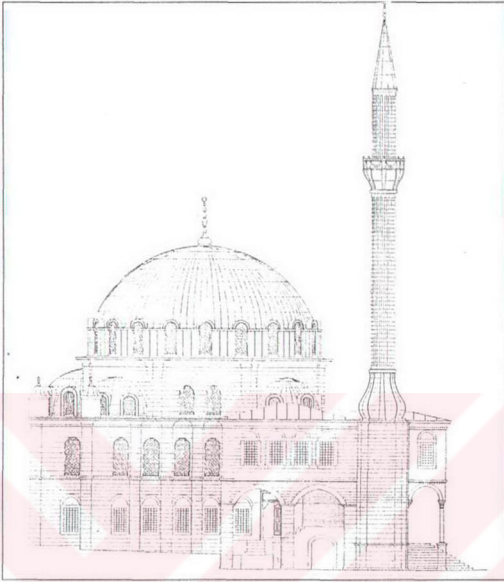
<b>KATALOG NO</b>	HK 9		<b>VAZİYET PLANI</b>				
<b>ADI</b>	Beylerbeyi Cami Hünkar Kasrı						
<b>ADRESİ</b>	Beylerbeyi						
<b>YAPIM YILI</b>	1778 (Cami); 1811 (Hünkar Kasrı)						
<b>YAPITIRAN</b>	II. Mahmut						
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	II. Mahmut (HD:1808-1839)						
<b>İMARI</b>	Bilinmiyor		<b>ÜST KAT PLANI</b>				
<b>İMARI ÜSLUBU</b>	Barok						
<b>EMİN KAT PLANI</b>							
<b>ÖLÇÜMLERİ</b>					Caminin kuzeybatısı botunca Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda		
<b>ÖZELLİKLERİ</b>					<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Kuzeydoğuda; Merdivenli	
<b>ANIM</b>					Yapı zemin katı tamamen boşaltılmış, ayaklar üzerinde bir normal kata sahiptir. Hünkar dinlenme odası (G), bir tuvalet (D), bir salon (B) ve mahfiller (E, F) bulunmaktadır. Merdiven (A), tek kollu, ahşap basamaklı ve ahşap korkuluktur.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>							
<b>TAŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kagir yığma sistem <b>Üst Kat:</b> Kagir karkas sistem		<b>Zemin Kat:</b> Kagir karkas sistem				
<b>DUVARLAR / CEPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kesme taş	<b>Zemin Kat:</b> Kesme taş	<b>Üst Kat:</b> Kesme taş (59cm)				
<b>SÜTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Zemin katta <b>Sütun gövdesi:</b> Mermer (Ø 27cm);	<b>Ayaklar:</b> Zemin katta: kesme taş <b>Sütun başlığı:</b> Mermer, dor;	<b>Kaide:</b> Mermer, profilili				
<b>KEMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Zemin katta	<b>Biçim:</b> Tam	<b>Malzeme:</b> Tuğla				
<b>DÖŞEMELER / TAVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Betonarme (orijinali: ahşap) <b>Tavan:</b> Düz		<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap <b>Tavan kapl.:</b> Ahşap				
<b>ÜST ÖRTÜ / SAÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı <b>Saçak:</b> Silmeli		<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Küfeki taşı				
<b>SİLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Küfeki taşı						
<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> Kapı yok	<b>Tipi:</b>	<b>Söve:</b>				
<b>PENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 92 / 171;	<b>Tipi:</b> Aynalı kemerli, lokmalı şebekeli	<b>Söve:</b> Mermer				
<b>HÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeydoğuda, mihrabın solunda (E) <b>Kafes:</b> Mermer sütunlar arasında yaldız boyalı demir		<b>Tavan:</b> Yarım kubbe, alçı sıva üzeri kalemşi				



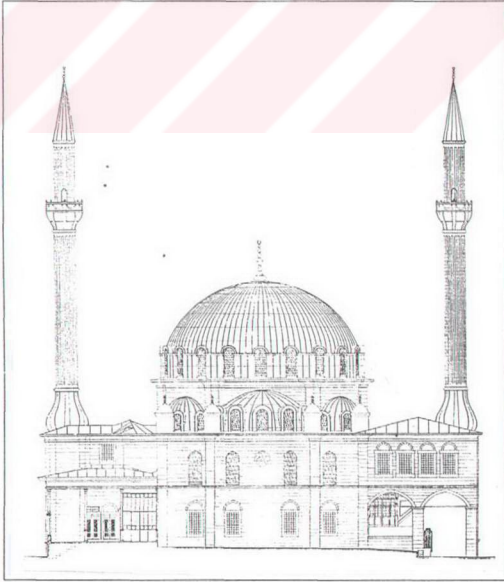
Şekil 2.16 HK 9 Kesit (Üçüncüoğlu, 1975)



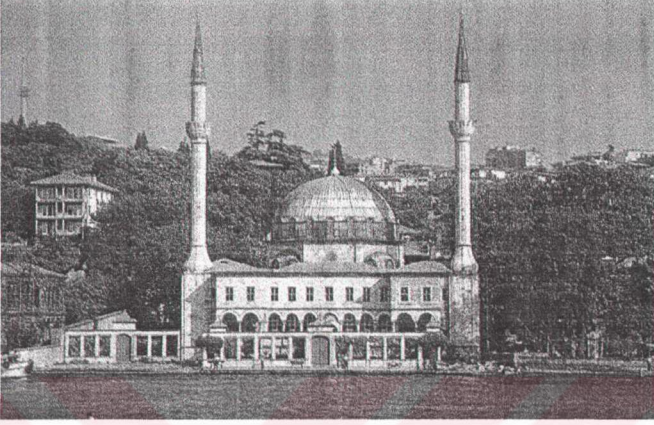
Şekil 2.17 HK 9 Kuzeybatı görünüşü (Üçüncüoğlu, 1975)



Şekil 2.18 HK 9 Kuzeydoğu görünüşü (Üçüncüoğlu, 1975)



Şekil 2.19 HK 9 Güneydoğu görünüşü (Üçüncüoğlu, 1975)



Fotoğraf 2.44 HK 10 Kuzeybatı görünüşü (Kuban, 1998: 62)



Fotoğraf 2.45 HK 10 Batı görünüşü



Fotoğraf 2.46 HK 10 Hünkar girişi



Fotoğraf 2.47 HK 10 Hünkar mahfili

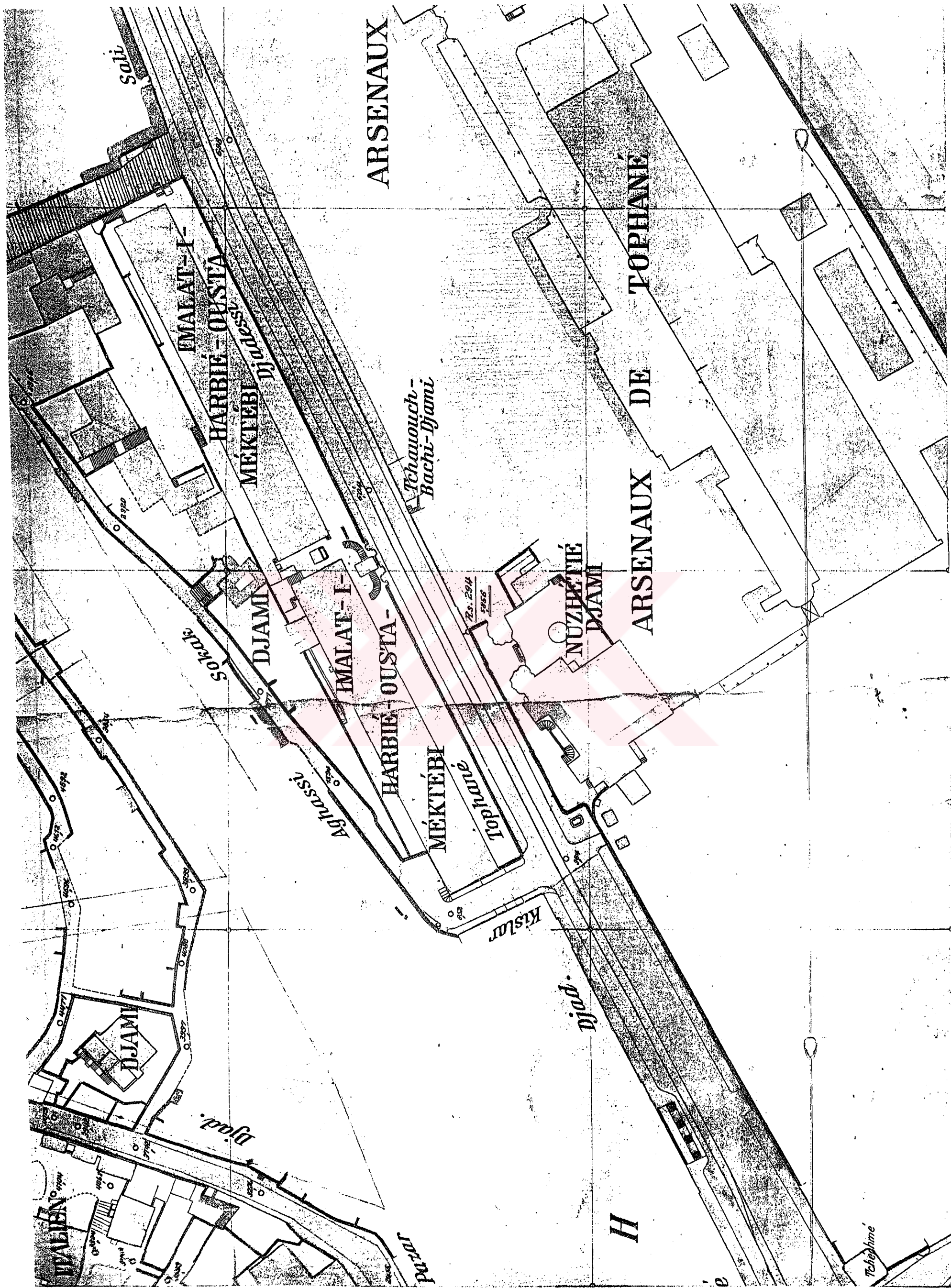
ATALOG NO	HK 10	<b>VAZİYET PLANI</b>
DI	Nusretiye Cami Hünkar Kasrı	
ERİ	Tophane	
APIM YILI	1826	
APTIRAN	II. Mahmut	
ÖNEM PADİŞAHI	II. Mahmut (HD:1808-1839)	
İMARİ	Kirkor Balyan	
İMARİ ÜSLUBU	Cami: Barok; Hünkar Kasrı: Ampir	

<b>EMİN KAT PLANI</b>	<b>ÜST KAT PLANI</b>

<b>ONUM ZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeybatı cephesi boyunca. Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Güneydoğuda; Merdivenli
<b>ANIM</b>	Yapı üst kata ulaşımı sağlayan girişleri bulunduran zemin kat, bir ara kat ve bir normal katta sahiptir. Ara katta bir oda (B); 1. katta üç oda (E,G,L), iki salon (D,J), iki tuvalet (F,K) ve mahfiller (H,I) bulunmaktadır. Merdiven (A), tek kollu, mermer basamaklı ve korkuluksuzdur.		

<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kâgir yığıma sistem <b>1. Kat:</b> Ahşap karkas sistem	<b>Zemin Kat:</b> Kâgir karkas sistem	
<b>UVARLAR / EPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Bilinmiyor Kesme Taş;	<b>Zemin Kat:</b> Bağdadî (22 cm) Sıvalı	<b>Üst Kat:</b> Bağdadî (~50 cm) Kesme taş ve mermer
<b>ÜTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Zemin katta <b>Ayak gövde:</b> Mermer	<b>Bağlık:</b> Mermer; dor, akant yapr., volütü	<b>Kalde:</b> Mermer, profil
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Zemin katta	<b>Biçim:</b> Tam	<b>Malzeme:</b> Mermer
<b>ÖSEMELER / AVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Volta döşeme <b>Tavan:</b> Düz	<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap <b>Tavan kapl.:</b> Bağdadî üzerine alçı sıva	
<b>ST ÖRTÜ / AÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıırma çatı; <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Küfeki taşı	
<b>İLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Küfeki taşı		
<b>ÖNKAR KASRI İRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 282 /438 Kitabeli; geniş saçaklı; ahşap tablalı kapı.	<b>Tipi:</b> Mermer, sepet kulplu kemerli;	<b>Söve:</b> Mermer
<b>ENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 95/179; 113 / 215.	<b>Tipi:</b> Demir parmaklıkl; dökme demir şebekeli, dikdörtgen	<b>Söve:</b> Mermer;
<b>ÖNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Güneydoğuda, mihrabın sağında (H); <b>Kafes:</b> Mermer ayaklar arasında altın varak madeni kafes	<b>Tavan:</b> Dilimli kubbe; alçı sıva üzeri altın varak kalemişi	







Fotoğraf 2.48 HK 10 Robertson, 1853 (Ölçer, t.y.)



Fotoğraf 2.49 HK 10 Eski bir fotoğraf (Eken, 1992)



Fotoğraf 2.50 HK 10 Marmara Boğazı'ndan Nusretiye Cami



Fotoğraf 2.51, HK 10 Eski bir fotoğraf (Gülersoy, 1999:94)



Fotoğraf 2.52 HK 10 Genel görünüş



Fotoğraf 2.53 HK 10 Kuzeybatı görünüşü



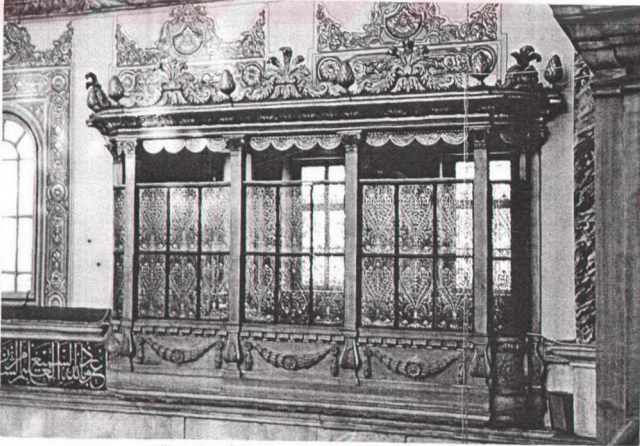
Fotoğraf 2.54 HK 10 Batı görünüşü



Fotoğraf 2.55 HK 10 Kuzeydoğu görünüşü



Fotoğraf 2.56 HK 10 Hünkar Mahfilindeki mermer niş



Fotoğraf 2.57 HK 10 Hünkar Mahfili

<b>ATALOG NO</b>	HK 11	<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>DI</b>	Emirgan Cami Hünkar Kasrı		
<b>ERİ</b>	Emirgan		
<b>APIM YILI</b>	1838		
<b>APTIRAN</b>	II. Mahmud		
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	II. Mahmut (HD:1808-1839)		
<b>İMARİ</b>	Bilinmiyor		
<b>İMARİ ÜSLUBU</b>	Ampir	<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>EMİN KAT PLANI</b>			
<b>ONUM ZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeydoğusunda.	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Kuzeydoğuda; Merdivenli
<b>ANIM</b>	Yapı zemin kat ve bir normal kata sahiptir. Zemin katta giriş holü (A), bir oda (B), bir tuvalet (C); üst katta sütunlar üzerinde dışarı taşan bir salon (D), bir oda (E), bir tuvalet (F) ve mahfiller (G,H) bulunmaktadır. Merdiven: Üç kollu ahşap basamaklı, ahşap korkulukludur.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Yok <b>1. Kat:</b> Ahşap karkas sistem	<b>Zemin Kat:</b> Ahşap karkas sistem	
<b>UVARLAR / EPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Yok	<b>Zemin Kat:</b> Dolgusuz ahşap karkas	<b>1. Kat:</b> Dolgusuz ahşap karkas Ahşap
<b>ÜTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Hünkar kasrı girişinde <b>Sütun gövdesi:</b> Mermer	<b>Sütun başlığı:</b> Mermer, dor	<b>Kalde:</b> Mermer, profilili
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Hünkar kasrı girişinde	<b>Biçim:</b> Düz atkılı	<b>Malzeme:</b> Ahşap
<b>ÖSEMELER / AVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Ahşap kirişlemeli <b>Tavan:</b> Düz	<b>Döşeme kaplı:</b> Ahşap <b>Tavan kaplı:</b> Ahşap	
<b>ST ÖRTÜ / AÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı <b>Saçak:</b> Ahşap dar saçak	<b>Malzeme:</b> Marsilya kiremidi <b>Saçak Silmesi:</b> Yok	
<b>İLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Ahşap profilili		
<b>ÖNKAR KASRI İRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 157/253	<b>Tipi:</b> Dikdörtgen, ahşap kapı	<b>Söve:</b> Ahşap
<b>ENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 116/227	<b>Tipi:</b> Dikdörtgen, ahşap glyotin doğramalı, ahşap panjurlu	<b>Söve:</b> Ahşap
<b>ÖNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeydoğuda, mihrabın solunda (G); <b>Tavan:</b> Ahşap kaplama <b>Kafes:</b> Mermer sütunlar ve ahşap konstrüksiyon arasında dökme demir kafes		



Fotoğraf 2.58 HK 11 Kuzeydoğu cephesi



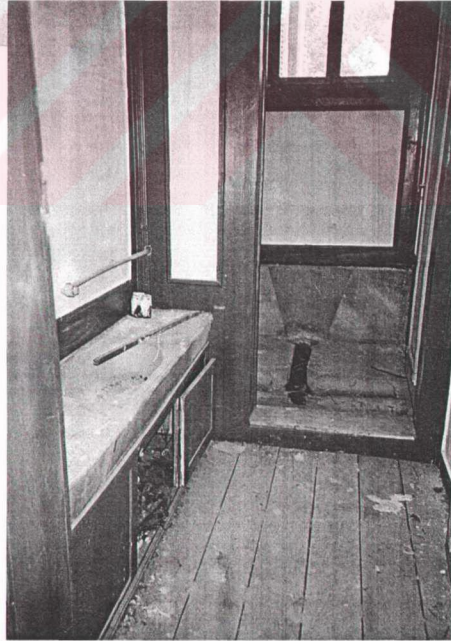
Fotoğraf 2.59 HK 11 Üst kata çıkış merdiveni



Fotoğraf 2.60 HK 11 Salon



Fotoğraf 2.61 HK 11 Hünkar mahfili

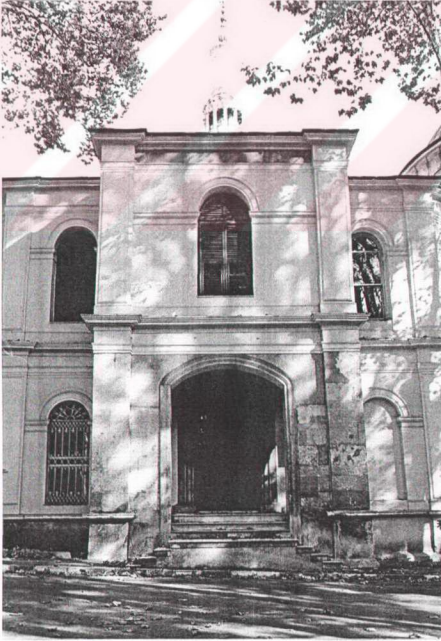


Fotoğraf 2.62 HK 11 Mermer lavabo ve tuvalet

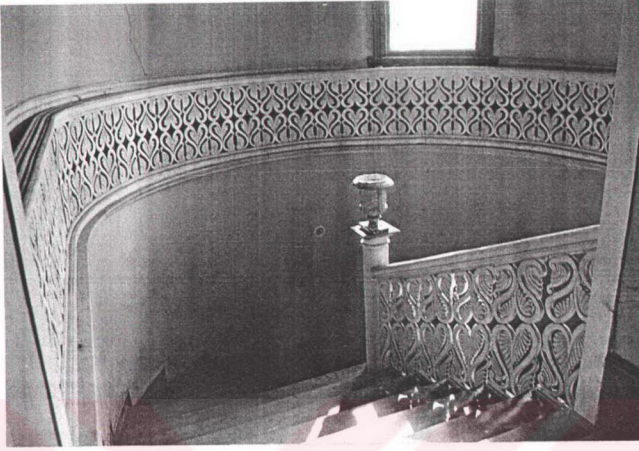
<b>ATALOG NO</b>	HK 12	<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>DI</b>	Küçük Mecidiye Camii Hünkar Kasrı		
<b>ERİ</b>	Beşiktaş		
<b>APIM YILI</b>	1848		
<b>APTIRAN</b>	Abdülmecid		
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	Abdülmecid (HD:1839-1861)		
<b>İLMARİ</b>	Garabed Amira Balyan		
<b>İLMARİ ÜSLUBU</b>	Barok	<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>EMİN KAT PLANI</b>		<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>ONUM ZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeybatısı boyunca; Kuzeybatı- güneydoğu doğrultusunda.	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ ( Yeri, Tipi)</b>	Güneybatıda; Merdivenli
<b>ANIM</b>	Yapı zemin kat ve bir normal kata sahiptir. Zemin katta iki oda (B,C), iki hol (A,D); üst katta iki oda (G,H), iki hol (E,I), bir tuvalet (F) ve mahfiller (J,K) bulunmaktadır. Merdiven (A), iki kollu, ahşap basamaklı, ahşap bezeme korkulukludur.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Yok <b>1. Kat:</b> Kagir yığıma sistem	<b>Zemin Kat:</b> Kagir yığıma sistem	
<b>UVARLAR / EPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Yok	<b>Zemin Kat:</b> Bilinmiyor Sıvalı	<b>1. Kat:</b> Bilinmiyor Sıvalı
<b>ÜTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Yok <b>Sütun gövdesi:</b>	<b>Sütun başlığı:</b>	<b>Kaide:</b>
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Yok	<b>Biçim:</b>	<b>Malzeme:</b>
<b>ÖSEMELER / AVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Ahşap kirişli, tuğla tonoz <b>Tavan:</b> Basık tonoz	<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap <b>Tavan kapl.:</b> Alçı kabartma bezemeli	
<b>İST ÖRTÜ / AÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı; <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Sıvalı	
<b>İLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Svalı		
<b>İNKAR KASRI İLİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 194 / 291;	<b>Tipi:</b> Dikdörtgen, ahşap camlı kapı	<b>Söve:</b> Mermer;
<b>ENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 133 / 306;	<b>Tipi:</b> Tam kemerli; Ahşap panjurlu.	<b>Söve:</b> Sıvalı
<b>İNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeybatıda, mihrabın solunda (K); <b>Kafes:</b> Yok	<b>Tavan:</b> Ahşap kubbe; üzeri yaldızlı alçı kabartmalı	



Fotoğraf 2.63 HK 12 Kuzeybatı görünüşü



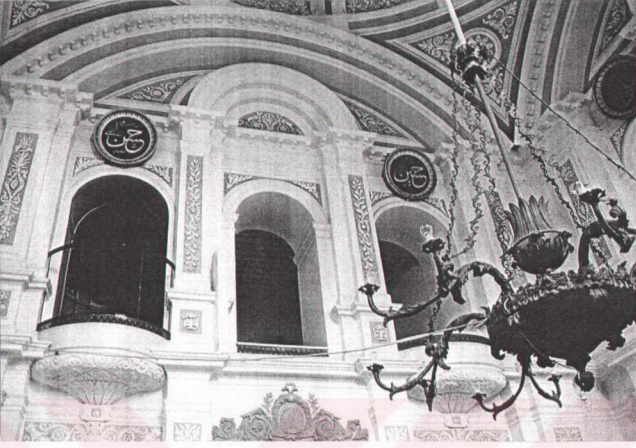
Fotoğraf 2.64 HK 12 Hünkar girişi



Fotoğraf 2.65 HK 12 Sağ kanatta üst kata çıkan merdiven



Fotoğraf 2.66 HK 12 Hünkar odası (G)

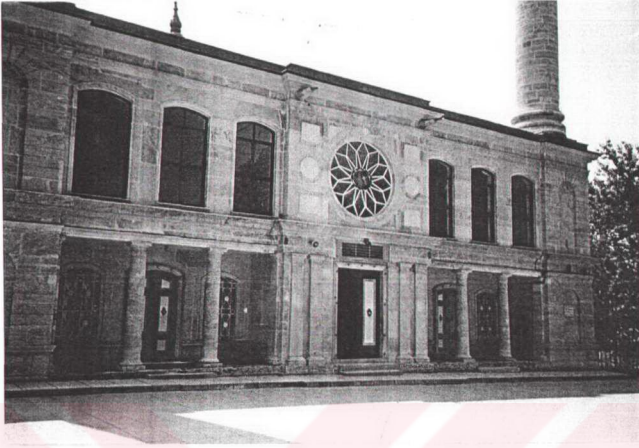


Fotoğraf 2.67 HK 12 Solda hünkar mahfili



Fotoğraf 2.68 HK 12 Tuvalet önündeki holde bulunan mermer lavabo

<b>ATALOG NO</b>	HK 13		<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>DI</b>	Hırka-ı Şerif Camii Hünkar Kasrı			
<b>ERİ</b>	Fatih			
<b>APIM YILI</b>	1851			
<b>APTIRAN</b>	Abdülmecid			
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	Abdülmecid (HD:1839-1861)			
<b>İMARİ</b>	Bilinmiyor		<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>İMARİ ÜSLUBU</b>	Ampir			
<b>EMİN KAT PLANI</b>				
<b>DNUM ZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeybatısı boyunca; Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda		<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ ( Yeri, Tipi)</b>	Güneybatıda; Merdivenli
<b>ANIM</b>	Yapı zemin kat ve bir normal kata sahip ve simetriktr. Hünkara ait olan bölüm sağda olmaktadır. Zemin katta ikişer giriş holü (A,B); üst katta birer oda (F), birer salon (D), birer tuvalet (E) ve mahfiller (G, H ve G'nin simetrigi) bulunmaktadır. Merdiven, ahşap basamaklı, ahşap bezeme korkuluklu ve döner merdivendir.			
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>				
<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Yok <b>1. Kat:</b> Kagir yığma sistem		<b>Zemin Kat:</b> Kagir yığma ve Kagir karkas	
<b>UVARLAR / EPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Su basmanlı Kesme küfeki taşı;		<b>Zemin Kat:</b> Bilinmiyor (78cm) Kesme küfeki taşı;	<b>1. Kat:</b> Bilinmiyor (52cm) Kesme küfeki taşı / sıva
<b>ÜTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Hünkar kasrı girişinde <b>Sütun gövdesi:</b> Küfeki taşı(Ø48cm)		<b>Sütun başlığı:</b> Küfeki taşı, dor	<b>Kalde:</b> Küfeki taşı
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Hünkar kasrı girişinde		<b>Biçim:</b> Düz atıklı	<b>Malzeme:</b> Küfeki taşı
<b>ÖŞEMELER / AVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Görünmüyor <b>Tavan:</b> Düz (E, F, G); tekne tonoz (D, H)		<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap <b>Tavan kapl.:</b> Ahşap bezemeli	
<b>ST ÖRTÜ / AÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Tonoz <b>Saçak:</b> Silmeli		<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Sıvalı	
<b>İLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Küfeki taşı			
<b>ÜNKAR KASRI İRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 148 / 269; Ahşap aynalı kapı		<b>Tipi:</b> Basık kemerli	<b>Söve:</b> Mermer
<b>ENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 118 / 322; Ahşap giyotin pencere (orjinal değil)		<b>Tipi:</b> Basık kemerli	<b>Söve:</b> Sıvalı
<b>ÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Doğuda, mihrabin sağında (G) <b>Kafes:</b> Metal şebekeli		<b>Tavan:</b> Düz, alçı bezemeli	



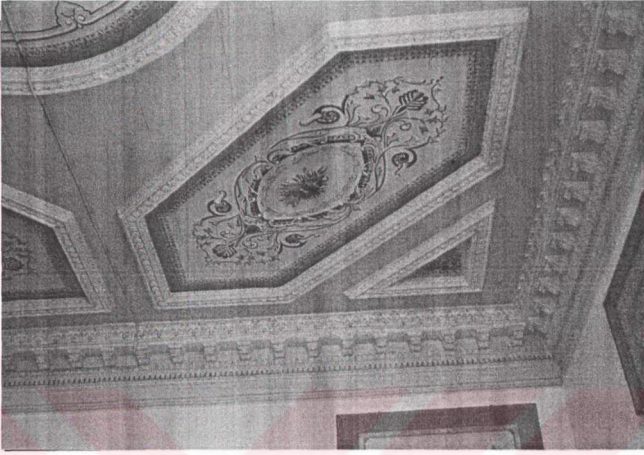
Fotoğraf 2.69 HK 13 Kuzeybatı görünüşü



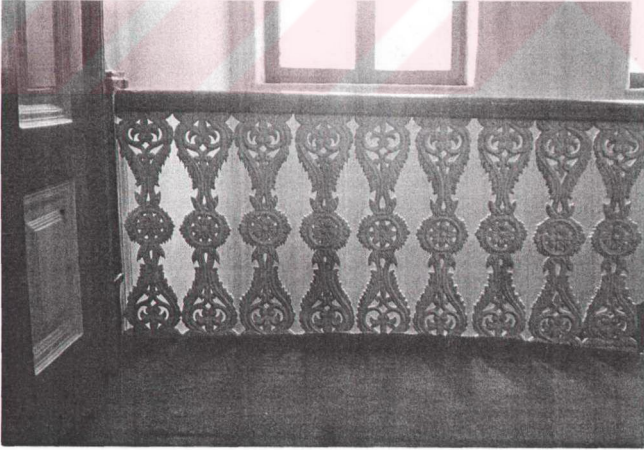
Fotoğraf 2. 70 HK 13 Hünkar mahfili



Fotoğraf 2. 71 HK 13 Hünkar girişi



Fotoğraf 2. 72 HK 13 Hünkar odası aşşap tavanı



Fotoğraf 2. 73 HK 13 Merdivenin aşşap bezemeli korkuluğu

<b>KATALOG NO</b>	HK 14		<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>ADI</b>	Büyük Mecidiye Cami Hünkar Kasrı			
<b>ERİ</b>	Beşiktaş			
<b>APIM YILI</b>	1853			
<b>APTIRAN</b>	Abdülmecid			
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	Abdülmecid (HD:1839-1861)			
<b>İLMARİ</b>	Nigoğos Balyan			
<b>İLMARİ ÜSLUBU</b>	Barok (Cami), Ampir (Hünkar Kasrı)			
<b>EMİN KAT PLANI</b>			<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>DNUM ZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeybatısı boyunca; Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda		<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Güneybatıda; Merdivenli
<b>ANIM</b>	Yapı zemin kat ve bir normal kata sahiptir. Zemin katta iki oda (B,E), iki hol (A,C,D); üst katta üç oda (H,L,M), iki hol (F,K), iki tuvalet (G,N) ve mahfiller (I,J) bulunmaktadır. Merdiven üç kollu, ahşap basamaklı, ahşap bezemeli korkuluklu, ahşap küpeştelidir.			
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>				
<b>İŞYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kagir yığıma sistem <b>1. Kat:</b> Kagir yığıma sistem		<b>Zemin Kat:</b> Kagir yığıma ve Kagir karkas	
<b>JVARLAR / EPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Bilinmiyor Kesme taş	<b>Zemin Kat:</b> Bilinmiyor (69cm) Kesme taş	<b>1. Kat:</b> Bilinmiyor (60cm) Kesme taş	
<b>JTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Hünkar Girişinde <b>Sütun gövde:</b> Küfeki taşı	<b>Başlık:</b> Küfeki taşı, dor	<b>Kalde:</b> Küfeki taşı	
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Hünkar Girişinde	<b>Biçim:</b> Düz atıklı	<b>Malzeme:</b> Küfeki	
<b>ŞEMELER / İVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Ahşap girişemeli <b>Tavan:</b> Zemin kat: düz; üst kat: aynalı tonoz	<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap <b>Tavan kapl.:</b> Alçı kabartmalı, kalemışi bezemeli		
<b>ŞT ÖRTÜ / İÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Tonz <b>Saçak:</b> Silmeli parapetli	<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Küfeki taşı		
<b>LMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Küfeki taşı			
<b>HNKAR KASRI RİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 133 / 282;	<b>Tipi:</b> Dikdörtgen, küfeki tepelikli, ahşap tabanlı kapı.	<b>Söve:</b> Küfeki taşı	
<b>NCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 111 / 219;	<b>Tipi:</b> Basık kemerli, üçgen ve dairese alınıklı, ahşap giyotin doğramalı; zemin katta dökmeye demir şebekeli	<b>Söve:</b> Küfeki taşı	
<b>HNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeybatıda, mihrabın sağında (I) <b>Kafes:</b> Yok	<b>Tavan:</b> Aynalı tonoz, üzeri alçı kabartmalı altın varaklı		

# ORTAKEUY

## PLAN FONCIER TRIANGULE

LEVÉ ET DESSINÉ, EN 1927, PAR

*J. Pervittitch*

(Tous droits réservés) J. PERVITITCH  
(Géomètre-Topographe)

ECHELLE 1:1000.— Un millimètre pour Mètre

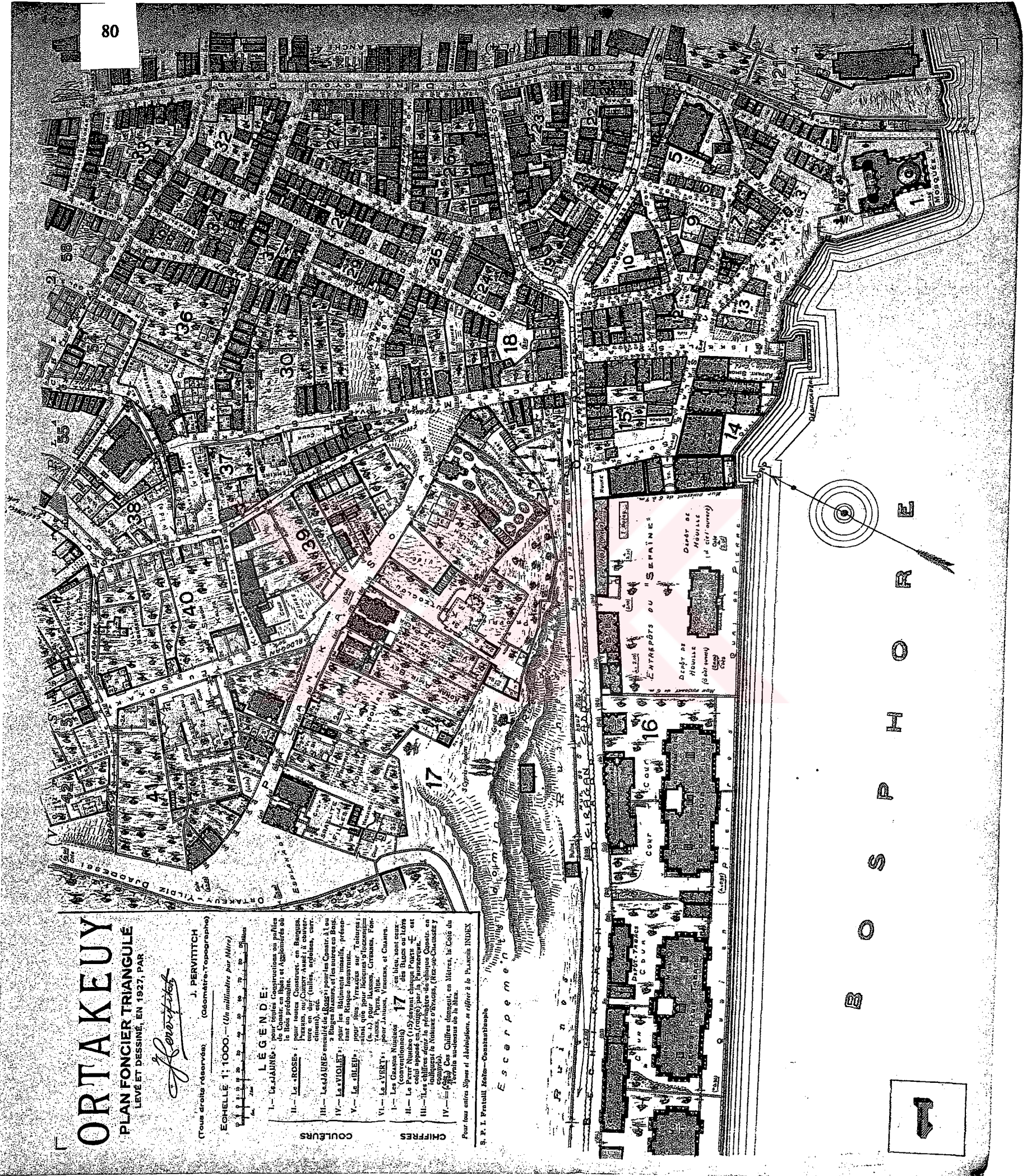
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

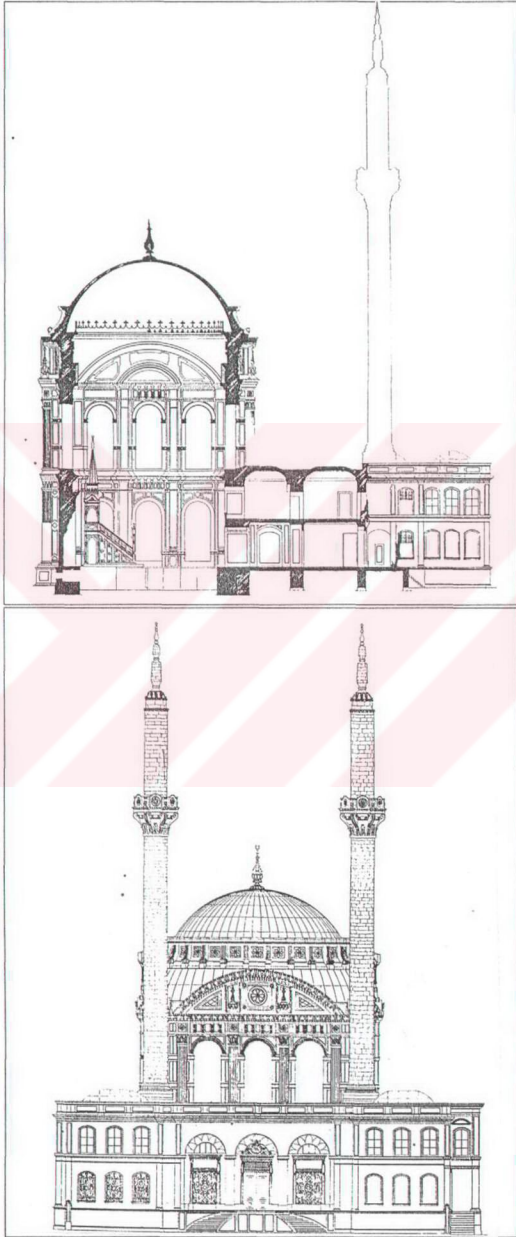
### LEGENDE:

- I.— Les JAUNES: pour toutes constructions ou parties de constructions en bois; et Agglomérés de Plâtres, ou Couvert Arabe à chape, situés sur (maisons, oratoires, etc.)
- II.— Les ROSES: pour toutes constructions, en Brique, ou Couvert Arabe à chape, situés sur (maisons, oratoires, etc.)
- III.— Les VERTS: pour les Bâtimens en maçonnerie, présents à Bagan Bagan, et les autres en Bois.
- IV.— Les VIOLETTES: pour les Bâtimens en maçonnerie, présents à Bagan Bagan, et les autres en Bois.
- V.— Les BLEUS: pour tous les Bâtimens en maçonnerie, présents à Bagan Bagan, et les autres en Bois.
- VI.— Les ROUGES: pour les Bâtimens en maçonnerie, présents à Bagan Bagan, et les autres en Bois.
- 17.— Les Grands Nombres (conventionnels) des Bâtimens en Brique ou Couvert Arabe à chape, situés sur (maisons, oratoires, etc.)
- 18.— Les Petits Nombres (conventionnels) des Bâtimens en Brique ou Couvert Arabe à chape, situés sur (maisons, oratoires, etc.)
- 19.— Les chiffres (conventionnels) indiquant le Volume d'Arbres, (100-200-300-400-500-600-700-800-900-1000)
- 20.— Les chiffres indiquant, en Mètres, la Côte du Terrain, (10-20-30-40-50-60-70-80-90-100-110-120-130-140-150-160-170-180-190-200)

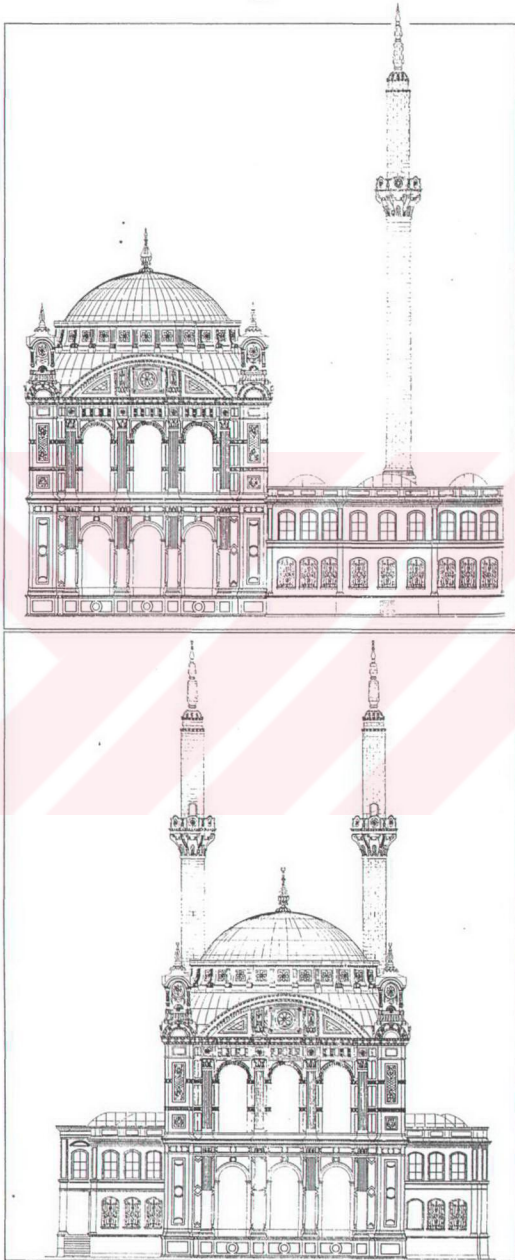
Pour tous autres Signes et Abréviations, se référer à la Planche INDEX

S. P. I. Pervittitch, Géomètre-Topographe





Şekil 2.20 HK 14 Kesit ve Kuzeybatı görünüşü (Kartın, 1974)



Şekil 2.21 HK 14 Kuzeydoğu ve Güneydoğu görünüşü (Kartın, 1974)



Fotoğraf 2.74 HK 14, Sebah Pascal, 1875 (Ölçer, ty:27)



Fotoğraf 2.75 HK 14 Güneyden görünüş ve Hünkar girişi



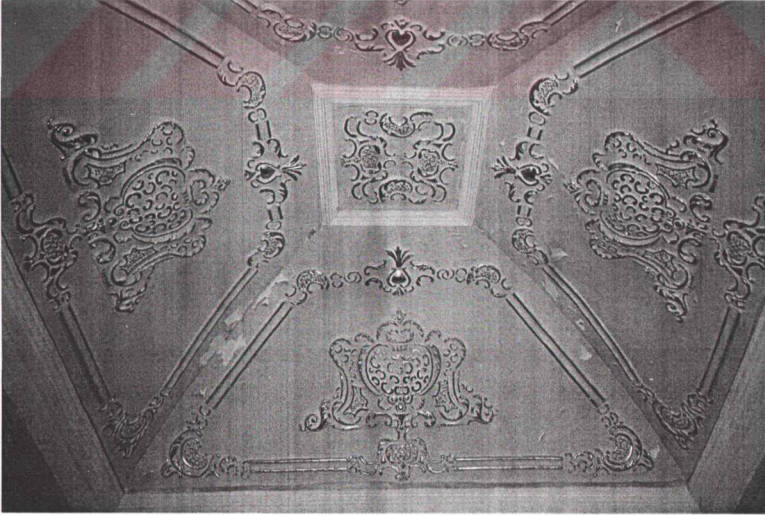
Fotoğraf 2.76 HK 14 Yangından sonraki Hünkar Mahfili



Fotoğraf 2.77 HK 14 Yangın sonrası onarımda hünkar kasrının döşemeleri

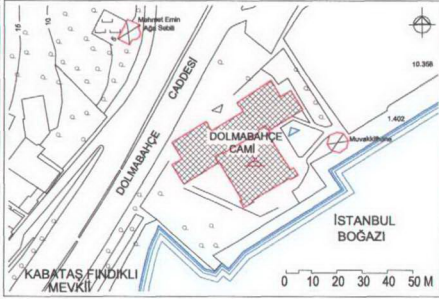
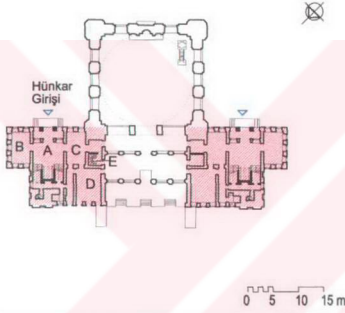
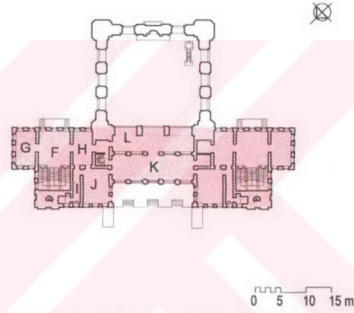


Fotoğraf 2.78 HK 14 Hünkar Kasrına çıkış merdiveni



Fotoğraf 2.79 HK 14 Hünkar Mahfili tavanı

<b>KATALOG NO</b>	HK 15
<b>ADI</b>	Dolmabaçe Bezm-i Alem Valide Sultan Camii Hünkar Kasrı
<b>YERİ</b>	Beşiktaş
<b>YAPIM YILI</b>	1855
<b>YAPITIRAN</b>	Bezm-i Alem Valide Sultan
<b>DÖNEM PADİŞAHI</b>	Abdülmecid (HD:1839-1861)
<b>İMARİ</b>	Garabet Balyan
<b>İMARİ ÜSLUBU</b>	Ampir

**VAZİYET PLANI****EMİN KAT PLANI****ÜST KAT PLANI**

<b>DNÜM ZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeybatısı boyunca; Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Güneydoğudan Merdivenli
<b>ANIM</b>	Yapı zemin kat ve bir normal kata sahip ve soldaki üst kattaki mahfile çıkan merdiven (E) dışında tamamen simetrik. Üst kat zemin katın tekrarıdır. Hünkarın kullandığı bölüm solundadır. Merdiven üç kollu, ahşap basamaklı, dökme demir korkuluklu, ahşap küpeştelidir.		

**TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ**

<b>ŞİYİCİ SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kagir yığıma sistem; <b>1. Kat:</b> Kagir yığıma sistem	<b>Zemin Kat:</b> Kagir yığıma sistem;	
<b>İVARLAR / İPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Bilinmiyor Sıvalı	<b>Zemin Kat:</b> Bilinmiyor (63cm) Sıvalı	<b>1. Kat:</b> Bilinmiyor (59cm) Sıvalı
<b>İTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Hünkar Girişinde <b>Sütun gövdesi:</b> Mermer	<b>Sütun başlığı:</b> Mermer, dor	<b>Kaide:</b> Mermer
<b>İMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Hünkar Girişinde	<b>Biçim:</b> Düz atkılı	<b>Malzeme:</b> Küfeki taşı
<b>İŞEMELER / İVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Bilinmiyor <b>Tavan:</b> Düz	<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap <b>Tavan kapl.:</b> Ahşap	
<b>İT ÖRTÜ / İÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çalı <b>Saçak:</b> yok	<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Sıvalı	
<b>İMERLER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Sıvalı		
<b>İNKAR KASRI İRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 198 / 283	<b>Tipi:</b> Aynalı kemerli; Ahşap tablalıkapı	<b>Söve:</b> Mermer
<b>İNCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 109 / 230 Ahşap giyotin pencere; zemin katta dökme demir şebekeli, dikdörtgen	<b>Tipi:</b> Kagir tepelikli, üçgen alınıklı	<b>Söve:</b> Sıvalı
<b>İNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeydoğuda, mihrabın solunda (L) <b>Kafes:</b> Yok	<b>Tavan:</b> Aynalı tonoz, üzeri alçı siva	

# DOLMA-BAGTCHÉ

PLAN CADASTRAL D'ASSURANCES  
LEVÉ ET DESSINÉ, EN AOÛT 1926, PAR

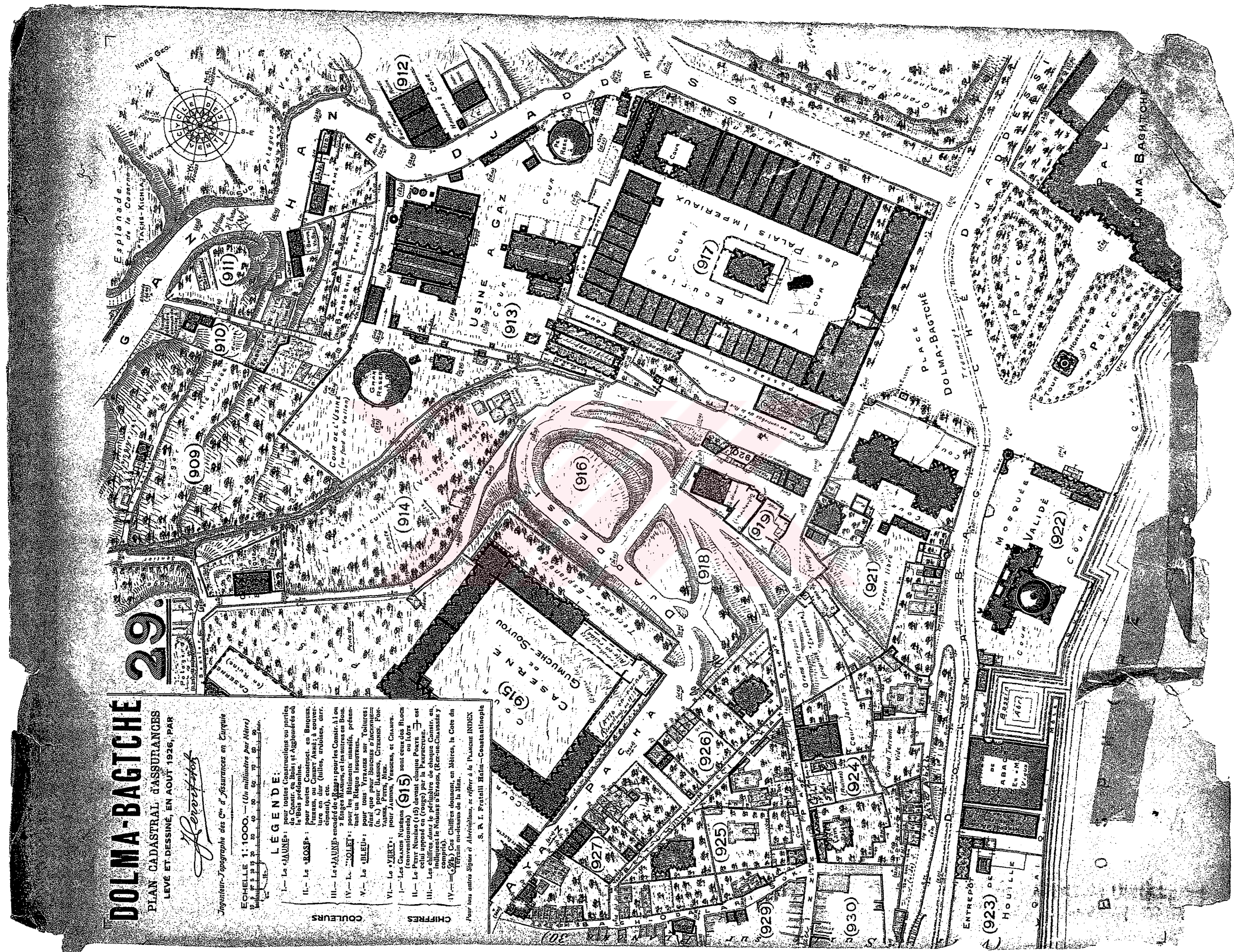
*J. Perittich*

Ingénieur-Topographe des C<sup>m</sup> d'Assurances en Turquie

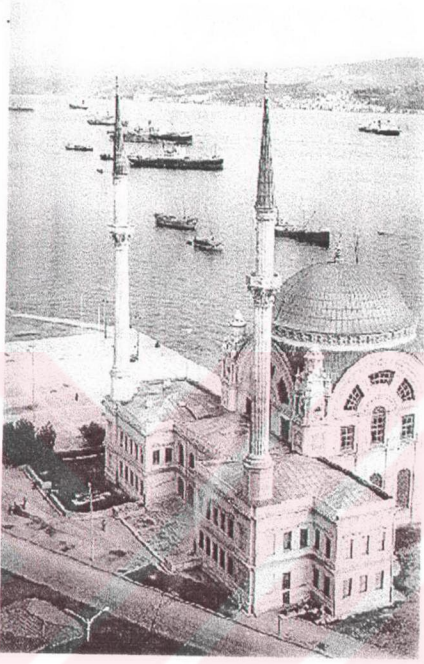
ECHELLE 1:1000. — (Un millimètre par Mètre)

- COULEURS**
- CHIFFRES**
- LEGENDE:**
- I. — Le «JAUNE»: pour toutes constructions ou parties de Constr. en Bois; et Agglomérés où le bois prédomine.
  - II. — Le «ROSE»: pour toutes Constructions en Brique; ou en pierre; ou en plâtre; ou en terre cuite; ou en bois; ou en ciment; etc.
  - III. — Le «JAUNE» encadré de «ROSE»: pour les Constr. A la 2<sup>e</sup> Etage en Brique; et les autres en Bois; ou en plâtre; ou en ciment; etc.
  - IV. — Le «Violet»: pour tous Vitrages sur Toitures; ainsi que pour les bases d'Incendies; ou pour les bases de Citernes; ou pour les bases de Minarets; ou pour les bases de Châteaux; etc.
  - V. — Le «VERT»: pour JARDINS, Vergers, et CHAMPS.
  - VI. — Les «GRANDS NOMBRES (915) sont ceux des Blocs (conventionnels) ou LOTS.
  - II. — Le Petit Nombre (19) devant chaque Parcelle est celui approuvé en (rouge) par la Mairie.
  - III. — Les chiffres en (bleu) indiquent le N° de la Parcelle, (Région-Constantinople).
  - IV. — Les chiffres en (rouge) indiquent le N° de la Parcelle, (Région-Constantinople).

Pour tous autres Signes et Abréviations, se référer à la Planche INDEX  
S. R. I. Fratelli Raim-Constantinople



Harita 2.12 HK 15 Perittich



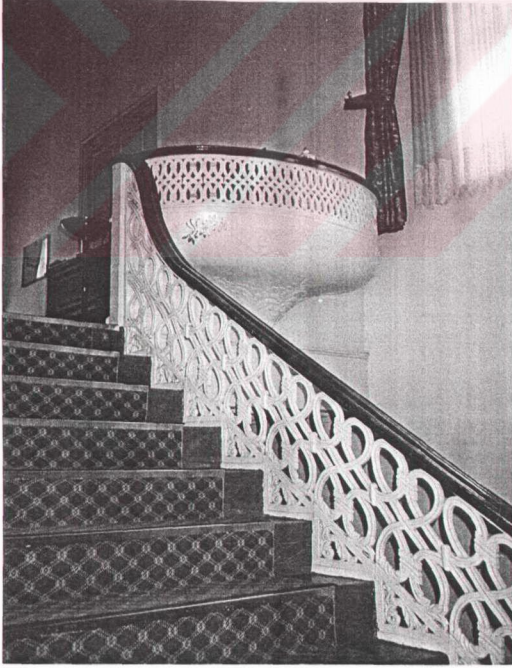
Fotoğraf 2.80 HK 15 Genel görünüm



Fotoğraf 2.81 HK 15 Kuzeybatı cephesi

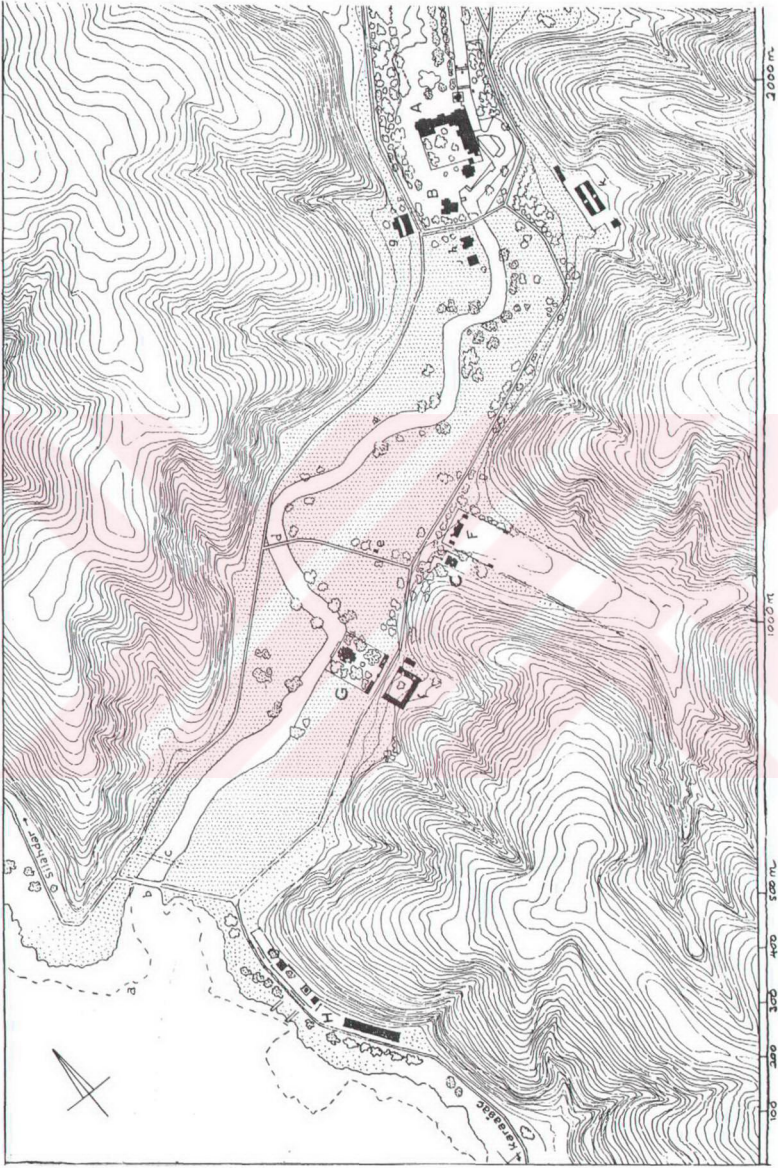


Fotoğraf 2.82 HK 15 Hünkar kasrı girişi (sağ kanat)



Fotoğraf 2.83 HK 15 Merdiven

TALOG NO		VAZİYET PLANI	
I	Sadabad Cami Hünkar Kasrı		
Rİ	Çağlayan / Kağıthane		
PİM YILI	1862		
PTIRAN	Abdülaziz		
İNEM PADİŞAHI	Abdülaziz (HD:1861-1876)		
MARI	Sarkis Balyan		
MARI ÜSLUBU	Ampir	0 10 20 30 40 50 M	
MİN KAT PLANI		ÜST KAT PLANI	
<b>ONUM ZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeybatısı boyunca Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Kuzeydoğuda; Merdivenli
<b>ANIM</b>	Yapı, kuzeydoğudaki hünkar girişi yerine güneybatıda minarenin yer alması dışında simetriktr. Zemin katta iki oda (B,D), iki hol (A,C); üst katta iki oda (F,H), iki salon (E,G), iki tuvalet (I,J), bir hol (K) ve mahfili (L) bulunmaktadır. Merdiven üç kollu, ahşap basamaklı ve ahşap korkuluktur.		
TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ			
<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Yok <b>1. Kat:</b> Kagir karkas sistem	<b>Zemin Kat:</b> Kagir karkas	
<b>İUVARLAR / İPEHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Su basmanlı Küfeki taşı	<b>Zemin Kat:</b> Bilinmiyor Sıva	<b>1. Kat:</b> Bilinmiyor (37cm) Sıva
<b>İTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Hünkar kasrı girişinde <b>Ayak gövde:</b> Küfeki	<b>Başlık:</b> Küfeki taşı, profilli	<b>Kaide:</b> Küfeki taşı, düz
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Hünkar kasrı girişinde	<b>Biçim:</b> Düz atkılı	<b>Malzeme:</b> Küfeki taşı
<b>ÖŞEMELER / AVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Betonarme (orjinali: volta) <b>Tavan:</b> Düz	<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap <b>Tavan kapl.:</b> Sıvalı	
<b>İST ÖRTÜ / SAÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Küfeki taşı	
<b>SİLMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Küfeki taşı		
<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 139/277 Ahşap kündeкарli kapı (yenilenmiş)	<b>Tipi:</b> Dikdörtgen	<b>Söve:</b> Mermer
<b>PENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 116/255	<b>Tipi:</b> Basık kemerli, ahşap gilyotin doğramalı	<b>Söve:</b> Yok
<b>HÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeydoğuda (L) <b>Kafes:</b> Yok	<b>Tavan:</b> Düz	



Harita 2.13 XIX. yüzyılda Kağıthane, B: Sadabad Cami (Eldem, )



Fotoğraf 2.84 Kuzeydoğu görünüşü



Fotoğraf 2.85 HK 16 Kuzeybatı görünüşü



Fotoğraf 2.86 HK 16 Merdiven



Fotoğraf 2.87 HK 16 Merdiven holü

<b>TALOG NO</b>	HK 17	<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>İL</b>	Pertevniyal Valide Sultan Camii Hünkar Kasrı		
<b>İL</b>	Fatih / Aksaray		
<b>YIL</b>	1871		
<b>YAPITIRAN</b>	Pertevniyal Valide Sultan		
<b>YAPIM PADİŞAHI</b>	Abdülaziz (HD:1861-1876)		
<b>MARİ</b>	Montani ve Sarkis Balyan	<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>MARİ ÜSLUBU</b>	Eklektik		
<b>İNİN KAT PLANI</b>			
<b>ONUM ZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeybatı cephesi boyunca. Kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ ( Yeri, Tipi)</b>	Kuzeybatıda; Merdivenli
<b>ANIM</b>	Yapı, üst kata çıkış merdivenlerinin farklılığı dışında simetrik. Sultanın ve Valide Sultan'ın kullandığı bölüm yapının solundadır. Zemin katta bir tuvalet (F), odalar ve holler; üst katta hünkar odası (I), diğer oda ve holler, mahfiller (K,M) ve bir tuvalet (J) bulunmaktadır. Merdiven (C), iki kollu, ahşap bezeme korkuluklu ve ahşap basamaklıdır.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kağır yığıma sistem <b>Üst Kat:</b> Kağır yığıma sistem	<b>Zemin Kat:</b> Kağır yığıma sistem	
<b>UVARLAR / EPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Bilinmiyor Horosan sıva	<b>Zemin Kat:</b> Bilinmiyor Horosan sıva	<b>Üst Kat:</b> Bilinmiyor (75 cm) Horosan sıva
<b>ÜTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Yok <b>Sütun gövdesi:</b>	<b>Sütun başlığı:</b>	<b>Kalde:</b>
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Yok	<b>Biçim:</b>	<b>Malzeme:</b>
<b>ÖŞEMELER / AVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Volta <b>Tavan:</b> Tekne tonoz, çapraz tonoz	<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap <b>Tavan kapl.:</b> Alçı sıva	
<b>İST ÖRTÜ / AÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı; <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Sıvalı	
<b>İLMELE</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Sıvalı		
<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 282 /438 Metal payandalı kare saçaklı	<b>Tipi:</b> Dikdörtgen, ahşap tablalı kapı	<b>Söve:</b> Küfeki taşı
<b>ENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 95/245; Dökme demir bebekeli	<b>Tipi:</b> Gotik kemerli	<b>Söve:</b> Mermer;
<b>HÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeydoğuda, mihrabin sağında (K); <b>Kafes:</b> Ahşap bezemeli kafes	<b>Tavan:</b> Tekne tonoz, alçı sıvalı	

# AKSARAY KEMAL PAŞA (R. 1612)

## 53

### SİGORTA PLANI

1936 senesi zarfında  
Türkiye Sigortacılar Dairesi Merkezîyesi  
tarafından te'lif edilmiştir.

### PLAN D'ASSURANCES

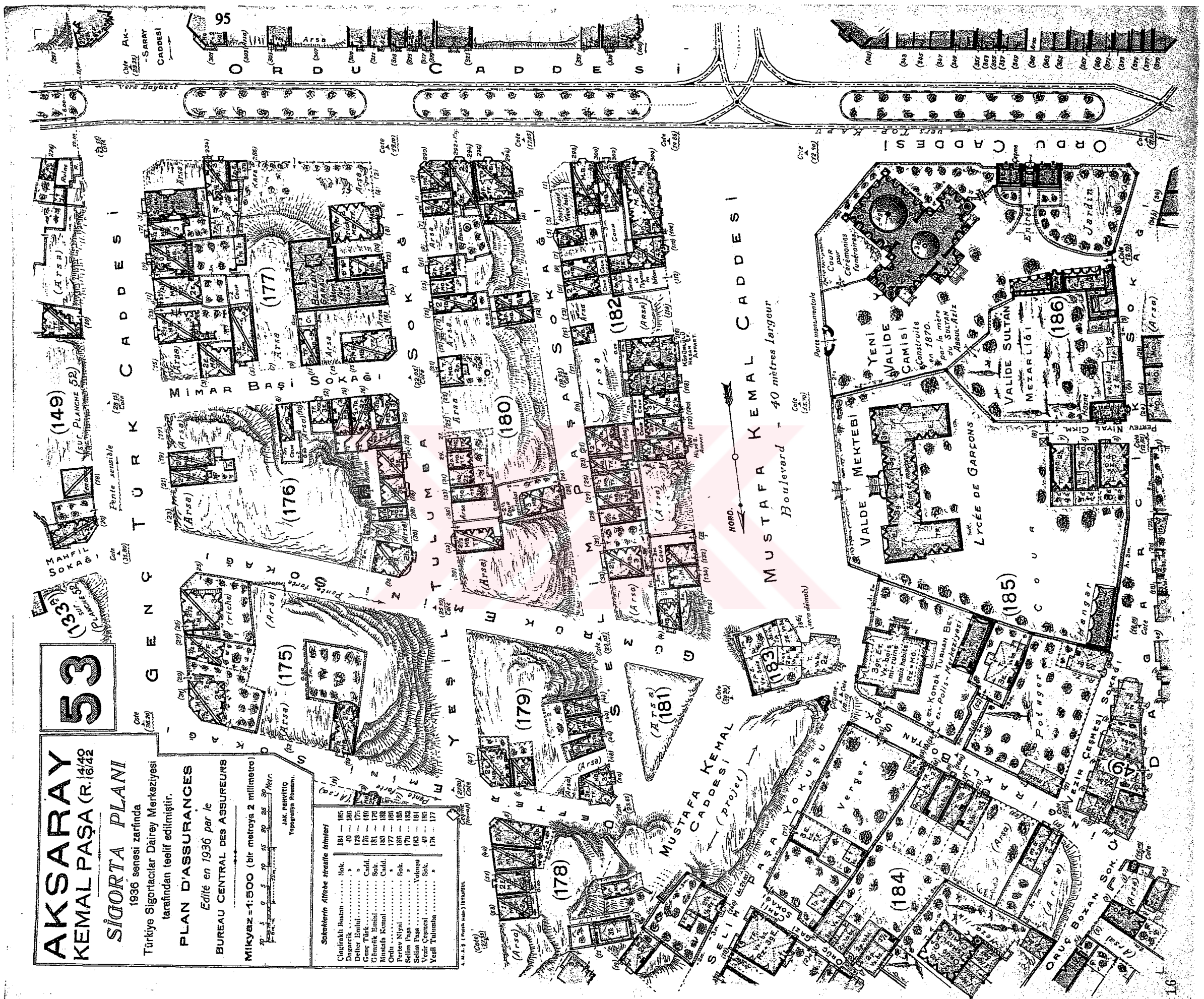
Édité en 1936 par le  
BUREAU CENTRAL DES ASSUREURS

Mikyas = 1:500 (bir metreye 2 millimetre)  
10 5 20 25 30 Metr.

1:500  
1:1000  
1:2000

#### Sokakların Akreşe İstisnâsı

Cinifinâkî İstisnâ	Sok.	185
Düğarçik	"	186
Deñer Eñahlî	"	176
Gene Yürük	Cadd.	177
Gençlik Eñahlî	Sok.	178
İstisnâkî Kemâl	Cadd.	179
Ordu	Sok.	180
Ordu - Niğni	Sok.	181
Ordu Paşa	Sok.	182
Selâm Paşa	Sok.	183
Veris Cemalî	Sok.	184
Yeni Talimatî	Sok.	185
	"	178
	"	177



Harita 2.14 HK 17 Pervititch

TC YÖNETKÜÇRETTİM KURULU  
BOKUMANTASYON MERKEZİ



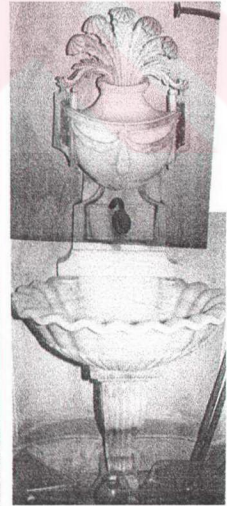
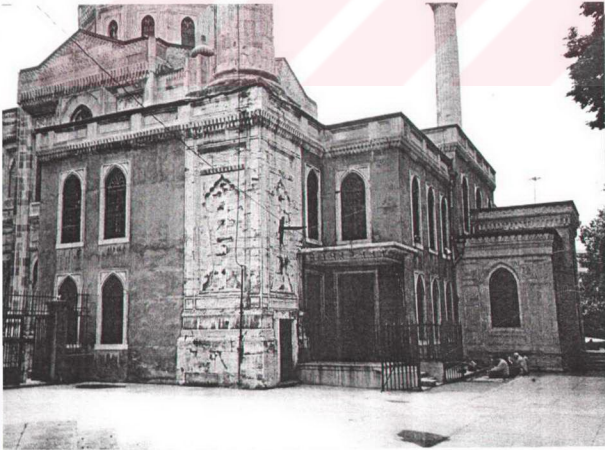
Fotoğraf 2.88 HK 17 Eski bir fotoğraf



Fotoğraf 2.89 HK 17 Kuzeydoğu görünüşü



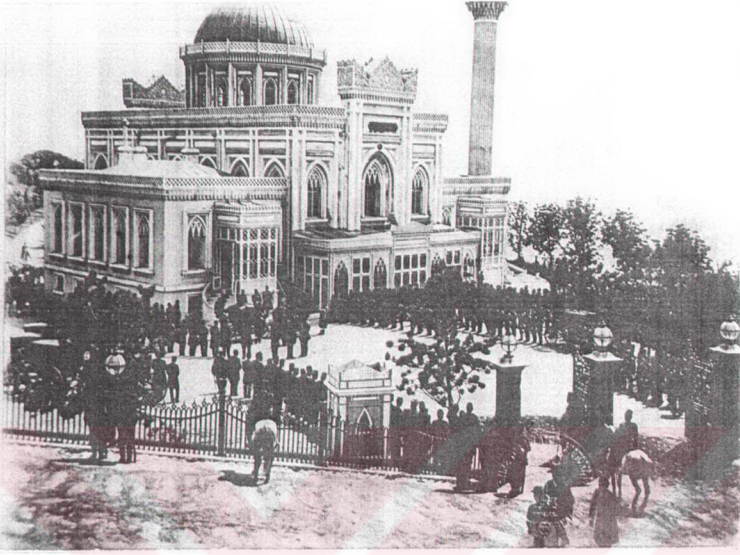
Fotoğraf 2.90 HK 17 Batıdan görünüş



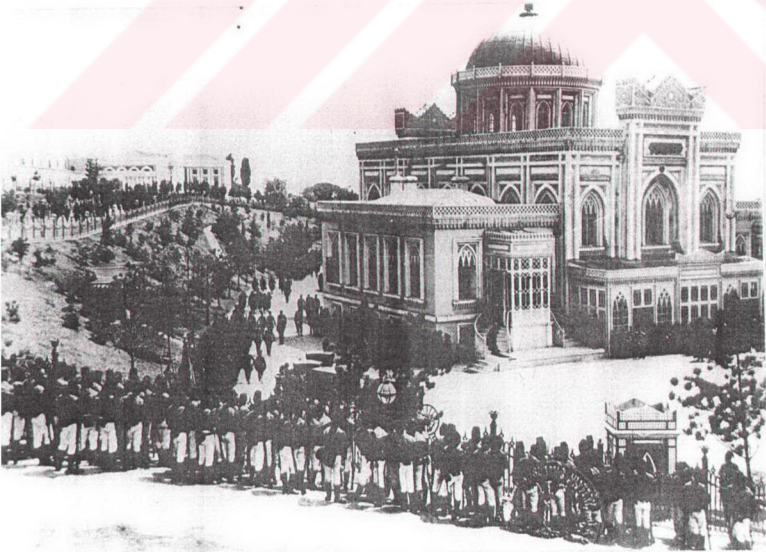
Fotoğraf 2.92 HK 17  
Mermer lavabo

Fotoğraf 2.91 HK 17 Hünkar girişi

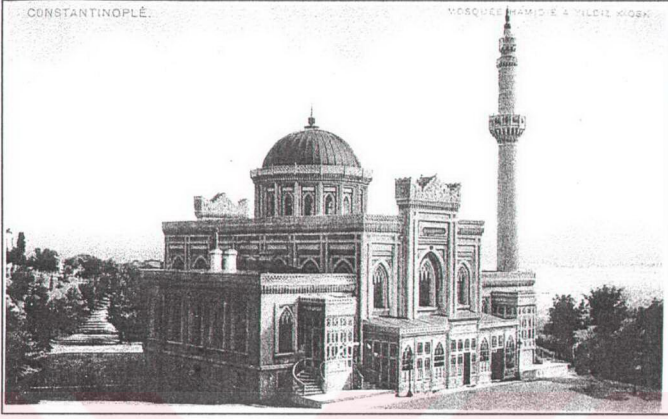
<b>ATALOG NO</b>	HK 18	<b>VAZİYET PLANI</b>			
<b>DI</b>	Yıldız/ Hamidiye Cami Hünkar Kasrı				
<b>ERİ</b>	Beşiktaş				
<b>APIM YILI</b>	1885				
<b>APTIRAN</b>	II. Abdülhamid				
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	II. Abdülhamid (HD:1876-1909))				
<b>İMARI</b>	Sarkis Balyan	<b>BODRUM KAT PLANI</b>			
<b>İMARI ÜSLUBU</b>	Eklektik				
<b>EMİN KAT PLANI</b>					
<b>ÖNÜM ZELLİKLERİ</b>	Caminin kuzeybatı cephesi boyunca. Kuzeybatı- güneydoğu doğrultusunda.			<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ ( Yeri, Tipi)</b>	Kuzeybatıda; Merdivenli
<b>ANIM</b>	Yapı, müstemilatın bulunduğu bir bodrum kat ve yüksek girişli bir zemin kata sahip ve tamamen simetrik. Zemin katta camiye aışap birer balkonla açılan birer oda (D), birer giriş holü (A), birer tuvalet (B) ve küçük odalar; mahfil katında kafeslerle ayrılmış mahfiller (E,G) ve bir ara mahfil (F) bulunmaktadır.				
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>					
<b>AŞIYICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kagir yığma sistem		<b>Zemin Kat:</b> Kagir yığma sistem		
<b>UVARLAR / EPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Bilinmiyor Sıvalı		<b>Zemin Kat:</b> Bilinmiyor (92 cm) Sıvalı		
<b>ÖTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Yok <b>Sütun gövdesi:</b>	<b>Sütun başlığı:</b>	<b>Kaide:</b>		
<b>EMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Yok	<b>Biçim:</b>	<b>Malzeme:</b>		
<b>ÖŞEMELER / AVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Volta döşeme; <b>Tavan:</b> Düz	<b>Döşeme kapl.:</b> Aışap <b>Tavan kapl.:</b> Aışap üzerine tuval bezi germeli			
<b>ST ÖRTÜ / AÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı; <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Mukarnas bezemeli			
<b>LMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Sıvalı				
<b>ÖNKAR KASRI İRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 150/ 341;	<b>Tipi:</b> Basık kemerli; Aışap künde-kari kapı.	<b>Söve:</b> Mermer;		
<b>ENCERELER</b>	<b>Boyut:</b> 128/ 315;	<b>Tipi:</b> Gotik kemerli; Demir şebekeli	<b>Söve:</b> Mermer;		
<b>ÖNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeybatıda, mihrabin solunda (E); <b>Kafes:</b> Kafes yok, mermer korkuluk üzerinde aışap konstrüksiyonlu ve aışap tepelik				



Fotoğraf 2.93 HK 18 Cuma Selamlığı sırasında Hünkarın camiye gelişi



Fotoğraf 2.94 HK 18 Cuma Selamlığı ve kortej



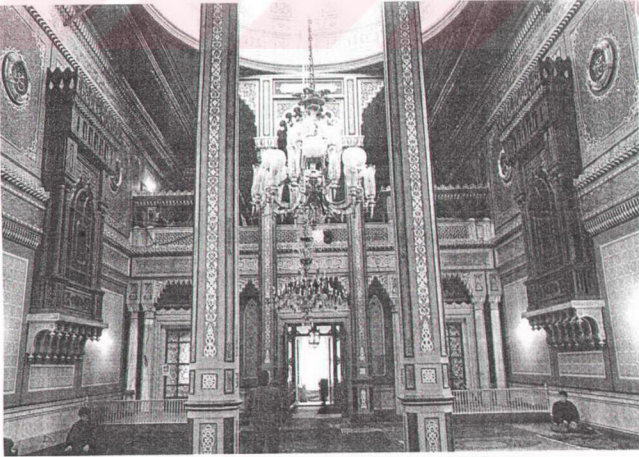
Fotoğraf 2.95 HK 18 Giriş cephesindeki bugün mevcut olmayan döner merdiven ve camlı sundurma (Eken, 1992)



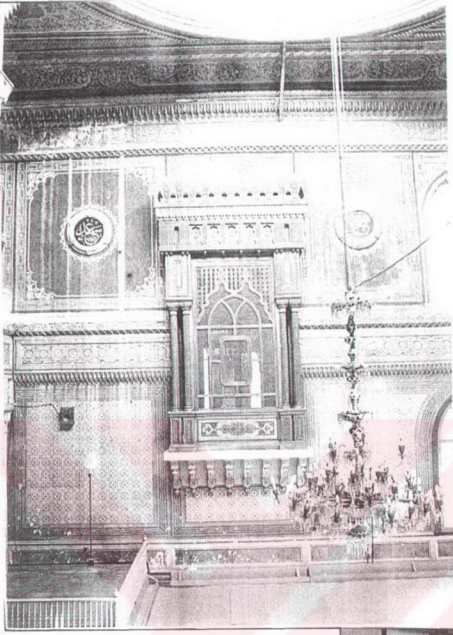
Fotoğraf 2.96 HK 18 Kuzeyden görünüş



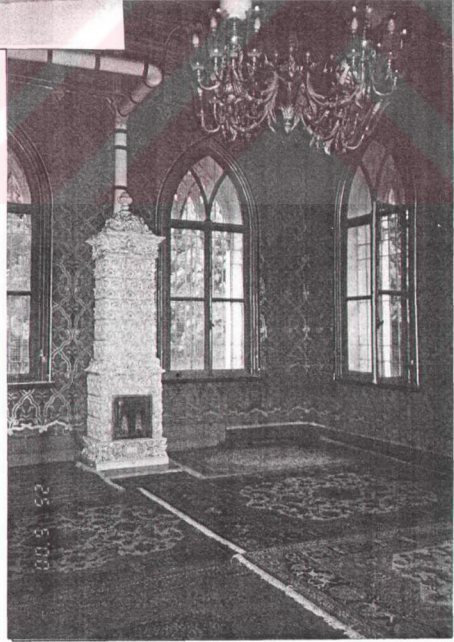
Fotoğraf 2.97 HK 18 Yenilenmeden önceki giriş kapısı



Fotoğraf 2.98 HK 18 Cami içinden mahfil ve ahşap cumbalar



Fotoğraf 2.99 HK 18 Soldaki  
ahşap cumba



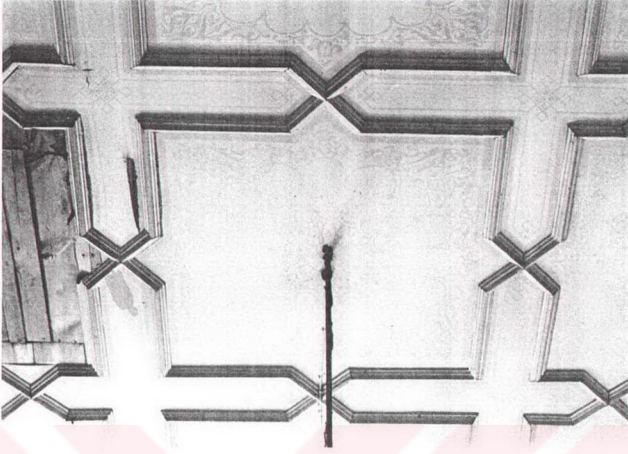
Fotoğraf 2.100 HK 18 Hünkar odası



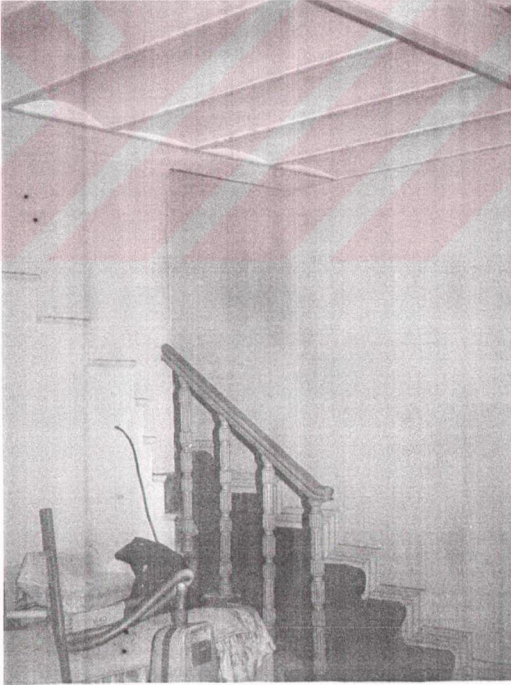
Fotoğraf 2.101 HK 18 Hünkar odasına giriş kapısı üzerindeki tuğra



Fotoğraf 2.102 HK 18 Mermer lavabo



Fotoğraf 2.103 HK 18 Restorasyonda onarılan ahşap tavan



Fotoğraf 2.104 HK 18 Bodrum kat tavanında görülen volta döşeme

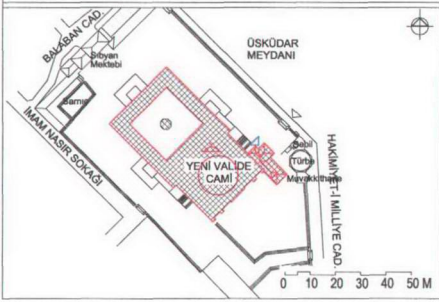
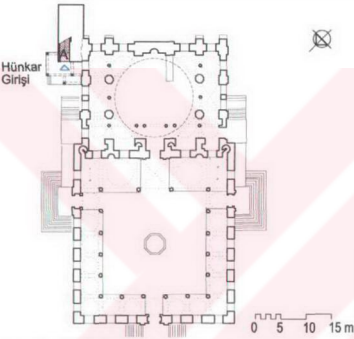
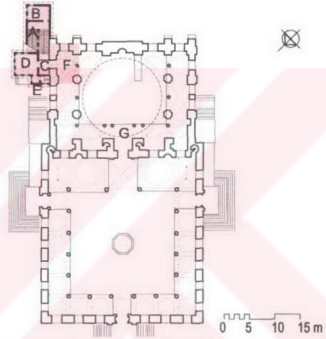
#### 4. Camiye Sonradan Eklenen Hünkar Kasırları

mi ile birlikte tasarlanan hünkar kasırları yanında daha önceki dönemlerde yapılmış milere eklenen hünkar kasırları da bulunmaktadır. Bunlar yapıldıkları dönemin üslubunu nsıtan ek yapılarıdır.

asik dönemde inşa edilmiş Bayezid Cami ve Atik Valide Camii'ne sonradan eklenen ahşap nkar kasırları Barok üslubundadır. Son Dönem Klasik üsluptaki Üsküdar Yeni Valide mii'nin yapım tarihi bilinmeyen hünkar kasrı, yine Barok üslubunu yansıtmaktadır. Barok luptaki Teşvikiye Camii'ne eklenen hünkar kasrı ise Neoklasik üsluptadır.



<b>KATALOG NO</b>	EHK 1 *	
<b>ADI</b>	Üsküdar Yeni Valide Cami Hünkar Kasrı	
<b>ERİ</b>	Üsküdar	
<b>YAPIM YILI</b>	Cami: 1710 Hünkar Kasrı yapım yılı bilinmiyor	
<b>APTIRAN</b>	Bilinmiyor	
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	Bilinmiyor	(HD: - ) *
<b>İMARİ</b>	Bilinmiyor	
<b>İMARİ ÜSLUBU</b>	Cami: Geç Klasik Hünkar Kasrı: Ampir	

**VAZİYET PLANI****EMİN KAT PLANI****ÜST KAT PLANI**

<b>NUMERLEMLERİ</b>	Caminin kuzeydoğusunda	<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b>	Kuzeybatıda, Basamaklı rampalı (A)
<b>NOTLARI</b>	Yapı, üst kata çıkan basamaklı rampa, bir ara kat (B) ve zemin katta sütunların taşıdığı bir normal kata sahiptir. Ara katta bir oda (B); üst katta bir oda (D), bir hünkar mahfiline geçiş holü (C) ve bir tuvalet (E) bulunmaktadır. Merdiven (A), iki kollu, ahşap basamaklı ve korkuluksuzdur.		

**TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ**

<b>YIĞICI SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Yok <b>Üst Kat:</b> Ahşap karkas			<b>Zemin Kat:</b> Kagir karkas, Ahşap karkas		
<b>YARLAR / YIĞICI KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Yok		<b>Zemin Kat:</b> Hıms Ahşap		<b>Üst Kat:</b> Hıms (25 cm) Ahşap	
<b>YIĞICI AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Zemin katta <b>Sütun gövdesi:</b> Ahşap		<b>Sütun başlığı:</b> Ahşap, düz		<b>Kalde:</b> Mermer, düz	
<b>YIĞICI MERLER</b>	<b>Yeri:</b> Yok		<b>Biçim:</b>		<b>Malzeme:</b>	
<b>YIĞICI İŞEMELER / VANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Ahşap kirlişemeli <b>Tavan:</b> Düz		<b>Döşeme kaplı:</b> Ahşap <b>Tavan kaplı:</b> Ahşap bezemeli, ahşap kaplama			
<b>YIĞICI ÖRTÜ / ÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıvrık çatı <b>Saçak:</b> Ahşap dar saçak		<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Ahşap profili			
<b>YIĞICI İŞEMELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Yok					
<b>YIĞICI HÜNKAR KASRI GİRİŞİ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 184 / 259;		<b>Tipi:</b> Ahşap tepelikli Orjinal olmayan ahşap doğrama		<b>Söve:</b> Ahşap (orjinal değil)	
<b>YIĞICI İŞEMELER</b>	<b>Boyut:</b> 98 / 225;		<b>Tipi:</b> Ahşap kepenkli, dikdörtgen, ahşap gilyotin doğrama		<b>Söve:</b> Ahşap	
<b>YIĞICI HÜNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Kuzeydoğuda, mihrabın solunda, özel mihraplı (F) <b>Kafes:</b> Ahşap		<b>Tavan:</b> Kubbe			

**64**

**ÜSKÜDAR  
BALABAN ÇARŞISI**

**PLAN D'ASSURANCES**  
LEVÉ ET Dessiné en SEP/BR 1933  
SUR BASE DE LA TRIANGULATION  
OFFICIELLE

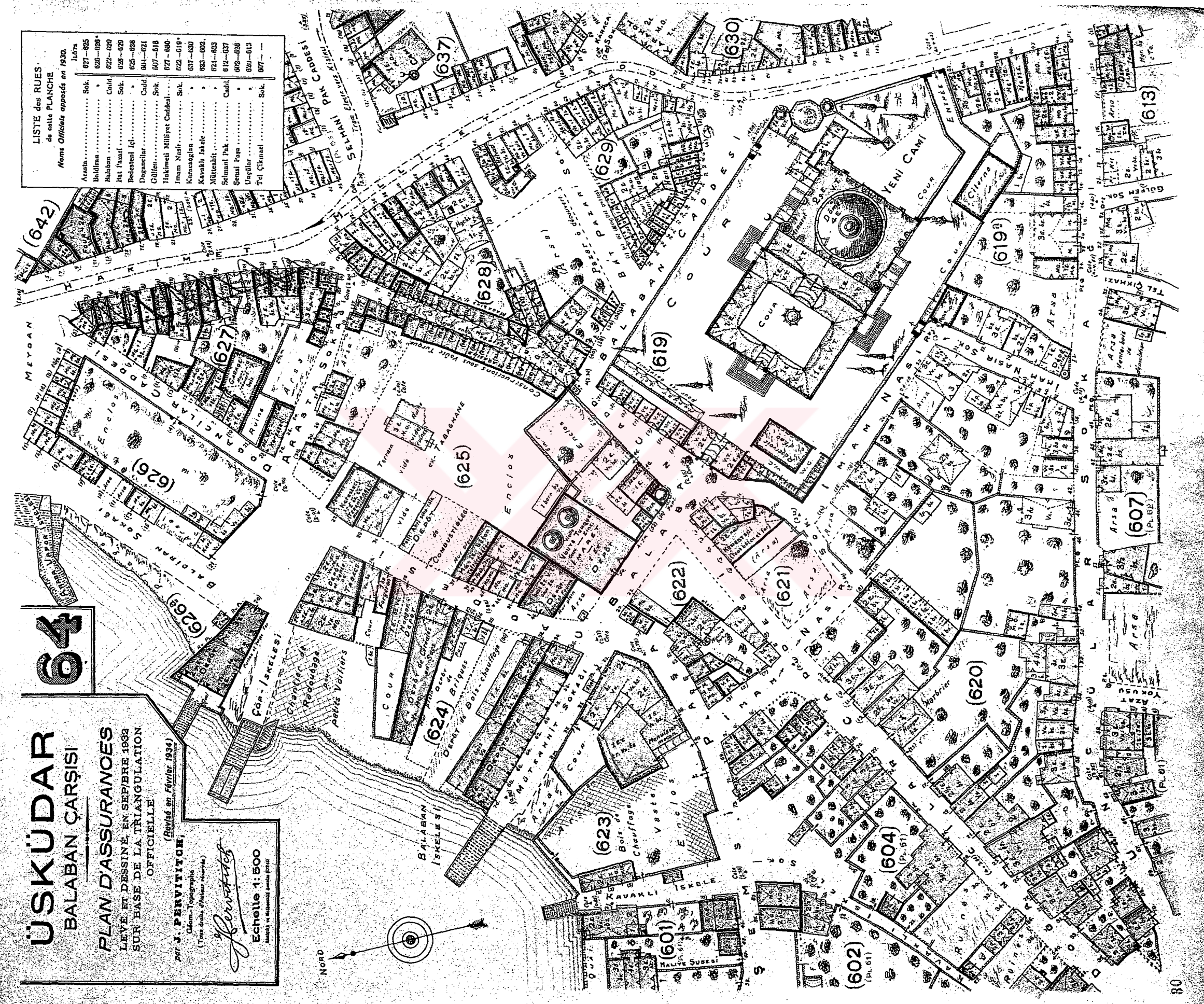
par **J. PERVITITCH**  
(Révisé en février 1934)

Colon-Topographe  
(Travaux de l'Armée Russe)  
*J. Pervititch*

Echelle 1:500  
Mètres et centimètres

LISTE des RUES  
de cette FLANCHE  
Noms Officiels adoptés en 1930.

Noms Officiels	Adresses	Adresses
Arsız	Sok.	627-628
Baldaban	Sok.	629-630
Baldaban	Cadd.	629-630
Halı Pazarı	Sok.	629-630
Bedestenli İki	Sok.	629-630
Dogaçlılar	Cadd.	601-621
Göller	Sok.	607-618
İnkilâpî Milliyet Caddesi	Sok.	627-630
İmam Nasir	Sok.	622-619
Karacaoglan	Sok.	637-630
Kavaklı İskele	Sok.	621-623
Mittehâbî	Sok.	612-637
Selâmi Paşa	Cadd.	602-638
Semâi Paşa	Sok.	629-613
Uşaklılar	Sok.	607
Yeni Çikması	Sok.	607



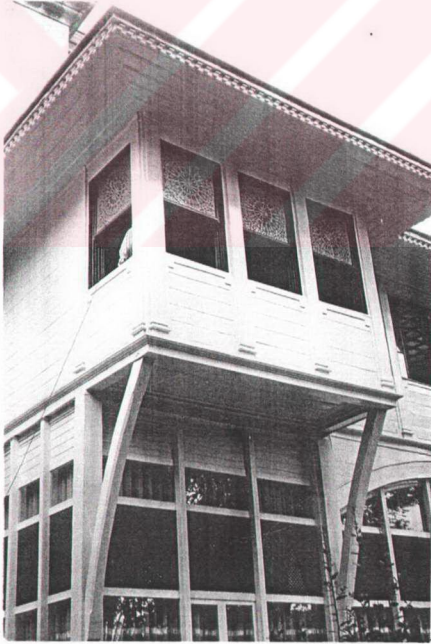
Harita 2.15 EHK 1 Pervititch

**ZC YÖRÜKÜN ÇEVRE KURULUŞU  
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

TALOG NO	EHK 2*	VAZİYET PLANI	
I	Bayezid Cami Hünkar Kasrı		
RI	Beyazıt		
PİM YILI	Cami: 1505 Hünkar Kasrı: 1810		
PTIRAN	II. Mahmud		
NEM PADİŞAHI	II. Mahmud (HD:1808-1839) *		
MARI	Bilinmiyor		
MARI ÜSLUBU	Cami: Klasik Hünkar Kasrı: Ampir		
MİN KAT PLANI		ÜST KAT PLANI	
ONUM ZELLİKLERİ	Caminin güneybatısında	HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)	Güneybatıda; Merdivenli
ANIM	Yapı, zemin katta ahşap ayakların taşıdığı bir normal kata sahiptir. Üst katta bir salon (B), bir oda (C) ve tuvalet olması olası bir küçük oda (D) bulunmaktadır. Merdiven (A), iki kollu, ahşap basamaklı ve ahşap korkuluktur.		
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>			
ASHIYICI SİSTEM	<b>Bodrum Kat:</b> Yok <b>Üst Kat:</b> Ahşap karkas sistem		<b>Zemin Kat:</b> Ahşap karkas sistem
UVARLAR / EPHE KAPLAMASI	<b>Bodrum Kat:</b> Yok	<b>Zemin Kat:</b> Hıms Ahşap	<b>Üst Kat:</b> Hıms (28cm) Ahşap
İTUNLAR / AYAKLAR	Yeri: Salonda (B) Sütun gövdesi: Granit, sekizgen	Sütun başlığı: Ahşap bezemeli	Kaide: Granit, düz
EMERLER	Yeri: Yok	Biçim:	Malzeme:
ÖŞEMELER / AVANLAR	Sistem: Ahşap kirşemeli Tavan: Düz	Döşeme kapl.: Ahşap Tavan kapl.: Ahşap	
İST ÖRTÜ / SAÇAK	Biçim: Kıрма çatı Saçak: Ahşap geniş saçak	Malzeme: Kurşun Saçak Silmesi: Yok	
SİLMELER	Kat Silmesi: Ahşap profilii		
HÜNKAR KASRI GİRİŞ KAPISI	Boyut: 137/237	Tipi: Dikdörtgen, Ahşap tabanlı (orjinal kapı yok)	Söve: Ahşap (orjinal değil)
PENCERELER	Boyut: 92 / 160; 167 / 160;	Tipi: Bezemeli ahşap kafesli, giyotin doğrama; ahşap doğramalı geniş pencere (B mekanında)	Söve: Ahşap
HÜNKAR MAHFİLİ	Yeri: Güneydoğuda, mihrabın sağında (E) Kafes: Mermer korkuluk üzerine ahşap kafes	Tavan: Kubbe, kalemişi bezemeli	



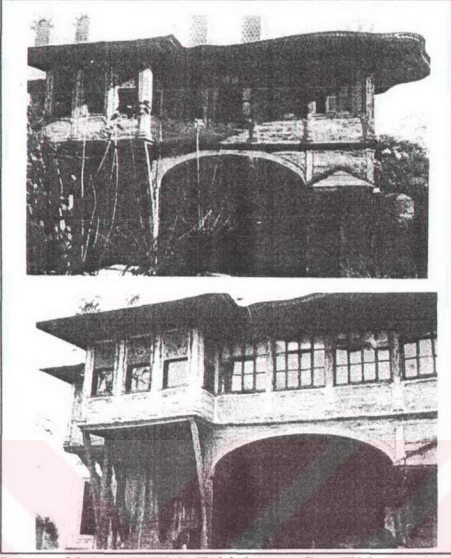
Fotoğraf 2.108 EHK 2 Süheyl Ünver'in suluboya resmi (y.y., 1996)



Fotoğraf 2.109 EHK 2 Öndeki payandalı çıkma



Fotoğraf 2.110 EHK 2 Soldaki çıkma



Fotoğraf 2.111 EHK 2 Eski fotoğraflar (Eldem, 1986)



Fotoğraf 2.112 EHK 2 Salondan görüntü (B)

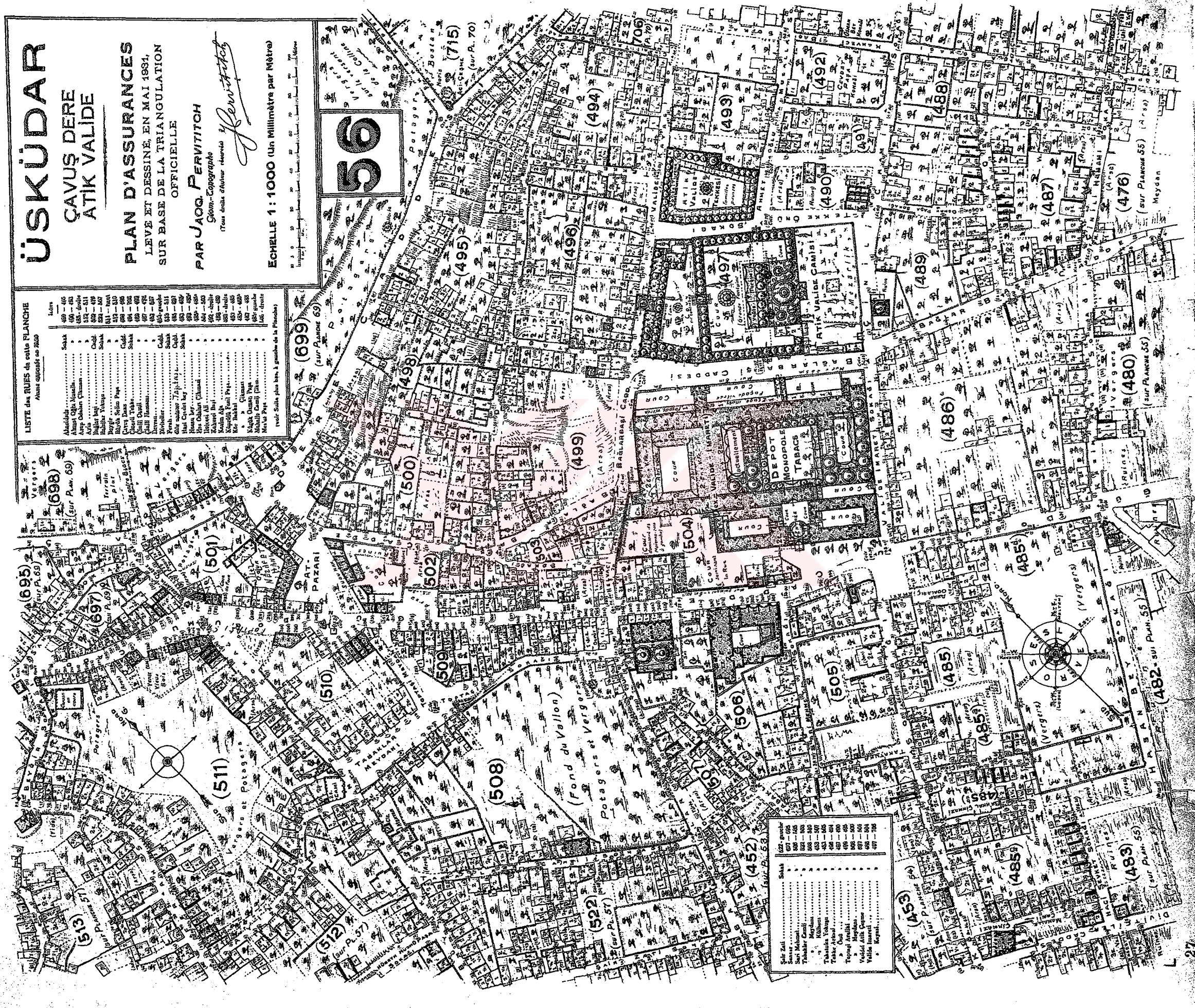
CATALOG NO	EHK 3	VAZİYET PLANI
ADI	Nurbanu Atik Valide Cami Hünkar Kasrı	
FERİ	Üsküdar	
YAPIM YILI	Cami: 1579 (yan sahnalar:1583) Hünkar Kasrı: 1835	
YAPTIRAN	II. Mahmud	
ÖNEM PADİŞAHI	II. Mahmud (HD:1808-1839)	
İMARİ	Bilinmiyor	
İMARİ ÜSLUBU	Barok	

EMİN KAT PLANI	ÜST KAT PLANI

ÖNÜM ÖZELLİKLERİ	Caminin güneybatısında;	HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)	Güneydoğuda; Merdivenli
ÖZELİNİM	Yapı, zemin kat ve bir normal kata sahiptir. Cami avlu revaklarından ikisi üzerinde yapılmıştır. Zemin katta giriş holü (A), bir tuvalet (B); üst katta bir salon (C), nişli Hünkar dinlenme odası (D), bir tuvalet (E) ve cami içinde mahfiller bulunmaktadır. Merdiven, tek kolu, ahşap basamaklı ve ahşap korkulukludur.		

## TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ

ŞİYİCİ SİSTEM	Bodrum Kat: Yok Üst Kat: Ahşap karkas sistem	Zemin Kat: Kağır yığma ve kağır karkas sistem	
IVARLAR / DİŞİYE KAPLAMASI	Bodrum Kat: Yok	Zemin Kat: Kesme taş	Üst Kat: Hırmış Ahşap
İTUNLAR / AYAKLAR	Yeri: Zemin katta üst katı taşıyan sütunlar Sütun gövdesi: Mermer	Sütun başlığı: Mermer, profilili	Kaide: Mermer, profilili
MERLER	Yeri: Yok	Biçim:	Malzeme:
İŞEMELER / VANLAR	Sistem: Ahşap kirişlemeli Tavan: Basık elptik kubbe (D), düz (C)	Döşeme kapl.: Ahşap Tavan kapl.: Bağdadı üzeri alçı sıvalı	
T ÖRTÜ / ÇAK	Biçim: Kırama çatı Saçak: Ahşap, eğrisel, geniş saçak	Malzeme: Kurşun Saçak Silmesi: Yok	
MELER	Kat Silmesi: Ahşap profilili		
NKAR KASRI TİŞ KAPISI	Boyut: 180/249	Tipi: Basık kemerli, ahşap tablalı	Söve: Mermer
NCERELER	Boyut: 95/191	Tipi: Ahşap giyotin doğrama, dikdörtgen	Söve: Ahşap
NKAR MAHFİLİ	Yeri: Mihrabın sağında, özel mihraplı (F) Kafes: Ahşap konstrüksiyonlu, ahşap bezemeli kafes	Tavan: Kubbe, kalemişi bezemeli	



**ÜSKÜDAR**  
**ÇAVUŞ DERE**  
**ATIK VALIDE**

**PLAN D'ASSURANCES**  
 LEVÉ ET DESSINÉ, EN MAI 1894,  
 SUR BASE DE LA TRIANGULATION  
 OFFICIELLE.

**PAR JACQ. PERVITICH**  
 Géom.-Carpographe  
 (Travaux de l'Etat et de la Ville)

**56**

**ECHELLE 1 : 1000 (Un Millimètre par Mètre)**

LISTE des RUES de cette PLANCHE  
 Numéros assignés au 2000

Numéro	Nom de la Rue
485	Sakık
486	Atik Valide
487	Atik Valide
488	Atik Valide
489	Atik Valide
490	Atik Valide
491	Atik Valide
492	Atik Valide
493	Atik Valide
494	Atik Valide
495	Atik Valide
496	Atik Valide
497	Atik Valide
498	Atik Valide
499	Atik Valide
500	Atik Valide
501	Atik Valide
502	Atik Valide
503	Atik Valide
504	Atik Valide
505	Atik Valide
506	Atik Valide
507	Atik Valide
508	Atik Valide
509	Atik Valide
510	Atik Valide
511	Atik Valide
512	Atik Valide
513	Atik Valide
514	Atik Valide
515	Atik Valide
516	Atik Valide
517	Atik Valide
518	Atik Valide
519	Atik Valide
520	Atik Valide
521	Atik Valide
522	Atik Valide
523	Atik Valide
524	Atik Valide
525	Atik Valide
526	Atik Valide
527	Atik Valide
528	Atik Valide
529	Atik Valide
530	Atik Valide
531	Atik Valide
532	Atik Valide
533	Atik Valide
534	Atik Valide
535	Atik Valide
536	Atik Valide
537	Atik Valide
538	Atik Valide
539	Atik Valide
540	Atik Valide
541	Atik Valide
542	Atik Valide
543	Atik Valide
544	Atik Valide
545	Atik Valide
546	Atik Valide
547	Atik Valide
548	Atik Valide
549	Atik Valide
550	Atik Valide
551	Atik Valide
552	Atik Valide
553	Atik Valide
554	Atik Valide
555	Atik Valide
556	Atik Valide
557	Atik Valide
558	Atik Valide
559	Atik Valide
560	Atik Valide
561	Atik Valide
562	Atik Valide
563	Atik Valide
564	Atik Valide
565	Atik Valide
566	Atik Valide
567	Atik Valide
568	Atik Valide
569	Atik Valide
570	Atik Valide
571	Atik Valide
572	Atik Valide
573	Atik Valide
574	Atik Valide
575	Atik Valide
576	Atik Valide
577	Atik Valide
578	Atik Valide
579	Atik Valide
580	Atik Valide
581	Atik Valide
582	Atik Valide
583	Atik Valide
584	Atik Valide
585	Atik Valide
586	Atik Valide
587	Atik Valide
588	Atik Valide
589	Atik Valide
590	Atik Valide
591	Atik Valide
592	Atik Valide
593	Atik Valide
594	Atik Valide
595	Atik Valide
596	Atik Valide
597	Atik Valide
598	Atik Valide
599	Atik Valide
600	Atik Valide
601	Atik Valide
602	Atik Valide
603	Atik Valide
604	Atik Valide
605	Atik Valide
606	Atik Valide
607	Atik Valide
608	Atik Valide
609	Atik Valide
610	Atik Valide
611	Atik Valide
612	Atik Valide
613	Atik Valide
614	Atik Valide
615	Atik Valide
616	Atik Valide
617	Atik Valide
618	Atik Valide
619	Atik Valide
620	Atik Valide
621	Atik Valide
622	Atik Valide
623	Atik Valide
624	Atik Valide
625	Atik Valide
626	Atik Valide
627	Atik Valide
628	Atik Valide
629	Atik Valide
630	Atik Valide
631	Atik Valide
632	Atik Valide
633	Atik Valide
634	Atik Valide
635	Atik Valide
636	Atik Valide
637	Atik Valide
638	Atik Valide
639	Atik Valide
640	Atik Valide
641	Atik Valide
642	Atik Valide
643	Atik Valide
644	Atik Valide
645	Atik Valide
646	Atik Valide
647	Atik Valide
648	Atik Valide
649	Atik Valide
650	Atik Valide
651	Atik Valide
652	Atik Valide
653	Atik Valide
654	Atik Valide
655	Atik Valide
656	Atik Valide
657	Atik Valide
658	Atik Valide
659	Atik Valide
660	Atik Valide
661	Atik Valide
662	Atik Valide
663	Atik Valide
664	Atik Valide
665	Atik Valide
666	Atik Valide
667	Atik Valide
668	Atik Valide
669	Atik Valide
670	Atik Valide
671	Atik Valide
672	Atik Valide
673	Atik Valide
674	Atik Valide
675	Atik Valide
676	Atik Valide
677	Atik Valide
678	Atik Valide
679	Atik Valide
680	Atik Valide
681	Atik Valide
682	Atik Valide
683	Atik Valide
684	Atik Valide
685	Atik Valide
686	Atik Valide
687	Atik Valide
688	Atik Valide
689	Atik Valide
690	Atik Valide
691	Atik Valide
692	Atik Valide
693	Atik Valide
694	Atik Valide
695	Atik Valide
696	Atik Valide
697	Atik Valide
698	Atik Valide
699	Atik Valide
700	Atik Valide

Harita 2.16 EHK 3 Pervitich



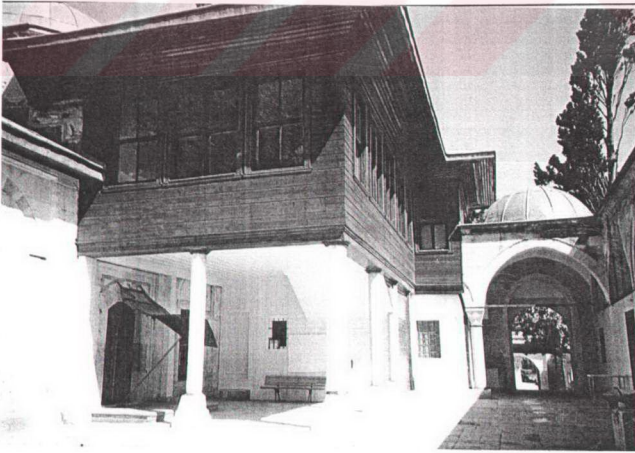
Fotoğraf 2.113 EHK 3 Restorasyon öncesi güneydoğu görünüşü



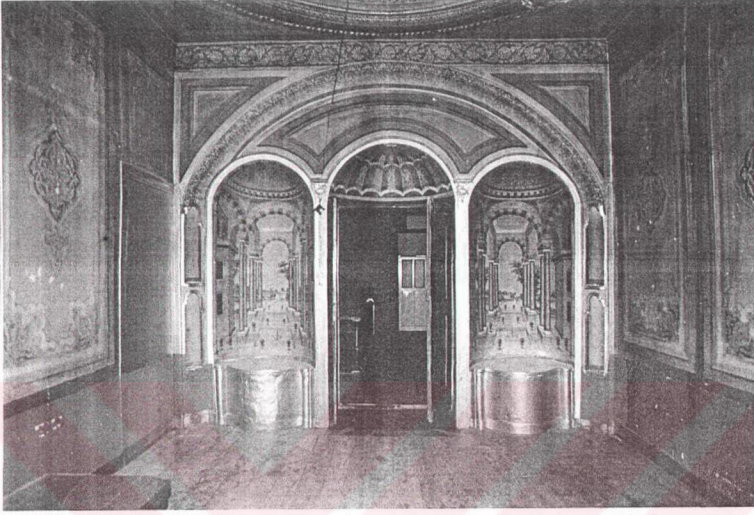
Fotoğraf 2.114 EHK 3 Restorasyon öncesi batıdan görünüş



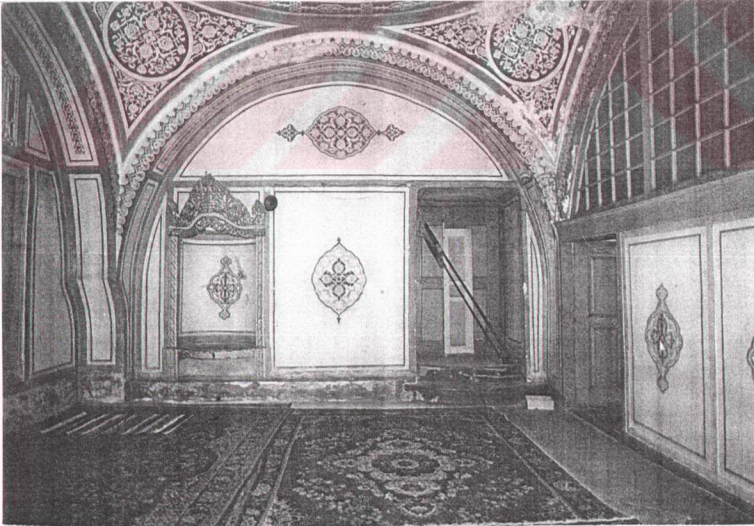
Fotoğraf 2.115 EHK 3 Güneydoğu görünüşü



Fotoğraf 2.116 EHK 3 Batıdan görünüş



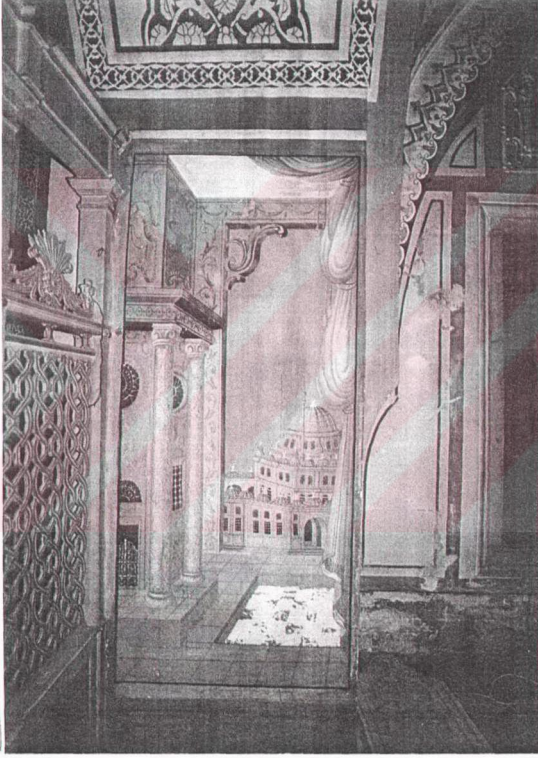
Fotoğraf 2.117 EHK 3 Hünkar odası (D)



Fotoğraf 2.118 EHK 3 Hünkar mahfilinin altın varak taçlı nişi



Fotoğraf 2.119 EHK 3 Hünkar mahfilindeki mihrap nişi



Fotoğraf 2.120 EHK 3 Hünkar mahfili ve ahşap kafes

<b>ATALOG NO</b>	EHK 4		<b>VAZİYET PLANI</b>	
<b>DI</b>	Teşvikiye Cami Hünkar Kasrı			
<b>ERİ</b>	Teşvikiye			
<b>APIM YILI</b>	Cami: 1854 Hünkar Kasrı: 19. yy sonları			
<b>APTIRAN</b>	Bilinmiyor			
<b>ÖNEM PADİŞAHI</b>	Bilinmiyor			
<b>İMARİ</b>	Bilinmiyor			
<b>İMARİ ÜSLUBU</b>	Neoklasik			
<b>EMİN KAT PLANI</b>			<b>ÜST KAT PLANI</b>	
<b>İNİM</b>	Caminin kuzeybatısı boyunca			
<b>İNİM</b>	Yapı, hünkar girişindeki merdiven dışında simetrik bir düzenlemeye sahiptir. Zemin katta bir oda (B) ve giriş holü (A); Üst katta tamamen açık bölümlü bir salon (C) bulunmaktadır. Üst katta minarenin önündeki odanın girişlemesine rağmen tuvalet mekânı olabilir. Merdiven, ahşap limon kırışlı, ahşap basamak ve korkuluktur.		<b>HÜNKAR KASRI GİRİŞİ (Yeri, Tipi)</b> Kuzeybatıda; Merdivenli	
<b>TASARIM VE YAPIM ÖZELLİKLERİ</b>				
<b>İYİCİ SİSTEM</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Kagir yığıma sistem <b>Üst Kat:</b> Kagir yığıma sistem		<b>Zemin Kat:</b> Kagir karkas, kagir yığıma	
<b>IVARLAR / İPHE KAPLAMASI</b>	<b>Bodrum Kat:</b> Bilinmiyor (98cm)	<b>Zemin Kat:</b> Kesme taş Horosan sıva	<b>Üst Kat:</b> Kesme taş (52cm) Horosan sıva	
<b>İTUNLAR / AYAKLAR</b>	<b>Yeri:</b> Son cemaat <b>Sütun gövde:</b> Mermer	<b>Başlık:</b> Kompozit, mermer	<b>Kalde:</b> Mermer, profilli	
<b>İMERLER</b>	<b>Yeri:</b> Son cemaat	<b>Biçim:</b> Düz atkılı	<b>Malzeme:</b> Küfeki taşı	
<b>İŞEMELER / İVANLAR</b>	<b>Sistem:</b> Volta <b>Tavan:</b> Düz	<b>Döşeme kapl.:</b> Ahşap <b>Tavan kapl.:</b> Kalem işi bezemeli, çıtalı ahşap kaplama		
<b>İT ÖRTÜ / İÇAK</b>	<b>Biçim:</b> Kıрма çatı <b>Saçak:</b> Silmeli	<b>Malzeme:</b> Kurşun <b>Saçak Silmesi:</b> Küfeki taşı		
<b>İMELELER</b>	<b>Kat Silmesi:</b> Küfeki (su basmanda)			
<b>İNKAR KASRI İRİŞ KAPISI</b>	<b>Boyut:</b> 141 / 270	<b>Tipi:</b> Basık kemerli, küfeki tepelikli, ahşap tablalı kapı	<b>Söve:</b> Küfeki taşı	
<b>İNÇERELER</b>	<b>Boyut:</b> 112 / 213	<b>Tipi:</b> Basık kemerli, ahşap doğrama	<b>Söve:</b> Küfeki taşı	
<b>İNKAR MAHFİLİ</b>	<b>Yeri:</b> Ayrı özel mahfil yok <b>Kafes:</b> Ahşap korkuluk üzerinde izler var ama mevcut kafes yok (D)	<b>Tavan:</b> Düz		

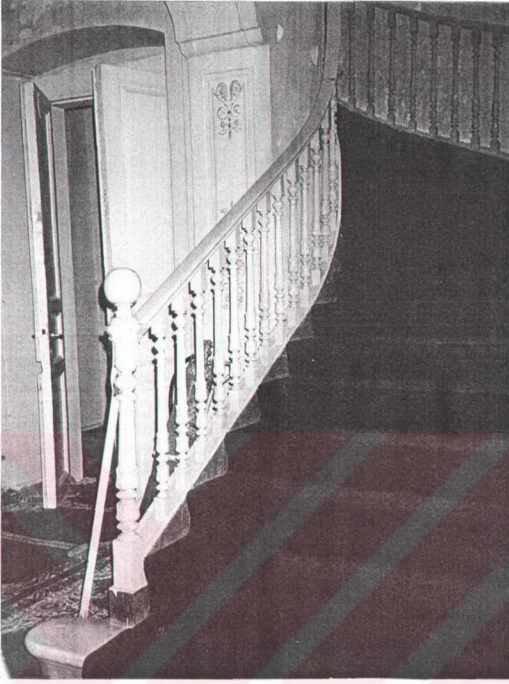




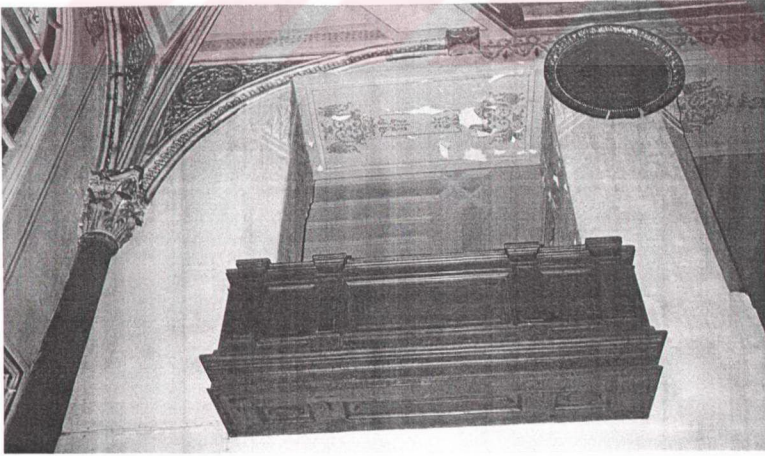
Fotoğraf 2.121 EHK 4 Kuzeybatı görünüşü



Fotoğraf 2.122 EHK 4 Üst kat salonu (C)



Fotoğraf 2.123 EHK 4 Merdiven



Fotoğraf 2.124 EHK 4 Ahşap korkuluklu hünkar mahfili cumbası



- Cami ile Birlikte Yapılan Hünkar Kasrı (HK)  
 ■ Camiye Sonradan Eklenen Hünkar Kasrı (EHK)

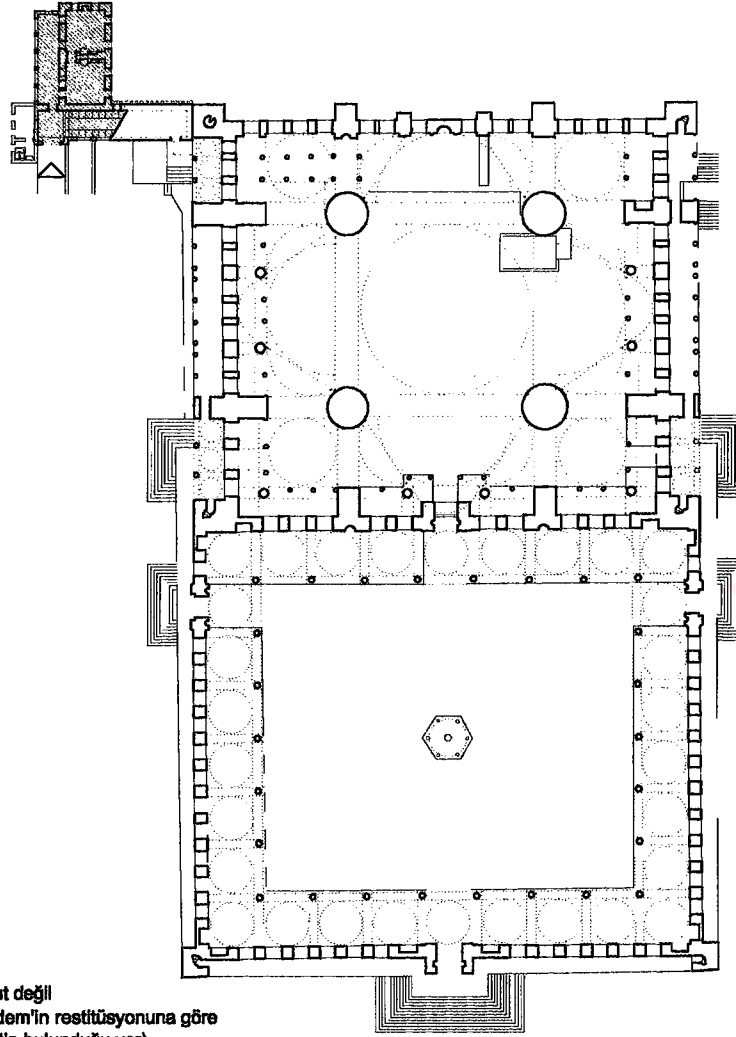
ÖLÇEK: 1/1000

0 5 10 15 m



HK. 1 Sultan Ahmed Cami Hünkar Kasrı

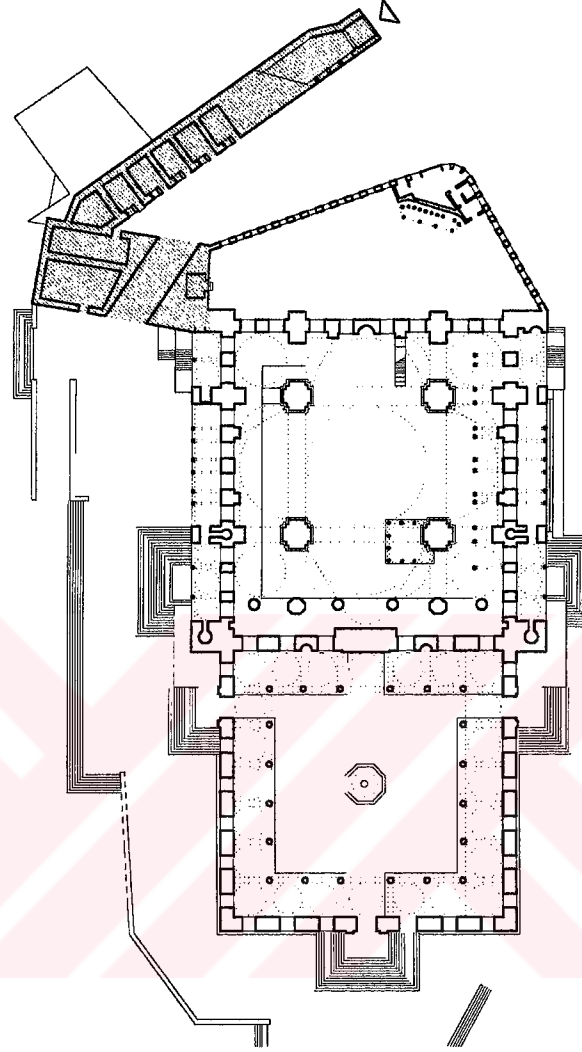
(1617)



Mevcut değil  
 (S. Eldem'in restitüsyonuna göre  
 tuvaletin bulunduğu yer)

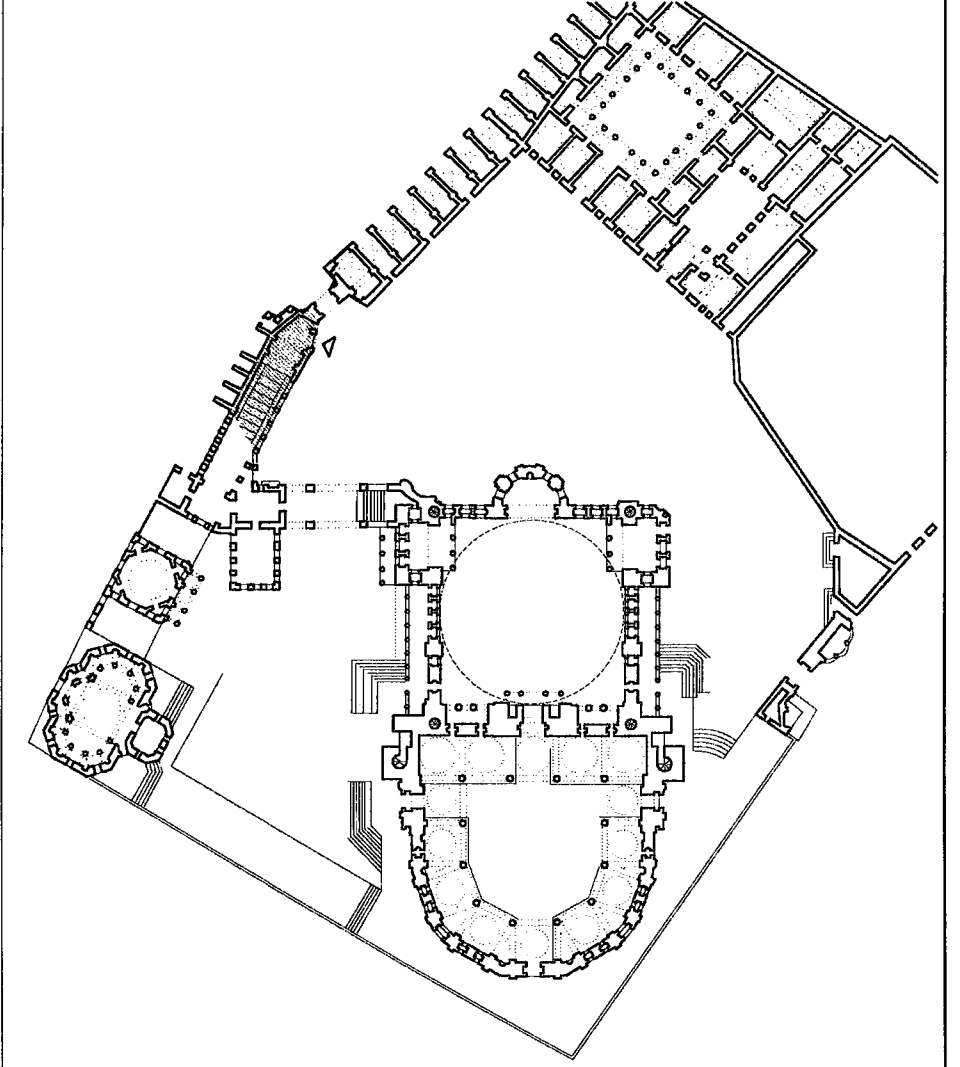
HK. 2 Yeni Cami Hünkar Kasrı

(1663)



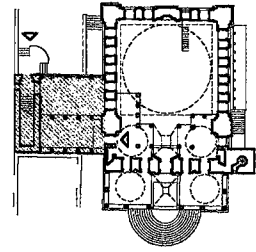
HK. 3 Nuruosmaniye Cami Hünkar Kasrı

(1755)



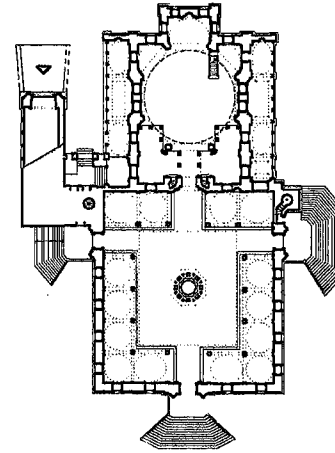
HK. 4 Ayazma Cami Hünkar Kasrı

(1781)



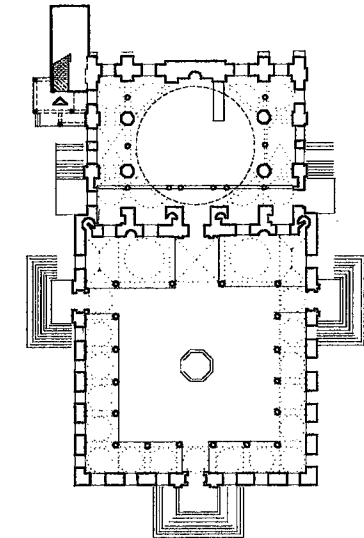
HK. 5 Laleli Cami Hünkar Kasrı

(1783)



EHK. 1 Üsküdar Yeni Valde Cami Hünkar Kasrı

(Hünkar Kasrı tarihi bilinmiyor)



- Cami ile Birlikte Yapılan Hünkar Kasrı (HK)  
 ■ Camiye Sonradan Eklenen Hünkar Kasrı (EHK)

ÖLÇEK: 1/ 1000

0 5 10 15 m



HK. 6 Fatih Cami Hünkar Kasrı (1771)	HK. 7 Eyüp Cami Hünkar Kasrı (1800)	HK. 8 Selimiye Cami Hünkar Kasrı (1805)	EHK. 2 Beyazıt Cami Hünkar Kasrı (1810)		
HK. 9 Beylerbeyi Cami Hünkar Kasrı (1811)	HK. 10 Nusretiye Cami Hünkar Kasrı (1826)	EHK. 3 Atık Valide Cami Hünkar Kasrı (1835)	HK. 11 Emirgan Cami Hünkar Kasrı (1838)	HK. 12 Küçük Mecidiye Cami Hünkar Kasrı (1848)	HK. 13 Hırka-ı Şerif Cami Hünkar Kasrı (1851)
HK. 14 Büyük Mecidiye Cami Hünkar Kasrı (1853)	HK. 15 Dolmabahçe Cami Hünkar Kasrı (1855)	HK. 16 Sadabad Cami Hünkar Kasrı (1862)	HK. 17 Pertevniyal Valide Sultan Cami H. K. (1871)	HK. 18 Yıldız Cami Hünkar Kasrı (1885)	EHK. 4 Teşvikiye Cami Hünkar Kasrı (Hünkar Kasrı 19. yüzyıl sonlarında yapılmış)

- Cami ile Birlikte Yapılan Hünkar Kasrı (HK)  
 ■ Camiye Sonradan Eklenen Hünkar Kasrı (EHK)  
 ■ Kadınlar Mahfili

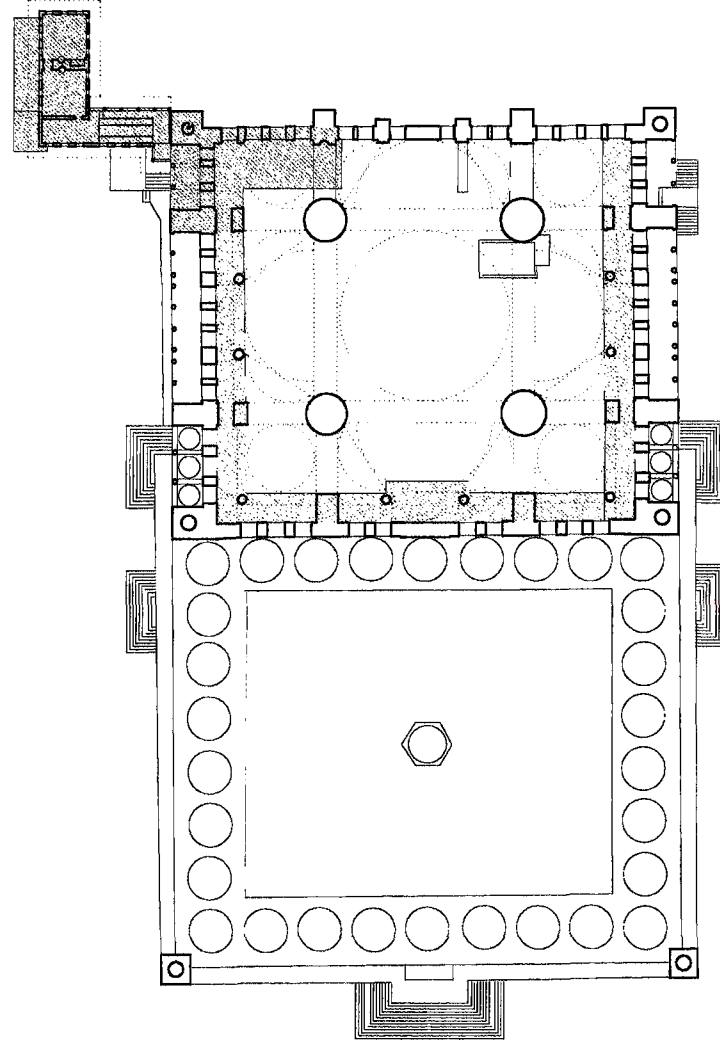
ÖLÇEK: 1/ 1000

0 5 10 15 m



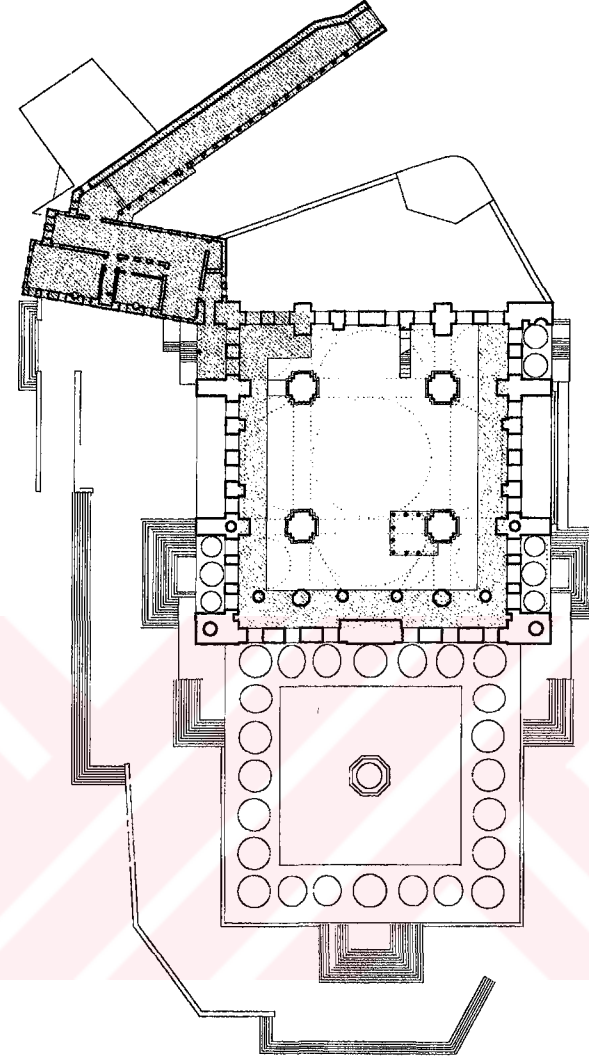
HK. 1 Sultan Ahmed Cami Hünkar Kasrı

(1617)



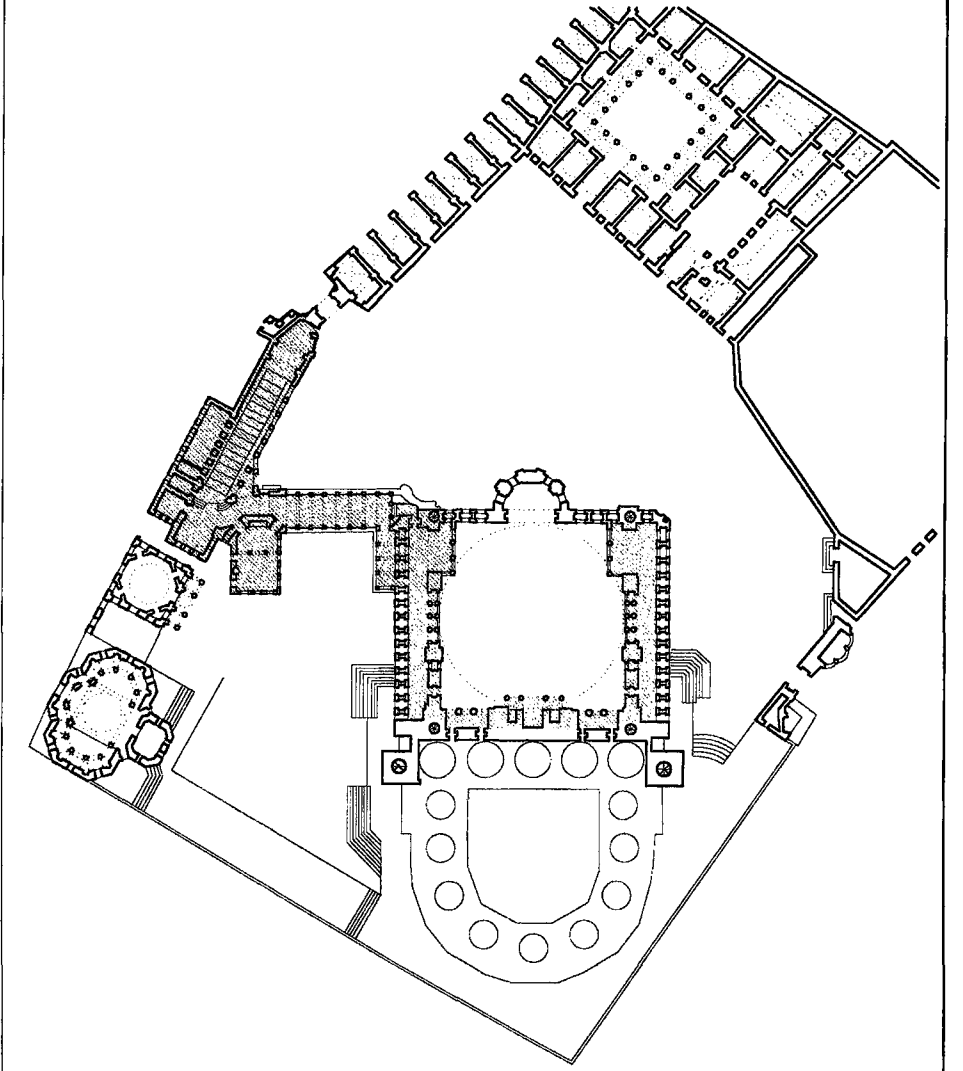
HK. 2 Yeni Cami Hünkar Kasrı

(1663)



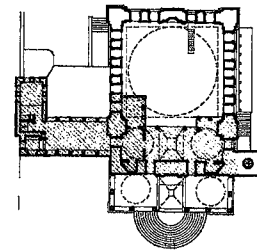
HK. 3 Nurcemanîye Cami Hünkar Kasrı

(1755)



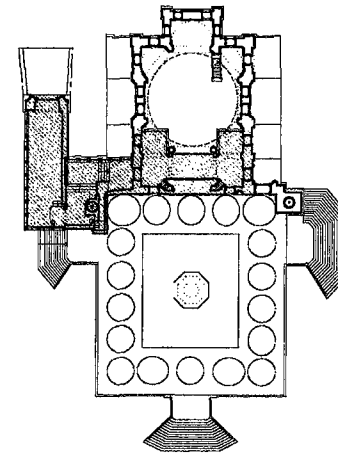
HK. 4 Ayazma Cami Hünkar Kasrı

(1781)



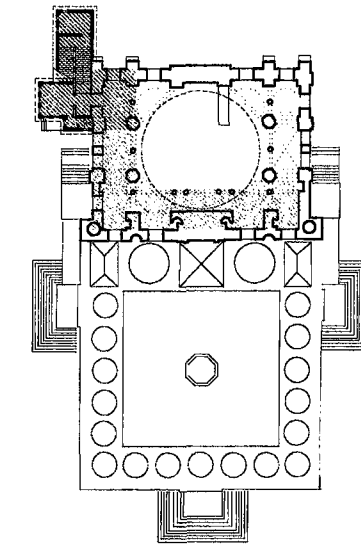
HK. 5 Laleli Cami Hünkar Kasrı

(1783)



EHK. 1 Üsküdar Yeni Valide Cami Hünkar Kasrı

(Hünkar Kasrı tarihi bilinmiyor)



- Cami ile Birlikte Yapılan Hünkar Kasrı (HK)  
 ■ Camiye Sonradan Eklenen Hünkar Kasrı (EHK)  
 ■ Kadınlar Mahfili

ÖLÇEK: 1/ 1000

0 5 10 15 m



HK. 6 Fatih Cami Hünkar Kasrı (1771)	HK. 7 Eyüp Cami Hünkar Kasrı (1800)	HK. 8 Selimiye Cami Hünkar Kasrı (1805)	EHK. 2 Beyazıt Cami Hünkar Kasrı (1810)		
HK. 9 Beylerbeyi Cami Hünkar Kasrı (1811)	HK. 10 Nusretiye Cami Hünkar Kasrı (1826)	EHK. 3 Aşk Valide Cami Hünkar Kasrı (1835)	HK. 11 Emirgan Cami Hünkar Kasrı (1838)	HK. 12 Küçük Mecidiye Cami Hünkar Kasrı (1848)	HK. 13 Hırka-ı Şerif Cami Hünkar Kasrı (1851)
HK. 14 Büyük Mecidiye Cami Hünkar Kasrı (1853)	HK. 15 Dolmabahçe Cami Hünkar Kasrı (1856)	HK. 16 Sadabad Cami Hünkar Kasrı (1862)	HK. 17 Pertevniyal Valide Sultan Cami H. K. (1871)	HK. 18 Yıldız Cami Hünkar Kasrı (1885)	EHK. 4 Teşvikiye Cami Hünkar Kasrı (Hünkar Kasrı 19. yüzyıl sonlarında yapılmış)

## 5.2. Konum Özelliklerinin Değerlendirmesi

### **İnkâr Kasrı Konumu**

Örneklere caminin dışında ve camiye hünkar mahfili ile bağlantılı olarak tasarlanan inkâr kasırları, XIX. yüzyıl başlarından itibaren cami ile kaynaştırılmışlardır. Artık cami yanında bir ek değil, caminin kuzeybatı cephesi boyunca gelişen ve son cemaat yeri ile nareleri de içine alan yapılara dönüşmüşlerdir (Çizelge3).

mi ile bütünleşen hünkar kasırlarının ilki Üsküdar'daki Selimiye Camii'nde (1805) yapılmış, bunu Beylerbeyi Cami\* (1811), Nusretiye Cami (1826), Ortaköy Cami (1853), İlmabahçe Cami (1855) ve diğerleri izlemiştir.

İnkâr kasırlarında özellikle hünkarın dinlendiği odanın pencereleri caminin bulunduğu bölgenin manzarasına açıktır.

### **İnkâr Mahfili Konumu**

İnkâr mahfili, hünkarın kaldığı bölüme göre, konumlandırılmıştır (Çizelge 4).

### **Giriş**

XVII. yüzyıl ve XVIII. yüzyıl başlarında hünkar kasrına girişler rampalı olarak yapılmıştır. İnkârın atla, valide sultanın tahtirevanla çıktığı bu rampalarla zemin kattan üst kata ulaşım sağlanırdı. Rampa, tek ya da iki yanda sütunlara oturan kemer dizisi ve bu kemerlerin taşıdığı eğime paralel bir üst örtüden oluşmaktadır. Rampanın girişinde bulunan kapı, taşla kaplı rampa genişliğinde ve bazen de kitabelidir (Çizelge 5). Giriş kapıları rampalı olanlarda geniş, diğerlerinde daha dardır. Basık kemerli, tam kemerli ve düz atkılı olarak tasarlanan kapılar, farklı malzeme sövelerle çevrilmişlerdir.

Örneğin Sultan Ahmed Cami Hünkar Kasrı'nda yapılan rampa, Eyüp Sultan Cami Hünkar Kasrı rampasıyla son bulmuştur. Bundan sonraki hünkar kasırlarında rampanın yerini üst kata çıkışı sağlayan saray merdiveni görünümündeki merdivenler almıştır. Rampalı olanlarda tek giriş varken, diğerlerinde ayrıca hünkarın maiyetinin kullandığı girişler bulunmaktadır. İnkârın gelen padişahın attan inebilmesi ve ata binebilmesi için yapılan Binek Taşı, eğimli rampalı hünkar kasırlarında içerde, diğerlerinde dışarıda bulunmaktadır.

\*1787 tarihli Beylerbeyi Cami'i'nin hünkar kasrı Selçuk Batur'a göre II. Mahmut tarafından 1811 tarihinde yapılmıştır. Sonradan eklenmiş olmasına karşın caminin genel kompozisyonunda ek olarak görülmediğinden yapıya eklenmemiştir.

ZELGE 3	HÜNKAR KASRI KONUMU VE GİRİŞİ
---------	-------------------------------

Cami ile Birlikte Yapılan Hünkar Kasrıları (HK)

△ Hünkar Girişi

Camiye Sonradan Eklenen Hünkar Kasrıları (EHK)

△ Diğer Girişler


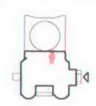
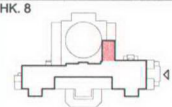
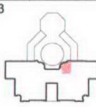
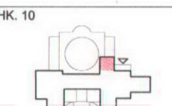
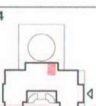
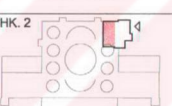
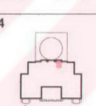


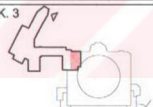
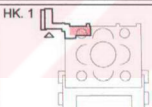

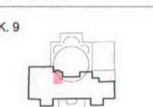
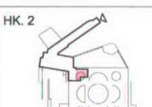
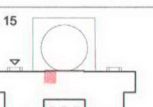

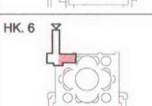
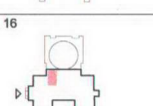
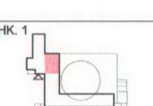
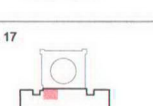
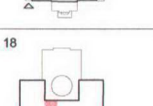
Merdiven / Rampa

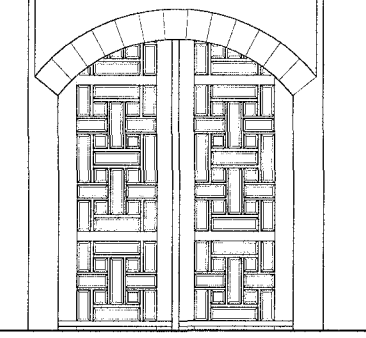
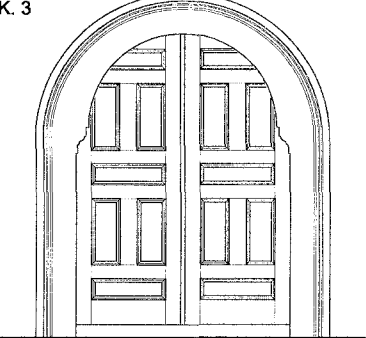
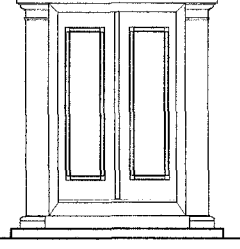
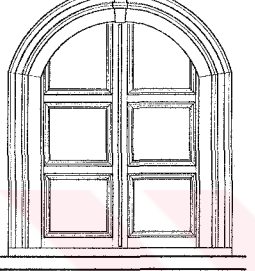
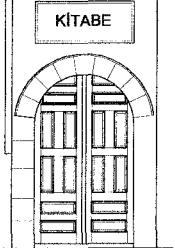
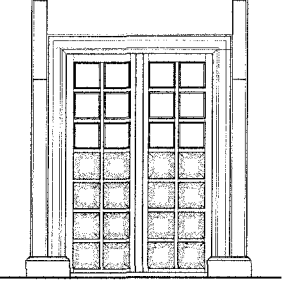
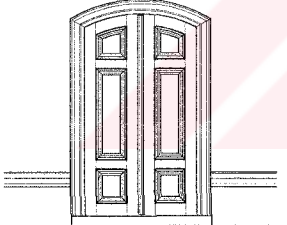
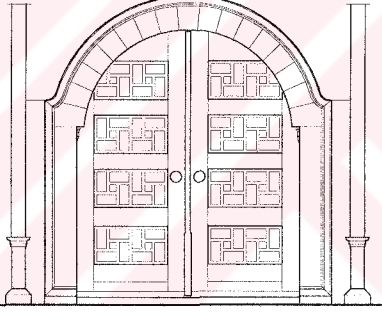
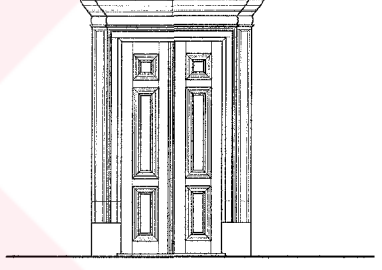
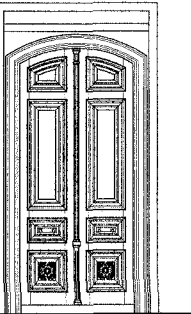
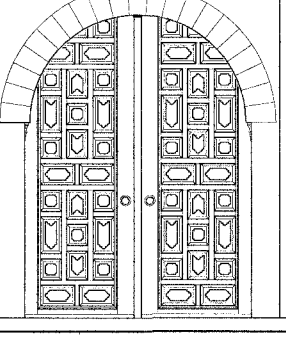
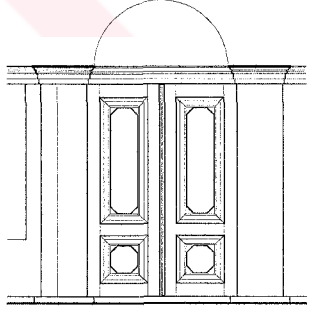
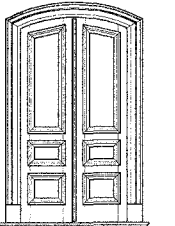
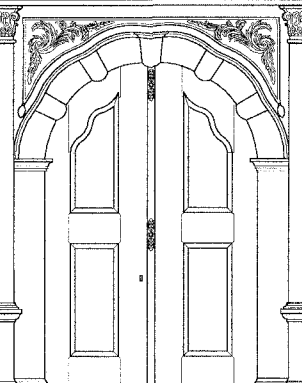
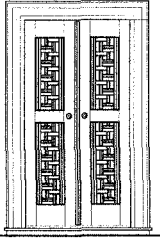
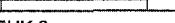

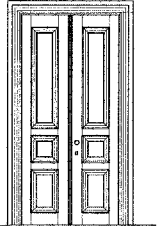
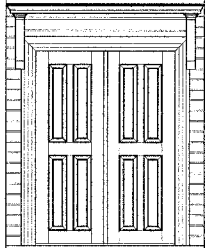


Eğimli Rampalı	HK. 1  Sultan Ahmed Camii Hünkar Kasrı	HK. 2  Yeni Camii Hünkar Kasrı	HK. 3  Nuruosmaniye Camii Hünkar Kasrı	HK. 5  Laleli Camii Hünkar Kasrı
	Basamaklı Rampalı	HK. 6  Fatih Camii Hünkar Kasrı	HK. 7  Eyüp Camii Hünkar Kasrı	EHK. 1  Üsküdar Yeni Valide Camii Hünkar Kasrı
MERDİVENLİ	HK. 4  Ayazma Camii Hünkar Kasrı	HK. 8  Selimiye Camii Hünkar Kasrı	EHK. 2  Beyazıt Camii Hünkar Kasrı	HK. 9  Beylerbeyi Camii Hünkar Kasrı
	HK. 10  Nusretiye Camii Hünkar Kasrı	EHK. 3  Üsküdar Atık Valide Camii Hünkar Kasrı	HK. 11  Emirgan Camii Hünkar Kasrı	HK. 12  Küçük Mecidiye Camii Hünkar Kasrı
	HK. 13  Hırka-ı Şerif Camii Hünkar Kasrı	HK. 14  Büyük Mecidiye Camii Hünkar Kasrı	HK. 15  Bezm-i Alem Valide Sultan Camii Hünkar Kasrı	HK. 16  Sadabad Camii Hünkar Kasrı
	HK. 17  Pertevniyal Valide Sultan Camii Hünkar Kasrı	HK. 18  Yıldız/ Hamidiye Camii Hünkar Kasrı	EHK. 4  Teşvikiye Camii Hünkar Kasrı	

ZELGE 4

HÜNKAR MAHFİLİ KONUMU

	Caminin Kuzeydoğu Duvarına Bitişik	Caminin Güneydoğu Duvarına Bitişik	Caminin Güneybatı Duvarına Bitişik	Caminin Kuzeybatısında
Mihrabın Sağında			HK. 7 	HK. 12 
			HK. 8 	HK. 13 
			HK. 10 	HK. 14 
			EHK. 2 	EHK. 4 
			EHK. 3 	HK. 4 
Mihrabın Solunda	HK. 3 	HK. 1 		HK. 5 
	HK. 9 	HK. 2 		HK. 15 
	HK. 11 	HK. 6 		HK. 16 
	EHK. 1 			HK. 17 
				HK. 18 

BASIK KEMERLİ	TAM KEMERLİ	DİKDÖRTGEN
HK. 1 	HK. 3 	HK. 11 
HK. 8 	HK. 4 KİTABE 	HK. 12 
HK. 13 	HK. 5 KİTABE 	HK. 14 
HK. 18 	HK. 6 KİTABE 	HK. 15 
EHK. 4 	HK. 10 	HK. 16 
HK. 1, HK. 2, EHK 3 	HK. 7 	HK. 17 
		EHK. 1 

Hünkar kasrına girişler, padişahın kullandığı sarayın en yakın yerine konumlandırılmıştır. Dolmabahçe Cami'nin girişi buna bir örnektir. Tamamen simetrik olan hünkar kasrında hünkara ait olan bölüm ve girişi, Dolmabahçe Sarayı'nın bulunduğu tarafa konulmuştur. Padişah, deniz yolu ile hünkar kasrına geliyorsa esas giriş, caminin denize bakan cephesindedir. Beylerbeyi, Nusretiye, Emirgan, Ortaköy ve Dolmabahçe camilerinin hünkar kasırlarının ana girişleri deniz tarafındadır (Fotoğraf 2.58, 2.82).

### 2.5.3. Plan Özelliklerinin Değerlendirmesi

Konut mimarisi özelliği gösteren ve mimari programı en az bir oda, bir hol ve tuvalet hacminden oluşan hünkar kasırlarını plan şeması bakımından incelediğimizde iki grupta toplayabiliriz. Birincisi cami kütesinden ayrı, camiye hünkar mahfili ile bağlantılı hünkar kasırları, ikincisi cami ile bütünleşerek caminin ayrılmaz bir parçası haline gelen hünkar kasırlarıdır. İkinci gruptaki hünkar kasırları, plan şemasında camilerin kuzeybatı cephelerinde, son cemaat yeri ve minareleri de içine alarak cami ile kaynaşmışlardır.

Birinci grupta hünkar kasrına giriş, tek bir kapı ile sağlanırken, ikincisinde hünkar ve maiyeti için ayrıca girişler tasarlanmıştır.

Hünkar mahfili ile mafsallandırılmış olanlarda kullanılan rampa, eğimli olabildiği gibi basamaklı olarak da yapılmıştır.

Rampanın veya merdivenin açıldığı bir hole sahip bu yapıların bazılarında, hünkar odaları ocak ve dolap nişi gibi bazı mimari elemanlara sahiptir (Fotoğraf 2.18).

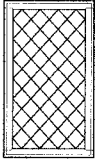
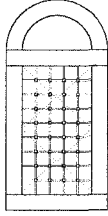
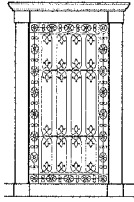
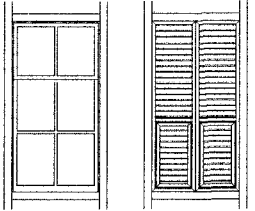
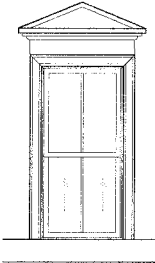
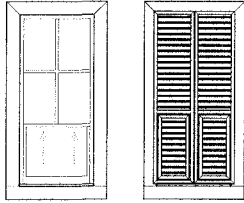
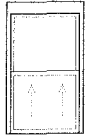
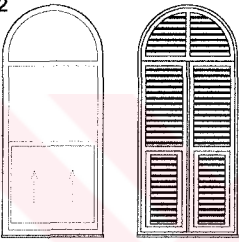
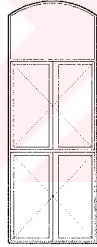
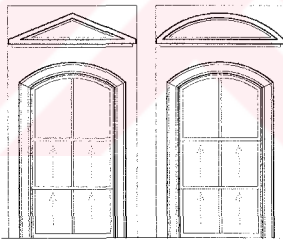
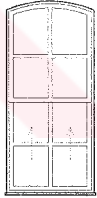
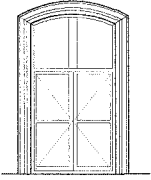
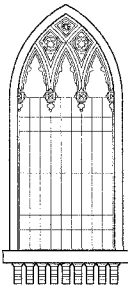
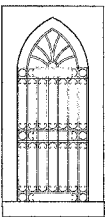
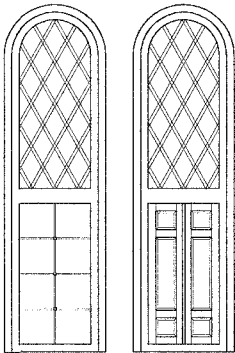
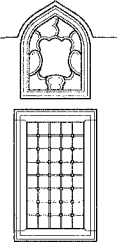
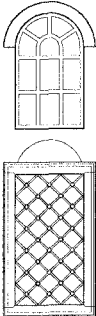
Hünkar kasırlarının hepsinde camiden ayrı bağımsız çatı örtüsü tasarlanmıştır. Genellikle örtü biçimi kırma çatı olan yapılardan, Hırka-i Şerif ve Ortaköy camilerinin hünkar kasırlarında tonoz kullanılmıştır.

Bazı hünkar mahfillerinde ayrıca mihrap nişi bulunmaktadır (Fotoğraf 2.32).

### 2.5.4. Cephe Özelliklerinin Değerlendirmesi

Hünkar kasırlarını cephesi, caminin cephe özelliklerinden farklılıklar gösterir. Anıtsal dini mimari yapısı olan cami yanında sivil mimari görünümüyle bir saray yapısını andırırlar. Cami cephesindeki pencereler, boyutları açısından daha büyük ve gösterişlidir. Hünkar kasrı pencereleri ise daha küçük ve sade olarak tasarlanmıştır.

Üsluplara göre şekillenmiş olan pencereler, dikdörtgen, kemerli ve tepe pencereli olarak yapılmışlardır (Tablo 6). Selimiye Cami hünkar kasrına kadar tepe pencereli düzen uygulanırken, bundan sonra (Dolmabahçe Cami Hünkar Kasrı hariç) Küçük Mecidiye Cami

ÇİZELGE 6		PENCERE DÜZENİ		0 50 100 cm					
DİKDÖRTGEN	HK. 8		HK. 9		HK. 10		HK. 11		
	HK. 15		EHK. 1		EHK. 2		HK. 7, EHK. 3		
KEMERLİ	TAM KEMERLİ	HK. 12							
	BASIK KEMERLİ	HK. 13		HK. 14		HK. 16		EHK. 4	
	GOTİK KEMERLİ	HK. 18		HK. 17					
TEPE PENCERELİ	HK. 3		HK. 4		HK. 6		HK. 1, HK. 2		

Hünkar Kasrı'na kadar dikdörtgen pencere kullanılmıştır. Aksaray Valide ve Yıldız camilerinin hünkar kasırlarının gotik kemerli pencereleri dışındakiler basık kemerlidir.

Dönemlerine göre farklı üslupların etkisinde kalan hünkar kasırlarının yapılmaya başlandığı XVII. yüzyılın ilk yarısında, Mimar Sinan'ın Klasik olarak adlandırılan üslubu artık yavaş yavaş ortadan kalkmaktadır. İlk örneklerde (HK 1, HK 2) Klasik devrin etkileri hünkar kasırlarında da görülmektedir. Batı etkilerinin kendini gösterdiği XVIII. yüzyılın ilk yarısından sonra hünkar kasırlarında da özellikle cephelerde değişimler olmuştur. Artık klasik üslubun elemanları yoktur.

Barok üslubun ilk uygulamasını Nuruosmaniye Cami ve Hünkar Kasrı'nda izleyebiliriz. Caminin barok saçak silmesi hünkar kasrında da devam etmiş, iki yapının birleşimi böylece sağlanmıştır. Hünkar odasında kullanılan pencere tipi ve boyutları ise camidekilerden farklıdır. Yuvarlak, dalgalı, eğrisel, S ve C kıvrımlarının egemen olduğu bu üslup, bu dönem hünkar kasırlarının kemerlerinde, sütun başlıklarında ve silmelerde görülmektedir (Fotoğraf 2.16, 2.17, 2.21, 2.24, 2.27, 2.34).

Barok üslup bu yapılarda, Nusretiye Cami ve Hünkar Kasrı'nın inşa edilmesine kadar kullanılmıştır. Burada barokla karışık Türk Ampir üslubu hakimdir. Etrafı pilastr şeklinde çıkıntılı çerçevelerle kuşatılmış pencereler, cepheleri düzgün yüzeylere ayıran pilastr sütunlar ve silmeler, daha sade ve geometrik bir cephe anlayışı bu devrin hünkar kasırlarının dış mimarisini oluşturur.

Ampir üslubun ardından, Neo-klasik üslup, hünkar kasırlarında ilk olarak XIX. yüzyıl ortalarında kendini göstermeye başlar. İlk örneği Hırka-i Şerif Cami Hünkar Kasrı'dır. Bu dönemdeki hünkar kasrı cephelerinde, küfeki taşı veya mermer dor nizamında bir sütun dizisi, düzenli sıralar halindeki pencereler, yarım daire veya eliptik formlar, üçgen alınlıklar ve düz atkılı kemerler kullanılmıştır. Ortaköy, Dolmabahçe ve Sadabad Camilerinin hünkar kasırlarında bu üslubun cephe özellikleri görülür (Fotoğraf 2.71, 2.75, 2.82, 2.84).

XIX. yüzyılın son çeyreğinde yapılan Aksaray Valide Sultan Cami ve Yıldız Hamidiye Cami hünkar kasırlarının cepheleri ne barok, ne ampir ne de neo-klasik özellikler göstermektedir. Eklektik özellikteki bu yapıların pencereleri gotik düzende ve silmeleri ağır bezemeli ve geniştir (Fotoğraf 2.90, 2.96).

#### **2.5.5. Strüktür Özelliklerinin Değerlendirmesi**

Hünkar kasırları strüktür sisteminde çeşitli yöntemler uygulanmıştır. Kagir yığma sistem (HK 1, HK 2), kagir karkas sistem sütun ve kemer düzenli zemin katlarda, ahşap karkas sistem üst

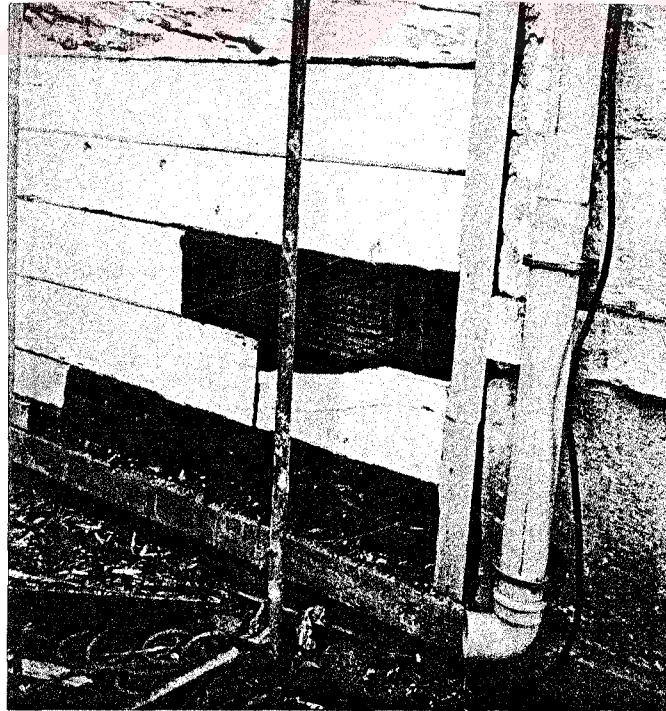
katlardaki dış veya iç duvarlarda kullanılmıştır. Cami ile birlikte yapılan Emirgan Cami Hünkar Kasrı ile sonradan eklenen ahşap hünkar kasırları, hem zemin hem de üst katlarda ahşap karkas sistemle inşa edilmiştir (Fotoğraf 2.125).

Tavan ve döşemelerde ahşap kirişlemeler ve çelik putreller kullanılmıştır. Çelik putreller, Türk mimarisinde Batı tesirlerinin başladığı XVIII. yüzyılın başlarında, gelişen teknoloji ile birlikte yapılarda uygulamaya konulmuştur. Üst katı ayaklar üzerine oturan hünkar kasırlarının döşeme ve tavan elemanı putrellerdir. Böylece düşey yüzeyde kemer ve tonozların yüksekliklerinden kaybedilen alan putrellerle en aza indirgenmiş olmaktadır.

Ahşap kirişlemeli döşemelere örnek olarak Ortaköy Cami Hünkar Kasrı'nı verebiliriz. Geçirdiği yangından sonra çekilmiş fotoğrafta açığa çıkan döşeme kirişleri görülmektedir (Fotoğraf 2.76). Sultan Ahmed, Eyüp Sultan, Beylerbeyi, Emirgan ve Küçük Mecidiye camilerinin hünkar kasırlarının döşemeleri ahşap kirişlemelidir.

Çelik putreller ise, Nuruosmaniye, Ayazma, Fatih, Selimiye, Nusretiye, Sadabad, Aksaray Valide ve Yıldız camileri hünkar kasırlarında kullanılmıştır (Fotoğraf 2.104).

Gelişen strüktür sisteminin kullanılmasına rağmen, özellikle Neo-klasik dönemde yapılan hünkar kasırlarında kötü kalitede malzemeler kullanılmıştır. Bu durum, süsler, boyalar ve yıldızlarla gözlerden gizlenmiştir.



Fotoğraf 2.125 HK 11 Ahşap karkas sistem

### 2.5.3. Bezeme Özelliklerinin Değerlendirmesi

Cephelerde bezemeler silmelerde, kapı ve pencere kenarlarında, iç mekanlarda duvar ve tavan süslemelerinde bulunmaktadır.

XVII. yüzyıl yapıları olan Sultan Ahmed ve Yeni Cami hünkar kasırlarının cepheleri, tuğla ve taş sıralarından oluşan almaşık düzene sahiptir. Pencerele tepe pencerele ve ahşap kapaklı ve mermer sövelidir. Kat silmeleri sade ve küfeki profilidir.

Üsluplarla birlikte bezemeler de değişiklik göstermektedir. Üslup özellikleri, silmelere, sütun başlıklarına, pencerele, duvar ve tavan süslemelerine taşınmıştır. Özellikle hünkar odası ve hünkar mahfilinin duvar ve tavanları bezeme yüklüdür (Fotoğraf 2.72, 2.79, 2.107, 2.117). Hünkar mahfili kafesleri ahşap veya madeni malzeme ile süslenmiştir (Fotoğraf 2.9, 2.19, 2.22, 2.33, 2.43, 2.47, 2.57, 2.61).



### 3. NUSRETIYE CAMİ HÜNKAR KASRI

#### 3.1. Tophane'nin Tarihsel ve Fiziksel Gelişimi

Tophane semti, Boğaziçi'nin güneyinde, Galata ile Fındıklı arasındadır.

Bizans Dönemi'nin ilk yıllarında, Galata'nın surları dışında kalan ormanların başladığı boş bir arazi olan Tophane, o dönemlerde çevre güzelliğinden dolayı Argiropolis (Gümüş Şehir) adıyla anılmaktaydı. Burada önce bir Apollon mabedi, sonra da Hadrianus ve Natalie Kilisesi'nin bulunmakta olduğunu Janin belirtmektedir. Bunların yerini Osmanlı Dönemi'nde dökümhaneler almıştır (İstanbul Ansiklopedisi, c.7: 275).

Osmanlı Dönemi'ne ait ilk bina II. Mehmed'in yaptırdığı Tophane-i Amire'dir. Bir takım ekler alan, geçirdiği yangınlarda harap olan bu bina, son şeklini Abdülaziz Dönemi'nde almıştır. Bu yapı 1956-1957 yıllarında Menderes dönemindeki imar çalışmaları sırasında yıkılmıştır. Meydandaki Tophane Çeşmesi, 1732'de I. Mahmud tarafından, Tophane Kasrı ise, Tophane Müşiri Halil Paşa tarafından padişahların askeri ziyareti ve teftişi amacıyla 1852'de yaptırılmıştır (İstanbul Ansiklopedisi, c.7: 275).

Yüzyıllar boyunca Fındıklı ve Cihangir'e doğru gelişen semt, geçirdiği depremler ve yangınlarla bir çok eserini kaybetmiştir. Silahdar Mustafa Paşa'nın sebili, Salıpazarı yolu üstündeki Çavuşbaşı Mescidi, Ketencizade Ömer Paşa Mescidi, Aralık Mescidi kaybolan eserlerdendir (İstanbul Ansiklopedisi, c.7: 275). Birçok ahşap yalı da bu yangınlarda yok olmuştur.

#### 3.2. Nusretiye Cami ve Külliyesi

Nusretiye Cami ve külliyesi Beyoğlu İlçesi'nde, Tophane semtinde, Meclis-i Mebusan Caddesi üzerindedir.

Daha önceleri caminin bulunduğu yerde, III. Selim tarafından yaptırılmış olan Tophane-i Amire Arabacılar Kışlası Cami bulunuyordu. Bu cami 1823'teki Firuzağa Yangını'nda, bir çok bina ile birlikte yanmış, bunun yerine II. Mahmud tarafından 1823-1826 yılları arasında Krikor Balyan'a (1764-1831) Nusretiye Cami yaptırılmıştır (İstanbul Ansiklopedisi, c.6: 105).

Nusretiye Camii'nin yapımına başlandığı 1822 yılında II. Mahmud, kaldırmak istediği Yeniçeriler'in isyanını bastırmaya çalışıyordu. 1826'da Yeniçeriler ortadan kaldırıldığında cami de tamamlanmıştı. Bu nedenle II. Mahmud camiye Kutsal Zafer anlamında Nusretiye ismini vermiştir (Goodwin, 1997: 457).

Nusretiye Cami, özellikle yeni Dolmabahçe Sarayı'nın yapılmasıyla Cuma selamlığı için kullanılmıştır. Dolmabahçe Camii'nin yapımına kadar da Cuma Selamlığı için Dolmabahçe Sarayı'nda yaşayan padişahlar en çok Nusretiye Camii'ne gelmişlerdir.

### 3.2.1. Külliye Oluşturan Yapılar

Külliye, cami ile hünkar kasrı, şadırvan, sebil, muvakkithane ve saat kulesi yapılarından oluşmaktadır. 1901'de II. Abdülhamid tarafından külliye yapılarına ilave olarak İtalyan mimar d'Aranco'ya yaptırılan Hamidiye Suyu Çeşmesi, 1956'daki yol çalışmaları sırasında Maçka Parkı girişine taşınmıştır (İstanbul Ansiklopedisi, c.7: 275).

Cami ile birlikte 1826 yılında yapılan sebil, devrinde caddenin karşı tarafında Tophane Kışlası girişinde bulunurken, Abdülaziz döneminde hünkar kasrının kuzey köşesine yerleştirilmiştir.

Caminin solundaki on iki çeşmeli şadırvan, on sütun üzerinde sivri külahla örtülüdür.

Kare planlı cami, yüksek bir subasman üzerine oturmaktadır. Camiye iki taraflı, eğrisel on altışar basamaklı merdivenle ulaşılır. Son cemaat yeri mermer ayaklar arasındaki kemerlere oturan üç kubbe ile örtülüdür. Ana kubbe, dört büyük kemere dört köşe kulesi ile oturmaktadır. Poligonal çıkıntılı mihrap, içten dairesel olup, üzeri yarım kubbe ile örtülüdür.

Caminin, ikişer şerefeli soğan şeklinde yuvarlak pabuçlu iki adet minaresi, kuzeybatı cephesinin iki yanında Hünkar Kasrı'nın köşelerinde konumlandırılmıştır.

Hünkar Kasrı, caminin kuzeybatı cephesini kaplamakta; sağ ve sol yanlarda dışarı çıkıntılar oluşturmaktadır. İki katlı olan yapının zemin katı tamamen boşaltılmış, hünkar ve maiyetinin kullandığı odaların tümü üst kata alınmıştır.

### 3.2.2. Külliye'nin Mimari Üslubu

Cami, barok ve rokoko ile ampir üslupları arasında bir geçiş yapısıdır. Hünkar Kasrı'nın sade mermer söveli pencereleri, silmeleri, madeni şebekeleri ile son cemaat yeri ve yan revakların dairesel kemerleri ampir üslubunu yansıtmaktadır. Sebil ve muvakkithane de barok ile ampir üslubunun bir karışımıdır.

### 3.2.1. Külliye'nin Geçirdiği Değişiklikler

Cami ve külliye binaları 1956-1957 yılları arasında Adnan Menderes Dönemi'ndeki yol genişletme çalışmaları sırasında bir takım değişikliklere uğramıştır. Nusretiye Cami'nin külliye binalarının yerini, caddenin karşısında yaptırılmış olan ve hepsi 1956'da yıktırılan

Tophane kışlaları almış, önceleri karşıda kışla kapısı yanında olan sebil ve muvakkithane ise 1956'da yandaki şadırvan avlusuna taşınmıştır. (İslam Ansiklopedisi, c.7: 84).

İlk yapıldığında caminin etrafını yüksek bir avlu duvarı çevirmekteydi. Bu avluya bugün mevcut olmayan büyük kapılardan girilmekteydi. XIX. yüzyıl içinde bu duvar yıkılıp yerine, üzerinde dökme demir parmaklık bulunan alçak bir duvar yapılmıştı. Fakat bu duvar da 1956'da yıkılmış, geride caminin solundaki küçük taş avlu bırakılmış ve külliyenin etrafı alçak bir duvarla çevrilmiştir.

Minareler, Ramazan ayında kurulan mahyaların denizden görünümü kubbe tarafından engellendiğinden, 1826 yılında alt şerefeye kadar yıkılıp daha uzun olarak tekrar yapılmışlardır.

### 3.3. Nusretiye Cami Hünkar Kasrı

Caminin kuzeybatı cephesi boyunca enine genişleyen Hünkar Kasrı, iki katlıdır. Zemin kat, üst kata çıkan merdivenleri barındıran bir düzene sahiptir. Güneybatı – kuzeydoğu yönünde gelişen hünkar kasrı, son cemaat yerinin iki yanında öne doğru çıkıntılıdır. Hünkar dairesinin olduğu sağ bölümün zemin kattaki holü kapılarla kontrol altına alınmıştır. Kasrın güneybatı kanadı padişahın kullandığı hünkar odalarından meydana gelmektedir. Kuzeydoğu kanadı ise devlet erkanına ayrılmıştır. Camiye bakan, müezzin mahfili ya da kadınlar mahfili olarak kullanılmış olan ara mahfil üst katta iki kanadı birbirine bağlamaktadır.

#### 3.3.1. Plan Özellikleri

Yapı, sağ kanattaki iki kat boyunca köşeleri pahlı 46/46 cm boyutunda yüksek ayaklar üzerine oturan dışarı taşkın hünkar odası dışında simetriktir. Üst kat, tam kemerli çoğu 39/39 cm boyutunda mermer ayaklar üzerindedir. Zemin kat, yüksek bir subasman üzerine kurulmuştur.

Batıdaki avlu zemini doğudakine göre daha alçak olduğu için hünkar kasrının girişinin bulunduğu kapının sağından caminin altındaki sütunlu mahzene giriş vardır (İstanbul Ansiklopedisi, c. 6: 105). Kapalı olduğu için buraya girilememiştir.

Hünkar Kasrı'na, hem son cemaat yerinin iki yanında bulunan kapılardan hem de deniz tarafından giriş vardır. Hünkar girişleri güneydoğu kanadında bulunmaktadır. Padişah kara yolu ile camiye geldiğinde son cemaat yerinin sağındaki kapı (Fotoğraf 3.11) ile deniz yolu ile geldiğinde ise güneydoğudaki büyük kapı (Fotoğraf 3.10) ile yapıya girmektedir.

Kasrın kuzeydoğu kanadında paşalar ve devlet erkanı, güneybatı kanadında ise hünkar ve maiyeti kalmaktaydı. Her iki kanatta da merdivenlerin açıldığı iki büyük salon bulunmaktadır.

Sol kanatta merdivenin açıldığı büyük bir salon, caddeye bakan, giriş bölümünün üstü eliptik kubbeli bir oda, yanında depo olarak kullanılabilir küçük bir mekan ve bir tuvalet hacmi vardır. Salonun sağında bulunan büyük kitabeli bir kapı ile ara mahfile bağlantı sağlanmıştır (Fotoğraf 3.31).

Sağ kanadın zemin katı, üst kata çıkışı sağlayan merdivenler ve holüyle kaplıdır. Üst katta yine merdivenin son bulduğu, tüm oda kapılarının açıldığı büyük bir salon, Meclis-i Mebusan Caddesi'ne bakan bir oda, tavanı ve duvarları süslü hünkar odası, camiye pirinç bir kafesle açılan tavanı dilimli kubbeli hünkar mahfili ve bir tuvalet hacmi bulunmaktadır. Ara mahfile bağlantı salonun solundaki diğer kanattaki gibi kitabeli büyük bir kapı ile sağlanmıştır (Fotoğraf 3.20).

Minareler, her iki bölümün caddeye bakan çıkıntılı odalarının dışına bitişik olarak yerleştirilmiş, hünkar kasrı ile kaynaştırılmışlardır.

Caminin üst örtüsü, kubbe olmasına karşın, Hünkar Kasrı'nda sivil mimari özelliklerinden olan kırma çatı kullanılmıştır. Son cemaat yerinin üzeri üç kubbe ile, ara mahfilin üstü ise tonozla örtülmüştür. Tüm çatıda malzeme olarak kurşun seçilmiştir (Fotoğraf 3.11, 3.12, 3.13, 3.14).

### **3.3.2. Yapısal Özellikleri**

#### **3.3.2.1. Strüktür**

Yapı, zemin katta ayakların bulunduğu kagir karkas sistem ve üst katta ahşap karkas sistemin kullanılması ile meydana getirilmiştir.

Hünkar Kasrı'nda, XVIII. yüzyıldan XIX. yüzyıla geçiş döneminde uygulanan yeni strüktür sistemi kullanılmıştır. Zemin katta yer alan mermer ayaklar ve bunları birbirine bağlayan mermer kaplamalı tam kemerler üzerine oturan yapının döşemesi ve tavanları bu dönemde sıkça kullanılan çelik putrellerle oluşturulmuştur (Fotoğraf 3.15).

#### **3.3.2.2. Yapım Tekniği ve Malzeme**

Mermer ayaklar üzerine ahşap karkas olarak inşa edilen yapıda, cephelerde kesme taş ve hünkar odası ile hünkar mahfilinin olduğu bölümde mermer kaplama kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Duvarların tümünde kesme taş malzeme görünmesine rağmen bunun sadece bir duvar kaplaması mı yoksa masif kesme taş mı olduğu anlaşılamamıştır. Fakat dönemin

özelliklerinden yola çıkılarak cephelerdeki kesme taşın kaplama olarak kullanıldığını söyleyebiliriz. Nitekim sıvanın raspa edildiği duvar ve tavanlarda bağdadi çıtalar altında ahşap karkas sistem kendini göstermektedir (Fotoğraf 3.15, 3.16, 3.32). Ahşap dikmeler arasında dolgu malzemesi kullanılmamıştır. İç mekanlarda duvarlar ve tavanlar son kat malzemesi alçı olarak sıvanmıştır. Buna karşın, sol kanatta son yıllarda yapılan onarım sırasında sıvalar raspa edilmiş yerine çimento harçlı sıva yapılmıştır (Fotoğraf 3.29).

Hünkar Kasrı'nın tüm döşeme kaplamaları ahşaptır. Bir kısmı yenilenmiş olan kaplamaların orijinal olanları da hem kurtlar tarafından tahribe uğramış hem de çürümüştür.

### 3.3.3. Cephe Özellikleri

Hünkar Kasrı'nın cephesi, caminin cephe özelliklerinden farklılıklar gösterir. Cami daha barok özelliklere sahipken Hünkar Kasrı'nda ampir üslubunun etkileri görülmektedir. Hünkar Kasrı, anıtsal dini mimari yapısı olan cami yanında sivil mimari görünümüyle bir saray yapısını andırır. Cami cephesinde özellikle pencereler, boyutları açısından daha büyük ve gösterişlidir.

Yapının, pencere düzeni boyutlar dışında birbirinin aynısıdır. Hünkar odası ve hünkar mahfili ile sağ kanattaki salon pencereleri ortalama 107/215 cm, diğer pencereler ortalama 85/176 cm boyutlarındadır. Hepsisi de düz atkılı, mermer tepelikli ve mermer sövelidir.

Ara mahfilin son cemaat revakına bakan yerinde iki pencere, basık kemerli ve alt kattaki pencere tipinin küçük olarak tekrarıdır. Zemin katta son cemaat yerine bakan pencereler caminin zemin katı boyunca kullanılmıştır. Mermer profilli söveleri ve demir şebekeleri bulunmaktadır (Fotoğraf 3.10).

Subasmanın bittiği noktada yapının zemin kotu hizasında basit bir kat silmesi, üst katta da tekrarlanmıştır. Küfeki kat silmeleri, çeyrek dairenin üst kısmında bir ve alt kısmında iki dişle bağlantısından meydana gelmektedir.

Küfeki saçak silmesi yapıyı ve caminin mihrap çıkıntısı üzerinden dolaşarak bütün camiye sarmaktadır. Silme, iç ve dışbükey iki çeyrek dairenin birleşiminin bir dış profiliyle ve çeyrek daireden oluşmuş bir dışbükey profile bağlanıp ince bir diş ile binaya oturmasından oluşmaktadır.

### 3.3.4. Bezeme Programı

Hünkar Kasrı, cephelerde ve iç mekanlarda ampir üslubun bezemeleriyle süslüdür. Cephelerin köşelerinde 10 cm duvar yüzeyinden çıkan pilastırlar, pencere kenarlarındaki sade mermer

söveler, kuvvetli kontrastlardan uzaklaşmış hafif silmeler ve mermer ayakların sade profilli başlıkları ampir üslubun etkileridir.

Yapıda kullanılan iki tip pencereden, büyük boyutlu olanlarda dökme demirden bezemeli şebekeler, diğerlerinde ise boyuna ızgaralar arasında birbirine bağlanmış elips şekillerden oluşan demir şebekeler kullanılmıştır. Zemin katta son cemaat yerine bakan pencereler köşelerde çiçek motifli ve mermer profilli sövelidir. Üzerlerinde etrafı profilli tam kemerler vardır. Demir şebekeleri yine köşelerde çiçek motifli ve dairesel şekillerden oluşmuştur.

Güneydoğudaki hünkar giriş kapısı, Mustafa Rakım'ın kitabesi ile gösterişli, yay biçiminde saçaklı, dalgalı dilimli tam kemerlidir. Kapı girland motifleri, akantus yaprakları ve yanlarda ikişer mermer duvar payesi ile ampir üsluptadır. Paye başlıkları, köşelerdeki volütlerin beyzi motifler arasındaki simetrik olarak tekrar etmesinden oluşan süslemeye sahiptir (İstanbul Ansiklopedisi, c.6: 105) (Fotoğraf 3.8).

Hünkar girişinin bulunduğu holün ara kata bağlantısındaki ve diğer girişin bulunduğu soldaki merdivenin ahşap korkulukları da ampir üsluptadır.

İç mekanda bağdadi sıvalı duvarlarda çeşitli renklerde geometrik ve bitkisel süslemeler yer almaktadır. Tavanlar, hünkar odası ve hünkar mahfili hariç, duvarla tavan birleşiminin olduğu yerde içbükey çeyrek dairenin kullanılması dışında sade ve düzdür (Fotoğraf 3.19). Hünkar odasının tavanı bağdadi çıta üzerine alçı bezemeli ve alçı tavan silmelidir. Duvarlarında ahşap pencere tepeliklerinin üzeri alçı kabartmalarla süslenmiştir (Fotoğraf 3.22). Pencere köşeleri ahşap pervazlıdır ve denizlik hizasındaki ahşap profil tüm odayı dolanmaktadır. Hünkar mahfilinin tavanı dilimli kubbe üzerine altın varak çiçek motifi bezemelidir (Fotoğraf 3.26).

### **3.3.5. Hünkar Mahfili**

#### **3.3.5.1. Konumu**

Hünkar mahfili, mihrabın sağında ve caminin güneybatı duvarına bitişiktir. Hünkar kasrının güneybatı bölümündeki salondan hünkar mahfiline giriş vardır. Giriş kapısı köşelerinde çiçek motifli mermer söveli ve kitabelidir (Fotoğraf 3.24).

#### **3.3.5.2. Bezemeler**

Hünkar mahfilinin dilimli kubbesi altın varaklı ve çiçek motifi bezemelidir. Mahfilin camiye açılan kısmında altın varaklı kafesi geometrik desenlidir. Kafes, girlandlı mermer korkuluk

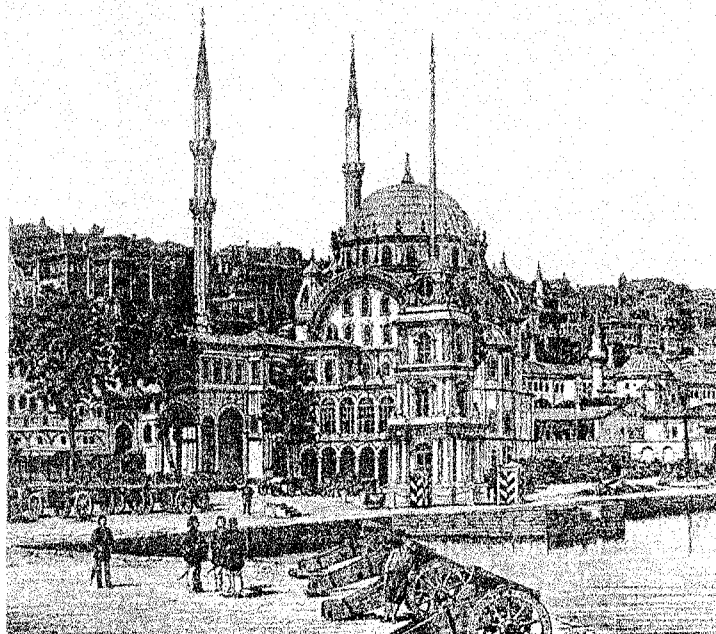
üzerine oturmaktadır. Kafesin üzerinde dilimli perde motifi bulunan taç kısmı, bitkisel kıvrımlarla süslenmiştir.

Diğer odalarda da bulunan duvardaki niş, mermer bezemelidir (Fotoğraf 3.25). Pencere, köşelerinde çiçek motifli mermer profilli ve yine mermer profilli tepeliklidir.

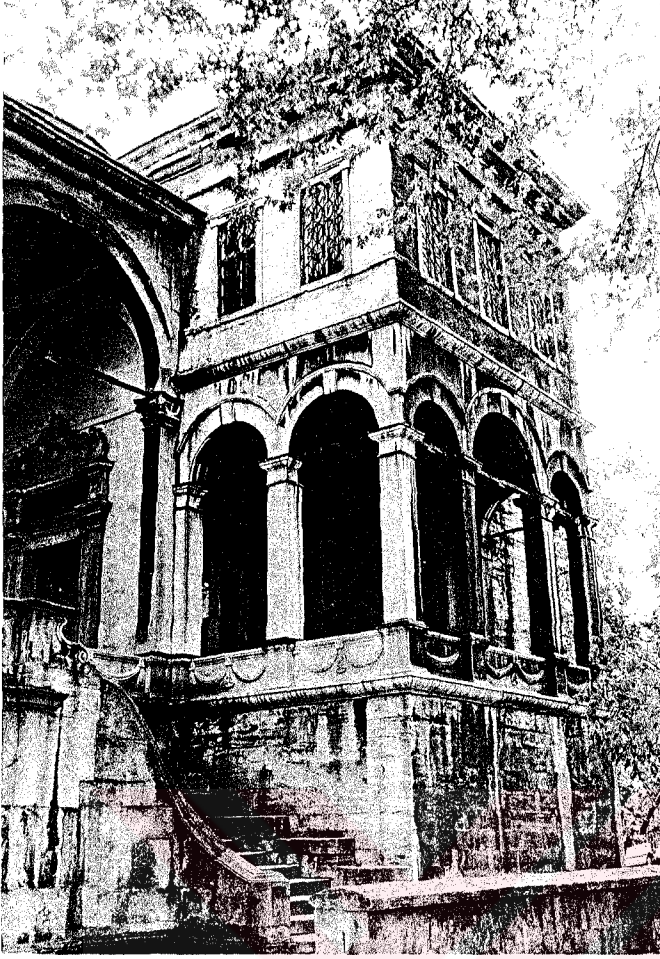
### **Tophane ve Nusretiye Cami Fotoğrafları**



Fotoğraf 3.1 HK 10 Tophane ve Nusretiye Cami (y.y., 1995)



Fotoğraf 3.2 HK 10 Faust, 1875 (Ölçer, t.y.)



Fotoğraf 3.3 HK 10 Sağ bölüm



Fotoğraf 3.4 HK 10 Sol bölüm



Fotoğraf 3.5 HK 10 Sağ bölüm



Fotoğraf 3.6 HK 10 Sağ bölüm merdiven



Fotoğraf 3.7 HK 10 Batı görünüşü



Fotoğraf 3.8 HK 10 Güneydoğu görünüşü



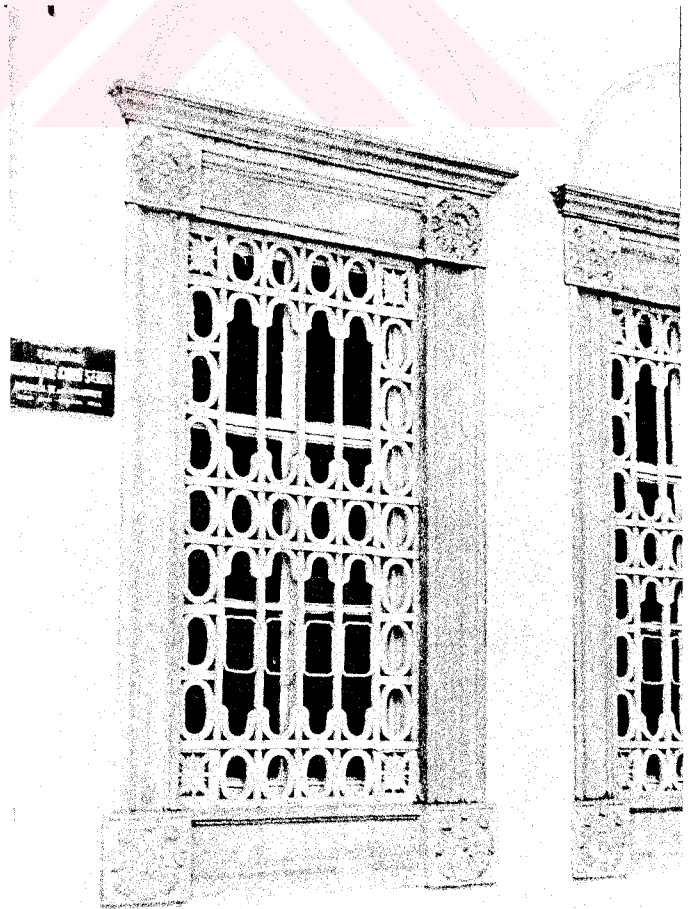
Fotoğraf 3.9 HK 10 Güneydoğu görünüşü ve mahfil



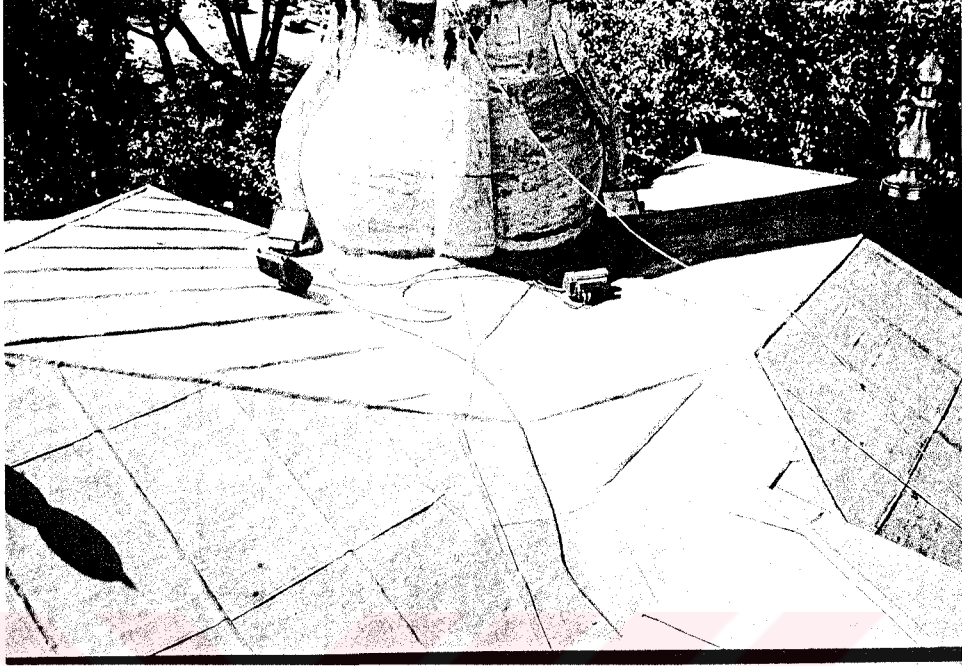
Fotoğraf 3.10 HK 10 Güneydoğudaki hünkar girişi



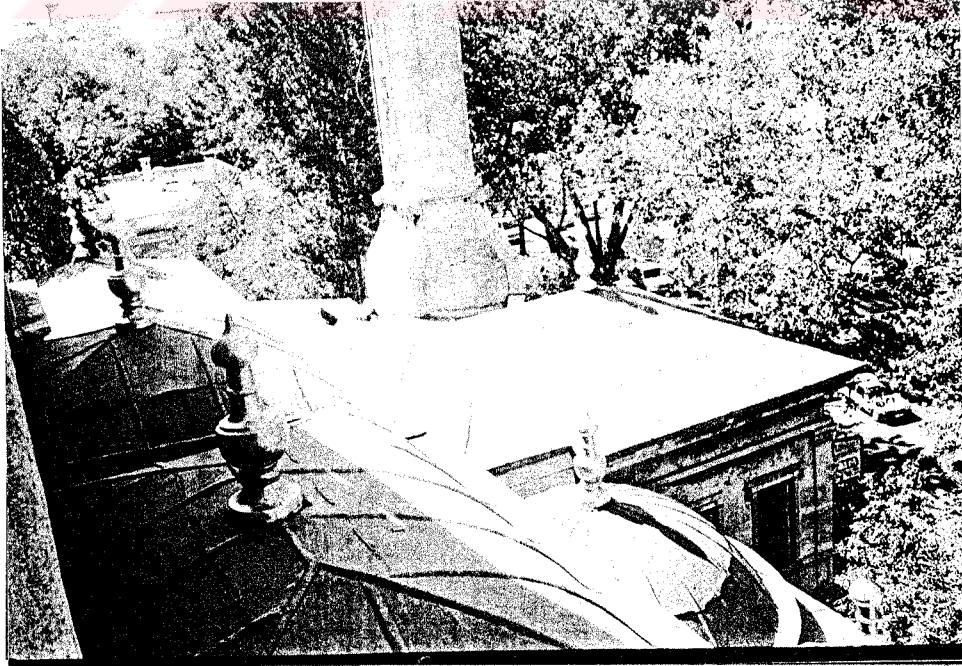
Fotoğraf 3.11 HK 10 Son cemaat  
yerinin sağındaki kapı



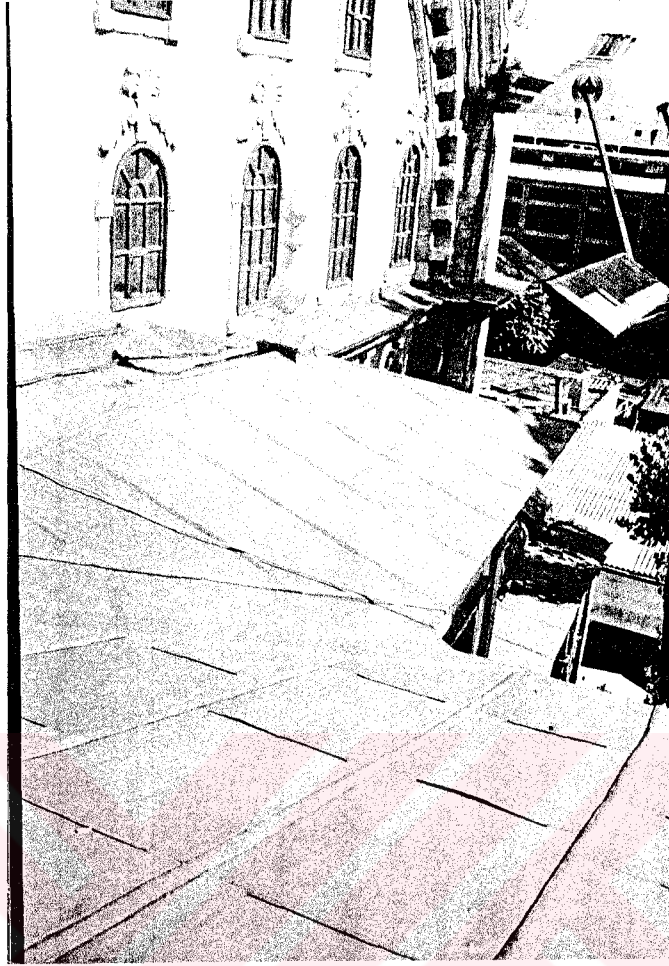
Fotoğraf 3.12 HK 10 Son cemaat  
yerindeki pencere



Fotoğraf 3.13 HK 10 Sağ bölüm çatı örtüsü



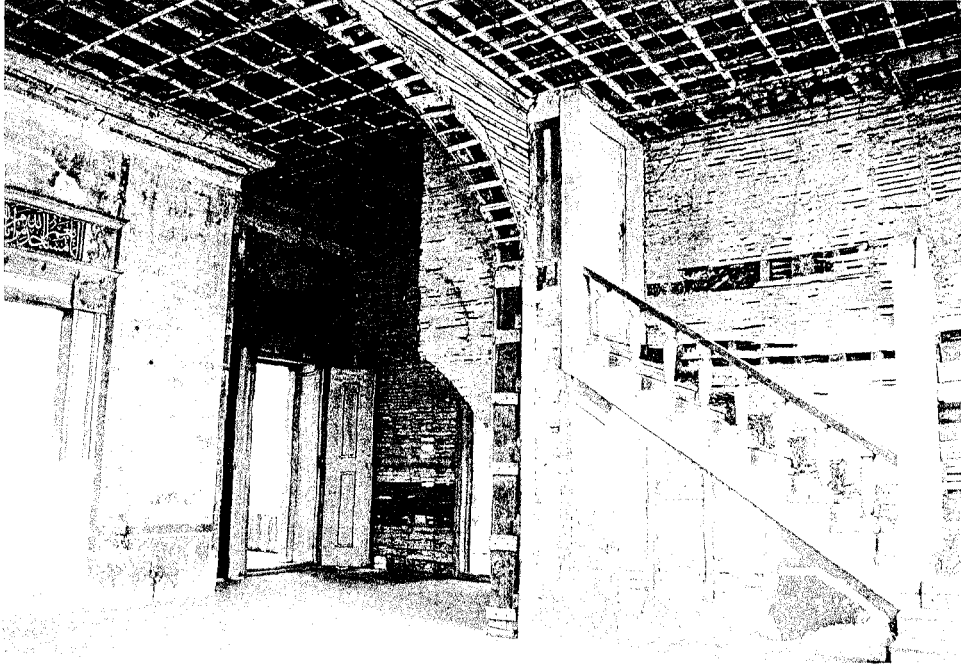
Fotoğraf 3.14 HK 10 Sağ bölüm çatı örtüsü



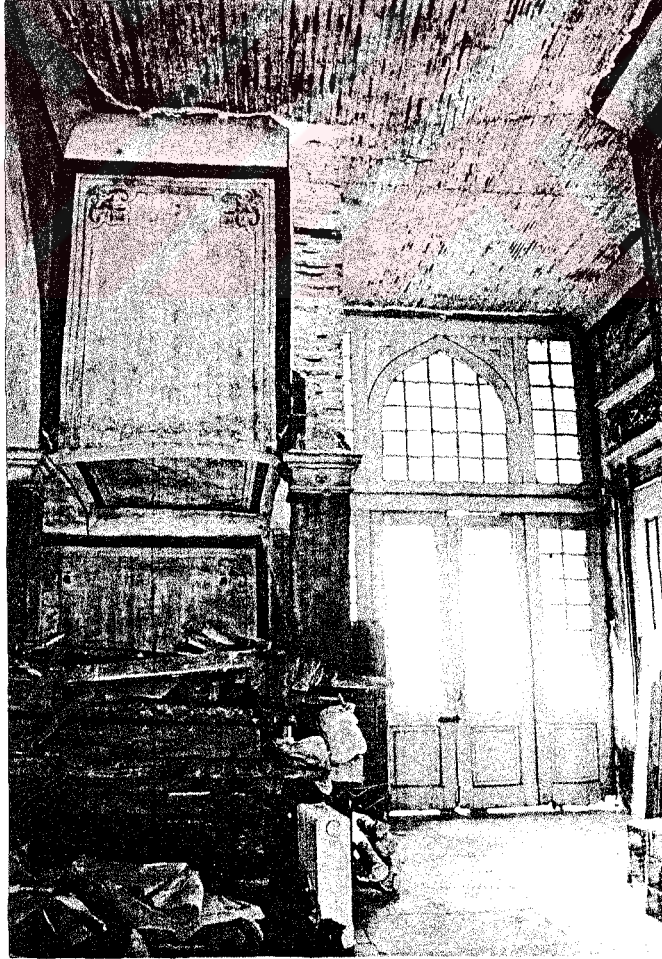
Fotoğraf 3.15 HK 13 Hünkar mahfili çatı örtüsü



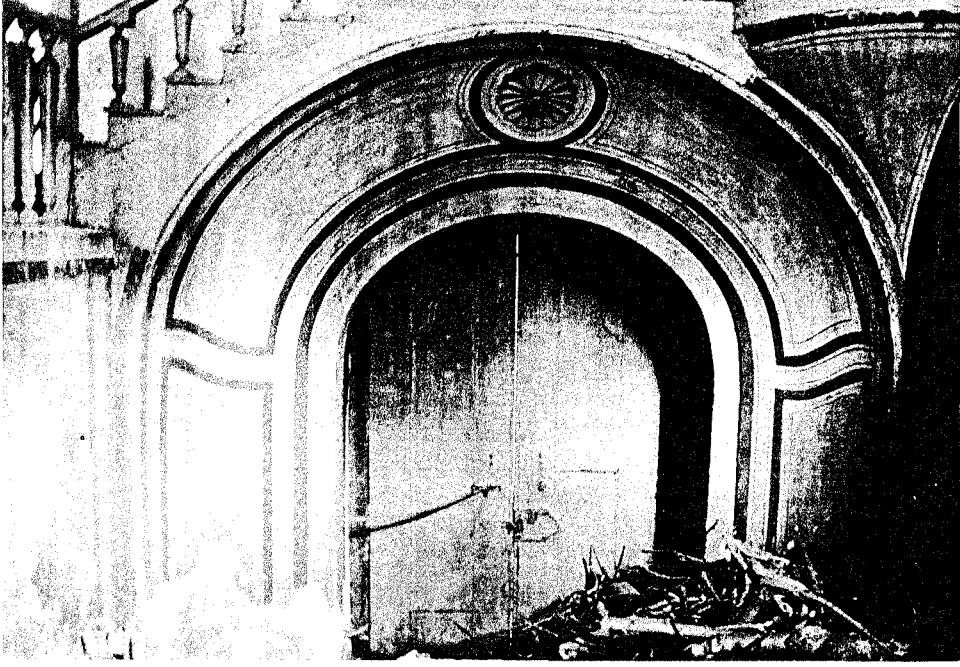
Fotoğraf 3.16 HK 10 Sol bölüm çatı örtüsü



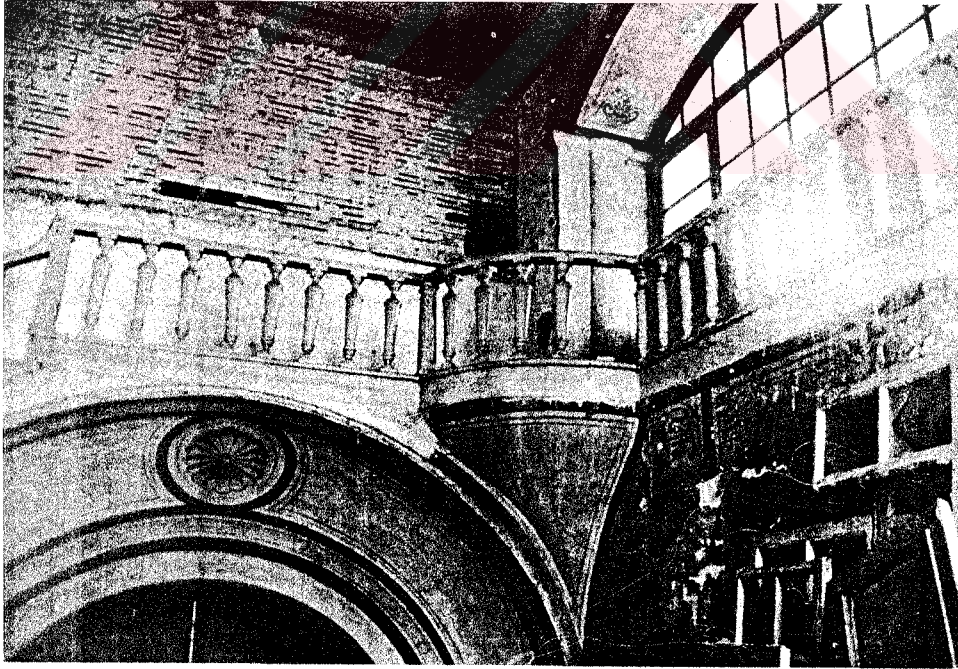
Fotoğraf 3.17 HK 10 Sol kanat hünkar kasrı girişi



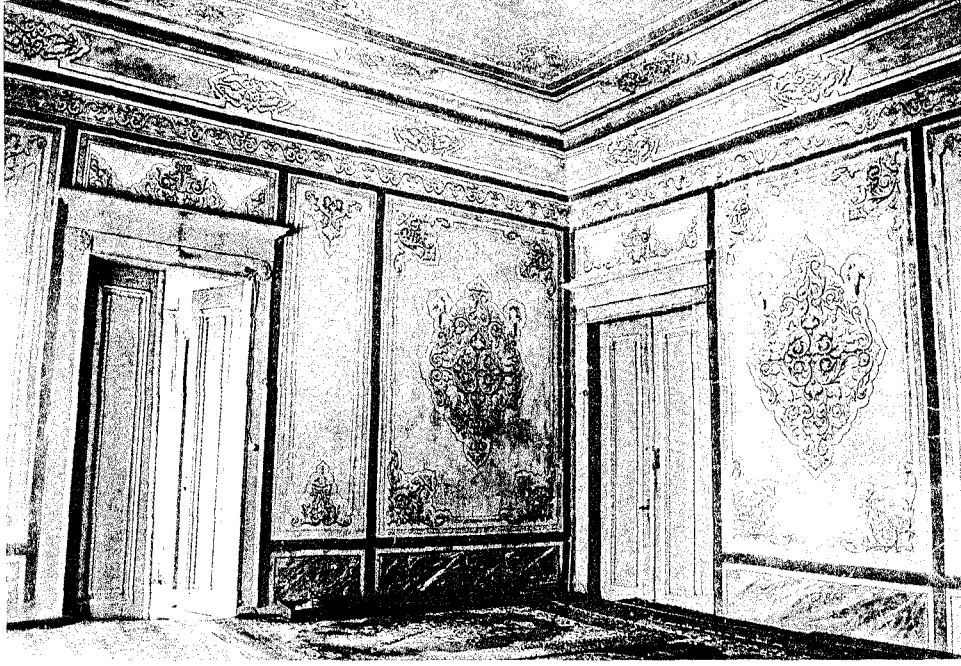
Fotoğraf 3.18 HK 10 Sağ kanat merdiven holü



Fotoğraf 3.19 HK 10 Hünkar girişi içten görünüş



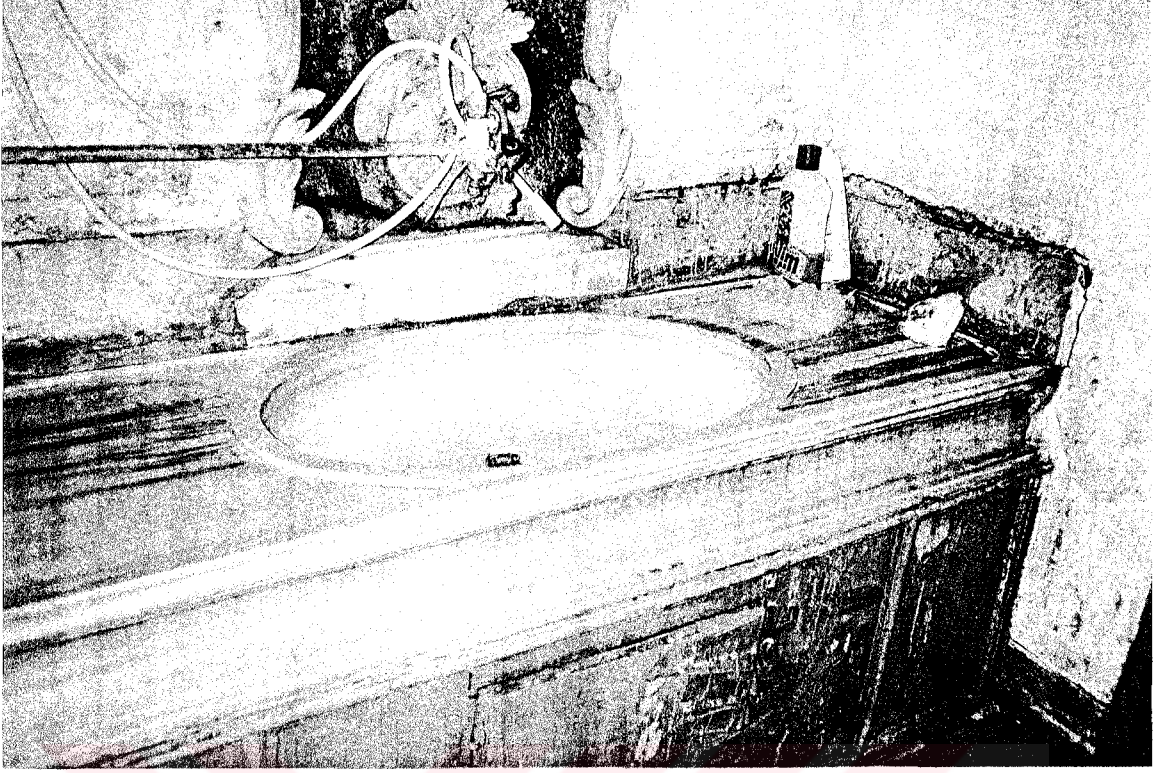
Fotoğraf 3.18 HK 20 Sağ kanat hünkar girişi üstündeki ara kata geçiş



Fotoğraf 3.21 HK 10 Sağ kanat 102 nolu salon



Fotoğraf 3.20 HK 22 Sağ kanat ara mahfile geçiş kapısı



Fotoğraf 3.23 HK 10 Sağ kanat mermer lavabo

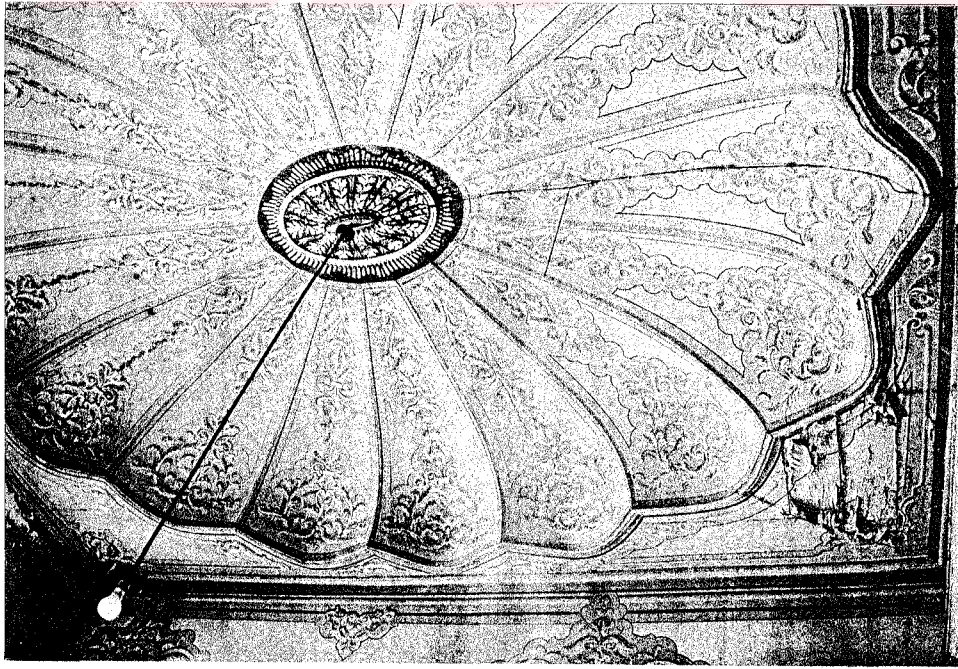


Fotoğraf 3.24 HK 10 Sağ kanat hünkar dinlenme odası





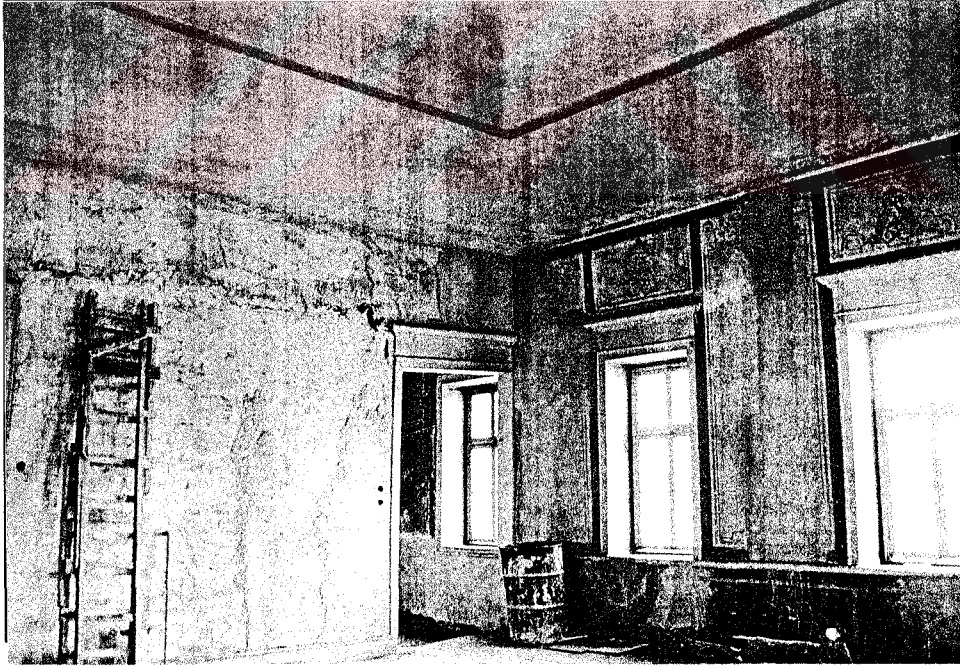
Fotoğraf 3.27 HK 10 Hünkar mahfili mermer niş ve pencereler



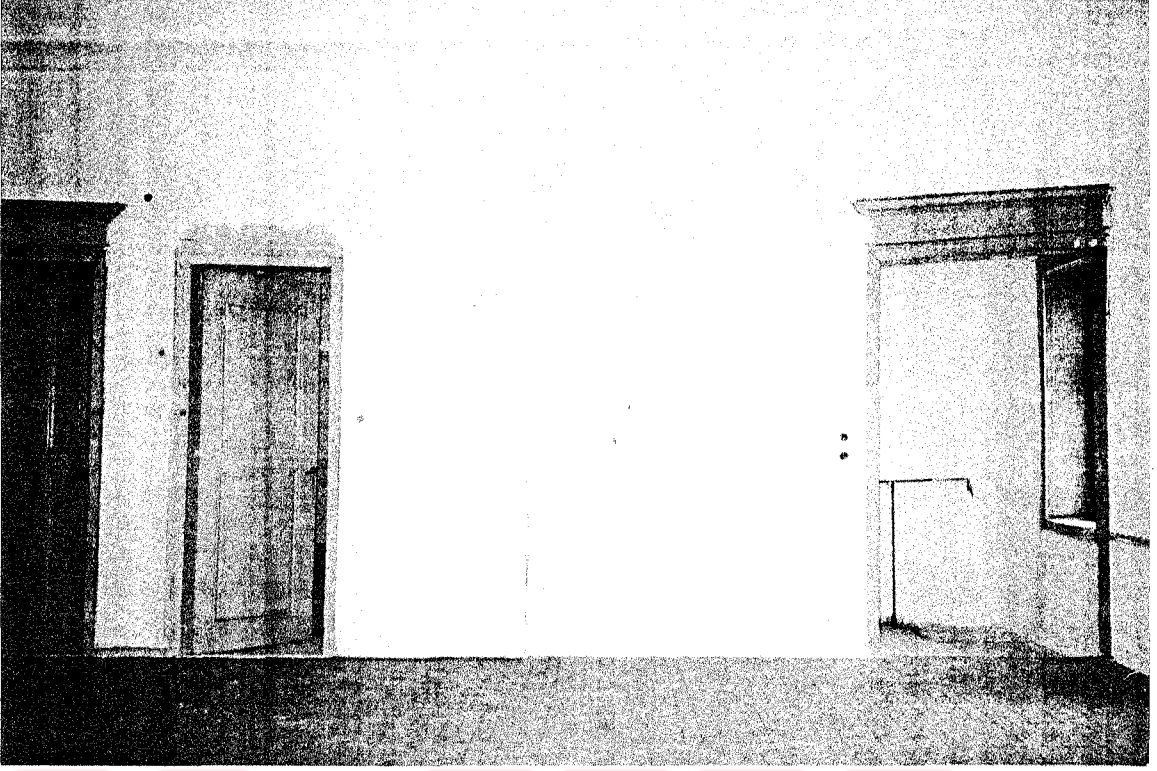
Fotoğraf 3.28 HK 10 Hünkar mahfili tavanı



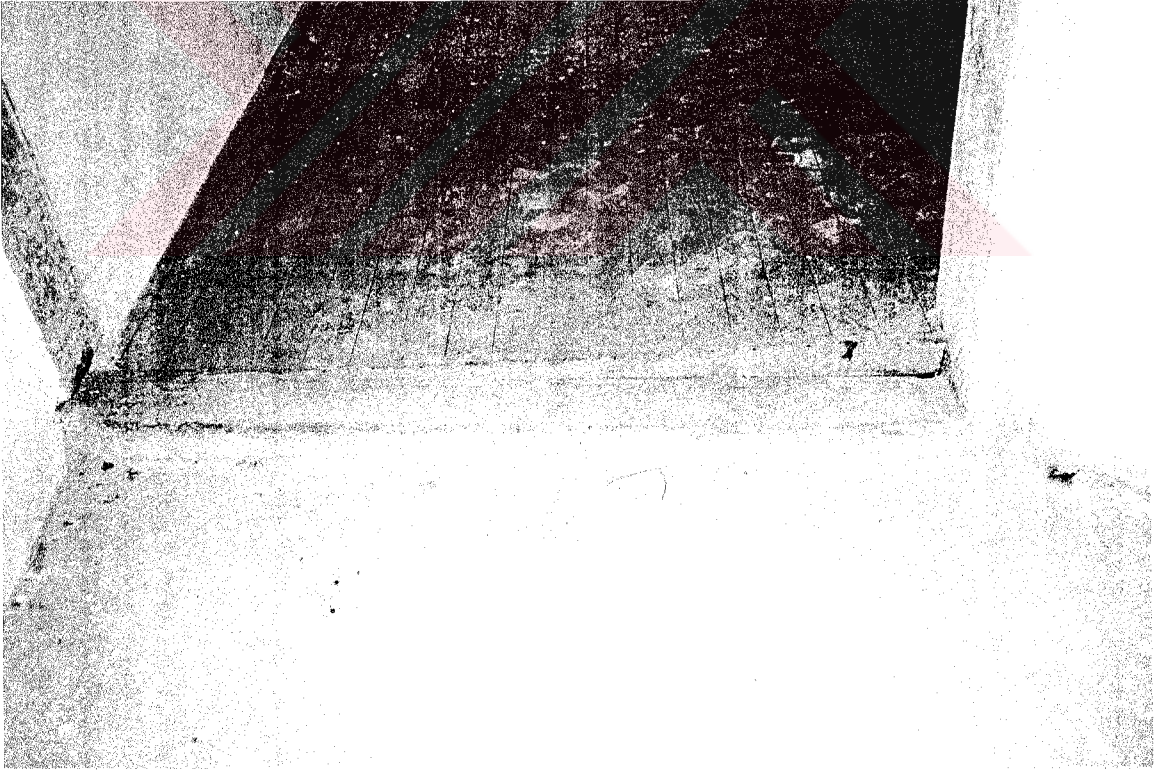
Fotoğraf 3.29 HK 10 108 nolu oda



Fotoğraf 3.30 HK 10 109 nolu salon onarım sırasında



Fotoğraf 3.31 HK 10 109 nolu salon onarım sonrasında



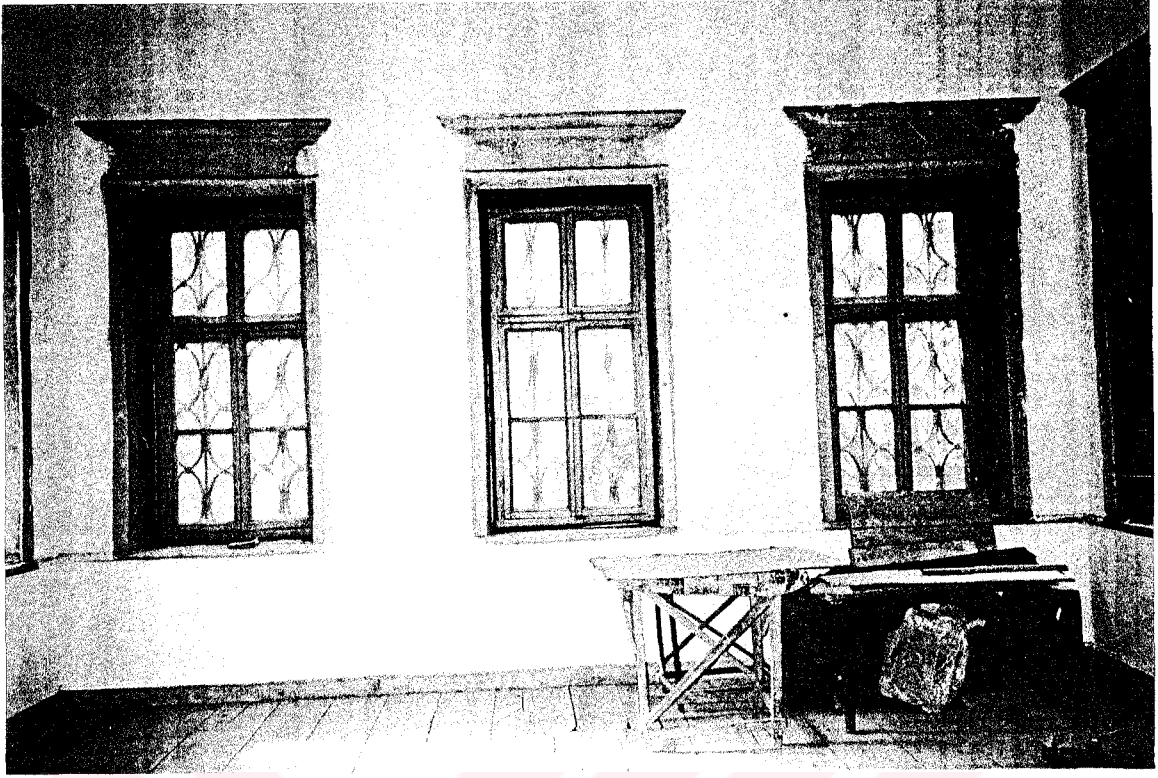
Fotoğraf 3.32 HK 10 109 nolu salon onarım sonrasında teraziye getirilen döşeme kaplaması



Fotoğraf 3.33 HK 10 109 nolu salondan  
ara mahfile geçiş kapısı



Fotoğraf 3.34 HK 10 109 nolu salona çıkış  
merdiveni yanındaki eğrisellik (onarım ncesi)



Fotoğraf 3.35 HK 10 110 nolu oda



Fotoğraf 3.36 HK 10 110 nolu oda onarım öncesinde



Fotoğraf 3.37 HK 10 110 nolu oda onarım sonrasında



Fotoğraf 3.38 HK 10 Ara mahfil

#### 4. SORUNLAR VE KORUMA ÖNERİLERİ

Hünkar kasırları, yapıldıkları dönemin kötü kaliteli yapı malzemesi kullanımı ve bazılarının buldukları zeminin mukavemetinin düşük olması gibi iç nedenler; doğal etkenlerin ve insanların verdiği zararlar, geçirdikleri yangınlar, hava kirliliği ve imar çalışmalarının verdiği zararların oluşturduğu dış nedenlerle tahribe uğramışlardır.

Birçoğu onarımdan geçtiği için günümüzde sağlam olan bu yapılarda en büyük genel sorun doğal etkenlerden kaynaklanmaktadır. Cephelerde, taş yüzeylerinde sıcak-soğuk farklılıklarından oluşan kopmalar ve yağmur suyu izleri görülmektedir.

Yoğun trafiğin olduğu yerlerde bulunan hünkar kasırlarında, havadaki kirli gazların yağmur suyunda erimesi ile cephe kaplamalarındaki taşlar hasara uğramaktadırlar. Islanan yüzeylerde, asidin aşındırıcı etkisi, profillerdeki ayrıntıların yitirilmesine neden olmaktadır.

Mukavemeti düşük zemin üzerinde inşa edilen Ortaköy Cami ve Hünkar Kasrı, denize doğru kayması nedeniyle 1974 yılında yapılan restorasyon çalışmalarında zeminine takviye yapılmıştır.

Depremler de bu yapılara tahribatta bulunmaktadırlar. Sağ kolu Müftülük olarak kullanılan Dolmabahçe Cami Hünkar Kasrı ile Ortaköy Cami Hünkar Kasrı'nda 1999 depreminin yol açtığı çatlaklar bulunmaktadır (Fotoğraf 4.1, 4.2).

Yangınlar dolayısı ile bazı hünkar kasırları, ancak yapılan restorasyonların kabulleri ile günümüze ulaşmışlardır. XVII. ve XX. yüzyıllar arasında onarımlar geçirmiş olan Sultan Ahmed Cami Hünkar Kasrı, üst üste geçirdiği yangınlarla birçok orijinal ayrıntısını yitirmiştir. Bugünkü karakteri 1949 yangınından sonra yapılan restorasyona dayanmaktadır. T.C. Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Halı Müzesi olarak kullanılan yapı iyi durumdadır.

Yeni Cami Hünkar Kasrı ise, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından bir takım restorasyonlardan geçmiştir. Günümüzde, özel mülkiyet tarafından kiralanmış olan yapı depo olarak kullanılıp harap durumdadır. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yeni Cami için başlatmış olduğu onarımı hünkar kasrında, şu anki kullanıcılarının yapıyı boşaltmaması dolayısıyla devam ettirememektedir.

Ödenek yetersizliği nedeniyle onarımı gerçekleştirilemeyen ya da yarım kalmış hünkar kasırları da kendi haline terkedilmiştir. Ayazma Cami Hünkar Kasrı ve Nusretiye Cami Hünkar Kasrı bunlardandır.



Fotoğraf 4.1 HK 14 Pencere kenarındaki deprem çatlağı



Fotoğraf 4.2 HK 15 Tavan ve duvar birleşiminde deprem sonrası çatlak

Ayazma Cami Hünkar Kasrı'nın özellikle üst katı harap haldedir ve tuvalet mekanı güvercinlerin istilasına uğramıştır. Günümüzde başlatılan onarım yarım kalmış, hünkar odasının bezemeli duvarları raspa edilip bırakılmıştır. Alt kattaki cami ile bağlantıdaki salon Cuma ve Bayram namazlarında halka açılmaktadır.

1992-1994 yılları arasında onarım gören Nusretiye Cami Hünkar Kasrı, son olarak günümüzde süren bilgisizce yapılan çalışmalarla yarım bırakılmıştır. Örtü malzemesi tamamen yenilenen yapı, kurşunların değiştirilmesinden önce çatıdan su almış olduğu için, tavanlarda ve duvarlarda tahribatlar görülmektedir. Özellikle hünkar odası tavanın bağdadi çiteler üzerine yapılan alçı bezemeleri kopmuştur (Fotoğraf 3.24).

Nusretiye Cami Hünkar Kasrı'nın cephe yüzeylerindeki, hava kirliliğinden ve yağmur suyu izlerinden oluşan tahribatları yanında strüktürel problemleri de bulunmaktadır. Yapının sol kanattaki salonun tavan ve döşemesi terazisinden kaymıştır (Fotoğraf 3.32). Problemin kaynağı çözülmeden döşeme teraziye getirilmiştir. Zemin kat ayak ve kemerlerinde herhangi bir sorun olmaması problemin döşeme kirişlerinden kaynaklanabileceğini akla getirmektedir. Önceleri imam evi olarak kullanılan yapı onarım nedeni ile boşaltılmıştır.

Hünkar kasırlarının restorasyonunda, az müdahale ile tarihi belge ve estetik değerleri korunmalıdır. Genel olarak büyük sorunları olmayan camilerdeki hünkar kasırlarının müdahale kapsamı geniş tutulmamalıdır. Onarım sırasında, yapılan müdahalelerde sağlamlaştırmanın dışına çıkılmamalıdır.

Rutubet ve nemden kaynaklanan sorunlar, çoğunlukla çatı kaplamasının yıpranmasından ileri gelmektedir. Ayazma ve Küçük Mecidiye Cami hünkar kasırlarında bu sorunlar görülmektedir.

Ahşap döşeme kaplamalarının, mantarların etkisi ile çürümüş olan hünkar kasırları bulunmaktadır. Nusretiye Cami'nin orijinal kalmış ~27 cm genişliğindeki döşeme kaplamaları su ve mantarların tahribatına uğramıştır.

XVII. yüzyılın başlarında Sultan Ahmed Cami ile başlayıp, XIX. yüzyıl sonlarına kadar yapımı devam eden hünkar kasırları Cumhuriyetin ilanından ve Halifeliğin kaldırılmasından sonra çeşitli işlevler verilerek yaşamlarını sürdürmüşlerdir. Bir kısmı müftülük (HK 3, HK 15), imam evi, halı müzesi (HK 1) veya kütüphane (HK 8) olarak yaşamını devam ettirise de diğer kısmı kendi haline bırakılmıştır.

Bir çoğu onarımdan geçtiği için sağlam olan hünkar kasırları, boş olanlarına işlev verilerek hayata geçirilmelidirler.

## KAYNAKLAR

- Afacan, B., (1996), 'Hekimoğlu Ali Paşa Külliyesi ve Çevresi Mimari Değerlendirmesi', Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayımlanmamış).
- Ahmed Efendi, 'Tarih-i Cami-i Şerif-i Nur-ı Osmani', TOEM ilavesi, İstanbul, 335.
- Akalın Ş., (1958), 'Mimar Dalgıç Mehmet Paşa', Tarih Dergisi, 13: 71-80.
- Akçura, Y., (1988), Osmanlı Devleti Dağılıma Devri (XVIII. ve XIX. Asırlarda), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 3. Baskı, Ankara.
- Altan, K., (1936), 'Eski Mimarlar Planları', Arkitekt, s.199.
- Altan, K., (1938), 'Klasik Tarzından Sonraki Mimari Eserlerimiz', Arkitekt, s.238-240.
- Altan, K., (1937), 'Yeni Cami Mahfili ve Mimar (Hezarfen İbrahim)', Arkitekt, İstanbul, s.344-345.
- Altınay, A. R., (1977), Türk Mimarları, Sander Yayınları, İstanbul.
- Arel, A., (1975), 18.yy İstanbul Mimarisi'nde Batılılaşma Süreci, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Arseven, C. E., (1935), L'Art Turc, İstanbul.
- Arslan, N., (1992), Gravür ve Seyahatnamelerde İstanbul 18.yy. Sonu ve 19.yy., İstanbul, s.50-51, 67-72.
- Aslanapa, O., (1986), Osmanlı Devri Mimarisi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları Sanat Tarihi Enstitüsü:6, İstanbul.
- Aslanapa, O., (1984), Türk Sanatı I-II, Kervan Yayınları, İstanbul.
- Aslanapa, O., (1949), Edirne'de Osmanlı Devri Abideleri, İstanbul.
- Aydın, S., (1987), 'Taş ve Mimari Anıtların Bozulma Nedenleri ve Onarım Teknikleri', Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayımlanmamış).
- Ayverdi, E.H., (1978), 19. Asırda İstanbul Haritası, İstanbul.
- Ayverdi, E. H., ( 1972), Osmanlı Mimarisi'nde Çelebi ve II. Sultan Murad Devri 806-855 (1403-1451), İstanbul Fetih Cemiyeti, c.2, İstanbul.
- Ayverdi, E.H., (1974), Osmanlı Mimarisi'nde Fatih Devri 855-886 (1451-1481), c.4, İstanbul.
- Bakır, B., (1994), 'Avrupa Baroku'nun İstanbul Camilerine Etkileri', Doktora Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayımlanmamış).
- Başiplikçi, G., (1991), 'Üsküdar Eski Valide Cami', Lisans Tezi, İÜ Edebiyat Fakültesi (yayımlanmamış).
- Baraz, M. R. H. (araştıran ve derleyen), (1994), Teşrifat Meraklısı Beyzade Takımının Oturduğu Bir Kibar Senti: Beylerbeyi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları No:16, İstanbul.
- Batur, S., (1970), '19.yy.ın Büyük Camileri'nde Son Cemaat Yeri ve Hünkar Mahfili Sorunu Üzerine', Anadolu Sanatı Araştırmaları, 2: 97-112.
- Batur, S., (1982) 'Mecidiye Camisi', Prof. H. Söylemezoğlu'na Armağan, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, s.61-69.
- Batur, Selçuk, (1976), 'Bir Geç Osmanlı Yapısı: Üsküdar'da Selimiye Camisi', İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya Armağan, Türk Tarih Kurumu Yayınları VII. Dizi, Ankara, s.375-396.

- Bayramođlu, K., (1986), 'Üsküdar Atik Valide Külliyesi Tarihsel ve Mekansal Oluşumu', Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayımlanmamış).
- Binan, M., (1952), Türk Saçak ve Kornişleri: İlk Çağlar, Selçuk ve Osmanlı Devirleri, Yabancı Mimari Devirlerde Mukayeseler, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Cezar, M., (1963), 'Osmanlı Devrinde İstanbul Yapılarında Tahribat Yapan Yangınlar ve Tabii Afetler', Türk Sanatı Araştırma ve İncelemeleri I, s.327-414.
- Çetintaş, S., (1958), Yeşil Cami ve Benzerleri Cami Değildir, İstanbul.
- Çetintaş, S., (1955), Osmanlı Mimari Tarihinde Cami, Zaviye ve Medrese Tipleri, Konferans Metni.
- Darkot, S., (1970), 'Üsküdar Yeni Valide Külliyesi', Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat. Fakültesi Sanat Tarihi Kürsüsü (yayımlanmamış).
- Daver, A.- Resmor, M. N.- Günay, S., (1943), Güzelleşen İstanbul, İstanbul.
- Denel, S., (1982), Batılılaşma Sürecinde İstanbul'da Tasarım ve Dış Mekanlarda Değişim ve Nedenleri, Ortadođu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Aralıklı Yayınlar Dizisi No:T-4 04 82, Ankara.
- Diez, E. (çev. Oktay Aslanapa), (1946), Başlangıcından Günümüze Kadar Türk Sanatı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No:306, İstanbul.
- Doğan, A. İ., (1977), Osmanlı Mimarisinde Tarikat Yapıları, Tekkeler, Zaviyeler ve Benzer Nitelikteki Fütüvvet Yapıları, Doktora Tezi, İTÜ Mimarlık Fakültesi (yayımlanmamış)
- Eken, A., (1992), Kartpostallarda İstanbul , İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, No:10.
- Eldem, S. H., (1986), Türk Evi Osmanlı Dönemi, c.2, TAÇ Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Eldem, S. H., (1984), Türk Evi Osmanlı Dönemi, c.1, TAÇ Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Eldem, S. H., (1973), Köşkler ve Kasırlar, c.2, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, İstanbul.
- Eldem, S. H., (1968), Türk Evi Plan Tipleri, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, 2. Basım, İstanbul.
- Ethem, H. E., (1932), Camilerimiz, İstanbul.
- Erçağ, B., (1994), 'Laleli Camii', Yapı Dergisi, 149: 59-66.
- Erdoğan, M., (1962), Lale Devri Baş Mimarı Kayserili Mehmet Ağa, İstanbul Fetih Cemiyeti Enstitüsü Neşriyatı No:48, İstanbul.
- Erdoğan, M., '18.Asır Sonlarında Bir Türk Sanatkarı Hassa Başı Mimarı Tahir Ağa, Hayatı ve Mesleki Faaliyetleri' ,Tarih Dergisi ,10, 1954, s.157-180;11-12, 1955(1956), s.159-182; 13, 1958, s.161-170; 15, 1960, s.25-46.
- Ersöz, H., (1986), 'Osmanlı Mimarisinde Camiler Pencere Oranları Üzerine Bir Deneme', Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayımlanmamış).
- Eyice, S., ( 1991), Ortaköy: Tarih- Sosyal ve Mimari Doku, Dragon Yayınları, İstanbul.
- Eyice, S., (1981), 'XVIII. Yüzyılda Türk Sanatı ve Türk Mimarisinde Avrupa Neo-Klasik Üslubu', Sanat Tarihi Yıllığı, İÜ Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Enstitüsü, c.9-11: 163-175.
- Eyice, S., (1963), 'İlk Osmanlı Devletinin Dini- İctimai Bir Müessesesi: Zaviyeler ve Zaviyeli Camiler', İÜ İktisat Fakültesi Mecmuası, İstanbul, c.23, no:1-2, Ekim 1962-Şubat 1963, İstanbul, s.1-80.

Goodwin, G., (1997), A History of Ottoman Architecture, London.

Gökyay, O. Ş., (1976), 'Risale-i Mimariyye - Mimar Mehmet Ağa - Eserleri', İsmail Hakkı Uzunçarşılı'ya Armağan, Türk Tarih Kurumu Yayınları VII. Dizi, Ankara, s.158-172.

Grabar, O., (1988), İslam Sanatının Oluşumu, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul.

Grabar, O., (1977), Die Entstehung der Islamischen Kunst, Thames and Hudson, Köln.

Grube, E.J., (1967), The World of İslam, New York.

Gurlitt, C., (1912), Die Baukunst Konstantinapolis, Berlin.

Gülersoy, Ç. (ed. ve yayın danışmanı), (1999), Cumhuriyetin Devraldığı İstanbul'dan Bugüne, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, İstanbul.

Hattatoğlu, İ., 'Hekimoğlu Ali Paşa Külliyesi', Lisans Tezi, İÜ Edebiyat Fakültesi (yayımlanmamış).

İnci, N., '18.yy'da İstanbul Camilerine Batı Etkisiyle Gelen Yenilikler', Vakıflar Dergisi, 19: 223-237.

İnciciyan, L. (ed. and trans. Andreasyon), (1956), XVIII. Asırda İstanbul.

İşleyen, E., (1983), 'Unkapanı-Aksaray-Sulukule-Ayvansaray Dörtgeni İçindeki Cami ve Mescitler', Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayımlanmamış).

Kartın, F., (1974), 'Ortaköy Cami Tamir ve Onarımı', Rölöve ve Restorasyon Dergisi, 1: 87-98.

Kaya, İ., (1968), 'İstanbul Camilerindeki Hünkar Kasır ve Mahfilleri', Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi (yayımlanmamış).

Kayra, C. ; Üyepazarı, E., (1992), II.Mahmut'un İstanbul'u Bostancıbaşı Sicilleri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları No:8, İstanbul.

Kırca, E., (1982), Sultanahmet Külliyesinin Geçirdiği Evreler, İDMMA Restorasyon Dalı, İstanbul.

Kırlı, F. S., (1987), 'Hadikatü'l Cevami'ye Göre İstanbul'da -Boğaziçi, Dolmabahçe, Harbiye, Söğütözü, Haliç- ile Sınırlı Bölgedeki Cami ve Mescitlerin İncelenmesi', Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayımlanmamış).

Kızıltan, A., (1951), İstanbul Touristique, İstanbul.

Konyalı, İ.H., (1976), Abideleri ve Kitabeleriyle Üsküdar Tarihi, c.1, İstanbul.

Konyalı, İ. H., (1941), 'Yeni Açılan Unkapanı ve Yenikapı Güzergahı', İstanbul Belediye Mecmuası, c.17, 195:8-10.

Kömürçüyan, (1988), İstanbul Tarihi, XVII. Asırda İstanbul, İstanbul.

Köprülü, H., (1975), Hırka-i Şerif ve Veysel Karani, İstanbul.

Kuban, D., (1998), Kent ve Mimarlık Üzerine İstanbul Yazıları, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

Kuban, D. (çev. Z. Rona), (1996), İstanbul Bir Kent Tarihi, Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

Kuban, D., (1982), 'Tarih-i Cami-i Şerif-i Nur-ı Osmani ve 18. YY Osmanlı Yapı Tekniği Üzerine Gözlemler', Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, s.122-140.

- Kuban, D., (1975), Sanat Tarihinin Sorunları, İslam Sanatı Kavramı, Çağdaş Yayınları, İstanbul.
- Kuban, D., (1969), 'İstanbul'un Tarihi Yapısı', Mimarlık, 5:65.
- Kuban, D., (1961), 'Atik Valide Camii', Mimarlık ve Sanat, 1-2:33-36,59-63.
- Kuban, D., (1954), Türk Barok Mimarisi Hakkında Bir Deneme, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Küçükaya, A. G., (1987), 'Mimarbaşı Sedefkar Mehmet Ağa'nın Yaşamı ve Türk Osmanlı Mimarisine Katkısı', Doktora Tezi, İstanbul.
- Massignon, Louis, (1963), 'Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri İslam Sanatının Felsefesi', İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi- Türk Sanatı Tarihi Enstitüsü Yayını, c.1, İstanbul.
- Melek, Z., (1951), 'Son Devirde Kadınlar Saltanatı', Resimli Tarih Mecmuası, 15:633.
- Meriç, O., (1997), 'Aksaray Pertevniyal Valide Sultan Külliyesi', Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayımlanmamış).
- Meriç, R. M., 'Beyazid Cami Mimarı, II. Sultan Bayezid Devri Mimarları ile Bazı Binaları, Beyazid Camii ile alakalı Hususlar, Sanatkarlar ve Eserleri', Yıllık Araştırmalar Dergisi, II,1957(1958):4-76..
- Miller, B., (1931), Beyond Sublime Portre, New Haven.
- Nayır, Z., (1975), Osmanlı Mimarlığında Sultan Ahmed Külliyesi ve Sonrası (1609-1690), İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Oleg, G., (1988), İslam Sanatının Oluşumu, Hürriyet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Orgun, Zarfif, (1941-42), 'Mimar Dalgıç Ahmed' , Arkitekt , s.59-62.
- Ögel, S., (1989), 'İstanbul'da 19. yy'ın Sekizgen Camileri', Sanat Tarihinde Doğudan Batıya /Ünsal Yücel Anısına Sempozyum Bildirileri, İstanbul, s.65-66.
- Ölçer, N.; Çizgen, E.; Beaugé, G.; Neuville, F., (t.y.), Images D'empire Aux Origines de la Photographie en Turquie (Türkiye'de Fotoğrafın Öncüleri, collection: Pierre de Gigord), İstanbul Fransız Kültür Merkezi, İstanbul.
- Önal, N., (1973), 'İstanbul Yeni Cami Hünkar Kasrı', İstanbul.
- Önge, Y., (1968), 'Sultanahmet Camii', Ön Asya, c.3, sayı 30: 12-13.
- Önge, Y., (1968), ' İstanbul Camileri`nde Hünkar Köşkleri', Ön Asya, c.4, s. 40: 10-11.
- Öz, T., (1987), İstanbul Camileri , c.1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
- Öz, T., (1938), Sultan Ahmed Cami , Ankara (Vakıflar Dergisi I'den ayrı basım, 25:28,29).
- Özkaya, Y., (1985), XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Pamukciyan, K., (1981), 'Nuruosmaniye Cami'nin Mimarı Simeon Kalfa Hakkında', İTÜ Mimarlık Tarihi ve Restorasyon Enstitüsü Bülteni, 13-14: .21-23.
- Perçin, Ç: A., (1952), 'İstanbul'daki Barok Camileri', İÜ Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Kürsüsü.
- Pervititch, J. (çev. Zülal Kılıç), (2001), Sigorta Haritalarında İstanbul, Tarih Vakfı Yayınları.
- Refik, A., (1936), Türk Mimarları, Sander Yayınları, İstanbul.

- Saner, T., (1998), 19. yy İstanbul Mimarlığında 'Oryantalizm', İstanbul.
- Saner, T., (1998), 'Türk Mimarlığına Oryantalist Bakışlar ve İstanbul'un Egzotik Yüzü', İstanbul, 26:36-41.
- Sarı, D., (1998), 'Üsküdar Atik Valide Külliyesi İmaret', İstanbul.
- Sayar, Z., (1957), 'İmar ve Eski Eserler', Arkitekt, s.49-50.
- Sezgin, H., (1984), Türk ve İslam Ülkeleri Mimarisine Toplu Bakış, Mimar Sinan Üniversitesi Yayınları No:5, İstanbul.
- Sönmez, A., (1987), Veysel Karani ve Hırka-i Şerif, İstanbul.
- Söylemezoğlu, H. K., (1955), İslam Dini İlk Camiler ve Osmanlı Camileri, İstanbul.
- Sözen, M., (t.y.), Tarihsel Gelişimi İçinde Türk Sanatı, İstanbul.
- Sözen, M., (1980), Türk Mimarisinin Tarihsel Gelişimi, İstanbul.
- Sudalı, M., (1958), Hünkar Mahfilleri, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Suner, Y., 'Nusretiye Cami', İstanbul Ansiklopedisi, .6: 105-107.
- Şehsuvaroğlu, H., 'Asırlar Boyunca İstanbul', Cumhuriyet Gazetesi Tarih İlavesi.
- Tanman, M. B., (1996), 'Hekimoğlu Ali Paşa Camii'ne İlişkin Bazı Gözlemler', Aslanapa Armağanı, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, s. 264-272.
- Tanyeli, u., (1993), 'Batılılaşma Dönemi Öncesinin Türk Mimarlığı'nda Batı Etkileri (14-17. yy.)', Türk Kültüründe Sanat ve Mimari: Klasik Dönem Sanatı ve Mimarlığı Üzerine Denemeler, 21. yy. Eğitim ve Kültür Vakfı, İstanbul.
- Tekindağ, Ş., (1974-75), 'Yeni Cami Külliyesi', Tarih Dergisi, 28-29: 167-191.
- Tekindağ, Ş., (1966), '17.yy. Türk Sanat Eserlerinden Bir Abide:Yeni Cami Külliyesi', Tarih Konuşuyor, İstanbul, c.5, s.25: 2078-2081.
- Topuzlu, C., (1937), Yarınki İstanbul, İstanbul, s.18.
- Tüzün, K., (1997), 'Eyüp Semtinde 18. ve 19. yy. Osmanlı Devri Anıtsal Mimarisi', İstanbul.
- Uluçay, M. Ç., (1992), Padişahın Kadınları ve Kızları, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Uzunçarşılı, İ. H., (1988), Osmanlı Devletinin Saray Teşkilatı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 3. Baskı, Ankara.
- Üçüncüoğlu, K., (1975), 'Beylerbeyi Cami', Restorasyon Dergisi, s. 2, Ankara.
- Ülgen, A. S.-Kunter, H. B., (1990), 'Baldeken Formlu Camilerin Geç Osmanlı Devrindeki Dış Görünümleri Üzerine', STAD, s.8.
- Ülgen, A. S., (1942), 'Yeni Cami', Vakıflar Dergisi, s.2, Ankara.
- Ünsal, B., (1959), Turkish Islamic Architecture in Seljuc and Ottoman Times (1071-1923), Londra.
- Ünsal, B., (1950), 'Türk Mimarisinin Şahaserlerinden Yeni Cami', Mimarlık, s.4, Ankara.
- Ünver, S., (1953), Fatih Külliyesi Cami, İstanbul.
- Wiener, W. (çev. Ülker Sayın), (2001), İstanbul'un Tarihsel Topografyası, Yapı Kredi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.
- Yerasimos, S. (çev. E. Güntekin, A. Sönmezay), (2000), İstanbul İmparatorluklar Başkenti, Tarih Vakfı Yurt Yayınları 103, İstanbul.

Yeşilbaş, S., (1987), 'Hadikatü'l Cevami'ye Göre İstanbul Boğazı Anadolu Yakasında Kalan Bölgedeki Cami ve Mescitler', Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayımlanmamış).

Yetkin, S. K., (1970), Türk Mimarisi İslam Sanatı İçinde Türk Sanatı, Bilgi Yayınevi, Ankara.

Yetkin, S. K., (1965), İslam Mimarisi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Türk ve İslam Sanatları Enstitüsü Yayını, Ankara, no:61.

Yetkin, S. K., (1954), İslam Sanatı, Ankara.

Yücel, E., (1967), 'Yeni cami Hünkar Kasrı', Hayat Tarih Mecmuası, İstanbul, 10: 38-40.

Yücel, E., (1965), 'Bursa Yeşil Külliyesi', Arkitekt, s.31-34.

Yücel, E., (1965), 'Yeni Cami Hünkar Kasrı', Arkitekt, İstanbul, no.320: 115-119.

Yücel, E., (t.y.), Yeni Cami Hünkar Kasrı, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul.

Ziya, A., (1934), 'Sanatta Nasyonalizm', Arkitekt, s.51-54.

----- (1996), Süheyl Ünver'in İstanbul'u, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, No:31, İstanbul.

----- (1995), Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Ortak Yayını, 8 cilt, İstanbul.

----- (1995), Yüzyıllardır Boyunca Venedik ve İstanbul Görünümleri, İstanbul İtalyan Kültür Merkezi, İstanbul.

----- (1993), 'Cami', İslam Ansiklopedisi, c.7, s.56-57,83-85.

----- (1990), Eski İstanbul'un Eski Haritaları, İBB Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, no:1, İstanbul.

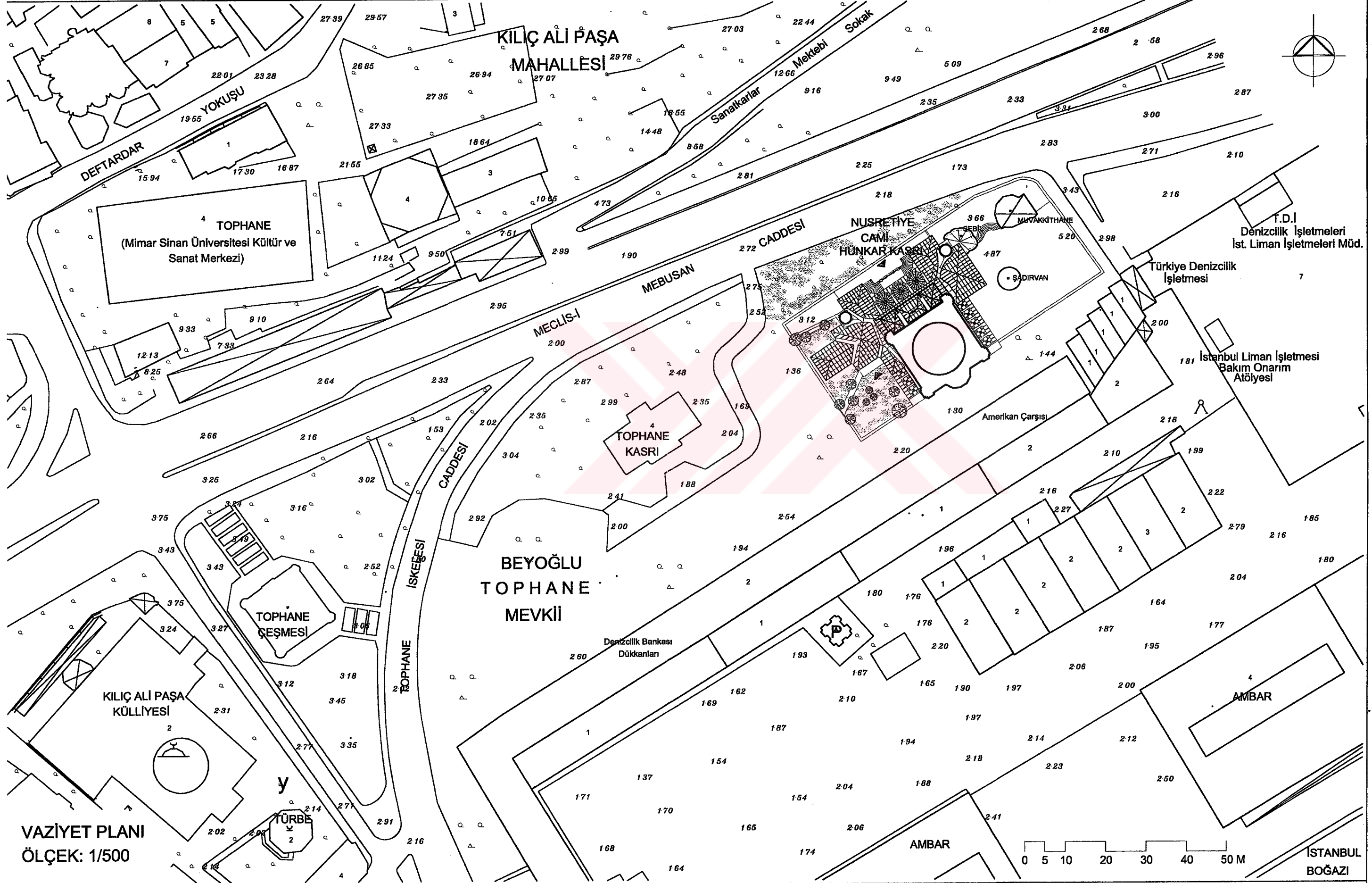
----- (1949), Güzel Sanatlar Mecmuası, s.6, İstanbul.

----- (1942-44), İstanbul Yeni Cami ve Hünkar Kasrı, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

**EKLER**

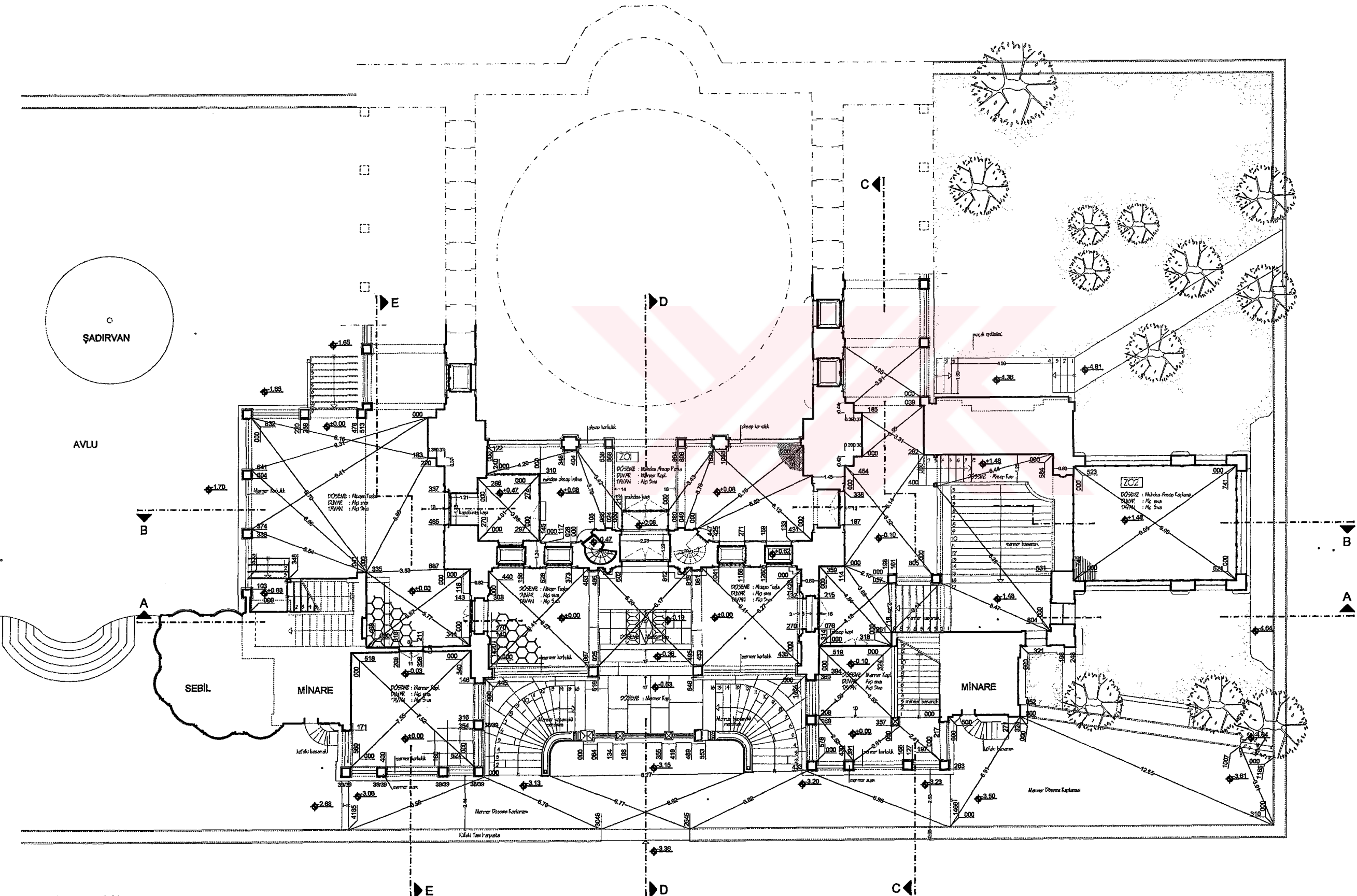
**EK 1: PROJE**



VAZİYET PLANI  
ÖLÇEK: 1/500

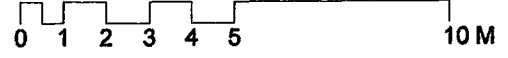
0 5 10 20 30 40 50 M

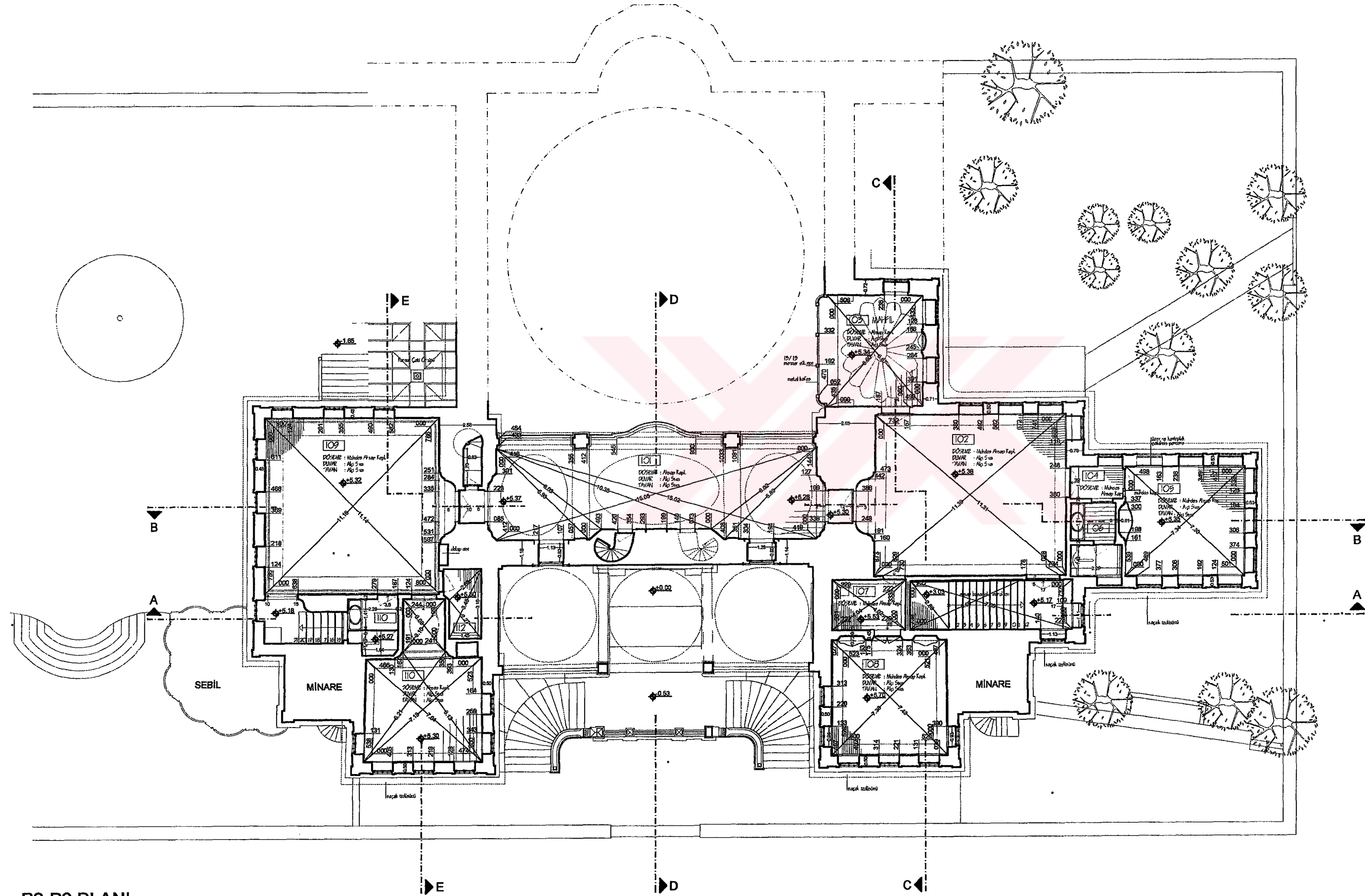
İSTANBUL  
BOĞAZI



P1-P1 PLANI  
ÖLÇEK: 1/100

MECLİS-İ MEBUSAN CADDESİ

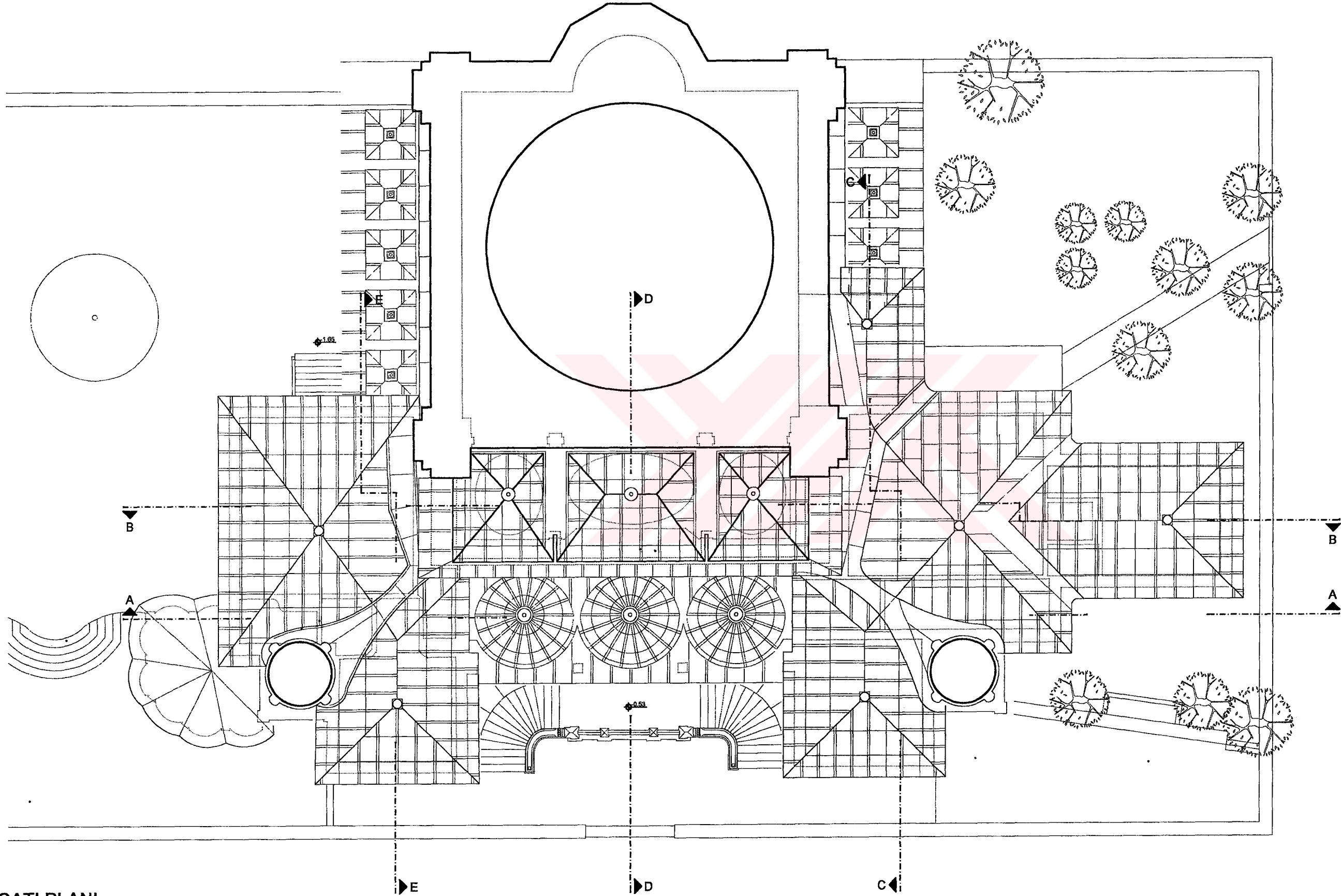




P2-P2 PLANI  
ÖLÇEK: 1/100

MECLİS-İ MEBUSAN CADDESİ

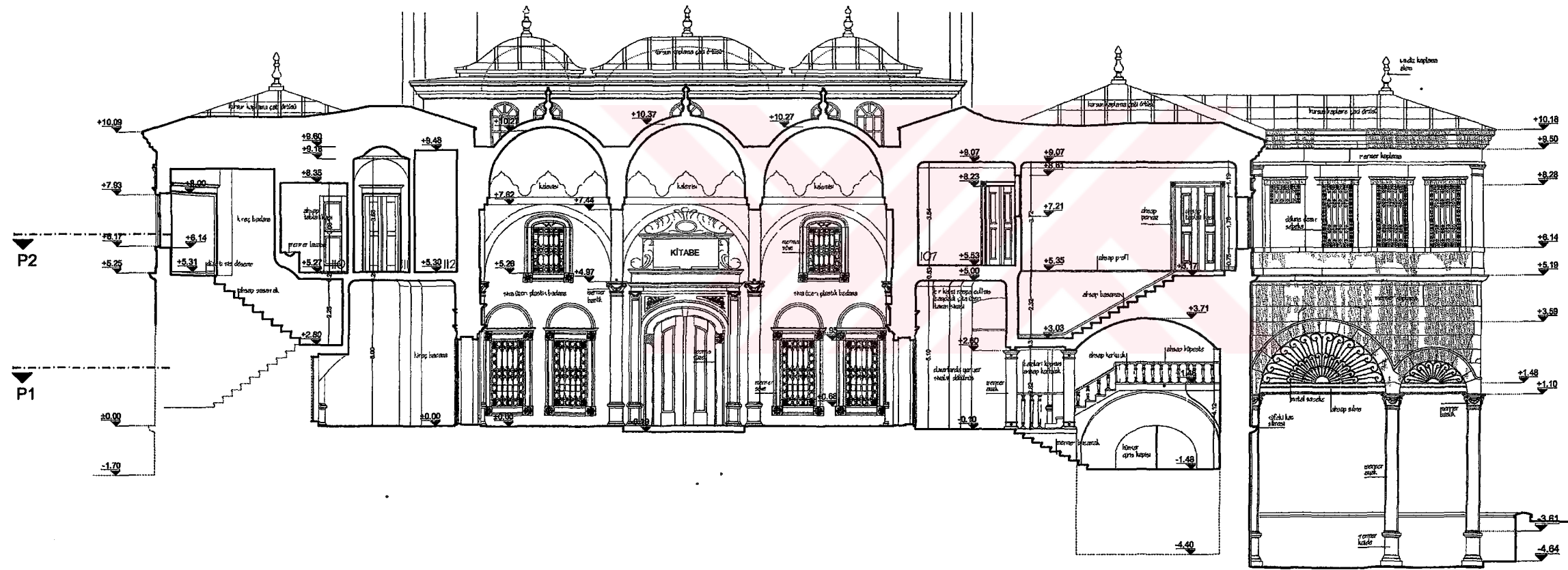
0 1 2 3 4 5



ÇATI PLANI  
ÖLÇEK: 1/100

MECLİS-İ MEBUSAN CADDESİ

0 1 2 3 4 5 10 M








A-A KESİTİ  
ÖLÇEK: 1/100

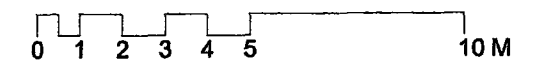
- HAVA KİRLİLİĞİ VE SU TAHRİBATI
- YOĞUN KİRLENME
- KOPMA
- AHŞAPTA ÇÜRÜME
- PASLANMA

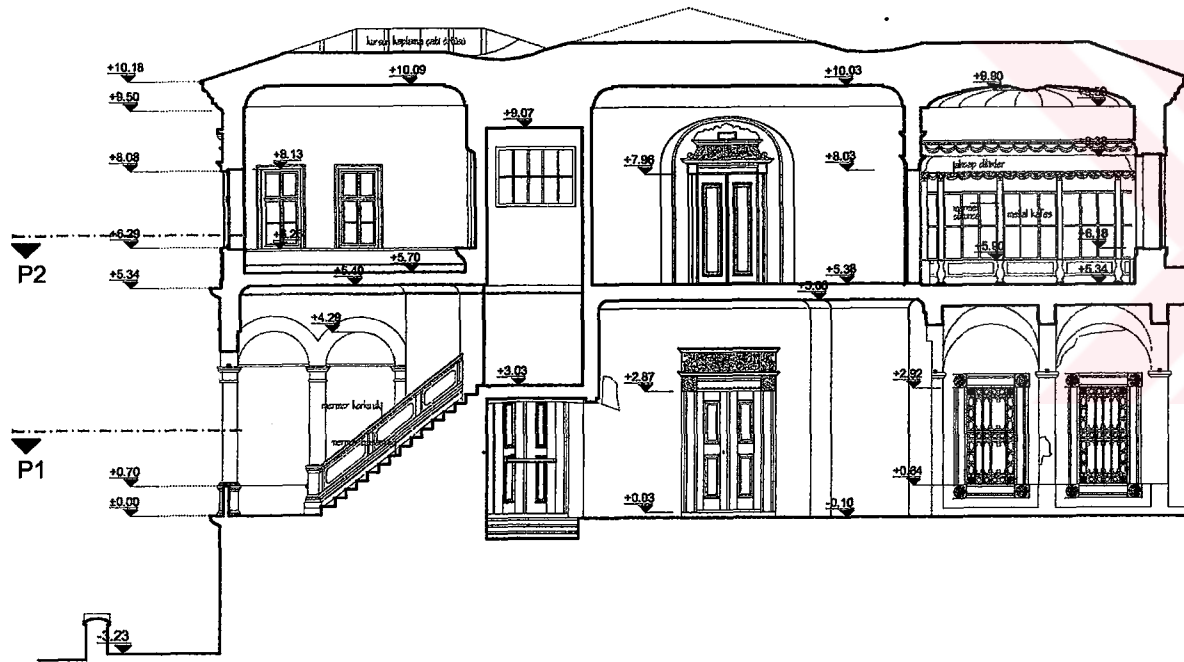
0 1 2 3 4 5 10 M








B-B KESİTİ  
ÖLÇEK: 1/100

-  HAVA KIRLILIGI VE SU TAHRİBATI
-  YOĞUN KIRLENME
-  KOPMA
-  AHŞAPTA ÇÖRÜME
-  PASLANMA





C-C KESİTİ  
ÖLÇEK: 1/100

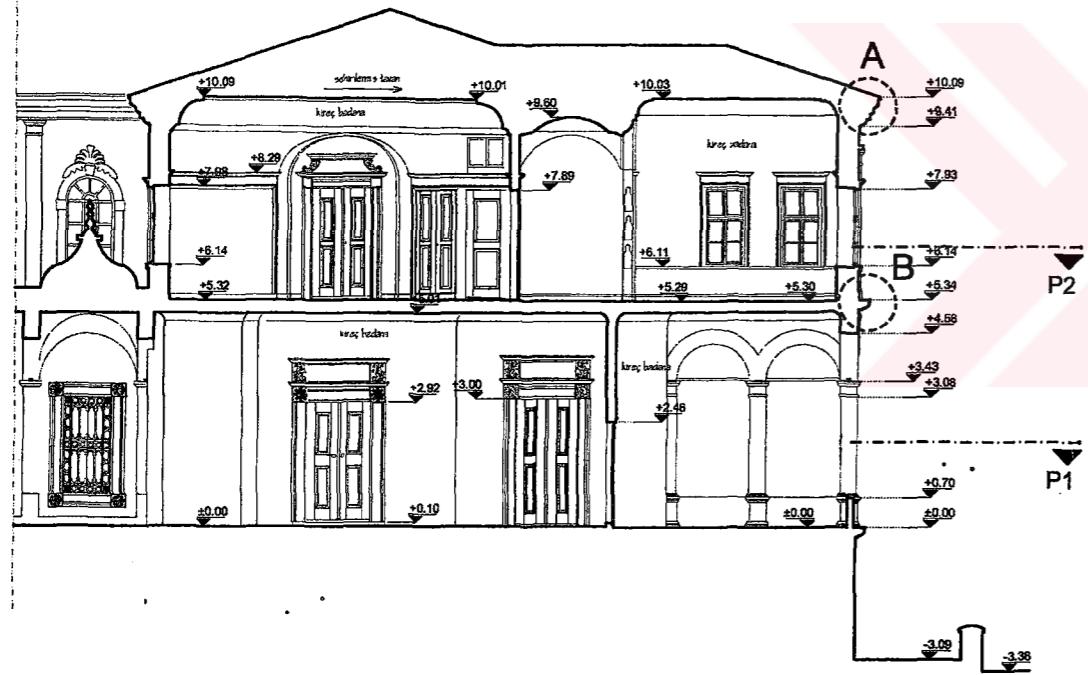
-  HAVA KİRLİLİĞİ VE SU TAHRİBATI
-  YOĞUN KIRLENME
-  KOPMA
-  AHŞAPTA ÇÜRÜME
-  PASLANMA



D-D KESİTİ  
ÖLÇEK: 1/100

0 1 2 3 4 5 M

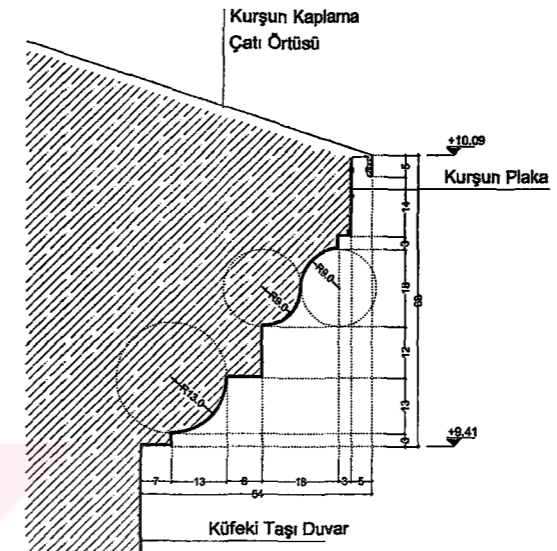
Y. C. YÜSEKÖĞRETİM KURULU  
MÜHÜRÜ  
MÜHÜRÜ  
MÜHÜRÜ



E-E KESİTİ  
ÖLÇEK: 1/100

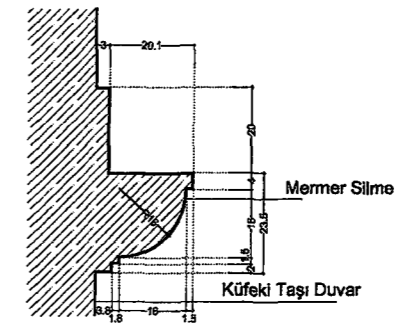
- HAVA KİRLİLİĞİ VE SU TAHRİBATI
- YOĞUN KİRLENME
- KOPMA
- AHŞAPTA ÇÜRÜME
- PASLANMA

SAÇAK UCU  
DETAYI



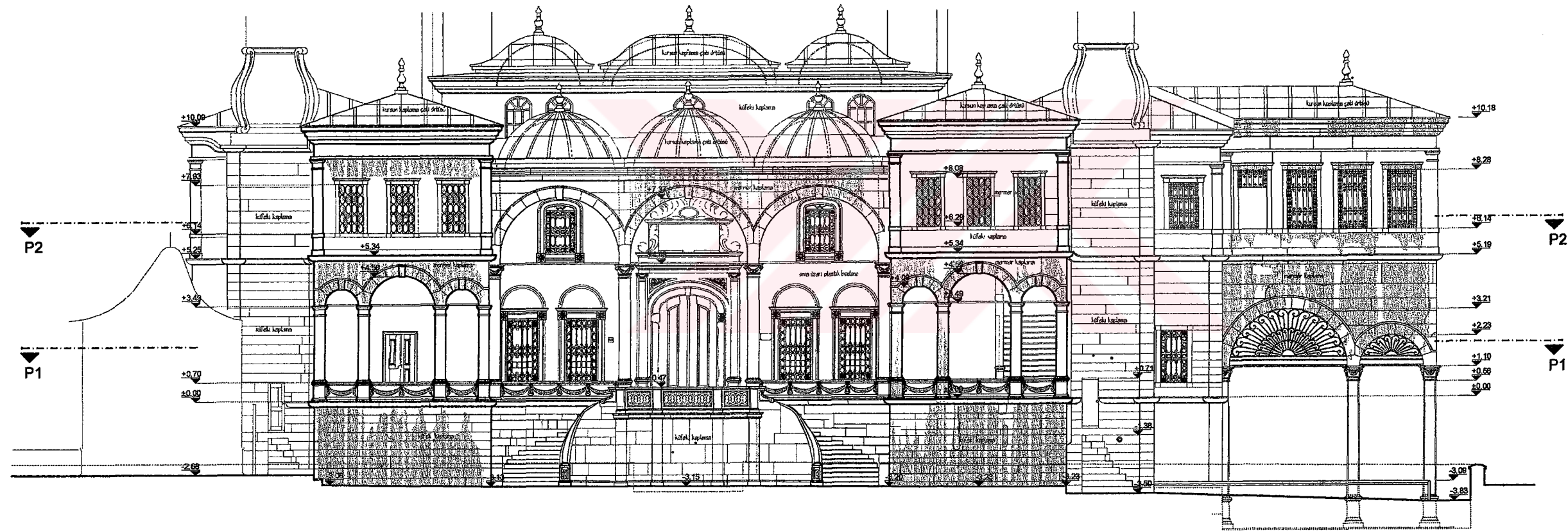
A DETAYI  
Ö:1/10

KAT SİLMESİ  
DETAYI



B DETAYI  
Ö:1/10

0 1 2 3 4 5 10 M



KUZEY-BATI GÖRÜNÜŞÜ  
ÖLÇEK: 1/100

- HAVA KİRLİLİĞİ VE SU TAHRİBATI
- YOĞUN KİRLENME
- KOPMA
- AHŞAFTA GÖRÜME
- PASLANMA






0 1 2 3 4 5 10 M



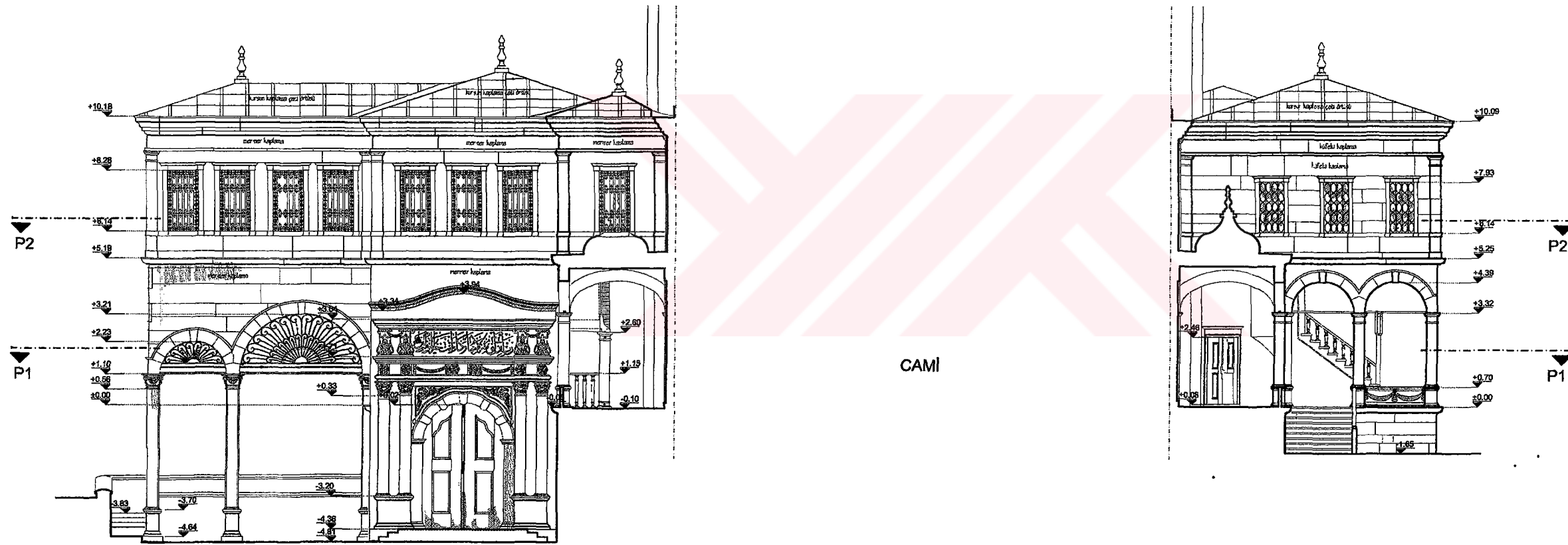
GÜNEY-BATI GÖRÜNÜŞÜ  
ÖLÇEK: 1/100



KUZAY-DOĞU GÖRÜNÜŞÜ  
ÖLÇEK: 1/100






-  HAVA KIRILIGI VE SU TAHRIBATI
-  YOĞUN KIRLENME
-  KOPMA
-  AHŞAPTA ÇÖRÜME
-  PASLANMA

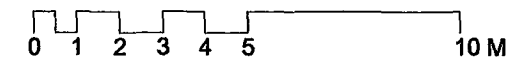
0 1 2 3 4 5 10 M

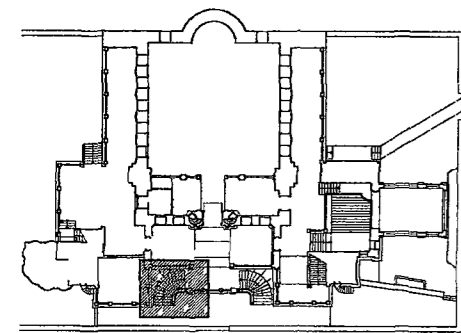
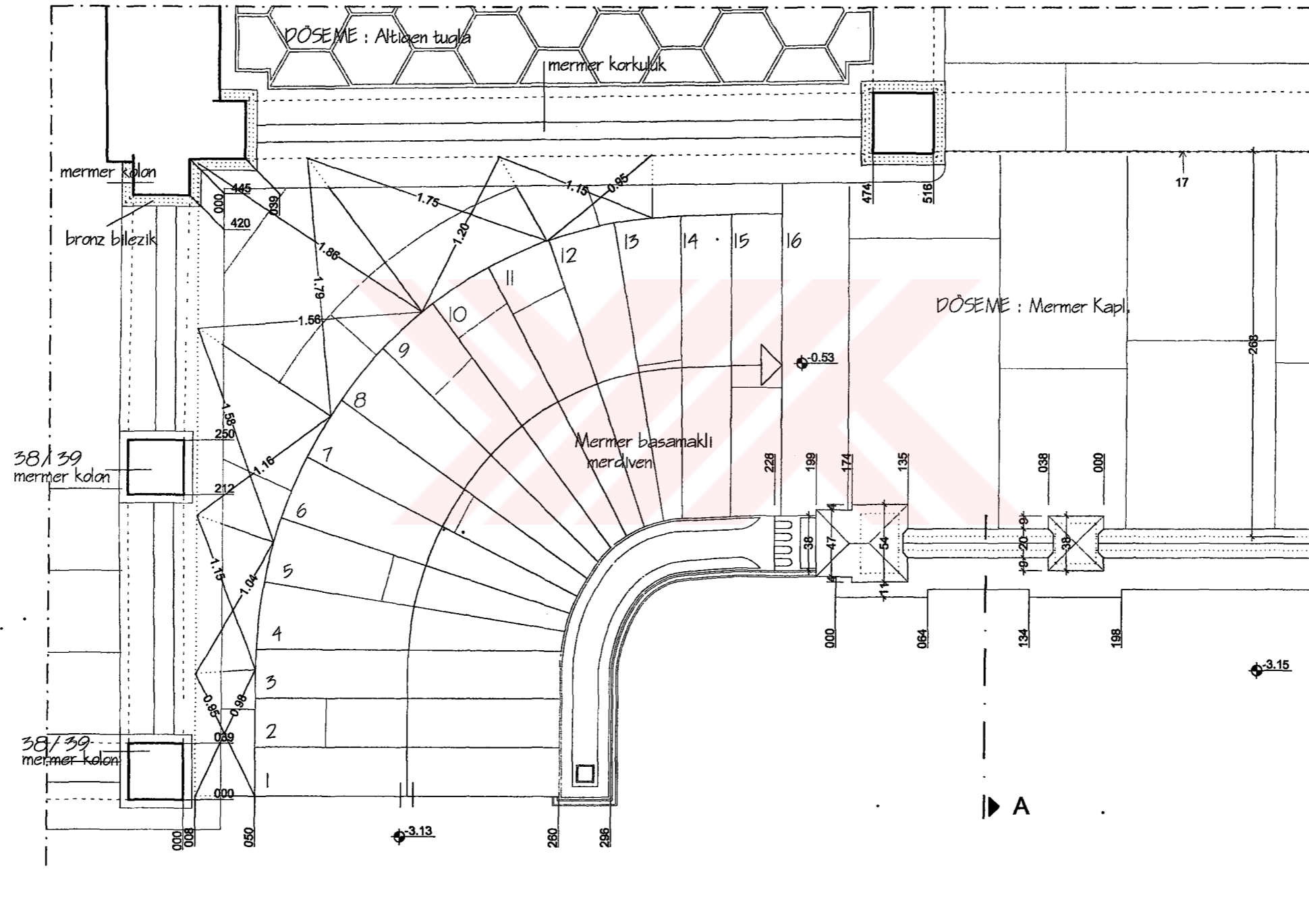


CAMİ

GÜNEY-DOĞU GÖRÜNÜŞÜ  
ÖLÇEK: 1/100

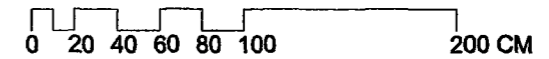
-  HAVA KİRLİLİĞİ VE SU TAHRİBATI
-  YOĞUN KİRLENME
-  KOPMA
-  AHŞAPTA ÇÜRÜME
-  PASLANMA

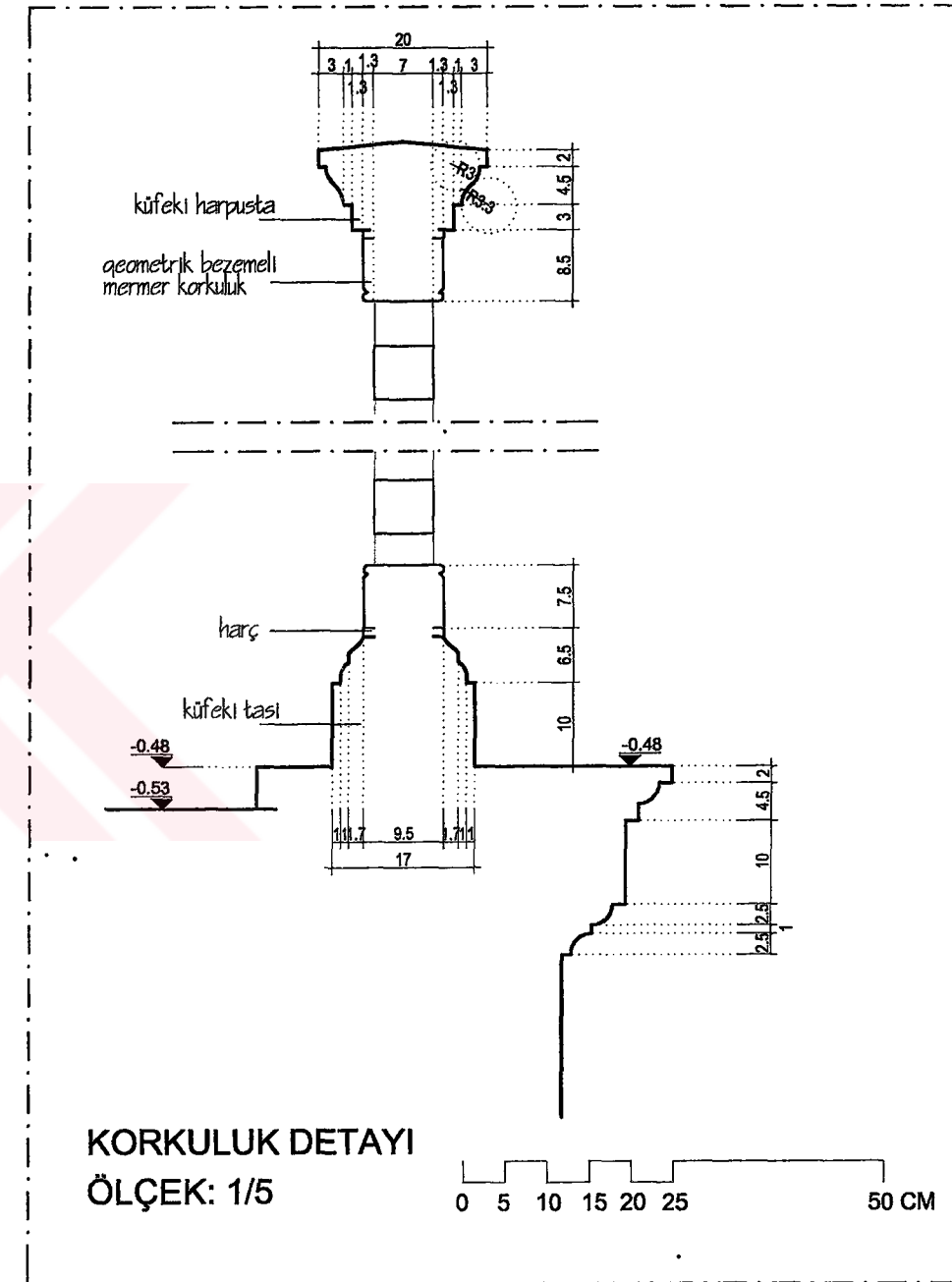
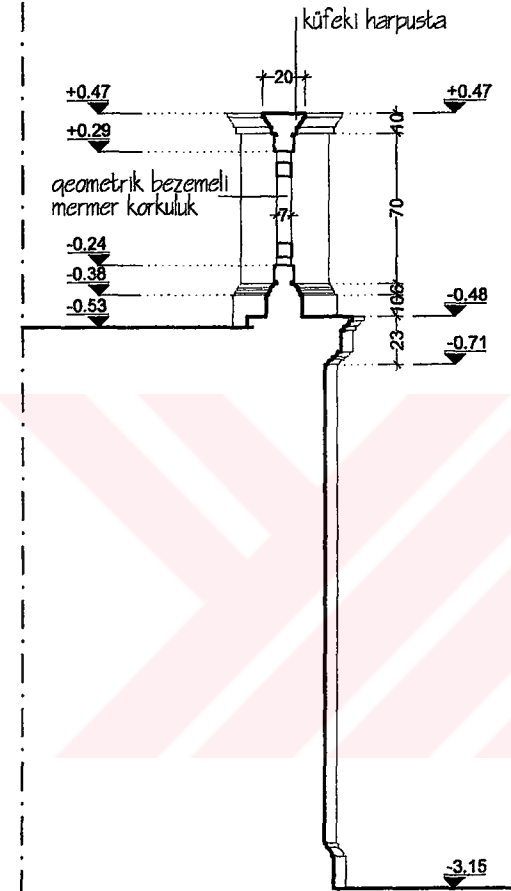
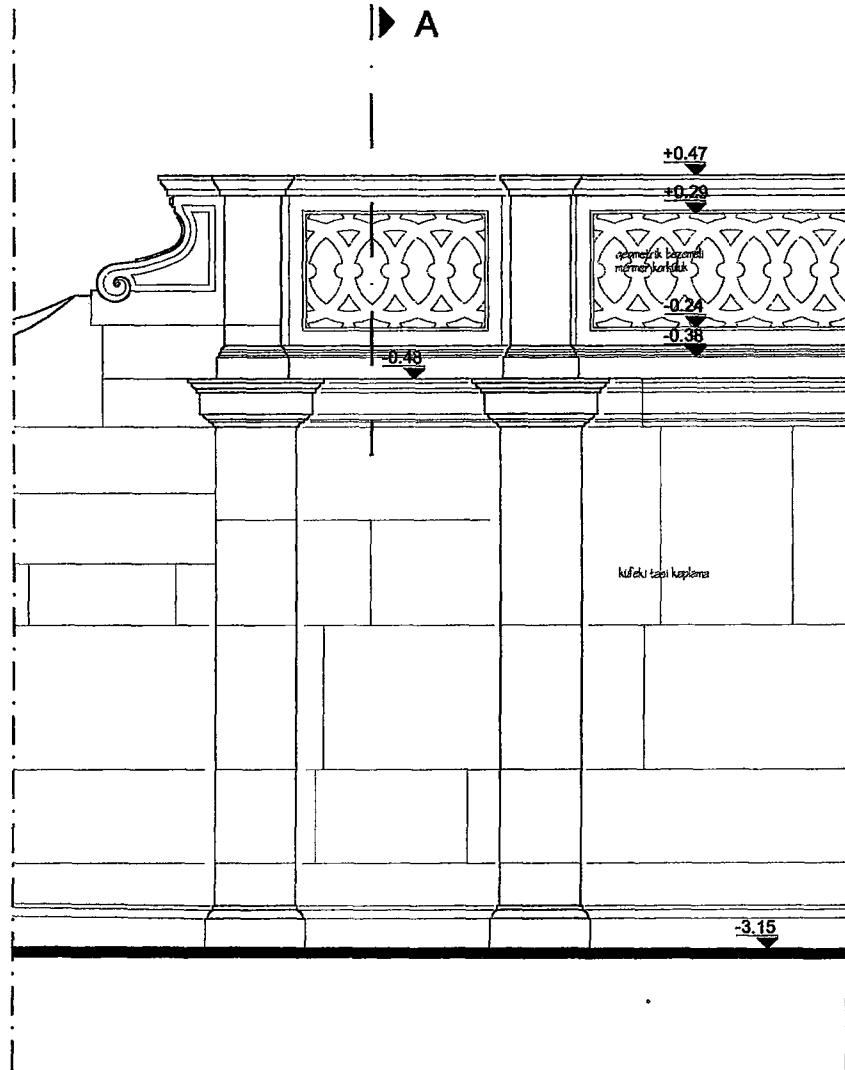
 0 1 2 3 4 5 10 M



GİRİŞ MERDİVENİ PLANI

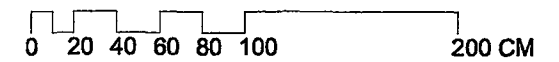
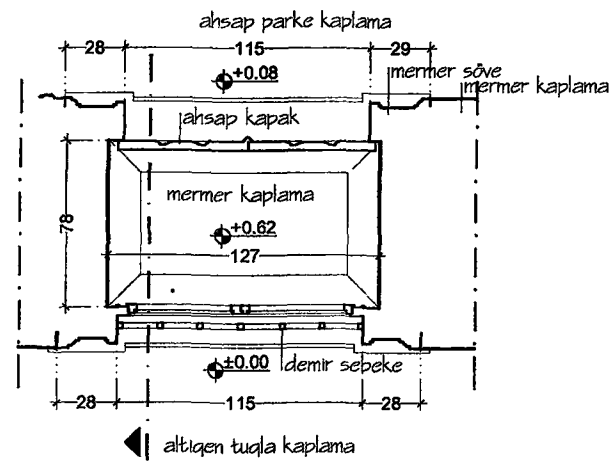
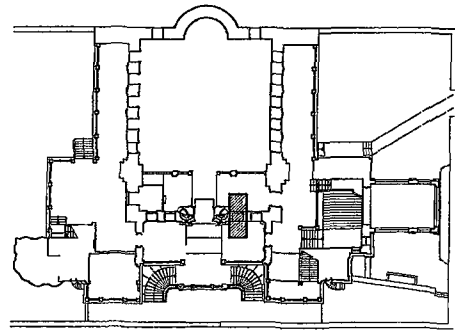
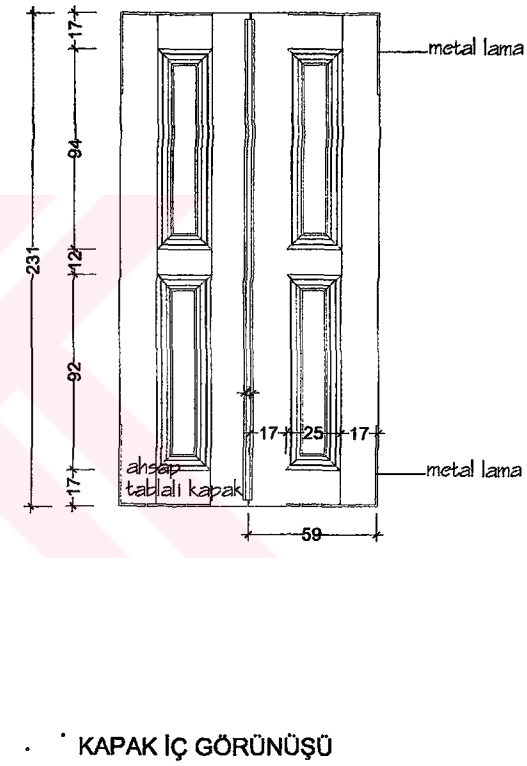
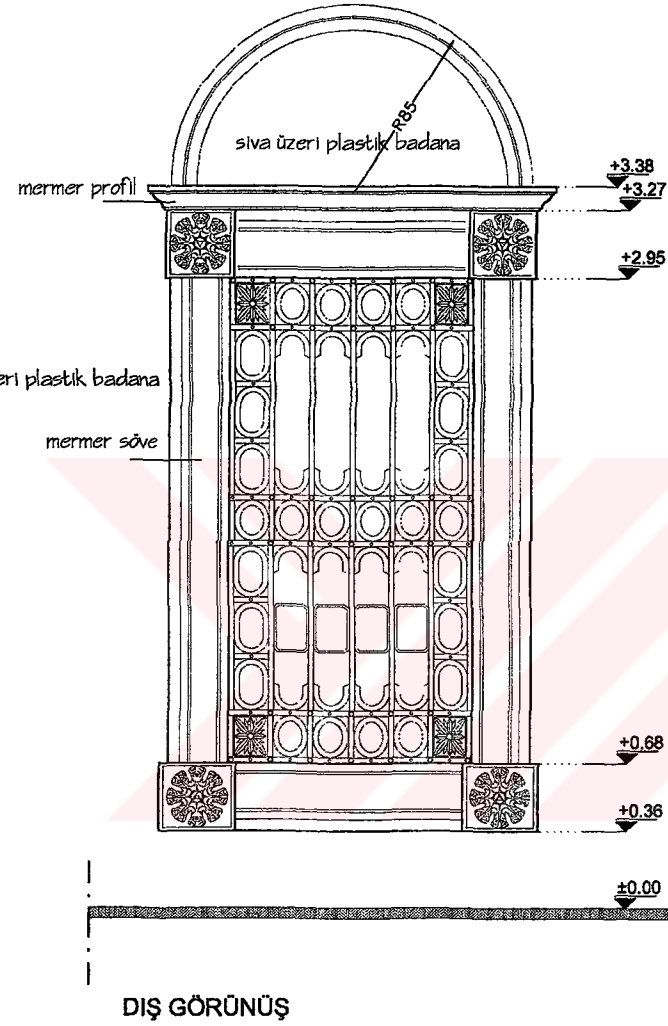
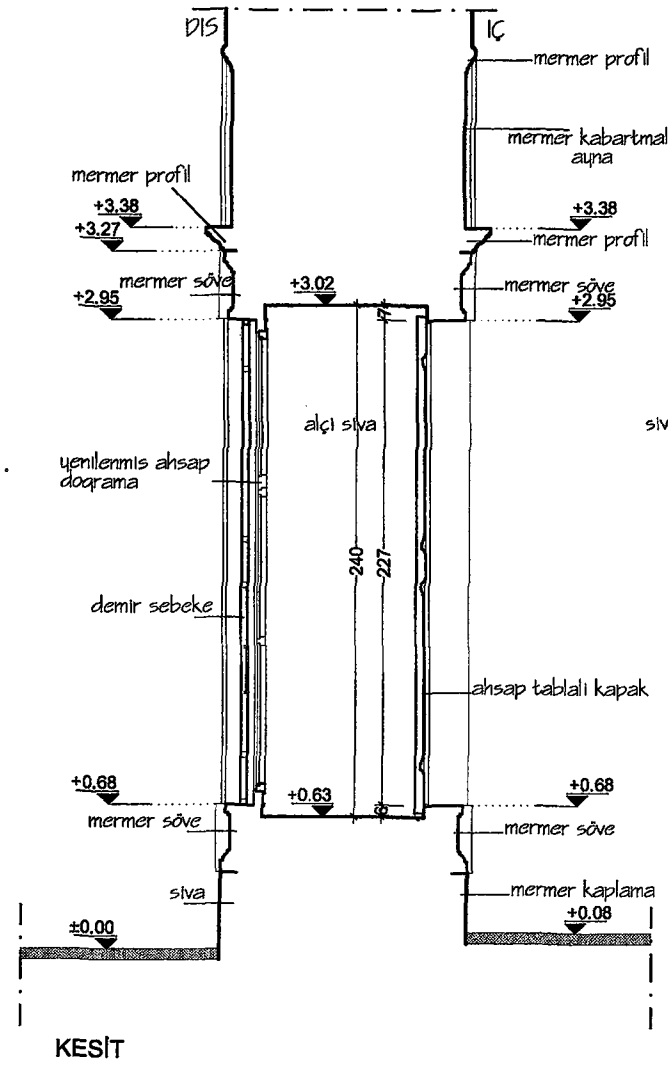
ÖLÇEK: 1/20



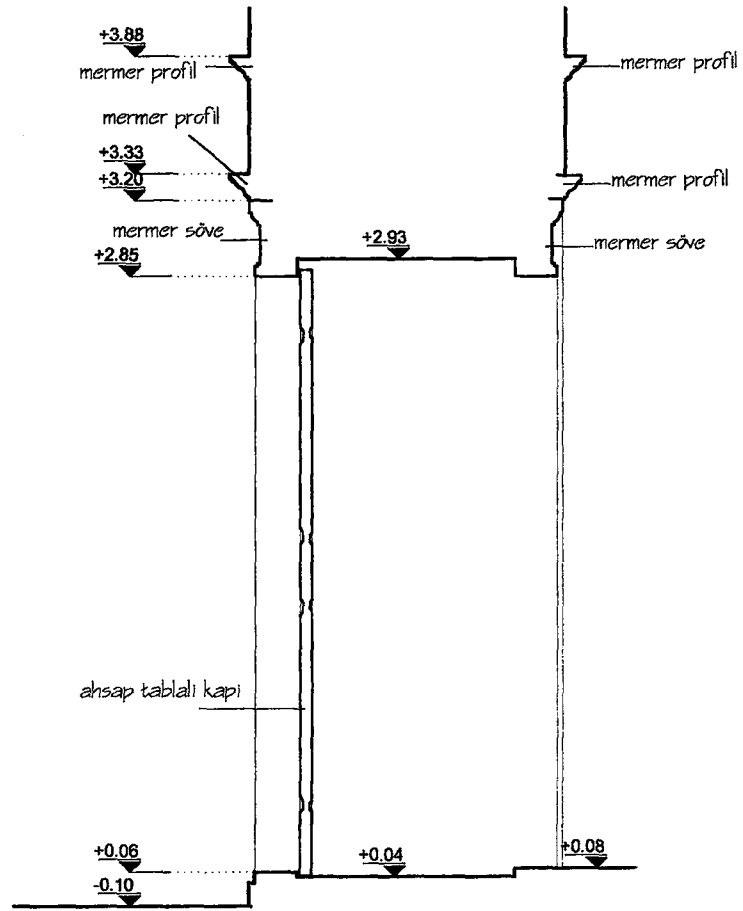


GİRİŞ MERDİVENİ KESİT VE GÖRÜNÜŞ  
ÖLÇEK: 1/20

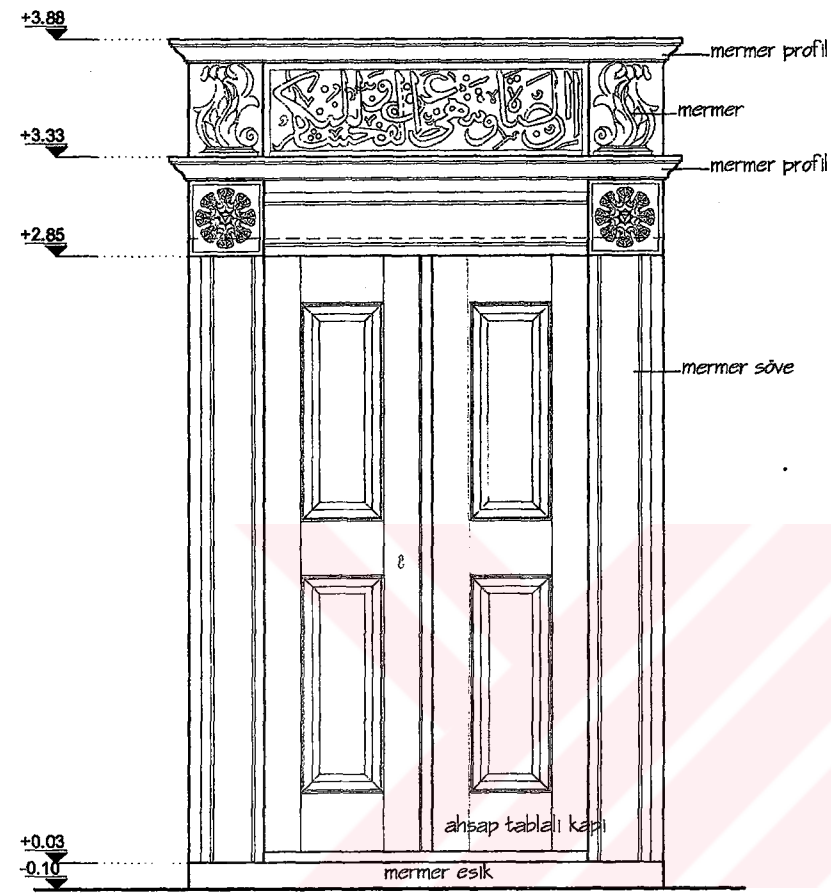
0 20 40 60 80 100 200 CM



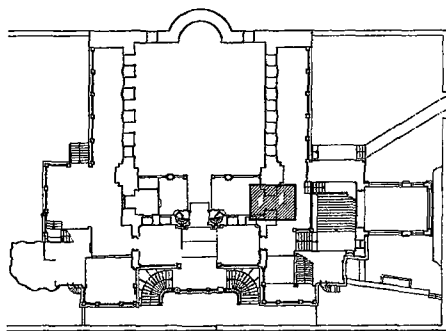
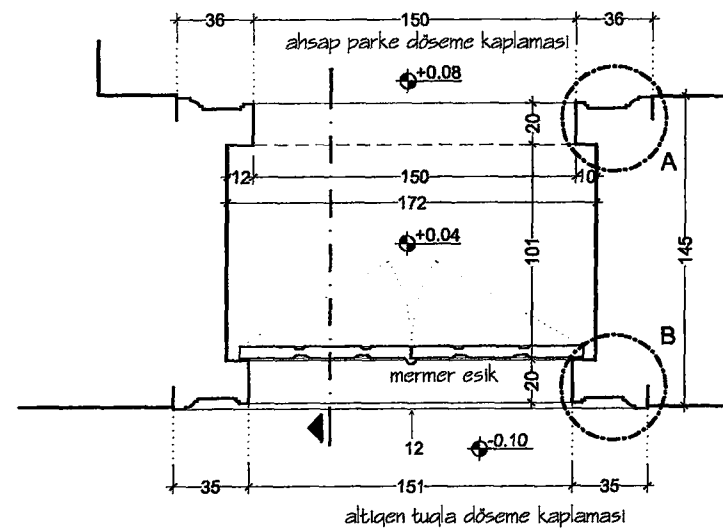




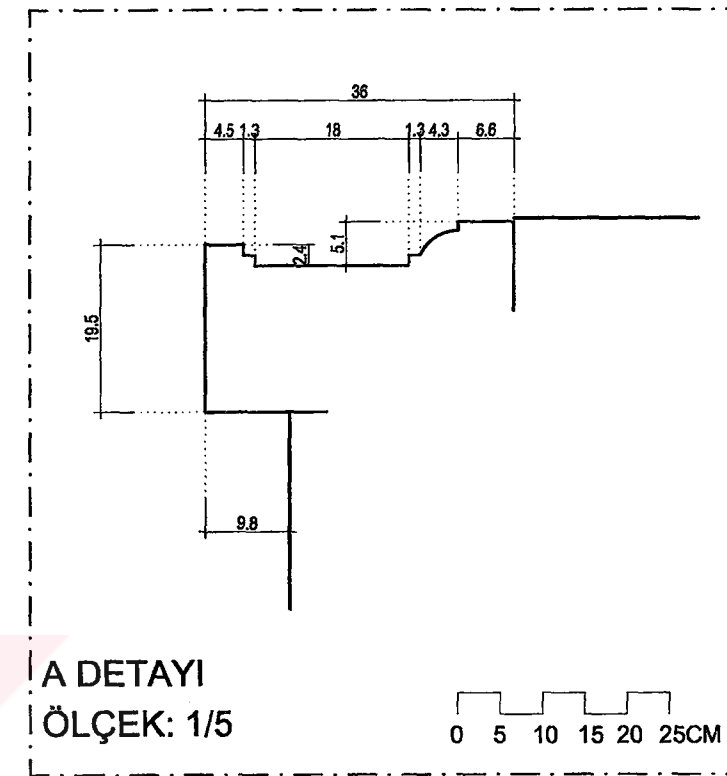
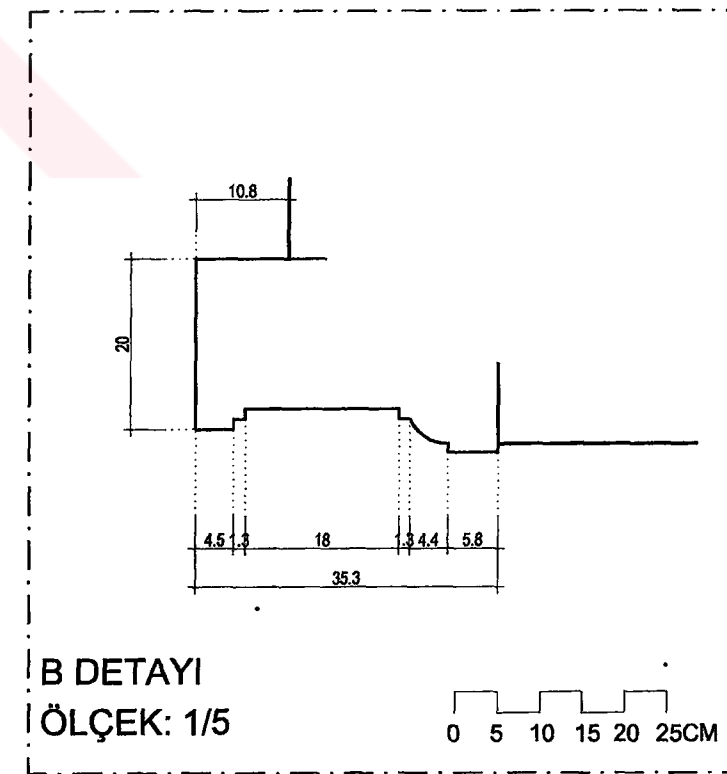
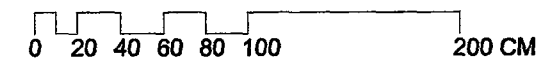
KESİT

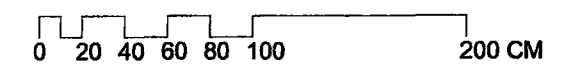
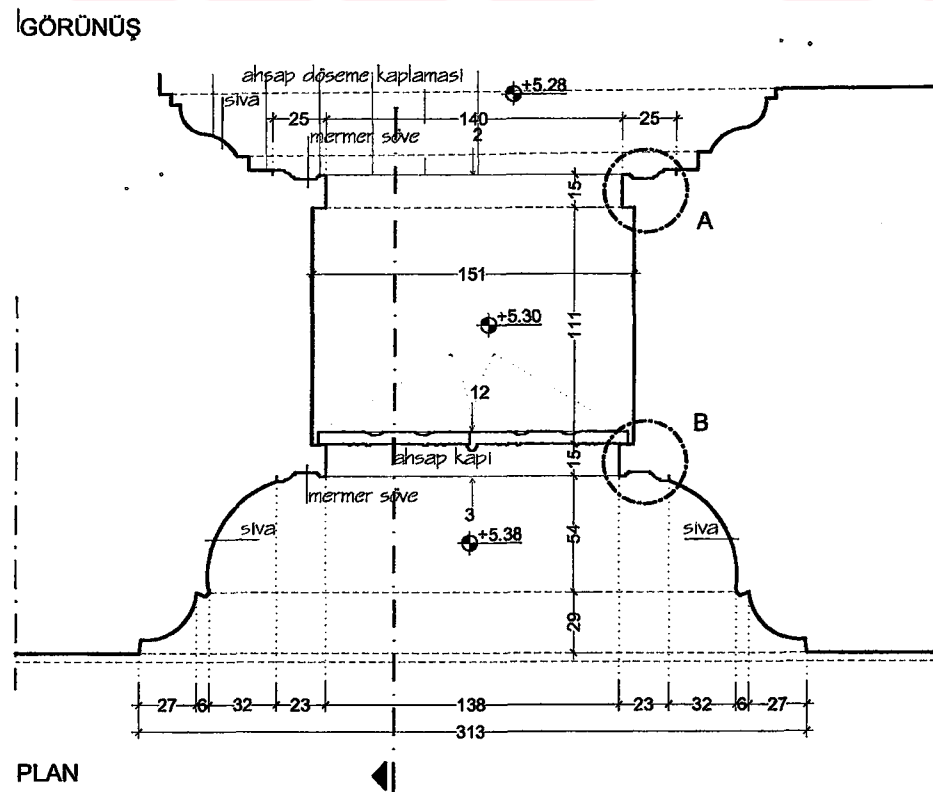
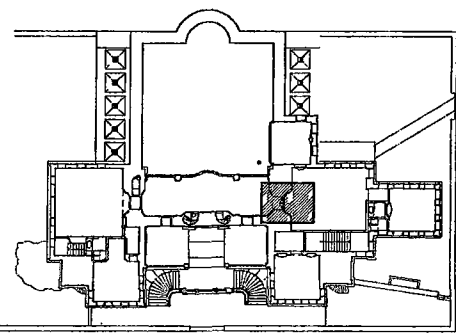
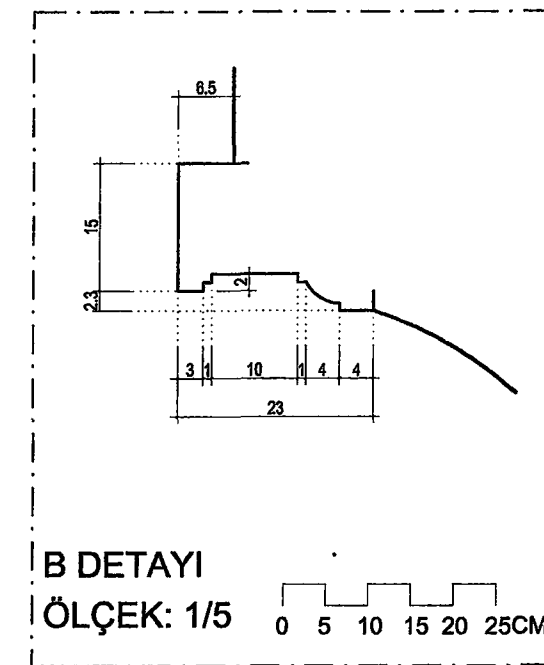
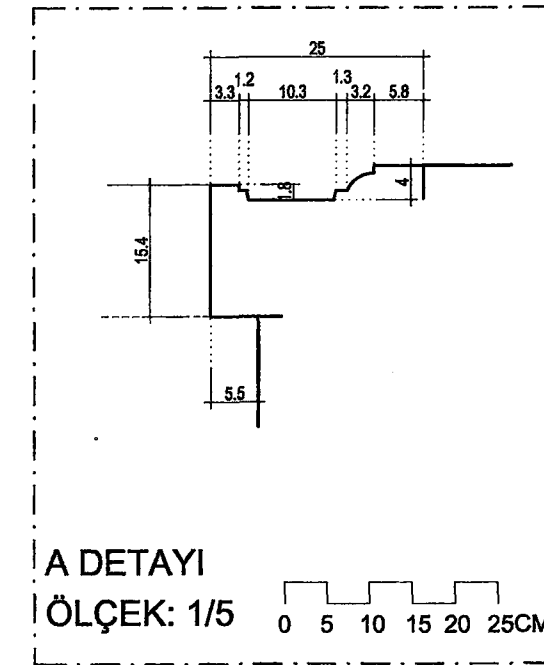
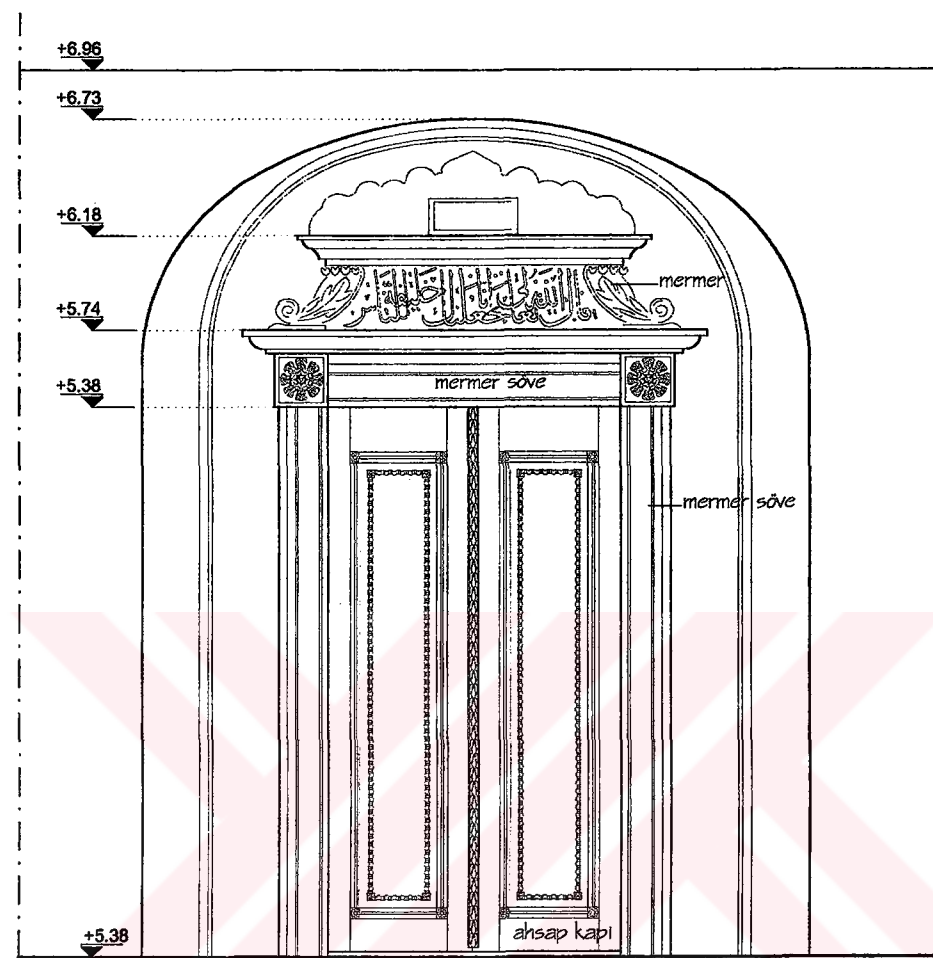
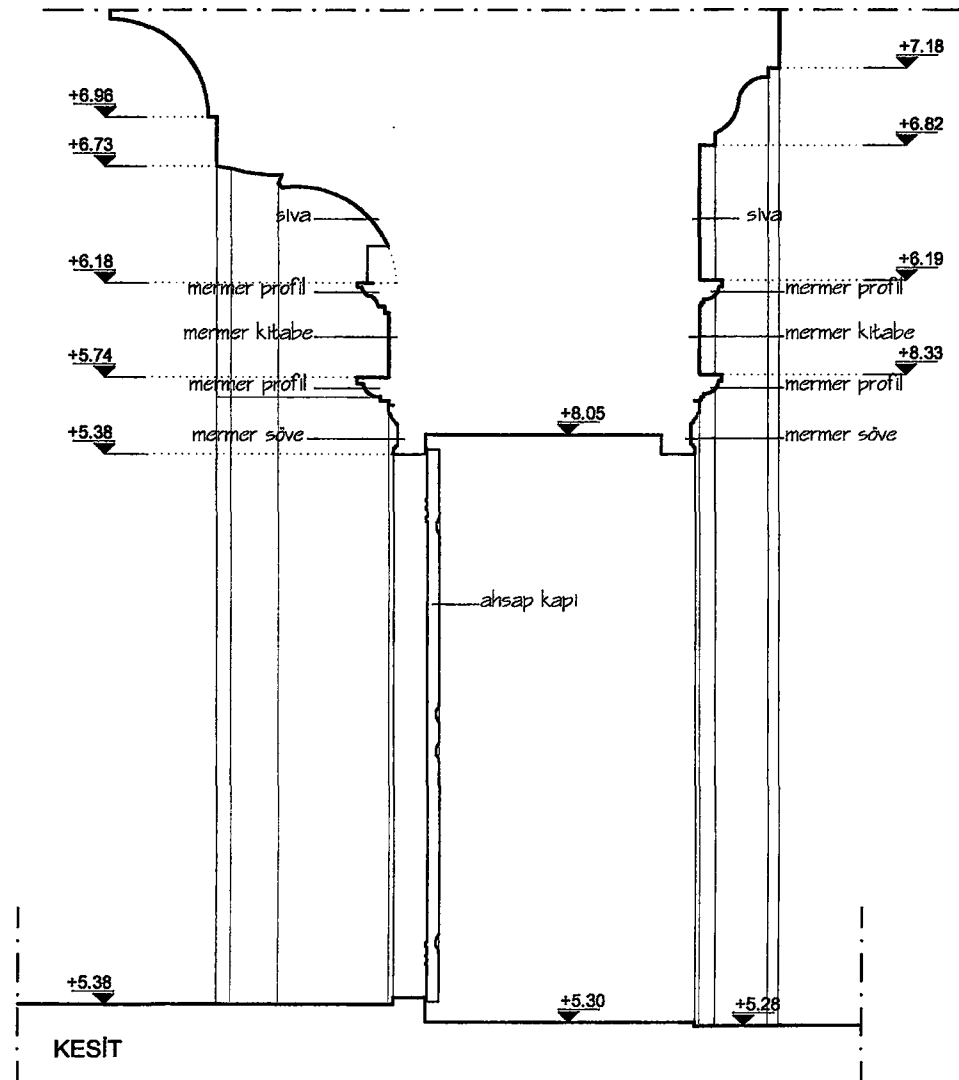


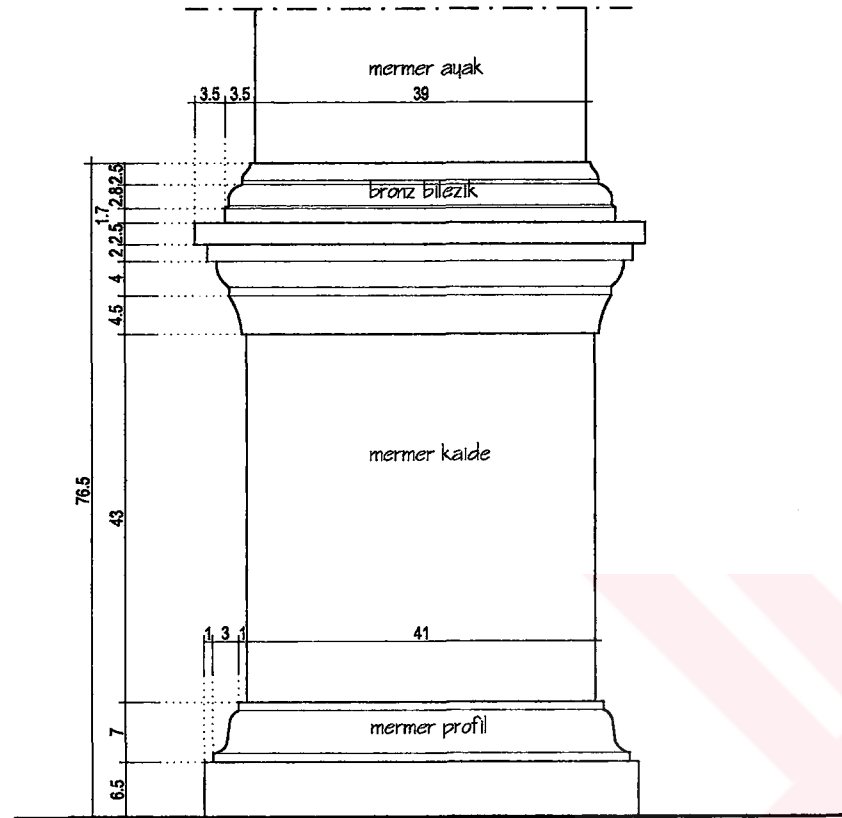
GÖRÜNÜŞ

ZEMİN KAT KAPI DETAYI  
ÖLÇEK: 1/20

PLAN

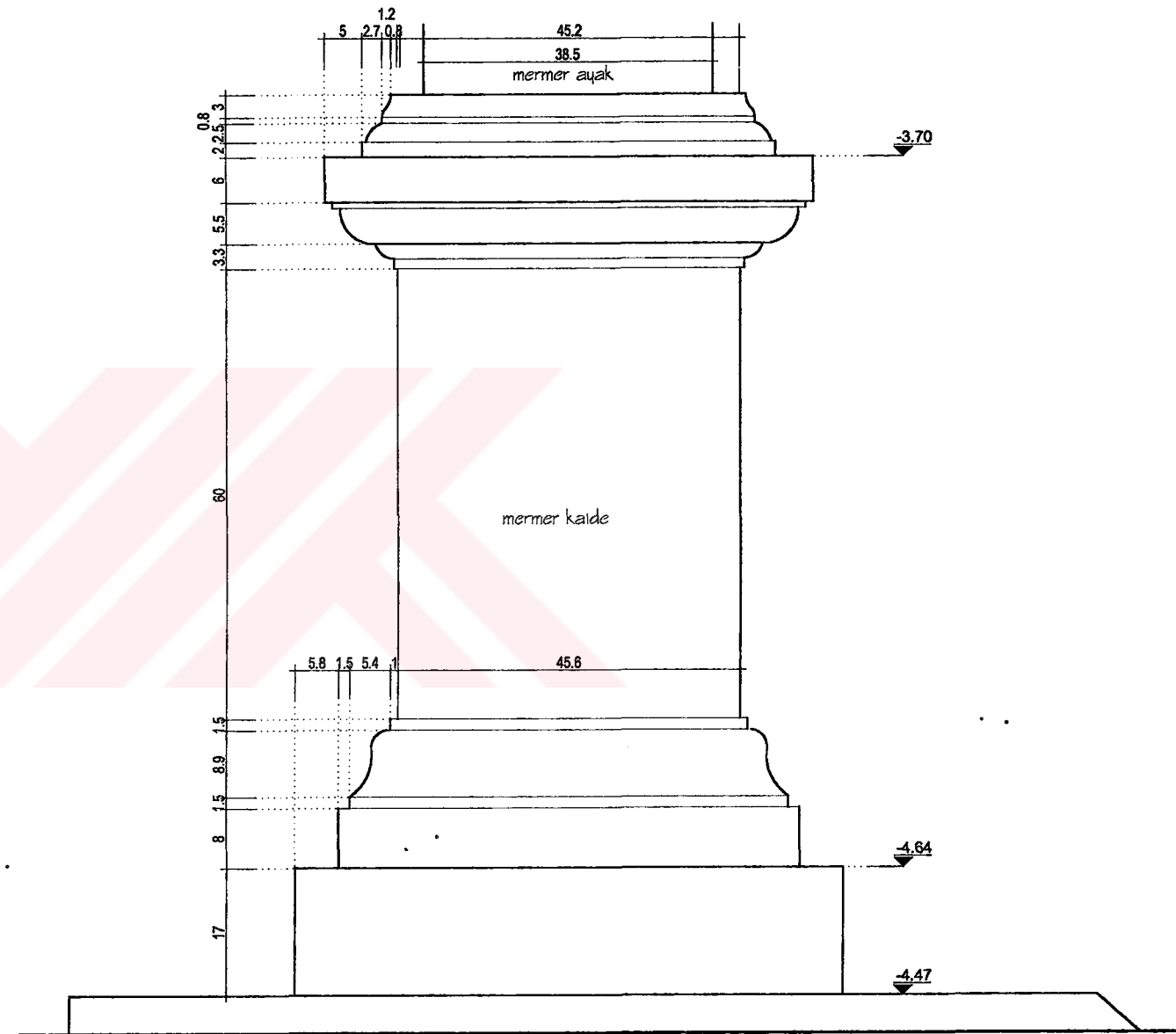
A DETAYI  
ÖLÇEK: 1/5B DETAYI  
ÖLÇEK: 1/5



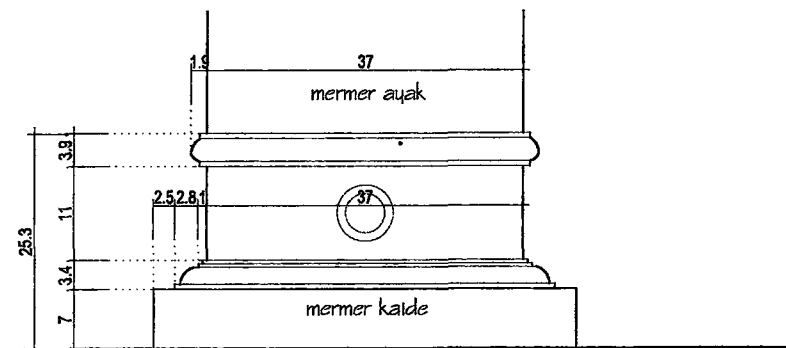


1 NUMARALI KAİDELER

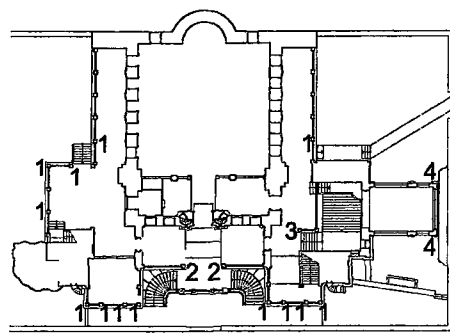
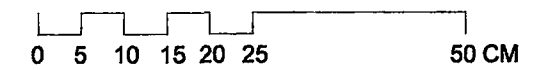
2 NUMARALI KAİDELER (1 NO'LU KAİDELER GİBİ)

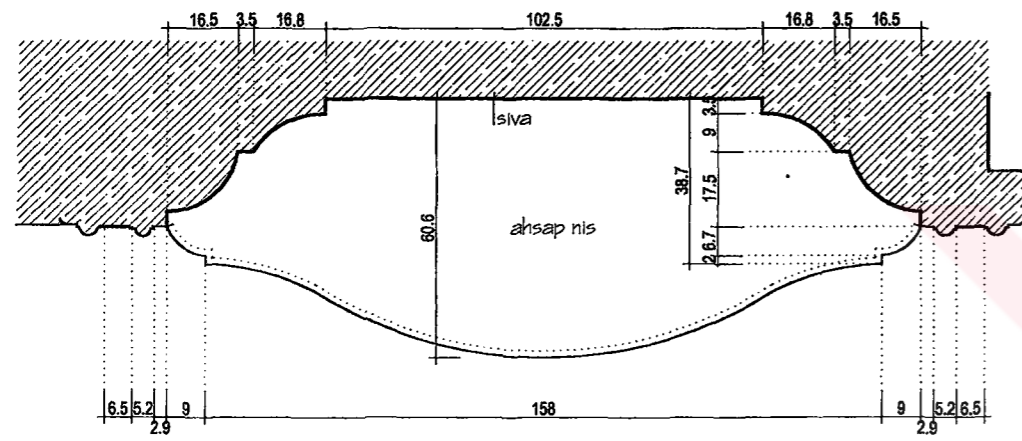
Mermer ayak 42/42 cm  
Mermer kaide 46/46 cm

4 NUMARALI KAİDELER

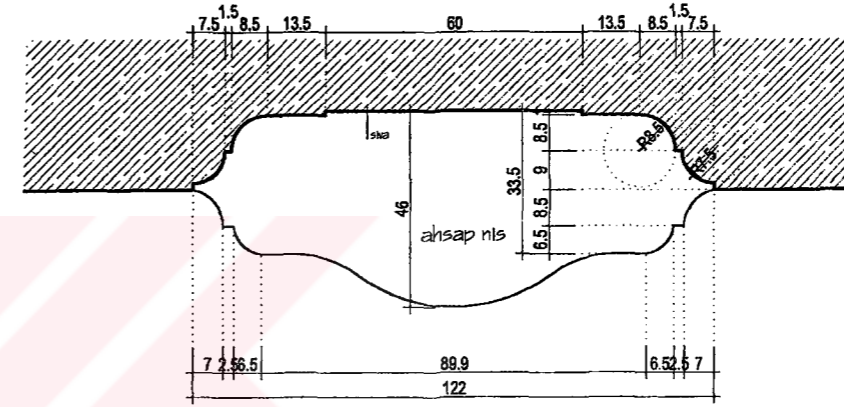


3 NUMARALI KAİDELER

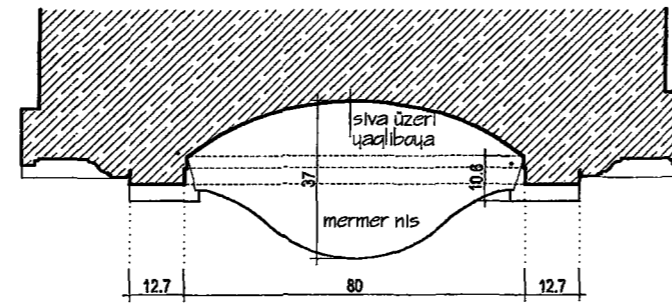
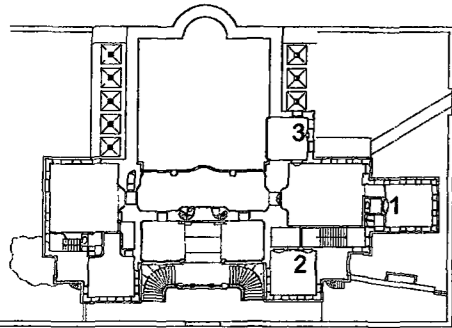
ZEMİN KAT KAİDELER  
ÖLÇEK: 1/5



1 NUMARALI NİŞ

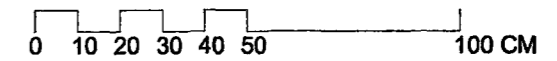


2 NUMARALI NİŞ



3 NUMARALI NİŞ

ÜST KAT NİŞLER  
ÖLÇEK: 1/10



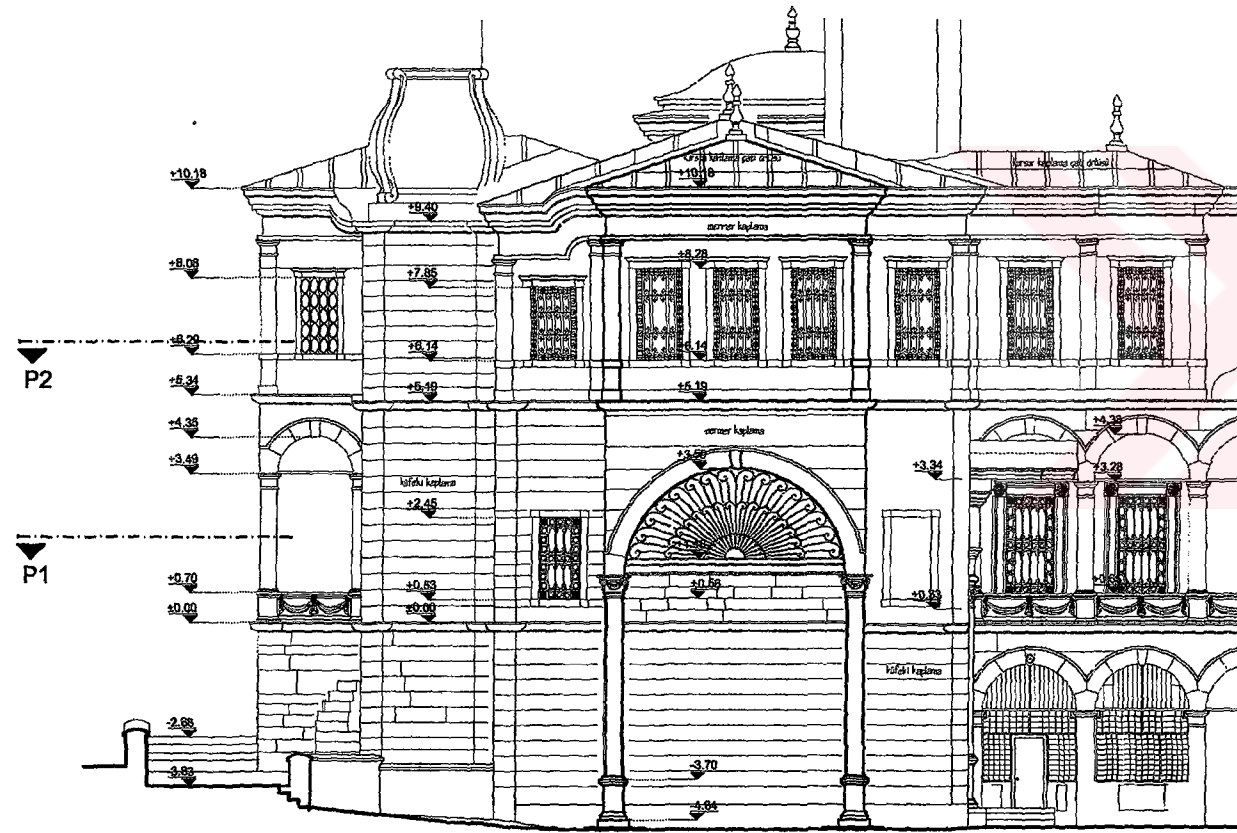


A-A KESİTİ  
ÖLÇEK: 1/100

0 1 2 3 4 5

TC YÜKSEKÖĞRETİM BAKANLIĞI  
MİMARLIK ANABİLİM DALI  
RESTORASYON BİLİM DALI

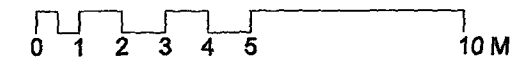


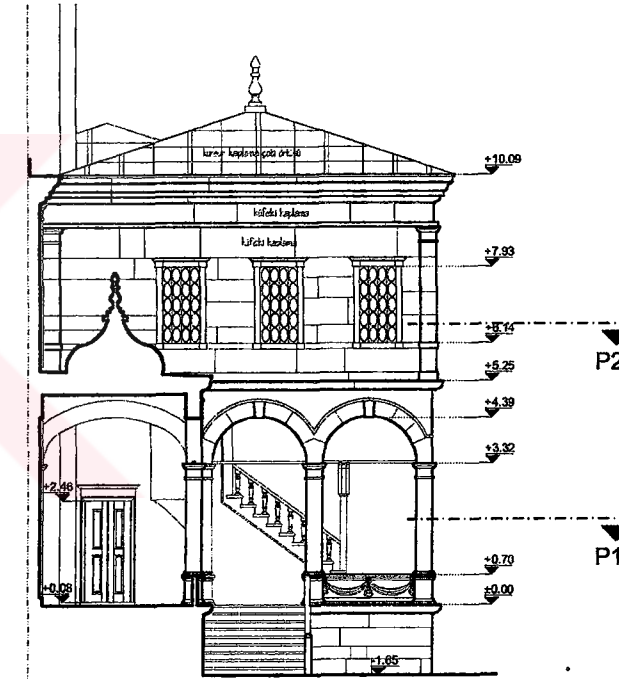
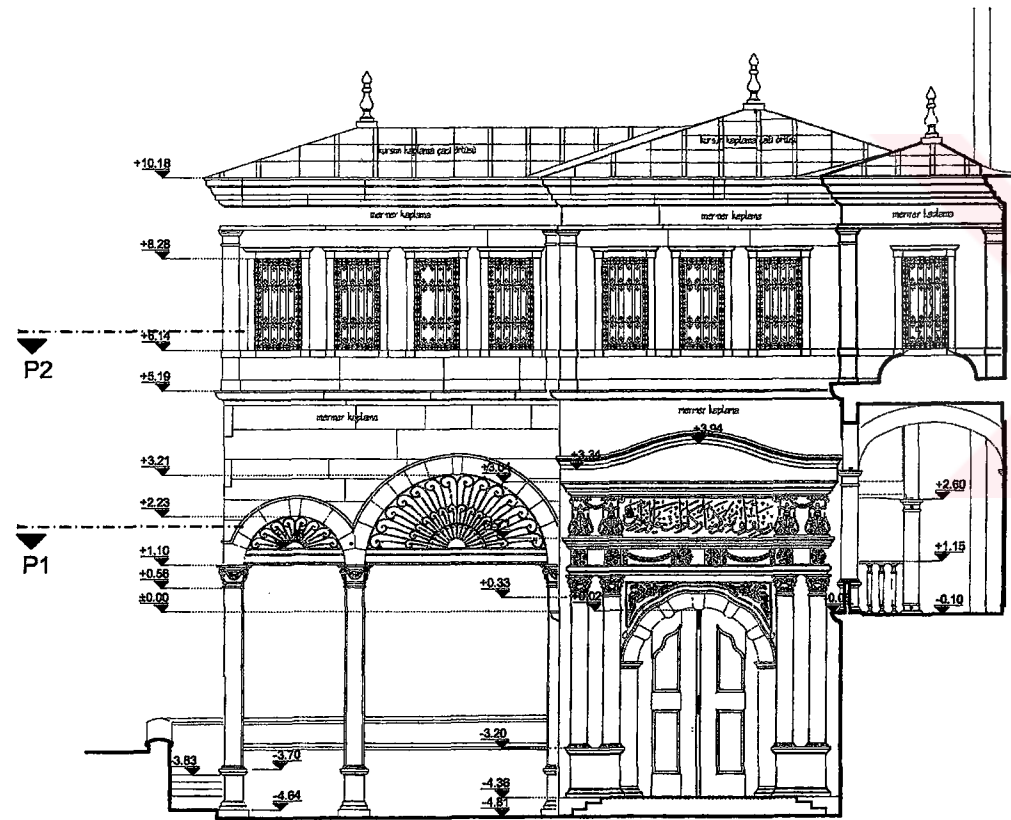


GÜNEY-BATI GÖRÜNÜŞÜ  
ÖLÇEK: 1/100



KUZEY-DOĞU GÖRÜNÜŞÜ  
ÖLÇEK: 1/100





CAMİ

GÜNEY-DOĞU GÖRÜNÜŞÜ  
ÖLÇEK: 1/100

0 1 2 3 4 5 10 M

## **ÖZGEÇMİŞ**

**Doğum Tarihi** 01.03.1973

**Doğum Yeri** İkizdere

**Lise** 1987-1990 Sağmalcılar Lisesi

**Lisans** 1990-1995 Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fak.  
Mimarlık Bölümü

**Yüksek Lisans** 1997-2001 Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü  
Mimarlık Ana Bilim Dalı, Restorasyon Programı

## **Çalıştığı Kurumlar**

1995-1995 Özbay Ltd. Şti.

1995-1997 Yapı Üretim Organizasyon A.Ş.

1997-1997 Toz Mimarlık

2000- Akant Mimarlık